

Tóth Dávid

**A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni
bűncselekmények büntetőjogi és kriminológiai
aspektusai**

Témavezetők:

Prof. Dr. Tóth Mihály MTA doktora.

Prof. Dr. Kőhalmi László PhD.

Intézmény neve: *Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája*

A választott alprogram címe: *A bűnözés elleni küzdelem jogi és jogon kívüli eszközei.*

Pécs, 2018.

Tartalomjegyzék

I. RÉSZ

ALAPVETÉSEK

1. Bevezetés	6
2. A téma aktualisa	6
2.1. A pénzhamisítás gazdaságbiztonsági kockázatai.....	7
2.2. A bankkártya csalások által okozott károk számokban	9
3. Az értekezés célkitűzései	11
4. A kutatás módszertana	12

II. RÉSZ

A PÉNZHAMISÍTÁS

1. Külföldi államok pénzhamisításra vonatkozó szabályozástörténete	
jogösszehasonlító megközelítésben	13
1.1. Bevezetés – A hamis pénzek megjelenése.....	13
1.2. A pénzhamisítás szabályozástörténete az ókorban	15
1.3. A pénzhamisítás szabályozástörténete a középkorban és az újkorban kontinentális államokban	18
1.4. A polgári korszak kódexeinek pénzhamisításra vonatkozó szabályozása	20
1.5. A pénzhamisítás jogtörténete Angliában	22
1.6. A pénzhamisítás jogtörténete Észak-Amerikában	24
2. A pénzhamisítás hazai szabályozástörténete	28
2.1. Bevezetés	28
2.2. A pénzhamisítás bűncselekményének szabályozása az Árpád-korban.....	28
2.3. A pénzhamisítás szabályozása az Anjouktól a 15. századig.....	29
2.4. A pénzhamisítás tendenciái és szabályozása III. Károly uralkodásáig.....	31
2.5. Az 1723. évi IX. törvénycikk és jogalkalmazási problémák a 19. században ...	35
2.6. Az 1795. évi Btk. javaslat pénzhamisításra vonatkozó szabályai.....	36
2.7. Az 1827. évi Btk. tervezet pénzhamisítást érintő szabályai	37
2.8. Az 1843. évi büntetőtörvény-javaslat szerint a pénzhamisítás tényállása	38
2.9. A forradalom és szabadságharc utáni időszak a Csemegi-kódexig	40

2.10. A Csemegi-kódex (1878. évi V. törvénycikk) pénzhamisításra vonatkozó szabályai	42
2.11. A történelem egyik leghírhedtebb pénzhamisítási ügye: a frankhamisítási botrány.....	48
2.12. Az 1961. évi V. törvény szabályozása	52
3. Az 1978. évi IV. törvény pénzhamisításra vonatkozó szabályozása és a bírósági joggyakorlat	61
3.1. Bevezetés	61
3.2. Az 1978. évi IV. törvény pénzhamisításra vonatkozó szabályai	61
3.3. A pénzhamisításra vonatkozó bírósági joggyakorlat	68
3.3.1. <i>Az ún. fémkorong ügy</i>	68
3.3.2. <i>A megtévesztésre alig alkalmas pénz ügye</i>	69
3.3.3. <i>Primitív utánszatok megítélése</i>	70
3.3.4. <i>A hamis pénzzel teli pénztárca találása</i>	71
3.3.5. <i>A hamis 100 dollárosok ügye</i>	72
3.3.6. <i>Stádiumot érintő ügy</i>	74
3.3.7. <i>A pénzhamisítás privilegizált esete (hamis pénz kiadása)</i>	75
3.3.8. <i>A pénz szkennelése</i>	78
3.3.9. <i>Pénzhamisítás elősegítése a gyakorlatban</i>	82
4. A pénzhamisítás tényállásának külföldi szabályozási modelljei.....	86
4.1. Bevezetés	86
4.2. A pénzhamisítás szabályozása a német Büntető Törvénykönyvben	86
4.2.1. <i>A pénzhamisítás tényállása</i>	86
4.2.2. <i>A pénzhamisítás jogi tárgya a német jog szerint</i>	87
4.2.3. <i>A pénz büntetőjogi fogalma</i>	88
4.2.4. <i>Elkövetési magatartások</i>	89
4.2.5. <i>A bűncselekmény alanyi oldala</i>	92
4.2.6. <i>A deliktum privilegizált és minősített esetei</i>	92
4.2.7. <i>A hamis pénzforgalomba hozatalának tényállása</i>	93
4.2.8. <i>Stádiumok</i>	94
4.2.9. <i>A pénzhamisításra vonatkozó bűnügyi statisztika Németországban</i>	94
4.2.10. <i>Összegzés a német szabályozásról</i>	96
4.3. A pénzhamisítás szabályozása az osztrák Büntető Törvénykönyvben	97

4.3.1. A pénzhamisítás tényállásának a helye az osztrák Büntető Törvénykönyvben .	
97	
4.3.2. A tulajdonképpeni pénzhamisítás.....	97
4.3.3. A hamis vagy hamisított pénz továbbadása és megőrzése	99
4.3.4. A pénzérme csonkítása, és a csonkított érme forgalomba hozatala	100
4.3.5. A pénzérme darabok megszerzése, elrejtése, illetve azokkal való kereskedés	101
4.3.6. A hamis, hamisított pénz vagy csonkított pénzérme továbbadása	101
4.3.7. A különösen védett értékpapírok hamisítása	102
4.3.7. A hamis pénzekre vonatkozó statisztika Ausztriában.....	102
4.4.A svájci Büntető Törvénykönyv pénzhamisításra vonatkozó szabályozásának főbb vonalai	104
4.5. Pénzhamisítás tényállása Franciaországban	105
4.6. Kitekintés a spanyol szabályozásra.....	106
4.7. Az olasz Büntető Törvénykönyv (Codice Penale) szabályozás áttekintése	107
4.8. Pénzhamisítás az angolszász államokban	108
4.8.1 Az angolszász államok jogrendszeréről általában.....	110
4.8.2. A pénzhamisítás bűncselekménye Angliában.....	112
4.8.3. Az Egyesült Államok pénzhamisításra vonatkozó jogi szabályozása.....	112
4.8.4. A pénzhamisítás elleni küzdelem intézményi modellje az USA-ban: a Secret Service.....	113
4.8.5.A font- és dollárhamisítás aktuális trendjei.....	117
5. A pénzhamisítás visszaszorítására vonatkozó nemzetközi Genfi Egyezmény .	123
6. Európai Uniós jogforrások a pénzhamisítás tárgyában	126
6.1. A pénzhamisításra vonatkozó közösségi jogforrások kialakulása.....	126
6.2. Az Európai Bizottság javaslata, és a Tanácsi Kerethatározat leváltásának indokai	127
6.3. Az elfogadott irányelv szabályai	131
6.4. A magyar szabályozás megfelelése	134
7.A pénzhamisítás magyar szabályozása de lege lata de lege ferenda	135
7.1. A 2012. évi C. törvény módosításai.....	135
7.2. A pénzhamisítás elkövetési tárgya – avagy a pénz büntetőjogi fogalma	137
7.3. A bűncselekmény elkövetési magatartásai	141
7.4. A bűncselekmény szubjektív oldala	143

7.5. Minősített és privilegizált esetek	144
7.6. A bűncselekmény stádiumai és a pénzhamisítás elősegítése.....	145
7.7. Rendbeliség, halmazati és elhatárolási kérdések	147
7.8. Összegzés, és de lege ferenda javaslatok.....	148
8.A pénzhamisítás kriminológiai aspektusai	150
8.1. A regisztrált pénzhamisítások száma hazánkban.....	150
8.2. A bűnelkövetők jellemzői.....	154
8.3. Jellemző elkövetési módok.....	155
8.3.1. Érmehamisítás	155
8.3.2. Bankjegyhamisítás	156
8.4. A pénzhamisítás elleni küzdelem jogi eszközei	157
8.5. A pénzhamisítás elleni küzdelem jogon kívüli eszközei	157
8.5.1. A bűnmegelőzés passzív eszköztára	157
8.5.2. A bűnmegelőzés aktív eszköztára és a Periklész Programok.....	163
8.6. A pénzhamisítás elleni küzdelem intézményi oldala.....	168
8.7. Összegzés.....	169

III. RÉSZ

A BÉLYEGHAMISÍTÁS

1. A bélyeghamisítás kezdetei	171
2. A Csemegi-kódex szabályozása.....	172
3. Az 1897. évi XXXVII. törvénycikk szabályozása	173
4. Az 1932. évi XXI. törvénycikk szabályozása	174
5. Az 1961. évi V. törvény bélyeghamisításra vonatkozó szabályai.....	175
6. A korábbi Büntető Törvénykönyvünk (1978. évi IV. törvény) szabályozása ...	180
7. A bélyeghamisítás külföldi szabályozási modelljei	180
7.1. A bélyeghamisítás tényállása Németországban.....	180
7.2. A bélyeghamisítás tényállása Ausztriában	183
7.3. A bélyeghamisítás tényállása Svájcban	184
8. A bélyeghamisítást érintő nemzetközi Egyezmények	185
9. A bélyeghamisításra vonatkozó hatályos magyar szabályozás.....	187
10. Összegzés és javaslatok.....	193

IV. RÉSZ

A KÉSZPÉNZ-HELYETTESÍTŐ FIZETÉSI ESZKÖZÖKKEL KAPCSOLATOS BŰNCSELEKMÉNYEK

1. A bankkártyák történetéről röviden	197
2. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények osztályozása	198
3. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények szabályozástörténete Magyarországon	199
4. A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása	200
5. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés	201
6. Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése	205
7. Külföldi kitekintés: A bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények szabályozása Németországban	208
7.1. A bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények rendszertani helye Németországban.....	
.....	
....209	
7.2. A fizetőkártyák, csekkek, váltók hamisítása.....	211
7.3. A garanciafunkcióval ellátott fizetőkártyák és eurócsekkek hamisítása	211
7.4. Német és magyar szabályozás összehasonlítása	212
8. Uniós szintű szabályozás	215
9. Az Európai Bizottság javaslata egy új irányelvre	219
10. Összegzés és de lege ferenda javaslatok	227

V. RÉSZ

ÖSSZEGZÉS

1. Az értekezés összegzése	232
2. English summary of the dissertation	236
Felhasznált irodalom jegyzéke	241

I.RÉSZ

ALAPVETÉSEK

1.Bevezetés

Az ember mindennapjait meghatározza a pénz. Pénzért dolgozunk, pénzzel fizetünk mindennap a boltokban, és a különböző híradókban is a pénz körül forog minden. Az államnak, a gazdaságnak és a társadalomnak, vagyis minden egyes embernek különös érdeke fűződik ahhoz, hogy a pénz amivel fizetünk eredeti és mögötte valódi érték legyen. A Pénz, illetve egyéb értékpapírok és készpénz-helyettesítő fizetési eszközök nélkül a mai társadalmi rendszerek összeomlanának. Bár az elektronikus pénzforgalom – átutalások, bankkártyás fizetések, elektronikus számlák (pl.: paypal) – egyre inkább elterjedőben vannak, még ma is a készpénz az úr. Hamis vagy hamisított pénzek jelentős mennyiségű forgalomba kerülése óriási kárt tudnak okozni még a legstabilabb pénzügyi alapokon álló országokban is. Éppen ezek miatt fontos, hogy legyen egy jól kiépített büntetőjogi szabályozás a pénzhamisítókkal, a hamis, illetve hamisított pénzek forgalomba kerülésével szemben, ezzel védve a forgalom biztonságát.

A technika fejlődése Janus-arcú jelenség, mivel nemcsak előnyei, hanem hátrányai is vannak. Például a 19. századi Magyarországon a papírpénz elterjedése fokozatosan felpörgette a gazdaságot, ugyanakkor a pénzhamisítók egyik első számú célpontjává vált. Ma pedig a legmodernebb nyomtatók nemcsak az irodákban tesznek szolgálatot, hanem pénzhamisító műhelyekben is.

2.A téma aktualitása

2.1.A pénzhamisítás gazdaságbiztonsági kockázatai

A pénzhamisításról általában elmondható, hogy sérti az állam pénzkibocsátási monopóliumát, a pénzforgalom biztonságát, és a pénzbe, mint fizetőeszközbe vetett bizalmat. Nagy mennyiségű hamis vagy hamisított pénz forgalomba kerülése veszélyezteti az állam gazdasági rendjét, valamint a pénzeszközök és az árualap egyensúlyát.

John F. Chant tanulmánya¹ kimutatta, hogy a pénzhamisításnak az „árát” három oldalról fizetjük meg. Ez a három a pénzhamisítás

- redisztribúciós költsége,
- prevenciók költsége,
- s végül bizalmi költsége.

A *redisztribúciós költség* a vásárlóerő csökkenésére utal, amelyet azok szenvednek el, akiknél hamis pénzt találnak. Végso soron annál keletkezik anyagi kár, akinél kiderül a pénz hamis volta, addig az kvázi eredeti pénzként cirkulál. Ez a költség magába foglalja azokat a javakat és szolgáltatásokat, amelyekkel az áldozatok kereskednek a hamis pénzért cserébe. Egy további redisztribúciós költség is ered ebből, mivel a hamis pénzek gyakorlatilag kiszoríthatják a valódi, jegybank által kibocsátott pénzeket a forgalomból. Ahogy Thomas Gresham fogalmazott: „*A rossz pénz kiszorítja a forgalomból a jó pénzt.*” Ezt nevezzük Gresham törvényének, amelyet valójában Nicolaus Copernicus fedezett fel 1526-ban, és publikálta a *Monetae cudendae ratio* című tanulmányában.² Végezetül a jegybank elveszti a pénzhamisítókkal szemben az ún. *seigniorage*-t (pénzkibocsátásából eredő profitot) is. A redisztribúciós költségek egyéni szinten okoznak kárt, és nem közösségi szinten a gazdaságnak.

A *prevenciók költségek* azokból az erőfeszítésekből származnak, hogy megszabaduljanak a pénzhamisításból eredő redisztribúciós költségek viselésétől. A költségek két alanyi körnél különböző módon jelentkeznek. E két alanyi kör:

- az individuumok, illetve az üzleti élet,
- a kormányzat és a központi bank.

A vállalkozások, illetve az individuumok a hamis pénz elfogadásának elkerülése érdekében pénzellenőrző eszközöket (pl.: UV-lámpát, hamis pénz detektort) vásárolnak. Emellett kiadásként merülhet fel a személyzet pénzhamisítás megelőzése érdekében elvégzett felvilágosító tréningje is.

A kormányzat és a központi bank prevenciók törekvései közvetlen módon kívánják meggátolni a pénzhamisítást. A kormányzati oldalról ezek a költségek magába foglalják a rendészeti, és bírósági kiadásokat. A központi bankok költségei pedig a biztonsági jegyek folyamatos fejlesztéséből, illetve az elavult biztonsági jegyekkel ellátott pénzek

---

¹CHANT, John F, The Canadian experience with counterfeiting. Bank of Canada review. 2004. 42-54. o.

²CHOWN, J. F., A History of Money From AD 800. London: Routledge. 1994. 16. o.

forgalomból való kivonásából erednek. Egy többszerzős tanulmány³ rámutatott arra, hogy az új bankjegyek kibocsátása jelentős kiadásokat okozhat, így például az Egyesült Államokban 2003 és 2013 között a bankjegyek biztonsági fejlesztésére, éves szinten átlagosan 11 millió dollárt költöttek. A redisztribúciós költségekkel szemben a prevenciós költségek a társadalom egészének okoznak kárt. A pénzhamisításból eredő közvetlen károk többszörösére is ugorhat a prevenciós költségek összege. Brantingham és Easton közös tanulmánya⁴ kimutatta, hogy Kanadában a vagyon elleni bűncselekmények 1996-ban 12.5 milliárd kárt okoztak, míg a prevenciós költségek ennek a 2,5 szeresét tették ki. A pénzhamisítás bizalmi költségei (*confidence costs*) a pénz hálózati karakterisztikájából erednek. Csakúgy, mint a telefon, a pénz sem sokat érne egy személynek, ha mások nem használnák. Néhány embernek az a döntése, hogy a pénz használatáról áttérjenek más fizetőeszközre, költségeket fog keletkeztetni a pénz használóinál, mivel kevesebb tranzakciós partnerük lesz. A pénzt, mint fizetőeszközt ellehetetlenítheti, ha kritikus számú ember elveszti a bizalmát egy meghatározott címletben, vagy akár a valuta egészében.⁵

E tanulmányban foglalt megállapításokat a Magyarországi gyakorlat is alátámasztja, mivel 1999-ben ki kellett vonni a forgalomból az 5000 forintos címleteket, mert olyan jó minőségű hamisítványok kerültek a forgalomba, hogy teljes egészében megingatták az ilyen címletű fizetőeszközbe vetett bizalmat.

A fizetőeszközbe vetett bizalomnak a megingását az USA Nemzeti Kutatási Tanácsának Pénzhamisítás Elleni Technológiák nevű bizottsága egy tanulmányában⁶ a pénzhamisítás *pszichológiai hatásaként* írja le. Az államok felismerték, hogy a pénzhamisítás pszichológiai hatása miatt nemzetbiztonsági kockázatot jelent, és ez nemcsak a bűnözés szintjén jelenthet problémát, hanem akár háború eszköze is lehet. Példaként említhető erre az, amikor a brit kormányzat destabilizálni kívánta az Amerikai Kontinentális Kormányzatot a függetlenségi háború alatt hamis pénzekkel.⁷ Hasonló eset volt, amikor az amerikai polgárháború alatt az északi Unionisták küldtek hamis dollárokat déli

---

³VILES, Nathan – RUSH, Alexandra – ROHLING, Thomas, The Social Costs of Currency Counterfeiting. Research Discussion Paper. Reserve Bank of Australia. 2015. 8. o.

⁴BRANTINGHAM, Paul – EASTON, Stephen T., The Costs of Crime: Who Pays and How Much? 1998 Update. In: Fraser Institute Critical Issues Bulletin. Vancouver, BC. The Fraser Institute. 1998. 9. o.

⁵NOSAL, Ed – WALLACE, Neil, A model of (the threat of) counterfeiting. Journal of Monetary Economics. Volume 54, Issue 4, May 2007. 994–1001. o.

⁶Committee on Technologies to Deter Currency Counterfeiting, National Research Council: A Path to the Next Generation of U.S. Banknotes: Keeping Them Real. National Academies Press. 2015. 13-14. o.

⁷COOLEY, John W, Currency Wars: How Forged Money is the New Weapon of Mass Destruction. Skyhorse Publishing; First Edition edition. 2008.. 69-99. o.

konföderációra,⁸ illetve amikor a második világháború alatt a német kormányzat készített magas minőségű brit 5 fontosokat.

A hamis pénzek forgalomba kerülésének *inflációs* hatásai is lehetnek. Ennek oka, hogy hirtelen kerül nagy mennyiségű pénz a gazdaságba (több van forgalomban, mint amennyinek ideálisan kéne lennie). Megnö a vásárlóerő, és megnő a kereslet a javakra, illetve szolgáltatásokra. S mivel a kínálat nem tud megfelelni a keresletnek, a javak szűkössé válnak, s természetesen megnövekednek az árak. Ezt követően a fogyasztóknak többet kell fizetniük azonos mennyiségű javakért. Minél nagyobb az infláció, annál kevesebbet ér egy darab bankjegy fizetőereje. A pénz fokozatosan elértéktelenedik. A nagy mennyiségű hamis pénz által okozott kínálati szűkösségnek egy másik negatív hatása is lehet, hogy a fekete- vagy szürkegazdaságba terelheti a fogyasztást. Az infláció, a pénz elértéktelenedése, és a feketegazdaság térnyerése együttesen komoly károkat okoz a gazdaságnak. Tovább fokozhatja az infláció káros hatásait, ha más országokból alacsonyabb áron, dömping mennyiségben elárasztják javakkal a hamis pénzekkel terhelt országot s így tovább gyengül az ország gazdaságbiztonsága. Monnet szerint⁹ akkor lehet a pénzhamisításnak igazán komoly inflációs hatása, hogyha a hamis pénzek előállításának költségei jelentősen csökkennek.

2.2. A bankkártya csalások által okozott károk számokban

A világ pénzügyi rendszerét elemző Nilson Report 2017 októberében kiadott jelentésében¹⁰ kimutatta, hogy bankkártya csalások világszerte összesen 22.8 milliárd dollár kárt okoztak 2016-ban, amely 4.4%-os emelkedést jelentett. Ez a statisztika magába foglalja a bűnelkövetők által okozott károkat a:

- bankkártya kibocsátóknak;
- bankkártya tranzakciót lebonyolító kereskedőknek;
- bankautomatát üzemeltetőknek;
- bankkártyatulajdonosoknak.

2015-ben ez a szám 21.84 milliárd dollár volt, amely 2014-hez képest még szignifikánsabb, 20,6%-os emelkedés volt.

---

⁸SMITH, Laurence Dwight, Counterfeiting a crime against the people. W. W. Norton and Company Inc. New York. 1944. 82. o.

⁹MONNET, Cyril, Counterfeiting and inflation. In: Working paper series. European Central Bank. No. 512 / August 2005. 5. o.

¹⁰ The Nilson Report 2017 october / issue 1118. HSN Consultants Inc. 2017. 1. o.

Az alábbi diagram azt mutatja, hogy 100 dollár kártyaforgalomra, hány cent kár jutott éves szinten világszerte:

1.számú diagram: 100 dollár kártyaforgalomból hány cent kárt okoztak a bűnelkövetők világszerte.¹¹

Az ACI Universal payments felmérése¹² szerint, ahol bankkártyahasználókat kérdeztek meg arról, hogy 2016-ban érte-e őket bankkártyával kapcsolatos visszaélés, az alábbi eredmények születtek:

	Ország	Összes bankkártya használók hány százaléka vált áldozattá	százalékos változás 2014-2016 között
1.	Mexikó	56%	+23%
2.	Brazília	49%	+19%
3.	USA	47%	+6%
4.	Ausztrália	40%	+9%
5.	India	37%	-4%
6.	Szingapúr	36%	+8%
7.	Kanada	35%	+14%
8.	Dél-Afrika	33%	+3%
9.	Franciaország	29%	+3%
10.	Egyesült Királyság	29%	+1%
11.	Olaszország	27%	+7%

¹¹ The Nilson Report 2017 october / issue 1118. HSN Consultants Inc. 2017. 1-6. o.

¹²<https://www.aciworldwide.com/lp/fraud-survey/results> (letöltés ideje: 2017. 10. 15.)

12.	Dubai	27%	-17%
13.	Spanyolország	26%	nincs teljes adat
14.	Indonézia	26%	+4%
15.	Thaiföld	23%	nincs teljes adat
16.	Új-Zéland	20%	+3%
17.	Németország	18%	+2%
18.	Svédország	14%	+4%
19.	Hollandia	14%	+1%
20.	Magyarország	9%	nincs teljes adat

1.számú táblázat: A bankkártya felhasználók hány százalékát érte anyagi kár.¹³

Magyarország, Thaiföld, Spanyolország vonatkozásában azért nem mutatható ki változás, mert 2014-ben még ezekben az országokban nem volt erre vonatkozó felmérés.

A táblázat érdekessége, hogy majdnem az összes országban nőtt a bankkártyacsalások aránya az elmúlt években. Riasztó szám, hogy Mexikóban több mint az ügyfelek fele, Brazíliában és az Egyesült Államokban pedig közel az ügyfelek 50%-a vált már bankkártya csalások áldozatává.

Az ACI felmérése szerint majdnem minden harmadik banki ügyfél vált bankkártya csalások áldozatává az elmúlt öt évben. A bankkártya és hitelkártya tulajdonosok közel 17% nem csak egy hanem több alkalommal is vált bűncselekmények áldozatává az elmúlt 5 évben.¹⁴

Akár egyedi ügyek is jelentős károkat tudnak okozni. 2011-ben Rogelio Hacket Juniort ítélték el 10 év börtönbüntetésre az Egyesült Államokban, mivel közel 700ezer bankkártya adatát lopta el és ezen révén 36 millió dollárnyi vagyoni kárt okozott.¹⁵

3.Az értekezés célkitűzései

Az értekezés a „Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények büntetőjogi és kriminológiai aspektusai” címet viseli. A címből következően a disszertáció célkitűzései közé tartozik, hogy elemezze a Btk. XXXVIII. Fejezetében szabályozott

¹³<https://www.aciworldwide.com/lp/fraud-survey/results> (letöltés ideje: 2017. 10. 15.)

¹⁴<https://www.aciworldwide.com/-/media/files/collateral/trends/2016-global-consumer-card-fraud-where-card-fraud-is-coming-from.pdf> (letöltés ideje: 2017. 10. 15.)

¹⁵SINGER, P.W. – FRIEDMAN, Allan: Cybersecurity and cyberwar. What everyone needs to know. Oxford University Press, New York. 2014. (elektronikus könyv, oldalszám nélkül)

bűncselekmények büntető anyagi jogi szabályait, feltárja az esetleges hiányosságokat, és azokkal kapcsolatban jogfejlesztésre irányuló javaslatokat fogalmazzon meg.

Az adekvát büntetőjogi szabályozás mellett nagy szerepe van a bűnözés elleni küzdelemben a nem jogi eszközöknek, a prevenciónak is. Cesare Beccaria is megfogalmazta, hogy jobb a bűncselekményeket megelőzni, mint büntetni. Az értekezés emiatt a kriminológia tudományának egyik részterületével, a bűnmegelőzés lehetséges eszközeinek felkutatásával is kívánja megfogalmazni azokat a javaslatokat, amelyek visszaszoríthatják a fizetőeszközök forgalmát sértő bűncselekményeket.

4.A kutatás módszertana

Az értekezés leíró, illetve kritikai módszerrel elemzi a pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekményekre vonatkozó hatályos büntetőjogi szabályokat.

A disszertáció megírása során elsősorban könyvtári forrásokra támaszkodtam. Ennek során felhasználtam a témára vonatkozó hazai és külföldi monográfiákat, kommentárokat, tankönyveket, szaktanulmányokat, a hatályos és korabeli jogforrásokat. Ezek mellett az értekezésben a joggyakorlat elemzésénél bírósági határozatokat is feldolgoztam.

Az értekezés első részeiben a pénzhamisítás jogtörténeti aspektusait tekintem át. A gazdag jogtörténeti múltra visszatekintő bűncselekmény múltbeli szabályozási hibái tanulsággal szolgálhatnak a jelenkori jogalkotás számára is.

A disszertációban elemzésre kerültek a hatályos külföldi – német nyelvű és angolszász jogterületek – szabályozási megoldásai. A hasonlóságok és különbségek elősegítik a hazai jogfejlesztésre és bűnmegelőzésre irányuló javaslatok megfogalmazását.

Külön fejezeteket szentelek a vonatkozó nemzetközi és európai uniós jogforrásokra.

II. RÉSZ

A PÉNZHAMISÍTÁS

1. Külföldi államok pénzhamisításra vonatkozó szabályozástörténete jogösszehasonlító megközelítésben

1.1. Bevezetés - A hamis pénzek megjelenése

A pénzhamisítás gazdag múltra tekint vissza, és ezért fontosnak tartom nemcsak a hatályos szabályozási modelleket, hanem a pénzhamisítás jogtörténeti vonatkozásait is bemutatni. A külföldi jogfejlődésben vizsgálat alá kerülnek ókori, valamint középkori jogesetek és jogforrások. A német nyelvű jogterületek gyakorolták a legnagyobb hatást a magyar jogfejlődésre ezért azokat részletesebben elemzem. A kontinentális modellek mellett az értekezés angolszász jogterületekkel is kíván foglalkozni, azért, hogy komplexebb képet kapjunk arról, hogyan próbálták visszaszorítani más jogcsaládok ezt a súlyos deliktumot. Az értekezés elsősorban a magyar szabályozásra fókuszál, a külföldi modell államok jogtörténetéről csak egy áttekintést kíván nyújtani, a teljesség igénye nélkül.

A pénzhamisítás és a pénzek körülnyírása valószínűleg egyidős a pénz megjelenésével és elméletben leginkább a pénzveréssel. Karl Binding, német jogtudós is úgy fogalmazott, hogy „*a pénz feltalálója egyben feltalálta a pénzhamisítást is.*”¹⁶ Az első vert pénzeket feltehetőleg Lüdiában készítették Kr. e. 600 körül Alüattész király uralkodása idején. Ezek a pénzek ún. elektrumból, arany és ezüst ötvözetéből készültek. Lüdia jelképe, az oroszlánfej mancsal szerepelt rajtuk. A lüdiai pénzek a föníciaiak révén elterjedtek a Földközi-tenger medencéjében is.¹⁷

---

¹⁶BINDING, Karl Lehrbuch des Gemeinen Deutschen Strafrechts Besonderer Teil. Zweiter Band, erste Abteilung. Verlag von Wilhelm Engelmann, Leipzig. 1904. 306. o.

¹⁷<http://www.ancient.eu/coinage/> (letöltés ideje: 2017. 10. 20.)

1.számú ábra: A lüdiai pénzérme¹⁸

Az ókori Keleten viszont már kétezer éve súlyra mért ezüstöt használtak pénzként a pénzverés megjelenése előtt is. Emiatt érdemes megvizsgálni, hogy vajon a pénzverés korszaka előtt is elképzelhető volt-e a pénzhamisítás a gyakorlatban.¹⁹

Hammurapi uralkodása idején nagy változások történtek a pénzhasználatban, mivel már nem kellett az ezüstöt újra és újra lemérni, hanem királyi tisztviselők előre lemérték a leggyakoribb súlyokat (1/3 sékeltől 15 sékelig) kis pénzes zacskókba tették, pecséttel hitelesítették s ezt követően került forgalomba. Ettől a korszaktól kezdve a pénzt darabra lehetett számolni, amely megkönnyítette a pénzforgalmat. Az ilyen kvázi „pénzverdék” több helyen is működtek: Babilonban, Urban, Iszinben és Larszában is.²⁰ Angyal Pál szerint²¹ ha a pénzhamisítás bűncselekménye kifejezetten nem is szerepelt Hammurapi törvényeiben de ha uralkodó nevével ellátott volt a pénz, úgy erre az esetre alkalmazni lehet a törvény zárszavában szereplő szabályt: „*ha valaki nevem írását eltünteti, hogy saját nevét írja rá... annak az embernek... Anu a nagy, az istenek atyja... végzetét átkozza meg.*”²²

Van tárgyi bizonyíték is arra, hogy a pénzhamisítás megelőzte a pénzverés korszakát. A tel-avivi Eretz Israel Musaum Kadman numizmatikai gyűjteményének pénzverés előtti kollekciónjában őriznek négy aranydarabot, egy nagyobb mennyiségű tört ezüstöt tartalmazó leletben. Ezek A. Rowe régész Bét-Seán-i ásatásai során kerültek elő. Az ezüst, a tört ezüst, illetve a törött ékszerek, teljesen tipikusak és kétség sem férhet ahhoz,

¹⁸<http://oldestcoins.reidgold.com/article.html> (letöltés ideje: 2017. 08. 31.)

¹⁹VARGYAS Péter, A pénz története Babilóniában a pénzverés előtt és után. Pécsi Tudományegyetem Ókortörténeti Tanszék – L'Harmattan. Pécs – Budapest. 2010. 20. o.

²⁰VARGYAS, (2010)86. o.

²¹ANGYAL Pál, a Magyar Büntetőjog Kézikönyve. 17. A pénzhamisítás, hamis tanúzás, hamis eskü, hamis vád. Attila-nyomda részvénytársaság, Budapest. 1940. 5. o.

²²KMOSKÓ Mihály (fordító), Hammurabi törvényi. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog- és Társadalomtudományi szakosztálya. 1911. 64. o.

hogy pénzként funkcionáltak a gyakorlatban. Ez teszi különlegessé a velük együtt elrejtett négy aranydarabot. A régész ezek közül hármat lemezzel borítottak, a negyediket pedig tiszta aranynak határozott meg. A negyedik tiszta aranydarabot ellopták az 1970-es években, de a másik három darab a mai napig megvan és a rozsdásodás mutatja, hogy valójában nem aranyról van szó. A nyomok alapján feltehetőleg bronz és réz, illetőleg vasból készült magot kétszeresen beborították egy nagyon vékony aranyfóliával. A munka olyan ügyes, hogy a földben eltöltött hosszú idő miatt megindult korrózió nem mutatná, hogy hamisítvány, ha egyértelműen tiszta aranynak lehetne vélni. Vargyas szerint pénzként használt hamisítványokról van szó, amelyet a formája is elárul. A lelet III. Ramszesz korára keltezhető, V. rétegben került elő, amelyet a Kr. e. 11. századra datálnak. A Kr. e. 2. és 1. évezred fordulóján kezdett ugyanis elterjedni a szíriai illetve a palesztinai térségben olyan nagyobb ezüst darabok forgalomba hozatala, amelyek hasonlítanak egy tábla csokoládéra. Az előre elkészített rovátkának köszönhetően ugyanis könnyebben lehetett ezekről megközelítőleg szabályos darabokat levágni, mint a szabálytalan tömbökről. A Dor-i kincslelet nagy részét éppen ilyen darabok teszik ki. Ezek az aranydarabok ezt a formát utánozzák, bár itt szó sem volt tábláról, hiszen akkor nem lehetett volna a nem aranyból készült magot eltüntetni. Végezetül az is valószínűsíti, hogy már a pénzverés korszaka előtt megjelent a pénzhamisítás, hogy az ókori Keleten a pénzeket ellenőrizték, próbavágásokkal, ellenőrző jelek alkalmazásával, azért, hogy a felület alatt is nemesfém található-e. Az is előfordult, hogy a pénzt teljesen kettévágták az ellenőrzés során.

Összegezve a fenti teória alapján nem kellett a pénzverésre várni, hogy megjelenjenek az első hamis pénzek.²³

1.2. A pénzhamisítás szabályozástörténete az ókorban

A pénzhamisítás a csalással rokon bűncselekmény, annak egy speciális formája, így nem véletlen, hogy kezdetben a jogforrások csak annak körében rendelték büntetni. Manu törvényeiben szerepel hogyha valaki a csereforgalom körében a másikat megtévesztette, s annak vagyoni kárt okozott, akkor a királynak olyan büntetést kell kiszabnia „*amely a bűnös vagyonával és vétségével arányos*”(42. fejezet 287. cikk).²⁴

---

²³VARGYAS, (2010)90-91. o.

²⁴BÜCHLER Pál (fordító), Manu törvényei Manava Dharmasastra. Kiadja az Erdélyi Múzeum-egyesület Jog- és Társadalom-tudományi Szakosztálya, 1915. 179. o.

Az egyiptomi jogban is hiányzott a pénzhamisítás külön önálló tényállásként, viszont a pénzzel való csalárd visszaélés, mint a forgalmi ügyleteknél mások félrevezetése csalásnak minősült. Ilyen ügyekben az eljárás a sértett panaszára indult és vagy kártérítést, vagy egyben büntetés kiszabást vont maga után. A csalás e fajtájának a kísérlete is büntetendő cselekmény volt.²⁵

Az európai jogi kultúrát megalapozó Mózesi törvényekben sem szerepelt *expressis verbis* a pénzhamisítás bűncselekménye, viszont a Leviták Könyve 19,35-36 előírta a csalás tilalmát²⁶: *„Ne kövessetek el jogtalanságot az ítéletben, a hossz mértékben, a súly mértékben, és az űr mértékben: igaz mérleg, igaz súly, igaz véka, igaz meszely legyen köztetek. Én, az Úr, vagyok a ti Istenetek, aki kihoztalak titeket Egyiptom földjéről.”* Emellett a Második Törvénykönyv 25,13-16 rendelkezett a hamis mértékekről, de csak intelmek formájában: *Ne legyen zacskódban kétféle súly mérték, egy nagyobb, meg egy kisebb, s ne legyen házadban kétféle űr mérték: egy nagyobb meg egy kisebb: teljes és igaz súly mértéked legyen, és igaz űr mértéked legyen, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet neked az Úr, a te Istened adni fog, mert a te Urad utálja azt, aki ilyesmit tesz, s gyűlöl minden csalárdságot.*²⁷ A Példabeszédek könyve 11,1 is ír a pénz mérésére is szolgáló hamis mérlegekről: *„Utálja az Úr a hamis mérleget, de kedvét leli a csorbítatlan súlyban.”*²⁸

Az ókori görögöknél Szólon volt az első, aki szabályozta a pénzhamisítás deliktumát. Szólon Athén arkhónaként (vezető állami tisztségviselőjeként) Kr. e. 594-ben törvényben mondta ki, hogy a pénzhamisítóknak halálbüntetés jár. Ezzel az intézkedéssel Szólon az athéni pénznemet kívánta védeni és megerősíteni a perzsa pénznemmel szemben.²⁹ Nemcsak Athénban volt büntetendő drákói szigorral a pénzhamisítás. Egy Kr. e. 3. századból fennmaradt feljegyzés alapján Dimi városában egy 4 fős pénzhamisító bűnbandát fogtak el, és ítélték halálra.³⁰ A szigorú szankcióknak viszont nem volt elég visszatartó ereje, mivel a pénzhamisítás továbbra is elterjedt volt. Még a híres filozófus,

---

²⁵ ANGYAL, (1940) 6. o.

²⁶ Szentírás a Neovulgáta alapján. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest. 2008. 120. o.

²⁷ Uo. 197. o.

²⁸ Uo. 654. o.

²⁹ KRÖNER, Michaela, Der Schutz des Euro durch die Geldfälschungstatbestände unter der besonderen Berücksichtigung des Tatbestandsmerkmals „Inverkehrbringen als echt“ – mit Hinweisen zu den Geldfälschungstatbeständen in der Euro-Zone. Tectum Verlag, Marburg. 2009. 29. o.

³⁰ VOIGTLAENDER, Heinz, Falschmünzer und Münzfälscher, Numismatischer Verlag H. Dombrowski, Münster. 1976. 32. o.

szinópei Diogenész is fiatal korában egy pénzhamisító bűnbanda tagjaként tevékenykedett.³¹

Az ókori Rómában Kr. e. 5. században kezdett megszorodni a pénzhamisítások száma, mikortól a pénz mindkét oldalát képpel látták el – az egyik oldalán jellemzően Róma címere, másik oldalán valamely isten, pl.: Jupiter, Minerva stb. szerepelt – illetve a pénzt nem méréssel, hanem már számolva mérték. A legkorábbi írásos rendelkezés, mely a pénzhamisítás önálló deliktumára vonatkozott Marius Gracianus praetor korából való, s ez alapján az elkövetővel szemben büntető keresetet lehetett indítani.³² Rómában preventív intézkedéseket is tettek a pénzhamisítással szemben: pénzvizsgáló hivatalokat állítottak fel, melyek arra voltak hivatottak, hogy az emberek számára megállapítsák az egyes pénzdarabok valódiságát, vagy éppen hamisságát.³³

Sulla uralkodása idején büntetőjogi reformot hajtott végre. A Kr. e. 81-ben megalkotott Lex Cornelia testamentaria nummaria³⁴ című római törvény részletesen szabályozta a pénzhamisítás (*falsum*) deliktumát. A törvény büntetni rendelte

- az ötvénybe kisebb értékű pénz belekeverését,
- a pénz ércmennyiségének csökkentését,
- a forgalomban lévő pénz utánzását,
- valamint a hamis pénz tudatos kiadását.

A deliktum elkövetőit relegálással (száműzetéssel) szankcionálták.³⁵

A római császárkorban a pénzek hátoldalán a császár képmása szerepelt már, s emiatt a pénzhamisítás büntetőjogi megítélése megváltozott, már nem, mint *falsum*, hanem a császári felség megsértéséért (*crimen laesae maiestatis*) került értelmezésre.³⁶ Ettől a korszaktól kezdve jelenik meg pénzhamisítás, mint hűtlenségi deliktum. Büntetendő volt az is, ha valaki nem fogadta el a császár képével ellátott pénzt, mint fizetőeszközt.³⁷ Hűtlenségért halálbüntetés járt.

Constantinus idejében a pénzhamisítást elkövető honestiores státuszú polgárok büntetése száműzetés, a plebejusoké deportálás és vagyyonelkobzás, a rabszolgáké pedig halál volt.

---

³¹VOIGTLAENDER, (1976) 31-32. o.

³²ANGYAL, (1940) 6-7.o.

³³MOMMSEN, Theodor, Römische Strafrecht. Verlag von Duncker und Humblot, Leipzig. 1899. 673. o.

³⁴Digesta 48. 10. 9. <http://droitromain.upmf-grenoble.fr/Corpus/d-48.htm#16> (letöltés ideje: 2014. 06. 25.)

³⁵http://www.romaikor.hu/torvenyek_es_jogrendszer/sulla_buntetojogi_reformjai/cikk/a_lex_cornelia_testamentaria_nummaria (letöltés ideje: 2015. 06. 25.)

³⁶BALOGH Elemér, A pénzhamisítás büncselekménye a XIX. század első felének néhány német kódexében és a korabeli magyar büntetőtörvény-könyv tervezetekben. In: Emlékkönyv Dr. Meznerics Iván egyetemi tanár születésének 80. évfordulójára / szerk. Tóth Károly. – Szeged. 1988. 21. o.

³⁷ANGYAL, (1940) 7. o.

Csak az önkéntes visszalépés esetén volt lehetőség felmentő ítélet hozatalára.³⁸ A szigorú szabályok később csak fokozódtak, a Codex Theodosianus szintén halállal büntette a pénzhamisítást, Justinianus pedig a közkegyelem lehetőségét is kizárta az elkövetőkkel szemben.³⁹

1.3.A Pénzhamisítás szabályozástörténete a középkorban és az újkorban kontinentális államokban

Az első írásos büntetőjogi szabályok a Karolingok uralkodása idejéből az ún. kapitularékban találhatóak meg, amelyek a német terület jogalkotásának előzményei.⁴⁰ A Cap. minora (803-ban) a Cap. Duplex (805-ben) és a Cap. Aquisgranense (808-ban) Az érmehamisítást a királyi érmejog és közbizalom elleni deliktumként szabályozták és szankcióként főszabályként kézlevágást, kivételes esetekben pedig halálbüntetést alkalmaztak.⁴¹ A pénzhamisítók üldözését a frank korszak a grófokra és az örgrófokra bízta.⁴²

A német középkorban a frank gyakorlat egy ideig még folytatódott, a 12. századtól azonban más büntetési formák is megjelentek, mint például a forró vízbe, olajba mártás, illetve a megégetés.

Franciaországban IX. Lajos 1202-ben a pénzhamisítókat halállal és jószágvesztéssel rendelte büntetni. A pénzhamisítást felségsértésnek minősítették, azzal az indokkal, hogy csak a királyt illetheti országában a pénzverés joga, és azon jog, hogy a pénznek valódi értékét meghatározza.⁴³

---

³⁸REIN, Wilhelm, Das Criminalrecht der Römer von Romulus bis auf Justinianus. Verlag von K. F. Köhler, Leipzig. 1844. 787-788. o.

³⁹ZLINSZKY János, Római büntetőjog. Nemzeti Tankönyvkiadó, Miskolc. 1995. 135. o.

⁴⁰KAJTÁR István, Az egyes térségek állam- és jogfejlődésének összehasonlítása. A francia állam- és jogtörténet alapvonalai. In: Kajtár István – Herger Csabáné: Egyetemes Állam- és Jogtörténet. Dialóg-Campus Kiadó. Budapest-Pécs. 2013. 268. o.

⁴¹KRÖNER, (2009) 30. o.

SCHMIEDL-NEUBURG, Dieter: Die Falschgelddelikte. Ein Betrag zur Kriminologie, Kriminalistik und strafrechtlichen Problematik dieser Gesetzverstöße. Verlag Max Schmidt-Römhild, Lübeck. 1968. 20. o.

GERLAND, Heinrich Balthasar, Geldfälschungsdelikte des deutschen Strafgesetzbuches. Dissertation. Straßburg 1901. 42. o.

⁴²BALOGH Elemér, A pénzhamisítás bűncselekménye a XIX. század első felének néhány német kódexében és a korabeli magyar büntetőtörvény-könyv tervezetekben. In: Emlékkönyv Dr. Meznerics Iván egyetemi tanár születésének 80. évfordulójára / szerk. Tóth Károly. – Szeged: JATE, 1988. 21. o.

⁴³LÖW Tóbiás, A magyar Büntető Törvénykönyv. A büntettekéről és vétségekről és teljes anyaggyűjteménye. Második kötet. Kiadja a Pesti Könyvnyomda Részvény Társaság, Budapest, 1880. 310. o.

A Szász Tükör (*Sachsenspiegel*) – 1230 körül keletkezett jelentős szokásjogi gyűjtemény volt, melynek megírása *Eike von Repgow* nevéhez fűződik⁴⁴ – a pénzhamisítók esetében tűzhalált írt elő, de kisebb meghamisított pénzösszeg esetén a kézlevágás szankcióját is megengedte.⁴⁵

A 16. századtól kezdve megjelentek a büntetőjogi kodifikáció első termékei. Ennek legjobb példája az 1532-es *Constitutio Criminalis Carolina* (továbbiakban: *Carolina*) amelynek elkészítése *Johan v. Schwarzenberg* nevéhez fűződik⁴⁶. A pénzhamisítás büntetőjogi megítélése a Carolinában sem változott, ennek rendelkezései pedig Német-Római Császárságban hosszú időre irányadóak maradtak. V. Károly büntető-törvénykezési rendtartásának 111. szakasza három elkövetési alakzatot szabályozott a pénzhamisítás körében:

- ha valaki csaló szándékkal a hitelestől eltérő jelzést üt a pénzre,
- ha valaki ehhez hamis fémet szolgáltat,
- végezetül, ha a hamisítás oly formában valósul meg, hogy a pénz eredeti súlya (értéke) veszélyesen csökken.

Csak a legsúlyosabb esetekben került sor halálbüntetés kiszabására, egyébként a *Carolina* testi és vagyoni büntetések alkalmazását írta elő. A pénzhamisítás büntetési neme, a tűzhalál egészen a 18. századig fennmaradt Németországban.⁴⁷

Összehasonlítva az egyetemes és a hazai jogtörténetet, elmondható, hogy a pénzhamisítás hűtlenségi bűncselekményként kezelése nemcsak nyugaton, hanem Magyarországon is jellemző volt. Például *Werböczy Tripartitumában* „hűtlenségért feleltek „kik hamis pénzt vernek vagy ilyen tudva és nyilván nagy mennyiségben használnak.”⁴⁸

A germán büntetőjog mellett, a kánonjog is büntette a pénzhamisítás bűntettét. Az egyházi büntetőjog eredetileg csupán XXII. János pápától eredő rendelkezésben tesz említést a pénzhamisításról s bár közelebről csak az alkimisták ellen fordul, de általános érvényre is emelkedik. A pénzhamisító egyházi átok alá esik, s a hamisított pénz értékének megfelelő összeget a szegényeknek kellett juttatni. Ha egyházi személy a tettes, ennek büntetése:

- egyházi tisztségeinek s javadalmainak,

---

⁴⁴KAJTÁR István, *Egyetemes állam- és jogtörténet*. Dialóg Campus Kiadás, Budapest-Pécs, 2005. 119-120. o.

⁴⁵BALOGH, (1988) 21-22. o.

⁴⁶KAJTÁR, (2005) 120. o.

⁴⁷BALOGH, (1988) 21-22. o.

⁴⁸TÓTH Mihály, *Gazdasági bűnözés és bűncselekmények*. Kjk-kerszöv kiadó, Budapest, 2002. 372. o.

- valamint ezek viselésére való képességének elvesztése. A részesek a tettel azonos büntetés alá estek.

Erősen szigorították a büntetéseket V. Pius pápa idején, melyeket VIII. Orbán pápa később a 17. században megerősített.

A francia abszolutizmus idején az ordonnance-ok még fenntartották a halálbüntetést a pénzhamisítókkal szemben.⁴⁹

1.4. A polgári korszak kódexeinek pénzhamisításra vonatkozó szabályozása

A felvilágosodás korszakában kezdett megtörni az a felfogás, hogy a pénzhamisító hűtlenséget követ el. Cesare Beccaria volt az első, aki tagadta a pénzhamisítás közjogi jellegét, szerinte a pénzhamisítónak nem az a célja a bűncselekmény elkövetésével, hogy felségjogot sértsen, hanem, hogy mások érdekeinek rovására, tiltott módon saját maga javára gazdagodjék.⁵⁰

A polgári korszak kódexei közül az 1794-es porosz Allgemeines Landrecht-et (ALR) emelném ki. Az ALR II. kötet, büntetésekről és büntetésekről szóló 20. cím, az állam fenntartott jogairól szóló 7. fejezete szabályozta a pénzhamisítással kapcsolatos deliktumokat. A 252. §-ban büntetni rendeli az engedély nélküli hamis pénzek verőit az elkövetési produktum mennyiségének arányában 2-3 évig terjedő szabadságvesztéssel és pénzbüntetéssel. A 253.§ alapján a külföldi pénzek is büntetőjogi védelemben részesültek, de azokat negatív módon diszkriminálva csak fele akkora büntetéssel rendelte szankcionálni. A legsúlyosabb büntetés életfogytiglani várfogság volt, abban az esetben, ha az elkövető jelentős mennyiségű hamis pénzeket hozott forgalomba (256. §). Összességében előremutató volt az ALR, mivel már nem járt halálbüntetés a pénzhamisítás bűncselekményéért.

Az ALR-rel szemben sokkal szigorúbb volt a francia szabályozás. Az 1791-es francia Büntető Törvénykönyv a közvagyon elleni bűncselekmények (*Crimes contre la propriété publique*) között szabályozta a pénzhamisítást és súlyosabb esetben halállal rendelte büntenti.⁵¹ Az 1810. évi francia Code Pénal pénzhamisítási bűncselekményeket III. fejezetében az állami pecsétek, bankjegyek, bélyegek, valamint a köz- és magánokiratok

---

⁴⁹ Uo.

⁵⁰ Angyal, (1940) 33. o.

⁵¹http://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_penal_25_09_1791.htm (letöltés ideje: 2018. 01. 30.)

hamisításával együtt szabályozta. A francia kódexben a pénzhamisítás szabályozását tekintve nem tükröződnek a felvilágosult eszmék, az ezüst- és aranyérme hamisítókat halállal és teljes vagyonek Kobzással szankcionálta.⁵²

A 19. század egyik legkiemelkedőbb büntetőjogtudósának Anselm Feuerbachnak a nevéhez fűződik a bajor Büntető Törvénykönyv (továbbiakban: bajor Btk.) mely 1813-ban lépett hatályba. A bajor Btk. szabatos fogalom-meghatározásával, szigorú rendszerével példát mutatott a többi német tartomány jogalkotása számára. A törvény már a felvilágosodás eszméit tükrözi, melyben hiányoztak a vallási és a tisztán erkölcsi normákat sértő deliktumok. A bajor Btk. második könyvének ötödik fejezete tárgyalja pénzhamisítás büntetét. A fejezet címéből – *Verbrechen wieder öffentliche Treue und Glaube (Közbizalom elleni bűncselekmények)* – is kiderül, hogy a pénzhamisítás jogi tárgya elsősorban a forgalom biztonságába vetett közbizalom.⁵³ A bajor Btk.-ban rögzített pénzhamisítás egyik alaptényállása szerint e büntetett az követi el, aki a királyságban pénzként forgalomban levő, bel- vagy külföldi pénzérmeiket meghamisítja, vagy jogosulatlanul utánozza. A legsúlyosabb szankcióval a jogalkotó azt az elkövetőt fenyegette, aki a saját maga által készített hamisítványokat forgalomba is hozta, 8-12 évi börtönbüntetést helyezve kilátásba. Enyhébb volt a büntetés, ha a hamisítás pusztán az eredeti érme nyomán készített formába öntés által valósul meg: 4-8 évig terjedő dologház.⁵⁴

Az 1851. évi Porosz Büntetőkódex – amelyen alapult a későbbi német birodalmi Büntető Törvénykönyv – a pénzhamisítást az „Érmebüntettek és érmevétségek” című 7. fejezetben szabályozta. A cím ellenére nemcsak a pénzérme, hanem a bankjegyek hamisítását is büntetni rendelte, 5-15 évig terjedő szabadságvesztéssel. Továbbá a külföldi pénznemek azonos büntetőjogi védelemben részesültek a német pénznemmel.⁵⁵ Az egységes Németország első Büntető Törvénykönyve 1871-ben készült el, és 1872. január elsején lépett hatályba. Lényegében megegyezett az 1870. május 31-én elfogadott Észak-Német Szövetségi Egyezményvel, amely pedig az 1851-es Porosz Büntetőkódexen alapult. Az 1871. évi német birodalmi Büntető Törvénykönyv a pénzhamisítást az állam elleni bűncselekmények közé sorolta. A törvény büntetni rendelte a bel- és külföldi

---

⁵²http://www.napoleon-series.org/research/government/france/penalcode/c_penalcode3a.html (letöltés ideje: 2016. 10. 10.)

⁵³BALOGH, (1988) 22. o.

⁵⁴BALOGH, (1988) 23. o.

⁵⁵ Beseler, Georg: *Kommentar über das Strafgesetzbuch für die Preußischen Staaten*. Weidmann, Leipzig, 1851. 282-289.

pénzre elkövetett hamisítást egyaránt. Az értékpapírok a pénzzel azonos megítélés alá estek. A német Btk. a pénzhamisítást fő és melléktípusokra osztotta fel. A német Btk. fő típusba sorolta

- forgalomba hozatal céljával történő utánzást,
- a pénz megváltoztatását oly módon, hogy az nagyobb értékűnek, vagy a forgalomból kivont pénz forgalomba levőnek látszódjon,

Melléktípusba a sorolta:

- a hamis pénz forgalomba hozását, megszerzését, és hamis pénz behozatalát,
- a hamis pénz kiadását,
- a pénzcsönkítését.

A fő típusok esetében a törvény speciális minimumként 2 évi szabadságvesztéssel szankcionálta a deliktum elkövetőit. A törvény nem tartalmazott speciális maximumot.⁵⁶

A hamis pénz kiadásánál az elkövető jogszerűen jut a hamis pénzhez, csak később fedezi fel hamis voltát, s így hozza azt forgalomba.⁵⁷

Összegezve ki lehet jelteni a külföldi jogfejlődést áttekintve, hogy a pénzhamisítás deliktumának szabályozása az idők során egyre differenciáltabbá, és humánusabbá vált. A polgári korszak végére egyre inkább enyhültek a büntetési tételek, a 19. századra a pénzhamisítőkat – az 1810. évi Code Pénal-t kivéve – már nem szankcionálták halállal. A pénzhamisítás rendszertani elhelyezése fokozatosan került ki a felségárulás köréből.

1.5. A pénzhamisítás jogtörténete Angliában

A pénzhamisítással kapcsolatos első források 10. századból maradtak fent Angliából. Athelstan wessex-i király idején (924-939) a hamis pénzek készítőit tüzes vaspróba (three fold ordeal) elé állították. A próba során három font súlyú forró vassal kellett egy előre meghatározott távot megtenniük a vádlottaknak. Sikeres próba esetén a terheltet felmentették, ellenkező esetben halállal büntették. Nagy Canute király (vagy más néven II. Knut király) uralkodása alatt (1016-1035) a pénzhamisítók büntetése kézlevágás volt. Később normann hódítás idején büntetések még kegyetlenebbé váltak. Kézlevágás

---

⁵⁶BALOGH, (1988) 17. o.

⁵⁷ Lásd bővebben: JULIUS Caspar, Abschieben falschen Geldes. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der juristischen Doctorwürde der hohen juristischen Fakultät der Georg-Angsts-Universität zu Göttingen. Druck der Univ.-Buchdruckerei von E. A. Huth, Göttingen. 1896.

mellett szemkivájás és kasztrálás is szerepelt szankcióként a bűnelkövetőkkel szemben.⁵⁸

I. Edvárd király törvényt fogadott el 1292-ben Statutum De Moneta címmel és a következő megszövegezést tartalmazta: „*E törvény abból a célból jött létre, hogy ellensúlyozza a Sterling pénznek által okozott károkat, illetve veszélyeket Angliában. Ezeket a rendelkezéseket a király bocsátotta ki, amelyben megtiltja az egész országban, minden városi piacon, olyan pénzek használatát, amelyeket nem az Angol Királyság veretett. Az az ember, aki hamis pénzeket merészel használni fájdalmas büntetésre számíthat.*”

Egy éven belül fogadták el az *Articuli de moneta* című törvényt, amelyben leírták, hogyan és hol készülnek a hamis pénzek:

„*Ezt a fajta hamis pénzt külföldön készítik és nagy károkat okoz a királyunknak az embereknek és az angol érmének... Edvárd angol király neve alatt van még egy típusú érme melyet Avignonban készítenek, és csak a súlyáról lehet felismerni. Ezeket az érmeket ón és ólom összeolvasztásával készítik. Az ötvözetet két ezüst levél közé teszik, és így formálják érmévé. Ez a visszaélés nagy károkat okoz a közösségnek.*”

A pénzhamisítás a 14. századtól kezdve hűtlenségi deliktumnak minősült Angliában. 1350-ben elfogadott „*Statute of Purveyors*” című törvény második fejezete hűtlenség köré sorolta a király érméinek hamisítását. Ez a jogforrás a 19. századig fennmaradt. Akit hűtlenség miatt elítéltek az nem részesülhetett kegyelemben és a szankciója akasztás általi halál volt. Nők esetén a büntetés máglyán való elégetés volt. Ez csak 1790-ben változott meg, akkor már női elkövetőkkel szemben is akasztást alkalmaztak.⁵⁹

A 19. századtól került ki a pénzhamisítás a hűtlenségi deliktumok közül. Az 1861. évi *Conaige Offences Act* részletesen és differenciáltan szabályozta a pénzhamisítást és az alábbi elkövetési magatartásokat rendelte büntetni:

1. *Pénzutánzás (counterfeit coin)*. Ha az elkövető bel- vagy külföldi arany- vagy ezüstpénz hamisított életfogytig tartó fegyházbüntetéssel volt büntetendő. Belföldi rézpénz utánzása esetén a büntetés 7 évig terjedő fegyházbüntetés, külföldi rézpénz hamisítás esetén pedig csak egy évig terjedő szabadságvesztés volt.

---

⁵⁸ SMITH, Laurence Dwight, Counterfeiting a crime against the people. W. W. Norton and Company Inc. New York. 1944. 47. o.

⁵⁹ ROWELL, Roland, Countefeiting and forgery. A practical guide to the law. Butterworths, London. 1986. 6-7. o.

2. *Pénzválttatás (colouring coin)*. A pénzválttatás célja, hogy a pénz nagyobb értékűnek tűnjön, büntetése életfogytig tartó fegyházbüntetés volt.
3. *Pénzcsontkítás (impairing gold and silver)*. E cselekménynek a büntetése 14 évig terjedő fegyházbüntetés volt. A pénzcsontkítás által elkészült reszelék birtokbavételének 7 évig terjedő fegyházbüntetés volt a szankciója.
4. *Pénzcsúfítás (defacing coin)*, vagyis a pénz olyan mértékű megrongálása, hogy az alkalmatlan legyen forgalomba hozatalra. Ez természetesen enyhébb súlyú bűncselekménynek számított, a büntetése egy évig terjedő szabadságvesztés volt.
5. *Hamis pénz forgalomba hozatala (buying or selling counterfeit coin)*. A hamis arany- vagy ezüstpénzek forgalomba hozatala esetén a büntetés életfogytig tartó szabadságvesztés, rézpénzekre történő esetén elkövetve 7 évig terjedő fegyházbüntetés volt.
6. *Hamis pénz behozatala és kivitele (importing or exporting counterfeit coin)*. A deliktum büntetése 7 évig terjedő fegyházbüntetésben részesültek
7. *Hamis pénz kiadása (uttering counterfeit coin)*, vagyis az az esetkör, amikor az elkövető jogszerűen jutott a hamis pénzhez, de utóbb felismeri hamis voltát, és úgy hozza azt forgalomba. Büntetése ilyenkor egy évig terjedő szabadságvesztés volt.
8. *Hamis pénz birtoklása (Having Counterfeit Coin in Possession)*. A pénz mennyiségéhez, illetve értékéhez igazodva a legsúlyosabb büntetés életfogytig, a legenyhébb esetben egy évig terjedő szabadságvesztés volt.
9. Előkészületi jellegű bűncselekmény volt a *pénzhamisításhoz szükséges eszközök készítése (making coining tools)*. Amennyiben a bűnelkövető célja arany- vagy ezüstpénzek hamisítása volt, akkor életfogytig tartó szabadságvesztésre is számíthatott. Rézpénz hamisításához szükséges eszköz készítése esetén a büntetés 7 évig terjedő szabadságvesztés volt.⁶⁰

1.6.A pénzhamisítás jogtörténete Észak-Amerikában

Észak-Amerikában kezdetben még nem a dollárt hamisították, hanem az ún. wampumot, amely nem volt más, mint kagylóból készített gyöngyfüzér. Két fajtája volt: fehér és fekete, az előbbi általában kétszer annyit ért, mint az utóbbi. A wampumot eleinte az

---

⁶⁰ANGYAL, (1940) 31-32. o.

indiánok használták fizetőeszközként, amelyet a később ideérkező telepesek is átvettek, mivel nem tudtak sok pénzt magukkal hozni az anyaországból. 1637-ben Massachusettsben pedig hivatalosan is törvényes fizetőeszköznek nyilvánították. A wampum-hamisítás a gyakorlatban úgy történt, hogy más anyagokból, például a kőből vagy agyagból készítettek utánszatokat.⁶¹ A wampumot mind az indiánok, mind a telepesek hamisították. Több forrás is tanúskodik arról, hogy elterjedt bűncselekmény volt a pénzhamisítás a 16-17. században. A holland telepesek által lakott Új-Amszterdam (a mai New York) városi tanácsa, a rengeteg forgalomban lévő hamis wampumok miatt, például előírta 1650-ben egy törvényben, hogy „*meg kell állítani az aljas pénzhamisító gyakorlatot.*”⁶² Az Általános Hatáskörű Rhode Islandi Bíróság elrendelte, hogy az indiánoktól lefoglalt hamis wampumokat a kincstár részévé kell tenni.⁶³

A 17. század közepére a wampum, illetve az anyaországból hozott spanyol dollár és angol font mellett, megjelentek az Észak-Amerika területén vert első pénzek is. Először 1652-ben Massachusettsben vertek ezüstpénzeket 3 címletben: shilling, sixpence és threepence. Az ezüstművek kezdetben, könnyen hamisíthatók voltak, így a bűnözést ez nem állította meg. Annak ellenére működött közel 30 évig a massachusetts-i pénzverde, hogy az sértette az anyaország pénzkibocsátási monopóliumát.

Az Észak-Amerikai jog case-law (esetjogi) jellege miatt, a pénzhamisítókkal szemben alkalmazott büntetőjogi szankciók tartalmát az egyes bírósági ügyekből ismerhetjük meg. Az egyik első ilyen Peter Lorphelin ügye volt, akit 1679-ben ítélték el massachusettsi érmék körülvágása miatt. Lorphelin egy francia származású kereskedő volt. Először a nyilvánosság előtt tett sértegető beszédei miatt került börtönbe. Ezt követően a hatóságok Bostonban elrendeltek nála házkutatást, majd lefoglaltak tőle három tégelyt, egy olvasztó edényt, és egy fémvágó ollót. Emellett több massachusettsi pénzdarabkát is találtak a nyomozók. Lorphelin kezdetben esküdözve tagadta, hogy ezeket bármikor is használta volna, állítása szerint, egy magánszemély adta őket neki. A bíróságot nem győzte meg, 1679 szeptember másodikán az bizonyítottan találta a pénzhamisítás bűncselekményét, és büntetése két óra pellengérré állítás, Lorphelin mindkét fülének levágása, 500 font kötelezvény megfizetése, valamint a perköltségek megfizetése volt.⁶⁴

---

⁶¹SCOTT, Kenneth, Counterfeiting in Colonial America. Oxford University Press, New York, 1957. 13. o.

⁶²SMITH, (1944) 56. o.

⁶³GLASER, Lynn, Counterfeiting in America. The history of an American way to wealth. Clarkson N. Potter; First Edition edition, New York. 1968. 11-12. o.

⁶⁴ SMITH, (1944) 60. o.

Számos hasonló ügy volt még a 17-18. században. 1674-ben a Suffolk Megyei Bíróság John du Plisse-t találta bűnösnek hamis óntövtözetű pénz szórásában, de a büntetése igen enyhe volt, pusztán 40 fontot kellett megfizetnie jó magaviselete és beismerő vallomása miatt.

Halálbüntetésre is volt példa a korabeli jogesetek közül. 1720-ban Edmunt Huntot akasztásra ítélték pénzhamisítás miatt, míg a tettestárs feleségét 500 fontra bírságolták. Hiába statuáltak példát Hunttal, 4 évvel később, a jersey-i bankjegyek oly mértékben voltak hamisítva, hogy ki kellett vonni őket a forgalomból.

1767-ben hoztak egy törvényt Pennsylvaniában, amely kötelezővé tette az ilyen fokú kegyetlenségek alkalmazását pénzhamisítókkal szemben.

Összegezve elmondható, hogy a 17-18 században a legfőbb büntetés a pénzhamisítókkal szemben a pellengérré állítás volt. Emellett előfordult még szankcióként az akasztás, pénzbüntetés, füllevágás, és szabadságvesztés. A büntetéseknek, viszont nem volt elég a visszatartó ereje, mivel akkoriban is nagyon magas volt a pénzhamisítók száma. Olyannyira, hogy bankjegyek hátoldalára olyan felirat került, amely azt mondta ki, hogy halál a pénzhamisítókra. Sőt, volt egy olyan tervezet, amely égető gödröt rajzolt volna a pénzek hátoldalára, ahol pénzhamisítók szenvednek, azzal a felirattal, hogy hadd égjenek a pénzhamisítók. Ezt a javaslatot 1772-ben Philip Schuyler nyújtotta be New York provinciájának Általános Gyűlésén.⁶⁵

A pénzhamisításnak egy új dimenziója jelent meg az amerikai függetlenségi háború idején (1775-1783). Ekkoriban ugyanis egy állam – nevezetesen az angol királyság – alkalmazta a hamis pénzeket háborús eszközként az észak-amerikai államokkal szemben. Nemcsak, hogy hoztak hamis pénzeket az anyaországból, de még támogatták is az észak-amerikai államokban a helyi pénzhamisítókat kiáltványokkal. Ez jelentős károkat okozott az akkori gazdaságnak.⁶⁶

Az amerikai polgárháború (1861-1865) alatt az északiak hamisították a dollárt, amelyeket a déli államokba küldtek. A 19. század második felében a forgalomban lévő pénzek, körülbelül egyharmada hamis volt. A problémát növelte az is, hogy az egyes bankok – melyekből ekkoriban körülbelül 1500 volt – mindegyike saját formában nyomtatta ki a dollárt. A pénz valódiságát nehéz volt megállapítani a pénzek számtalan variációja miatt.

---

⁶⁵SMITH, (1944) 63. o.

⁶⁶COOLEY, (2008) 69-98. o.

A pénzhamisítók megállítására, illetve a hamis pénzek kiszűrésére hozták létre a Secret Service-t 1865-ben.⁶⁷

---

⁶⁷COOLEY, (2008) 113-145. o.

2. A pénzhamisítás hazai szabályozástörténete

2.1. Bevezetés

A hazai jogtudósok is különböző véleménnyel voltak a pénzhamisítás jogi tárgyát illetően. Finkey Ferencz szerint a pénzhamisítás jogtárgya a közhitel, és a pénzforgalom tisztasága.⁶⁸ Fayer László a közokirat-hamisítás kiemelt esetének tartotta, és hangsúlyozta a bűncselekmény közjogi jellegét, kvázi a felségjogok megtámadásának tartja.⁶⁹ Angyal Pál pedig „*a gazdasági forgalom rendes menetéhez fűződő, – mint társadalmi érdek – ellen irányuló*” bűncselekménynek tartotta.⁷⁰

Összegezve elmondható, hogy a 19. század második felétől a pénzhamisítás fokozatosan került át dogmatikailag a vagyon elleni, illetve a gazdasági bűncselekmények közé.

A tanulmány elsősorban pénzhamisítás magyar jogtörténeti vonatkozásaira fókuszál.

2.2. A pénzhamisítás bűncselekményének szabályozása az Árpád-korban

Az írott jogforrások között a magyar jogtörténet elején a pénzhamisítás, mint büntetendő cselekmény nem található meg egészen 13. század végéig. A magyar államiság kezdetén a szokásjog volt a domináns jogforrás, viszont annak tartalmát nehéz megállapítani. Míg a nyugati államoknál számos szokásjogi gyűjtemény található pl.: *leges barbarorum*, Szász Tükör stb., addig Magyarországon az első szokásjogi gyűjteményre még több száz évet kellett várni.

Hóman Bálint szerint „*Szent István és utódai érvényt szereztek az uralkodó kizárólagos pénzverési felségjogának.*” Ezzel követve Nagy Károlynak utódaitól megtagadott elvét, mely szerint „*pénzt csak az udvarban szabad verni*”. A királyi pénzverés biztosítása pedig csak büntetőjogi védelem mellett volt lehetséges.⁷¹ Valószínűsíthető, hogy a pénzhamisítás a szokásjog szerint büntetendő cselekmény volt már Szent István idején is. A 11. században a hamisítványokat az állami pénzverdében verték. Ott adódott rá lehetőség, mivel a verőtő készítése és az öntési eljárás is különös szakértelmet igényelt. A 12. századból származó richárdpusztai leletek nagy jelentőséggel bírnak. **II. Béla**

---

⁶⁸FINKEY Ferencz, A magyar büntetőjog tankönyve. Politzer-féle könyvkiadó vállalat, Budapest. 1905. 792. o.

⁶⁹FAYER László, Magyar büntetőjog kézikönyve 2. kötet Különös rész. Franklin T., Budapest. 1900. 51. o.

⁷⁰ANGYAL (1940) 35. o.

⁷¹<http://mek.niif.hu/07100/07139/html/0005/0002-2dd.html> (letöltés ideje 2015. 05. 30.)

veretéből 1055 darabot leltek fel, amelyből 48 darab egykorú hamisítvány. A hamisítványok rézből készültek, valószínűleg ezek is a pénzverde eredeti verőtöveivel.⁷² 1253-ban **IV. Béla** egyik oklevele arról számol be, hogy a Bes(e)nyő falusi előljárót, Lőrincet és fiát, Demetert, meg egy bizonyos Jánost a „...*hamis pénz gyártásának nyilvánvaló büntetében a szerémi kamarások érték tetten...*” és ezért a gonosztevők javai az „*ország szokásjoga szerint*” a király kiküldött bírójára, Benedek kalocsai érsekre és a kamarásokra szálltak. 1263-ban IV. Béla adománylevelének részlete pedig Győr nembeli Istvánt egykori pohárnokmesterét mondta ki hamis pénzverőnek (*falsam cudi faciens monetam*) egyéb bűneit, hűtlenségeit is felsorolva. Bűncselekményeiért az összes birtokától megfosztották.⁷³

Az első írott jogforrás, amely említést tesz a pénzhamisítók büntetéséről **III. András** uralkodása idejéből származik. Az 1298. évi XL. törvénycikk szerint: „...*ha valamely személy vakmerőséggel saját birtokán vagy házában pénzt veretne, eme birtokától vagy házából fosszák meg, és nyerje el törvényes büntetését.*”⁷⁴ A törvénycikk megszövegezéséből két következtetés vonható le a szankciók tekintetében. Egyrészt a törvény tartalmazza a vagyonelkobzást, és emellett utal a szokásjogra „törvényes büntetés” néven. Ez megerősíti azt a feltevést, hogy a szokásjog szerint már a kezdetektől bűncselekmény volt a pénzhamisítás. Másrészt a szankció súlyos lehetett, mivel nagy „vakmerőség” kellett az elkövetéshez.⁷⁵

2.3. A pénzhamisítás szabályozása az Anjouktól a 15. századig

A 14-15. században I. Károly, I. Zsigmond és I. Mátyás király jogforrásai tesznek említést a pénzhamisításról, mint hűtlenségi bűncselekményről.

Károly Róbert király rendeletei szerint pénzhamisítónak minősült, aki

- a törvényes pénzt utánozza, még ha a törvényes súlyban és finomságban is, de királyi felhatalmazás nélkül;
- a nehezebb pénzeket kiválogatja és könnyebbekkel cseréli el, esetleg körülnyírja;
- jogosulatlanul pénzt vált, vagy a bánya fémét nem a királyi-házba szállítja be, illetve a kamarába, becserélés végett;

⁷²http://mnl.gov.hu/a_het_dokumentuma/hamis_ezustpenz.html (letöltés ideje 2015. 05. 30.)

⁷³BÉLI Gábor, Magyar jogtörténet, a tradicionális jog. Dialóg-Campus kiadó, Budapest-Pécs. 2000. 182. o.

⁷⁴BÉLI, (2000) 182. o.

⁷⁵KAHLER Frigyes, A pénzhamisítás bűncselekményének alakulása Magyarországon. In: Csizmadia Andor (szerk.), Jogtörténeti tanulmányok V. Budapest, 1983. 98. o.

- továbbá a kamaraispán, ha nem az előírás szerint vereti a pénzt,
- és mindenki, aki titkos pénzhamisítót támogatja, rejtegeti, legyen az akár egyén, akár testület.⁷⁶

Károly Róbert dekrétuma – amely tulajdonképpen a király és Hypolit mester közötti bérleti szerződés⁷⁷ – további rendelkezéseket tartalmazott a kamaraispánságoknál történő pénzhamisításról.

„Továbbá, ha jelen pénzünket, rossz felügyelet következtében akármely kamaraispán ispánságában vagy a tartományokban meghamisítanak és ez forgalomba kerülne s elszaporodnék, az illető kamaraispán pedig ezt a hamis pénzt le nem foglaltatná s meg nem semmisítené, ezt annak a kamaraispánnak úgy fogják betudni, mintha ezt a hamis pénzt az ő kamarájának a helyiségeiben készítették volna.”⁷⁸

A dekrétum ezen szakasza egy jogi fikcióval bővíti a pénzhamisítás törvényi tényállását. Ha a kamaraispán rossz felügyelete miatt elszaporodik a hamis pénz, illetve azt a kamaraispán nem semmisíti meg, akként értékelendő, mintha az ő kamarájában készítették volna. A tényállásban újítás, hogy megjelenik a gondatlanság, mint elkövetési forma.⁷⁹

Zsigmond király 1405. évi II. dekrétuma I. Károlyhoz képest egyszerűsíti, és pontosítja, hogy mi minősül pénzhamisításnak. Expressis verbis ki van mondva a dekrétumban, hogy a pénzhamisítás hűtlenségi bűncselekmény (a királyi pénzverés felségjogát sérti) és a következő elkövetési magatartásokat foglalja magába

- a királyi pénz el nem fogadása;
- a pénz súlyának csökkentése;
- a pénz jogosulatlan készítése, utánzása nemes vagy bármilyen más fémből.⁸⁰

Kronológiai sorrendben haladva Zsigmond dekrétuma utána következő jogforrásként itt emelném ki **Buda város jogkönyvét**, amelyet a 15. század első harmadában foglaltak írásba.⁸¹ A partikuláris szokásjogot összefoglaló mű 11%-a tartalmaz büntetőjogi szabályokat, amelyek között megtaláljuk a pénzhamisítás deliktumát is.⁸² A jogkönyv

⁷⁶BOHDANECZKY Imre, A pénzhamisítás Magyarországon a középkorban. In: Különlenyomat a Numizmatikai Közöny XXXIV—XXXV. évfolyamából. 1935-1936. Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest. 1938. 5. o.

⁷⁷KAHLER Frigyes, A magyarországi középkori pénzhamisítás (II. rész). In: Károly Róberttől - I. Mátyásig. Numizmatikai közöny, 1979. (78-79. évf.) 1. sz. 43. o.

⁷⁸I. KÁROLY 1342. évi decretuma 17. §.

⁷⁹KAHLER, (1979) 43. o.

⁸⁰KAHLER, (1983) 104. o.

⁸¹A jogkönyv elkészültének pontos dátuma vitatott. Lásd bővebben: BLAZOVICH László – SCHMIDT József, Buda város jogkönyve I. Szegedi Középkortörténeti Könyvtár. Szeged 2001. 16-28. o.

⁸²BLAZOVICH – SCHMIDT, (2001) 111-112. o.

eljárásjogi rendelkezéseket tartalmazott a pénzhamisításról miszerint „*a hamisítónak úgy kell tisztáznia magát, mint a tolvajnak, hetedmagával esküvel, először ő egyedül, utána pedig a többiek. Ha valamelyikük téveszt, akkor a hamisító büntetése megégetés*”.⁸³ Ezt az esetkört nevezték igazi pénzhamisításnak, de ennél gyakoribb volt a pénzcsenkítés esete: aki a pénzt köröskörül levágta, vagy egyből kettőt csinált, az bírságot fizetett és a hamis pénzzel beszerzett árut is elvesztette.⁸⁴

Mátyás király alatti törvénykezés is hűtlenség esetei közé sorolta a pénzhamisítást. Pénzhamisítónak tekinti azt, aki:

- hamis pénzt ver,
- tudva és nyilván nagy mennyiségben használja a hamis pénzt.

Tovább pontosít az 1464. évi II. dekrétum a hamis pénzverők megbüntetését sürgető artikulusa. A törvényhely szerint hamis pénzverők azok, akik hamis pénzeket vagy forintokat vernek, vagy azokat meghamisítják.⁸⁵

Az 1495. évi IV. törvénycikk is felsorolta a „hűtlenségi vétkeket” és ide sorolták a hamis pénzverést és hamis pénz használatát is: „*A kik hamis pénzt vernek vagy ilyent nyilván és tudva nagy mennyiségben használnak.*” (1495. évi IV. tc. 4. §).

2.4. A pénzhamisítás tendenciái és szabályozása III. Károly uralkodásáig

II. Ulászló megbízására **Werbőczy István** 1514-ben készítette el a Tripartitumot, amely a magyar törvényi és szokásjogot foglalta rendszerbe. A latin nyelven írott Tripartitumot először 1517-ben Bécsben adták ki nyomtatott formában. A Tripartitum alapján hűtlenségért feleltek „*a hamis pénzek készítői, vagy aki ily pénzt tudva és nyilván nagy mennyiségben hoz forgalomba*”.⁸⁶ A Tripartitumból ugyan nem lett törvény (Erdélyt kivéve, ahol 1690-ben emelkedett törvényerőre⁸⁷) de írott szokásjogként a bíróságok

---

⁸³BLAZOVICH László – SCHMIDT József, Buda város jogkönyve II. Szegedi Középkortörténeti Könyvtár. Szeged 2001. 455. o.

⁸⁴NÉDA, Davori Relkovic, Buda város jogkönyve (Ofner stadtrecht). Stephaneum Nyomda, 1905. 225. o.

⁸⁵KAHLER, (1983) 104. o.

⁸⁶Tripartitum Első Rész, XIV. Cím 4. §. Eredeti latin szöveg: „*Item cutores falsarum monetarum, vel eisdem monetis scienter & publice in magna quantitate utentes.*” Forrás: Werbőczy István, Tripartitum Opus Juris Consuetudinarii Regni Hungariae – Magyarország Szokásos Jogának Hármaskönyve. (Fordította Csiky Kálmán). M. Kir. Egyetemi Nyomda, Budapest 1894. 84. o.

⁸⁷GAZDA István, Szerkesztői előszó az új kiadáshoz. In: Werbőczy István: Tripartitum, A dicsőséges Magyar Királyság szokásjogának Hármaskönyve. Téka Könyvkiadó, Budapest, 1990. 14. o.

jogforrásként alkalmazták, s évszázadokon keresztül biztosította – Grosschmid Béni szavaival élve – a „nemzeti jogunk önfényűségét”.⁸⁸

A 16. század a pénzhamisítók számára egy „aranykorszak” volt, mivel a háborús, kaotikus viszonyok között egyszerűbb volt hamis pénzeket készíteni és ily módon gazdagodni. Ebből a korszakból sok hamis pénzleletet fedeztek fel a történészek. A 16. század számos törvénycikk foglalkozik a pénzhamisítással. Elsőként az 1543. évi XXVII. törvénycikk rögzítette, hogy a „*A kiket hamis pénzek verésén kapnak, azokat a királyi felség és a kapitány urak a közönséges decretumban megjelölt büntetéssel, szigoruan büntessék meg.*”

Az 1545. évi LI. törvénycikk megszövegezésében az is kiderül, hogy ekkoriban gyakori bűncselekménynek számított e deliktum: „*Hogy a hamispénzek (melyeket, mint mondják, sok helyen készítenek) verőit, bárhol megkaphatók, a decretum tartalmához képest személyükben és javaikban meg kell büntetni.*”

Az 1546. évi XLVIII. törvénycikk azzal „súlyosította” a szankciót, hogy a kegyelem lehetőségét és kizárta: „*Továbbá a királyi felség a hamis pénzverőket a decretum értelmében minden kegyelem nélkül büntesse meg.*”

A bűncselekmény elterjedése miatt a pénz is elkezdett romlani, erről tanúskodik az 1547. évi XXIV. törvénycikk. E törvényben egy felhívást intéztek az uralkodó felé, és kérték, hogy „*a körmöczi kamarában a kevéssel ezelőtt megváltoztatott korábbi finomságban veressen magyar pénzt... Mert eme pénz finomságának csökkentése következtében az ő hiveire nagy kár kezdett háromlani, ugyannyira, hogy magyar pénzzel még ráadás mellett is alig lehet fizetni.*” Emellett újra indítványozták a szigorú büntetést a hamis pénzek készítőivel szemben. „*Parancsolja meg Ő felsége azt is hogy a hamis és álpénzverőket, legyenek azok bárkik, az ország decretuma értelmében akárkire való tekintet nélkül, keményen büntessék meg.*” (1547. évi XXIV. tc. 1-3.§).

Hasonló kérések fogalmazódtak meg a 1548. évi LI. törvénycikk: „*Méltóztassék a királyi felség gondoskodni, hogy a hamis pénzverők a decretum értelmében bűnhődjenek.*” A kegyelem kizárását újra rögzítették „*És a kiket a jövőre ezen a büntényen fognak kapni, azoknak ne méltóztassék Ő felsége az ország rendéinek és karainak a beleegyezése nélkül megkegyelmezni; mert hát ez a büntett közbüntett és mindenkit érdekel.*” Feltehetőleg Lengyelországból is érkeztek hamis pénzek, mivel megtiltották a lengyel pénzek elfogadását az országban. (1548. évi LI. tc. 1-4.§).

---

⁸⁸LÁBADY Tamás, A magyar magánjog (polgári jog) általános része. Dialóg-Campus kiadó, Budapest-Pécs. 2002. 81. o.

A pénzhamisítások száma valószínűleg nem csökkent, így 2 évvel később újabb törvényt hoztak, ahol büntetni rendelték a hamis pénzek használóit és a hamis pénzek verőit. (1550. évi XLIX. törvénycikk 2.§)

A 16. századi pénzhamisítást két korszakra lehet bontani. Kahler Frigyes az elsőt a „*főúri pénzhamisítás korszakának*” nevezi, és a következőképpen jellemzi:

- a bűncselekményt elsősorban a társadalom vezető osztályában lévő személyek követték el.
- A hamisítványok nemesfémeket tartalmaztak.
- A hamis pénzek formailag hű másai voltak az eredetinek.
- A műhelyek megfelelő technikai felszereltséggel rendelkeztek, hatékony munkamegosztással lehetővé tették a tömeggyártást.
- A pénzhamisítók gyakran hatalmukkal visszaélve erőszakkal érték el, hogy a hamis pénzek forgalomba kerüljenek.
- A pénzhamisítás virágkora az 1530-as 40-es évekre tehető.⁸⁹

A második korszak jellemvonásai nagy eltéréseket mutatnak az előző korszakhoz képest:

- a pénzhamisítók elsősorban a társadalom alacsonyabb osztályába tartoznak.
- Az előző pontból adódóan a hamisítványok primitív utánzatai az eredeti vereteknek, mivel primitív eszközökkel készültek, és szervezett munkamegosztás aligha feltételezhető.
- A hamis pénzek nélkülözik a nemesfémeket.
- Az előállított hamis pénz mennyisége elmarad az első korszak hamisítványaihoz képest.
- A korszak időben a 16. század második felén, s végén éli virágkorát.⁹⁰

A jogforrások mellett tárgyi bizonyítékként is fennmaradtak hamis pénzek e korszakból.

---

⁸⁹KAHLER Frigyes, Pénzhamisítás Magyarországon a XVI. században. In: A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve 1971. Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest. 1972. 86-87. o.

⁹⁰KAHLER (1972), 90. o.

2.számú ábra: Ezüstözött vas dénárhamisítvány.⁹¹

3.számú ábra: II. Ulászló denarhamisítványának elő- és hátlapja⁹²

4.számú ábra: János Zsigmond 1562. évi egylapú tábori szükségpénzének hamisítványa.⁹³

A 17. századból két törvénycikket emelnék ki. Új elkövetési magatartás található meg az 1613. évi XXVIII. törvénycikkben mely a hamis pénzek tranzitjának tilalmáról rendelkezik: *„szigoruan meg kell tiltani, hogy a lengyel tartományokból a hamis pénzt*

---

⁹¹ Forrás: BERTA József, Egy ezüstözött vas dénárhamisítvány a XVI. századból. In: Az Érem. 1987/2. 16. o.

⁹² Forrás: KÁPLÁR László – KAHLER Frigyes, Adatok a XVI. századi pénzhamistás kérdéséhez. In: Az Érem 1973/1. 18. o.

⁹³ Forrás: KÁPLÁR – KAHLER, (1973) 19. o.

Magyarországba be ne hozzák és az országuk nagy kárára tovább ne adják.”Az 1625. évi XLI. törvénycikk is a hamis pénzek importőreit rendelte büntetni.

2.5. Az 1723. évi IX. törvénycikk és jogalkalmazási problémák a 19. században

III. Károly 1723. évi IX. törvénycikke továbbra is hűtlenségi bűncselekménynek tekinti a pénzhamisítást. A tényállás szerint: „*a hamis pénzverőket vagy, akik ily pénzekkel tudva és nyilvánosan, mintegy ötvenforintnyi mennyiségben élnek*” büntetendőek és a szankciójuk fej- és jószágvesztés volt.⁹⁴

A törvénycikk mai szóhasználattal továbbra is halálbüntetéssel, illetve vagyonelkobzással bünteti az elkövetőket, de ezt értékhatárhoz kötötte, ha az el készített pénz az ötven forintot meghaladta és üzleti körben követték el. Az ötven forint alatti értékre elkövetett pénzhamisítás esetére a dekrétum nem ad szabályozást, ilyenkor valószínűleg a bírósági gyakorlat lehetett irányadó. A törvénycikk még a 19. század első felében is hatályos volt, így a korszerű szabályozás hiánya miatt a bíróságok előtt jogalkalmazási nehézségek merültek fel. Ilyen nehézség volt például, hogy a magyar országgyűlések az osztrák papírpénzt nem ismerték el magyar pénznek. A papírpénz hamisítása de jure nem volt büntetendő. De facto viszont az osztrák papírpénzek Magyarországon is forgalomba kerültek. A bíróságok egyrészt a szokásjog alapján⁹⁵, másrészt a fém pénzek hamisítására vonatkozó jogszabályok analógia útján történő alkalmazásával igyekeztek kitölteni a joghézagot.⁹⁶

A 19. századi jogalkalmazási problémákat jól illusztrálja Horog Dávid hírhedt pénzhamisító jogesete. A püspökladányi Horog Dávid, a papírpénz-hamisítás megszállottja volt. 1812 és 1833 között háromszor tartóztatták le és ítélték el, mindháromszor hamis papírpénz készítésért és forgalmazásért⁹⁷

Horog Dávid először 1812-ben került a debreceni törvényszék elé azzal a váddal, hogy öt és két forintos papírpénzeket készített, továbbá, hogy bűnös tevékenységébe bevonta szállásadóját Láda Istvánt és feleségét Fehér Sárát is, aki a hamis papírpénzek felváltásában működtek közre. Horog Dávid is tett a nyereség érdekében, személyesen

---

⁹⁴ Angyal Pál, Tanulmányok és beszédek a szociológia és büntetőjog köréből. Budapest, 1927. 158. o.

⁹⁵ A Helytartótanács 1818-ban egy „intézkedéssel” próbálta kitölteni a joghézagot. Az intézkedés alapján a papír-pénzhamisítás is büntetendő cselekmény volt. Forrás: FINKEY, (1905) 791. o.

⁹⁶BALOGH, (1988) 27. o.

⁹⁷KAHLER Frigyes, Horog Dávid papírpénzhamisító és társai bűnperei a XIX. század első feléből. Hajdú Megyei Levéltár évkönyve 12. sz. 1985. 69. o.

vásárolt nagyobb mennyiségű bort a maga által készített ötforintosokon. Horog Dávidot a bíróság „sok Esztendei Rabsággal büntettetett”.⁹⁸

Alig egy évtized múlva újra folytatta pénzhamisítási tevékenységét, 10 és 50 forintos címletű pénzeket készített bűntársaival. Horog Dávid által létrehozott bünszövetség perében 1822 szeptember 16.-án hirdetett ítéletet a Hétszemélyes Tábla. Az ítélet szerint Horog Dávid „*fejvesztéssel és a saját vagyona részeinek elvesztésével büntettetik*”, (idézve az 1723. évi II. dekrétum szavait) míg társa, Borús József, „*kit Horog Dávid csábított bűnre*” mindössze 5 évi börtönre ítéltetett, félévenként kiállandó 30 bottal tetézve. Az egyik alvádlott, Tóth Péter büntetése is tanulságos: 50 forint értékű hamis pénz forgalmazását bizonyították rá, és ezzel ő is megvalósította a hűtlenség kritériumait, de 15 hetes előzetes letartóztatásban töltött idejét figyelembe véve büntetését kitöltöttnek tekintették.⁹⁹

Horog Dávidot 11 esztendővel később újra körözték, mint szökésben levő pénzhamisítót. Forrásokból nem derül ki, hogy szökéssel segített-e magán, vagy királyi kegyelem mentette meg a hóhér kezétől. Horog Dávid – akit egyáltalán nem tartott vissza a pénzhamisítástól az a tény, hogy egyszer már szerencsésen túlélte egy halálos ítéletet – tevékenységét nemcsak folytatta, hanem bővítette is. Nyíregyházi vásárokon megjelent megbízottja Kovács György, aki a büntetőperben beismerte, hogy 6 darab 10 forintos „anticipáció czédulát” forgalmazott és Hajdúsámsonban „csikós Szabó János a város taxása” is hasonló tevékenységet folytatott. Rajtuk kívül is sokan költögettek Horog készítményeit.¹⁰⁰

A harmadik Horog-per ítélete sajnos nem maradt fent. A harmadszor is hűtlenségbe eső bűnös azonban irgalmas ítéletre nem számíthatott.¹⁰¹

2.6. Az 1795. évi Btk. javaslat pénzhamisításra vonatkozó szabályai

A 19. századi jogalkalmazási nehézségek megelőzhetőek lettek volna, ha III. Károly törvényét felváltotta volna egy felvilágosult szellemű büntetőkódex. Erre három is kísérlet is volt Magyarországon az első a 18. század végén. 1795-ben készült el, a latin nyelven íródott, első magyar büntetőjogi kódex-tervezet (Codex de delictis eorumque

---

⁹⁸KAHLER, (1985) 71. o.

⁹⁹KAHLER, (1985) 72-73. o.

¹⁰⁰KAHLER, (1985) 73. o.

¹⁰¹KAHLER, (1985) 74. o.

poenis) amely sohasem lépett hatályba.¹⁰² A javaslat a pénzhamisítást is részleteiben szabályozta volna.¹⁰³

Az 1795. évi tervezet 14. szakasza alapján a pénzhamisítás önálló deliktum volt. A javaslat sok tekintetben előremutató volt, a felvilágosodás eszméinek jegyeit hordozta magán. Megkülönböztette a részesi és tettestársi magatartást, elhatárolta a gondatlanságot a szándékos cselekménytől, s ezek alapján differenciáltan szankcionált. Halálbüntetés a deliktum elkövetéséért már nem járt. Kritizálható a tervezetnek az a bekezdése, amely szerint, ha a bűnelkövetőnél valószínűsíthető, hogy visszaeső lesz akkor életfogytiglani szabadságvesztéssel büntetendő.

2.7. Az 1827. évi Btk. tervezet pénzhamisítást érintő szabályai

A második Btk. tervezet is hasonló sorsa jutott, mint az első, mivel sohasem lépett hatályba. Összességében az 1827. évi tervezet számos jogi kérdésben követte az 1795. évi tervezet megoldásait, viszont sok tekintetben visszalépés is volt ahhoz képest. Az 1827. évi tervezet fenntartotta a rendi különbségeket, és szaporította a halálbüntetéssel büntetendő deliktumok számát.¹⁰⁴

A fenti állítások ellenére az 1827. évi tervezet pénzhamisítással kapcsolatos szabályozásában előrelépést lehet megfigyelni a korábbi javaslatához képest. A deliktum elkövetését továbbra is a hűtlenség esetei közé sorolja, de az elkövetők büntetőjogi jogkövetkezménye nem az ilyenkor szokásos fej- és jószágvesztés, hanem az „*előidézett veszedelem és a közönségnek okozott kár mértékét figyelembe véve, 1 hónaptól 6 évig terjedő börtön*”. Ez a szakasz két okból is előremutató volt. Egyrészt, mert nem teszi lehetővé a javaslat a bíróság számára, hogy belátása szerint akár életfogytiglan tartó szabadságvesztést is megítélhessen. Másrészt azért, mert a büntetésként maximálisan kiszabható 6 évi szabadságvesztés nemzetközi összehasonlításban akkoriban alacsonynak számított.¹⁰⁵

---

¹⁰²HORVÁTH Tibor, A magyar büntetőjog fejlődése a 19-20. században. In: Görgényi – Gula – Horváth – Jacsó– Lévay– Sántha – Váradi, Magyar Büntetőjog általános rész. Complex kiadó, Budapest. 2014. 45. o.

¹⁰³HAJDU Lajos, Az első (1795-ös) magyar büntetőkódex-tervezet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 1971. 458-459. o.

¹⁰⁴HORVÁTH, (2012) 46. o.

¹⁰⁵BALOGH, (1988), 31. o.

2.8. Az 1843. évi büntetőtvény-javaslat szerint a pénzhamisítás tényállása

A magyar reformkor egyik legkiemelkedőbb alkotása az 1843. évi büntetőtvény-javaslat volt. A javaslatot Deák Ferenc elnöklete alatt működő bizottság készítette el, Szalay László, Szemere Bertalan, Pulszky Ferenc és számos más neves jogász közreműködésével.¹⁰⁶

Az anyagi jogi tervezet különös része igen nagy részletességgel foglalkozott a pénzhamisítás deliktumával összesen 13 szakasz terjedelemben.¹⁰⁷ Az 1843. évi javaslat már kivette a hűtlenség köréből és a vagyon elleni bűncselekmények közé iktatta a pénzhamisítást. A törvényjavaslat különbséget tett a hamis pénzek készítői és a hamis pénzek forgalomba hozói között. Előbbieket nagyobb szigorral rendelte büntetni:

„354.§ Aki valamely folyamatban lévő ezüst vagy arany pénzek formájára hamis pénzt készített, olly czélzattal, hogy azt folyamatba tegye, ha azt ki is adta. vagy másnak kiadás végett általadta, tizenkét évi rabságig, ha pedig a kiadásban vagy általadásban a közbejött felfedeztetés által meggátoltatott, hat évi rabságig büntetethetik.”

Az elkövetési tárgy e fordulatnál kizárólag forgalomban levő arany vagy ezüstpénz lehetett. Rézpénzek hamisítása esetén a büntetési tételt el kellett osztani négygyel, vagyis ilyenkor legfeljebb három évig terjedő rabsággal lett volna büntetendő. A forgalomba nem lévő pénzek hamisítása csalásként volt büntetendő, és azért, hogy ez a jogalkalmazás számára is egyértelmű legyen *expressis verbis* megjelent a törvényjavaslatban.¹⁰⁸ Az is feltétel lett volna a bűncselekmény megvalósulása szempontjából, hogy a hamis pénz elkészítése után azt forgalomba is hozza, vagy azt másnak kiadja. A szankció – 12 évi szabadságvesztés - mai szemmel szigorúnak tűnhet, de a korábbi szabályozáshoz képest, ahol még fej- és jószágvesztés járt érte, ez nagy előrelépés lett volna. Mutatja a törvényjavaslat méltányosságát az is, hogy kísérlet esetén a büntetési tétel megfelelő volt.

A hamis pénzek forgalmazóit a következő módon rendelte büntetni:

„355. §. Aki magában a hamisításban tettelegesen együttműköléssel részt ugyan nem vett, de a hamisítóval egygyetértve. a hamis pénzt valódi helyett kiadta, nyolcz évi rabságig büntetethetik.”

---

¹⁰⁶GYÖRGYI Kálmán, Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációjának története. forrás: <http://ujbtk.hu/dr-gyorgyi-kalman-az-uj-bunteto-torvenykonyv-kodifikaciojanak-tortenete/> (letöltés ideje: 2015. 08. 23.)

¹⁰⁷BALOGH, (1988) 31. o.

¹⁰⁸FAYER László (Szerk.), Az 1843-iki büntetőjogi javaslatok anyaggyűjteménye, I. kötet. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest. 1896. 84. o.

Ennél a fordulathoz negatív feltétel, hogy az elkövető ne vegyen részt a hamis pénz készítésében. Szükséges alanyi elem, hogy hamisítóval egyetértésben hozza azt forgalomba, ezzel egyfajta bünszövetséget feltételez a törvény. Abban az esetben, ha az elkövető a hamisító egyetértése nélkül hoz forgalomba csalási szándékkal hamis pénzt, a büntetés jóval enyhébb lett volna, mindössze 2 évi rabság (356.§).

A pénzcsonkítás tényállása a következőképpen szólt volna: „357. §. *Aki valamely folyamatban lévő arany vagy ezüstpénznek valóságos értékét csalási szándékból ráspolás vagy körülményezés által vagy bármi más módon megkisebíti s azt, mint teljes értékűt tudva ismét kiadja, négy évi rabságig büntetethetik.*”

A ráspolás, mint elkövetési magatartás a pénznek saját eszközzel történő reszelését, koptatását jelentette. Aki a pénzcsonkító egyetértése nélkül szerez meg és hoz forgalomba csonkított pénzt teljes értékűként egy évig terjedő szabadságvesztéssel lett volna büntetendő (359.§).

A törvényjavaslat minősített eseteket is tartalmazott, melyek az alábbiak:

- minél nagyobb volt a készített hamis pénz összes mennyiségének névleges értéke;
- minél nagyobb volt a kiadott hamis pénznek mennyisége;
- minél nagyobb volt a meghamisított vagy kiadott pénznek valóságos és névszerinti értéke között a különbség;
- minél ügyesebben voltak a hamisításra szolgáló eszközök készítve, és minél inkább lehetővé tették azok által nagyban üzni a hamis pénzkészítést;
- minél nehezebb volt a hamis pénzt a valóditól megkülönböztetni.

A magyar jogtörténetben először megfogalmazódott a hamis pénz kiadása, mint a pénzhamisítás privilegizált esete:

„362. §. *Aki valamely hamis pénzt, nem tudva, hogy az hamis, valódi gyanánt fogadott el, s utóbb annak hamis voltát észrevette, de hogy ne károsodjék, azt ismét valódi helyett tudva kiadta, az ekképen kiadott hamis pénz névszerinti értékének ötszörös mennyiségével büntetetik, melly büntetési sommá a királyi kincstárt illeti. Oly esetben azonban bűnkereset csak magán panaszra mozdíthatatik.*”

Mai szemmel az előkészület kategóriájába sorolnánk, de az akkori törvényjavaslat 364. szakasza kísérletnek minősítette és büntetendő volt, ha például valaki hamis pénz készítésére szolgáló eszközöket már elkészítette, de a nyomozóhatóság sikeres felderítése miatt nem készült el a hamisítványokkal (364.§). A törvényjavaslat 365. szakasza pedig a mai pénzhamisítás elősegítéséhez áll a legközelebb, ilyenkor az elkövető nem mint

tettes, hanem bűnsegéd lett volna felelősségre vonható: „Aki pedig a hamis pénzek készítésére szolgáló bélyegeket, formákat vagy egyéb eszközökét másik számára készítette, ha tudta vagy legalább valószínűleg előre láthatta, hogy azok pénzhamisításra fognak fordítani mint bűnsegéd léssen büntetendő.”

A törvényjavaslat speciális alanyról is rendelkezett, amennyiben közhivatalnok követte el a pénzhamisítás valamelyik fordulatát, úgy e foglalkozásától is el kellett volna tiltani (366.§).¹⁰⁹

Összességében a pénzhamisításra vonatkozó szabályok felvilágosultak voltak. A javaslatról általában anno az egyik legnagyobb jogtudós szaktekintély Mittermaier is jó véleménnyel volt.¹¹⁰ A magyar jogfejlődés végtelen kárára a javaslatból nem lett törvény.¹¹¹

2.9. A forradalom és szabadságharc utáni időszak a Csemegi-kódexig

A 1848-as forradalom, illetve szabadságharc leverése után hazánkban elsőként az 1803-as, majd az 1852-es osztrák büntetőtörvényeket vezették be és alkalmazták a kinevezett császári bíróságok.

Az 1803-as Osztrák Btk. XIII. fejezete, a pénzhamisítást önállóan szabályozta, annak 4 esetkörét specifikálta, s a büntetéseket, tekintettel a kár és a veszély különböző fokozataira, 1-20 évig terjedő börtönbüntetést írt elő.¹¹²

Az 1852-es Osztrák Btk. a pénzhamisítást a XII. Érmehamisítás című fejezetében szabályozta.

A pénzhamisítás elkövetési tárgya forgalomban lévő belföldi és külföldi pénz lehetett. Elkövetési magatartások között büntetendő volt az utánzás. Ez esetben az alábbi elkövetési módokat határozta meg a törvény Pauler Tivadar megfogalmazásában:

- *„jogosulatlanul, habár a valódival egyenlő súlyú és tartamú, vagy*
- *valódi fémből csekélyebb tartamú, vagy*
- *csekélyebb becsű fémből álpénz veretik,*

---

¹⁰⁹FAYER, (1896) 83-85. o.

¹¹⁰GYÖRGYI Kálmán, Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációjának története. forrás: <http://ujbtk.hu/dr-gyorgyi-kalman-az-uj-bunteto-torvenykonyv-kodifikaciojanak-tortenete/> (letöltés ideje: 2015. 08. 23.)

¹¹¹FINKEY Ferencz, Az 1843-i büntetőjogi javaslatok száz év távlatából. In: Lukinich Imre (Szerk.), Értekezések a Filozófiai és Társadalmi Tudományok köréből, V. kötet 9. szám. Magyar Tudományok Akadémia, Budapest, 1942. 46. o.

¹¹²LÖW, (1880) 314. o.

- *álpénznek valódinak színe adatik;*"¹¹³

A másik elkövetési magatartás a meghamisítás volt. Ennek kétféle módja volt. Egyrészt a pénz nemesfém tartalmának csökkentése, másrészt a pénz oly módon történő megváltoztatása, hogy azok nagyobb értékűnek tűnjön.

Előkészületi magatartásként büntetendő volt még az álpénzveréshez szükséges műszerek beszerzése azzal a szándékkal, hogy álpénz forgalomba kerüljön.

A szankció, ha a hamisítás mindenki által felismerhető, vagy az álpénz igaz súlyú és tartalmú volt 1-5, egyébként 5-10 évig, különösen veszélyes vagy nagy kárt okozó pénzhamisítás esetén 20 évig terjedő börtönbüntetést alkalmaztak a bíróságok.

Nem csak a tettesek, hanem a bűnrészesek is büntetendők voltak 1-5, nagy kár okozása esetén 10 évig terjedő szabadságvesztéssel.

Alanyi oldalon szükség volt a bűncselekmény létrejöttéhez, hogy az csalási szándékkal történjen.

A korabeli bírósági gyakorlatból az alábbi döntéseket emelném ki:

- Álpénzverésnek minősült a pénz öntés általi utánzása is.
- A pénzek megaranyozása vagy ezüstözése, és pénzek vagy az ún. közhitel papírok utánzása csalási szándék nélkül kihágásként, 1-3 hónapig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő.
- A folyamatban nem levő régi vagy emlékpénzek hamisítását a bíróságok már ekkor is csalásként értékelték.¹¹⁴

Az osztrák Btk. nem volt sokáig hatályban mivel az 1861-es Országbírói Értekezlet, némely módosítással visszaállította az 1849 előtti állapotot jogrendet. A magyar büntetőjog egy rendszertelen is bizonytalan időszakot élt meg a Csemegi-kódex megalkotásáig.¹¹⁵

Így 1861-ben újra hatályba lépett az akkoriban már 142 éve megalkotott 1723. évi IX. törvénycikk. A pénzhamisítás hűtlenségnek minősült, és csak akkor valósult meg a bűncselekmény, ha 50 forint feletti értékre követték el. A papírpénzek hamisítására vonatkozó joghézagot még mindig analógiával töltötték ki azzal, hogy a fém pénz hamisításra vonatkozó szabályokat alkalmazták rá.¹¹⁶

---

¹¹³PAULER Tivadar, Büntetőjogtan. Anyagi büntetőjog különös része. Alaki jog. II. Kötet. Kiadja Pfeifer Ferdinánd, Pest. 1865. 48-49. o.

¹¹⁴PAULER, (1865) 47-53. o.

¹¹⁵HORNYÁK Szabolcs, A magyar büntetőjog története. In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (Szerk.), Magyar büntetőjog általános rész. Osiris kiadó, Budapest. 2015. 50. o.

¹¹⁶PAULER, (1865) 1865. 18. o.

2.10. A Csemegi-kódex (1878. évi V. törvénycikk) pénzhamisításra vonatkozó szabályai

Hazánkban 1878-ban került megalkotásra az első elfogadott büntető törvénykönyv az 1878. évi V. törvény, amelyet megfogalmazójáról Csemegi Károly államtitkárról, későbbi kúriai tanácselnökről, Csemegi-kódexnek szoktak nevezni. A törvény trichotomikus rendszerben szabályozta a bűncselekményeket: büntettre, vétségre és kihágásra osztva.¹¹⁷

A Csemegi-kódex megalkotásának folyamatában felmerült az a kérdés, hogy vajon kizárólag hűtlenségi deliktumként kezeljék-e a pénzhamisítás, vagy figyelembe vegyék a jogi tárgynál a közforgalom biztonságát is. A 1878. február 22.-én ülésezett a Főrendiház ekkor tárgyalták e kérdést. Itt Cziráky János tárnokmester a következőképpen érvelt: „Az állam és a társadalom, sőt a magánemberek biztosítása tekintetéből nekem igen fontos észrevételem van ezen §-nak első bekezdésére.... Én azt hiszem, hogy nemcsak kizárólagos állami és majestaticus jogból kiindulva tilos pénzt készíteni, mely kizárólag csak az államnak, illetőleg a királynak szabad, de abszolúte tiltva kell lennie a pénzhamisításnak, a közforgalom tekintetéből is. Tudjuk, hogy a pénzhamisítás, mely által a közforgalom a lehető legnagyobb mérvben van veszélyeztetve...”

Emellett felmerült az a kérdés, hogy vajon szükség van e célzat értékelésére a tényállásban. Cziráky tárnokmester meglátása szerint forgalomba hozatali szándék nélkül is büntetni kéne-e magatartásokat. „Én nem érthetem, hogy miért kelljen itt ezen tételnek állania: „aki azon czélből, hogy forgalomba tétessék stb”, nem látom át, miért lehetne megengedni valakinek azt, hogy olyas valamit készítsen, a mivel a társadalom kárára visszaélni lehet? Ha valaki azt mondja pl., hogy én csak azért készítettem ezt, hogy vele szobámat felékesítem, vagy a másik így szól: kísérletet tettem, hogy mennyi idő alatt tudok elkészíteni bármely értékű állampapírt; vagy pedig csak azt akartam látni, vajjon vagyok-e olyan művész, mint aki államilag van hivatva ilyenek készítésére; – ezt én nem tartom megengedhetőnek, mert ebből az állam és a társadalom érdekeit sértő következtetések támadhatnak.”

Csemegi Károly akkoriban államtitkárként a célzat megtartását indítványozta, mivel igen súlyosan büntetendő cselekményről volt szó. „Azt gondolom, hogyha o nagyméltósága figyelmére méltatja a következő szakaszt, mely szerint a 203. szakaszban elősorolt

---

¹¹⁷FÖLDVÁRI József, Magyar büntetőjog általános rész. Osiris kiadó, Budapest. 2006. 39. o.

cselekmények büntetése 5-től 10 évig terjedhető fogház, és hogyha a hamisítás csak váltópénzre szorítkozik, még ez esetben is 5 évig terjedhető börtön. — egyet fog érteni velem, hogy roppant szigorú büntetés van megállapítva, s ezen büntetések számbavételével azon meggyőződésre fog jutni, hogy azt a ki csak curiositásból vagy csak ügyessége megkísérléséből utánozta a pénzt, ily súlyos büntetéssel sújtani nem lehet.”

Csemegi Károly válaszában hangsúlyozta, hogy a jelen törvény nem minősíti hűtlenségnek a pénzhamisítást. *„Daczára az indirect felhívásnak, mely ő excellentiája gróf Cziráky beszédében hozzám intéztetett, aki a pénzhamisításban – a „jus majestaticum” megsértését látja — daczára mondom ezen indirect felhívásnak, nem foglalkozom azzal, hogy mily tekintet alá vette ezen törvényjavaslat magát a pénzhamisítási büntettet: hogy azt mint a felségi jog megsértését, tehát az 1723-iki álláspont tenmaradását tekintette-e, vagy pedig a tudományos constructiók közül ezt vagy amazt fogadta-e el. Minderről az indokok részletesen nyilatkoznak. De azt még is meg kell említenem, hogy az esetben, ha úgy állana a dolog, hogy e büntett, mint crimen laesae majestatis, tehát a felségi jog megsértése tekintetnék: ez esetben nem 5 évtől 10-ig terjedhető büntetést kellett volna szabnia; és ezen esetben igaza volna az előttem szólott főkamrás Úr ó nagyméltóságának, nem lehetett volna különbséget tenni a közt, hogy a hamisítás — a felségjog megsértése — mi czélből történt? De már az által, hogy csakis a forgalomba hozatal czéljából eszközlött pénzhamisítás esik ezen szakasznak eléggé szigorú intézkedése alá, az által már eléggé ki van jelölve, hogy mi nem a jus majestaticum megsértését büntetjük a pénzhamisítás büntetében. Előttünk a forgalmi eszköz, s az annak meghamisítása által a forgalomban okozott zavar képezte a büntett alapeszméjét, azon tarthatatlanná vált szempont helyett, mely abban századokon át a felség megsértését látta, s mint ilyent halállal büntette. Az általunk elfoglalt szempont lehetővé rétté a büntettnek igazságos habár szigorú megbüntetését, a túlságos szigor kikerülésével: de lehetővé tette — az alapeszme határai közt — a cselekmény eseteinek, azok bűnösségi foka szerinti további osztályozását is.*

Ez a felfogás a miniszteri indokolásból is kiderül:

A jelen törvényjavaslat a forgalom biztosságának, a pénzforgalom megzavarásából származó veszélyeztetését veszi a pénzhamisítás uralkodó jellemének a pénzforgalom megzavarását, és abból eredhető veszélyeket pedig az utóbb érintett hamisítási cselekmény is eredményezi...Indokát találja e szorosabb körvonalozás, a szóban forgó büntett természetében, melyre nézve alapeszméül állítottatott fel, hogy a közérdeket, a közhiteit támadja meg. Ezen eredménye azonban csak úgy lehet a pénzhamisítási

cselekménynek, ha a hamisítvány a közforgalomba hozatik. Akinek tehát nincs szándéka a hamispénzt a közforgalomba vinni, vagy a kinek szándéka ezzel épen ellenkező, az, ha mindazt megvalósítja, a mit szándékolt, ha fölös számmal készített bár hamis pénzt: a szándékával harmonizáló ezen tettel még nem követ el oly cselekményt, mely által a forgalom megzavartatnék.

Az elfogadott Büntető Törvénykönyv a pénzhamisítás bűncselekményét a Második rész XI. fejezetében tárgyalta. A pénzhamisítás szigorúan véve az okirat hamisítás egyik kiemelt esete volt.¹¹⁸ Jogi tárgyuk a közhitel, pénzforgalom biztonsága.

elkövetési tárgyuk a pénz. Pénz alatt, a belföldön és külföldön forgalomban lévő pénzt értették, továbbá fém és papírpénzre egyaránt vonatkozott. A forgalomban nem lévő pénz nem elkövetési tárgy, kivéve akkor, ha a tettes a forgalomban nem lévő pénzen olyan változtatást eszközöl, hogy forgalomban levőnek tűnjön. A fémpénzbe beletartozott az arany-, ezüst-, bronz-, illetve nikkelérmék, papírpénznek pedig bármilyen állam által pénzértékűnek nyilvánított papíralap számított. a Csemegi-kódex 210. szakaszában felsorolja, melyek tekintendők papírpénzzel egyenértékűnek, így pl: a bemutatóra szóló nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, szelvényi utalványok, stb. A felsoroltak mind a magyar, mind a külföldi papírokra vonatkoznak. Sárkány József elnök javasolta, hogy a reciprocitás elvét fogadtassák el, és ne csak a nálunk forgalomban levő hanem a külföldi pénzek hamisítása is legyen büntetendő. Ezt azzal is indokolta, hogy akkoriban a pénzhamisítók gyakran a szomszéd vagy más ország (leginkább Oroszország és Poroszország) pénznemét hamisították. Csemegi Károly kezdetben csalásként akarta az ilyen eseteket büntetni rendelni, Végül az Főrendiház gosszabb eszmecsere után úgy döntött, hogy ne csupán a Magyarország területén forgalomban levő, hanem egyéb pénzek hamisítása is büntetendő legyen.

Finkey Ferenc régies kifejezéssel 4 „tényálladékra” bontja a pénzhamisítás bűncselekményét

- Tulajdonképpen pénzhamisítás,
- hamis pénzforgatás,
- hamis pénz csalárd használata,
- hamispénz kiadása.¹¹⁹

---

¹¹⁸FAYER László, A magyar büntetőjogi kézikönyve, különös rész. második kötet. Harmadik bővített kiadás. Franklin-Társulat, Budapest. 1905. 51. o.

¹¹⁹FINKEY, (1905) 793. o.

Ez a négy tényállás később kiegészül a bankjegyek jogosulatlan kibocsátásának vétségével. A pénzhamisítás valamennyi tényállásának sajátos, jellemző ismérvei vannak, azonban a jogi és elkövetési tárgyuk közös.

A tulajdonképpeni pénzhamisítást a Csemegi-kódex 203. szakasza határozta meg:

„203.§ A pénzhamisítás büntettét követi el: a ki azon czélból, hogy az valódi, illetőleg teljes értékű pénz gyanánt forgalomba tétessék, bel- vagy külföldön folyamatban levő

1. fém- vagy papírpénzt utánoz vagy utánoztat;

2. valódi fém- vagy papírpénzen olyan változást eszközöl vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszassék;

3. valódi arany- vagy ezüstpénz fémtartalmát, bármi módon csökkenti, vagy csökkentheti.

Ugyanezen büntettet követi el az is, a ki a forgalmon kívül helyezett pénzen, a fennebb említett czélból, olyan változásokat eszközöl, vagy eszközöltet, hogy az még forgalomban levőnek látszassék.”¹²⁰

E szerint a tulajdonképpeni pénzhamisításnak 3 alakja van:

1. pénzutánzás
2. pénz-megváltoztatás
3. pénzcsonkítás

A pénzutánzás elkövetési tevékenysége kétféle lehet: a) utánzás, b) változás eszközlése. Pénzutánzásról csak akkor van szó, ha mintát vesz alapul az utánzó. E mintát a törvény megjelöli, mondván: aki folyamatban levő pénzt utánoz. Nyilvánvaló tehát, hogy aki ún. álpénzt készít, nem vonható e cselekménye miatt pénzhamisításért felelősségre.¹²¹

Már akkor vitatott kérdés volt, hogy milyen fokúnak kell lennie a hasonlóságnak a hamis és a valódi pénz között. Angyal szerint a hamisított pénznek a valódihoz oly mértékben kell hasonlítania, hogy a különbség, csak a pénzforgalomban szokásosnál nagyobb figyelem mellett legyen észrevehető. Ugyanakkor a Kúria kimondta, hogy a pénzhamisítás megállapítását nem akadályozza az, hogy a hamisítvány rosszul sikerült. Az utánzásnak csak annyira kell hasonlítania az eredetihez, hogy annak használatával a

---

¹²⁰ 1878. évi IV. törvény 203. §

¹²¹ ANGYAL, (1940) 45. o.

tévedésbe ejtés lehetősége valószínűnek mutatkozzék.¹²²

A pénz-megváltoztatás, melyet az követi el, aki valódi pénzen olyan változtatást eszközöl, vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszódjék, ún. alakhamisítás. Az elkövetési magatartás abban nyilvánul meg, hogy a pénz alakját úgy változtatja meg, hogy az nagyobb értékűnek látszódjék.¹²³

A pénzcsonkítás tényállás akkor valósult meg ha az elkövető forgalomba hozatal céljából, bel- vagy külföldön folyamatban levő valódi arany- vagy ezüstpénz fémtartalmát bármely módon csökkentette, vagy megbízott más személyt, hogy csökkentse számára.

Angyal Pál szerint az elkövető bűnösséghez az alábbiak voltak szükségesek:

1. jogellenesség
2. szándékosság
3. célzat.¹²⁴

A törvény a deliktum létrejöttéhez hamis vagy meghamisított pénzforgalomba helyezés célzatát követeli meg. Nem tekinthető bűncselekmények, ha például egy bankár hamis pénzeket helyez kirakatába, abból a célból, hogy az eredeti pénzt biztonságba helyezze a pénztárban és így a reklámozó tevékenységről sem mond le.¹²⁵

A bűncselekmény elkövetője tettesként nemcsak az lehet, aki a hamisítványt utánzás, alakváltoztatás vagy tartalomcsökkentés útján maga készíti, hanem az is, aki felbujtó, vagy más néven „megrendelő”. Ennek következtében, aki pénzt utánoztat, vagy pénzen változtatást eszközöltet, illetve a pénz fémtartalmát csökkenteti, az is tettesi minőségben felel a bűncselekményért, mégpedig önálló tettesként.

Bűnsegéd a pénzhamisítás bármelyik alakjánál az, aki a tettesi cselekmény elkövetését szándékosan előmozdítja, vagy könnyíti, erre mást rábír, vagy az utólagos segélynyújtás tárgyában a tettelssel megelőzőleg egyetért.¹²⁶

Befejezett a bűncselekmény, ha a pénzhamisítást az utánzás, alakváltoztatás, tartalomcsökkentés megtörténtével. Elég egy példánynak előállítása is. A forgalomba hozatal vagy akár csak annak megkísérlése nem szükséges a befejezettséghez. Kísérletről akkor lehetett szó, mikor a forgalombahozatal céljából előállítani tervezett hamisítvány még nem készült el, de az utánzáshoz, alakhamisításhoz, vagy

---

¹²²ANGYAL, (1940) 47. o.

¹²³ANGYAL, (1940), 48-49. o.

¹²⁴ANGYAL, (1940) 50-56. o.

¹²⁵FAYER, (1905) 51. o.

¹²⁶ 1878. évi V. törvénycikk 69. §. (2)

tartalomcsökkentéshez a tettes hozzáfogott, továbbá amikor az elkészített hamisítvány a forgalomba hozatalra teljesen alkalmatlan.¹²⁷

Így pénzhamisítás kísérletét – és nem az az előkészületét – állapította meg a bíróság abban az esetben¹²⁸ amikor valaki pénzhamisításra készül, eszközöket beszerz, előállítási próbát tesz, de látva, hogy az eredmény annyira tökéletlen, hogy forgalomba nem hozható, a gyártással többé nem foglalkozik, az nem csak előkészületi cselekményeket vitt véghez, hanem a pénzhamisítás büntetének kísérletét követte el. Ha a hamisítványok különös szakértelemmel nem bíró egyének megtévesztésére alkalmasak, akkor megvalósul a bűncselekmény. A tényállás szerint Annák László egyforintosok készítésére alkalmas faprést készített magának abból a célból, hogy azzal egyforintos hamis pénzjegyeket készítsen és azokat később forgalomba hozza. Az elkövető az elkészült hamis bankjegyeket oly tökéletleneknek találta, hogy azokat forgalomba hozni nem mert. Ugyancsak Annák László egy másik faprést is készített magának, mely 20 kros váltópénz hamisítására volt alkalmas. Ezen préssel több darab 20 kros rézpénzt készített is és abból négy darabot forgalomba is hozott. A körülmény, hogy a hamisítványok nem sikerültek és könnyen felismerhetők, legfeljebb enyhítő körülményként volt értékelhető. A Budapesti Királyi Törvényszék ítéletében Annák Lászlót bűnösnek találta a Btk. 203. §-ának 1. pontja alá eső pénzhamisítás büntetének kísérletében, és a 204. §-ának 2. bekezdése szerint minősülő pénzhamisítás vétségében és ezért egy évi börtönbüntetésre, valamint három évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésével szankcionálta 1881. november 29-én. Másodfokon a Budapesti Királyi Ítéltő Tábla az ítéletet 3 évi fegyházra súlyosította 1882. január 30-án. A Kúria 1882. április 25.-én hozott döntésében az eljáró elsőfokú Királyi Törvényszék ítéletét helyben hagyta azzal a kiegészítéssel, hogy a vádlottra kiszabott egy évi börtön kezdete a bíróság ítéletének kihirdetése, azaz 1882. február 24. napjától kell számítani.¹²⁹

A tényállás minősített eseteket is tartalmaz. Ha pénzhamisítás tárgya a pengőnél kisebb névértékű váltópénz, vagy azt pótló papírpénz, és a hamisított pénz nem képviseli valamely külföldi pénznek számítási egységét, akkor a cselekmény vétség.¹³⁰ a vétség 6 hónaptól 3 évig terjedő fegyházat jelentett.

A büntett büntetési mértékét 3 kategóriára osztotta a korabeli Büntető Törvénykönyv.

---

¹²⁷ ANGYAL, (1940) 59. o.

¹²⁸ Büntető Jog Tára. 1882. IV. Kötet, 21. szám. 344-346. o.

¹²⁹ Büntető Jog Tára. 1882. IV. Kötet, 21. szám. 346. o.

¹³⁰ 1908. évi XXXVI. törvénycikk 39. §.

Legsúlyosabb esetben, ha a pénzhamisítást 200 pengőnél nagyobb értékre követték el, akkor akár 10 évi fegyházzal is büntethető volt az elkövető. Szabadságvesztés mellett mellékbüntetésként ki lehetett szabni pénzbüntetést, hivatalvesztést, és politikai jogok gyakorlásának felfüggesztését is. A törvény a bűncselekmény előkészületét is büntette. Az egyik leghírhedtebb pénzhamisítással kapcsolatos jogesetet az ún. frankhamisítási botrányt a Csemegi-kódex rendelkezései szerint bírálták el.

2.11.A történelem egyik leghírhedtebb pénzhamisításos ügye: a frankhamisítási botrány

A történelmi előzményeket tekintve meg kell említeni az első világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződést, amely alapján az Osztrák-Magyar Monarchia utódállamai közül a legtöbbet – az ország területének mintegy kétharmadát, lakosságának felét – Magyarország vesztette. A bosszúnak egy sajátos módját választották azok a katonatisztek és politikusok, akik 1922-től négy éven át kísérleteztek a francia frank hamisításával.¹³¹

1925. december 14-én Amszterdamban, a hágai rendőrség letartóztatta Jankovich Arisztidot akinek bőröndjében több millió hamisított frank lapult. A nyugalmazott magyar királyi huszárezredes két hamis francia ezerfrankos beváltásával próbálkozott egy bankban. Az egyik banktisztviselő gyanúsnak találta a bankjegyeket, ezért értesítette a hatóságokat. Mikor kiérkeztek a rendőrök, Jankovich lobogtatta a magyar Külügyminisztérium futárigazolványát, s állítólagos diplomata státuszára hivatkozva próbálta kivonni magát az eljárás alól.¹³²

Később elfogták társait is: Mankovich György újságírót, és Marsovszky György hírlapírót, volt tüzértisztet.

Az ügy nyomozásába a francia, a holland és a magyar rendőrség is bekapcsolódott, így sorra találták meg a frankok terjesztésével megbízott személyeket, Hamburgban, Koppenhágában, és Milánóban. Őrizetbe vették Rába Dezsőt, Windischgraetz Lajos herceg titkárát, majd négy nappal később magát a herceget. Vele együtt feladta magát Nádossy Imre országos rendőrfőkapitány. Lefogták a hamisítás műhelyeül szolgáló Térképészeti Intézet néhány munkatársát, köztük a kulcsszerepet játszó Gerő László tanácsnokot (valójában őrnagyot, aki a de facto a Honvédelmi Minisztérium fennhatósága

---

¹³¹GARAMI Erika, Frankhamisítás <http://hobby-veszprem.dyndns-web.com/numizmatika/index.php/hasznos-infok/145-a-frankhamisitas> (letöltés dátuma 2016. 03. 11.)

¹³²ABLONCZY Balázs, Összeesküvés a frank ellen In: Rubicon 2005/9. 33. o.

alá tartozó intézmény legképzettebb térképésze volt). Az intézet egykori és hivatalban lévő parancsnokai egyaránt a gyanúsítottak közé kerültek.

Összesen harmincezer darab hamis ezerfrankost készítettek, amelyből mindössze négyezernégyszáz volt jó minőségűnek mondható. A hamisítványok fele kifejezetten rossz minőségű volt. A Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének későbbi véleménye szerint a hamisítványokon a hátlap színezése egyhangúbb volt, a színek közti ellentétek nem emelkedtek ki eléggé, a Mille francs vízjel betűi vékonyabbak voltak az eredetinél, az egyik vízjel vízszintesen tartva pedig erősen fénylett. Ezért döntöttek úgy a hamisítók, hogy a bankjegyeket Franciaországon kívül hozzák forgalomba.¹³³

5.számú ábra: eredeti francia 1000 frankos előoldala¹³⁴

¹³³ABLONCZY, (2005) 32-33. o.

¹³⁴GARAMI Erika, Az 1920-as évekbeli magyarországi frankhamisítás numizmatikai vonatkozása. In: Numizmatikai Közlöny 2003-2004. Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest, 2004. 66. o.

6.számú ábra: a hamis francia 1000 frankos előoldala¹³⁵

A pénzhamisítók magabiztossága valószínűleg abban rejlett, hogy a világháborút követően nagy volt a pénzügyi instabilitás, és a korábbi nagy rendszerek megszűntek, mint például a felülbélyegzés, vagy a pénzcseré intézménye.¹³⁶

Az ügybe belebukott Rakovszky Iván, akkori belügyminiszter, és a botrány hullámai elérték Bethlen István miniszterelnököt, illetve Teleki Pál volt miniszterelnököt is. Felmerült a kérdés, hogy mennyire voltak ők érintve az ügyben. Bethlen miniszterelnök Windischgraetz herceg terveiről, vagyis a bűncselekmény előkészületeiről értesült, 1922 folyamán már értesült. Teleki Pál volt, aki közölte vele, hogy a frankhamisítás folyamatban van, amelyet a saját, kézírásos jegyzetei is megerősítenek. Bethlen állítólag utasítást adott Telekinek, hogy akadályozza minden erővel a bűnözőket. Bethlen kezdetben tagadta, hogy Teleki lett volna a közvetítő a pénzhamisítók és a kormányzat között, de az események után évekkel feltámadt benne a kétely, hogy mégis beszélt e erről neki. Annyi bizonyos, hogy a miniszterelnöknek nem hiányzott ez az ügy, és ezt alátámasztja az 1925. novemberében Perényi Zsigmondnak írt levele, ahol arra kéri őt, hogy a Nemzeti Szövetségnél lévő frankhamisítványok ügyének nézzen utána.

¹³⁵GARAMI, (2004) 67. o.

¹³⁶ABLONCZY, (2005) 33-34. o.

Összegezve Bethlen késve és elvétve értesült a tervről, s nem volt hatalma azt leállítani.¹³⁷ Ablonczy szerint politikai felelőssége minden kétséget kizáróan volt az ügyben, büntetőjogi valószínűleg nem.¹³⁸

Teleki ezzel szemben a frankhamisítás időszakában mindennapos vendég volt az Állami Térképészeti Intézetben mivel 1925 nyarán itt gyártották a Népszövetség ún. moszuli bizottságának – amelynek tagja volt Teleki is – térképeit. Továbbá napi kapcsolatban volt a müncheni katonatiszt Eugen Trautmann nyomdavállalatával. Trautmann azzal gyanúsították, hogy összekötő volt a magyar és a német pénzhamisítók között, emellett a műszaki kivitelezésben is segítséget nyújthatott. Trautmann azt állította a bíróság előtt tett vallomásaiban, hogy Teleki többször is meglátogatta őt az üzemében. A gyanú ellenére, végül bíróság elé nem állították Teleki Pált, ő magát azzal igyekezett mentesíteni a vádak alól, hogy két hamisítási kísérlet volt, az elsőről tudott csak, és mindent megtett, hogy azt leállítsák.¹³⁹

A nagyszabású büntetőpért 1926 elején, a Budapesti Királyi Büntetőtörvényszéken tartották meg. A vádlottak száma 24 volt, 20 védővel. A bíróság elismerte, hogy a hamisítás résztvevőit nem anyagi érdekek, hanem hazafias célok vezérelték. A vádlottak gyakran megtagadták, hogy a gyártásra vonatkozó kérdésekre feleljenek. Védőbeszédében Gerő László így fogalmazott: *"Amikor mi... az ezerfrankosokat négyzteresükre nagyítottuk, arra gondoltunk, milyen jó volna ennek az országnak a területét is a négyzteresére nagyítani. És amikor a papírt merítettük ki abból a vízből, akkor szemünk előtt megjelentek a gyönyörű Kárpátok vizei és folyói."*¹⁴⁰

Természetesen ahhoz, hogy a büntetést elkerüljék, a hazafiasság nem lehetett ok, de enyhítette a büntetésüket. A bíróság 1926. május 26.-án hirdetett ítéletet, Windischgraetz Lajos herceget 4 év börtönre ítélték, amelynek egy részét szanatóriumban és szállodákban töltötte le. Nádosy Imre országos rendőrfőkapitányt 3,5 év börtönre ítélték. A többi vádlott 4 hónaptól 1 évig terjedő fogházbüntetést kapott, azonban 1928-ban a fő vádlottak kormányzói kegyelemmel szabadultak. Az enyhe ítéletek kiszabása után a károsult

---

¹³⁷ Lásd bővebben: ROMSICS Ignác, Franciaország, Bethlen és a frankhamisítás. Történelmi Szemle, 1983/1.78-81. o.

¹³⁸ ABLONCZY Balázs, A frankhamisítás Hálók, személyek, döntések. In: Múltunk, A politikatörténeti Intézet Folyóirata. LIII. évfolyam, 2008/1. 43. o.

¹³⁹ Teleki lehetséges érintettségét érintő kérdésekről lásd bővebben: ABLONCZY, (2008) 29-56. o.

¹⁴⁰ GARAMI Erika Frankhamisítás <http://hobby-veszprem.dyndns-web.com/numizmatika/index.php/hasznos-infok/145-a-frankhamisitas> (letöltés dátuma: 2016. 03. 11.)

Francia Nemzeti Bank jelképes 1 frankot kért kártérítésként.¹⁴¹

A frankhamisítási botrány jelentős presztízsveszteséget okozott Magyarországnak. A botrány kirobbanása aligha jöhetett volna rosszabbkor, hiszen ekkor érkezett Budapestre, az új francia követ, Georges Clinchant, és ekkor tárgyalta a parlament a magyar-francia kereskedelmi szerződést is.¹⁴²

2.12. Az 1961. V. törvény szabályozása

A Csemegi-kódex általános részét az 1950. évi II. törvény váltotta fel, amit jogi szakzsargonban rövidítve csak „Btá.”-nak neveznek. Az Általános rész új koncepcióján megtalálhatók a szovjet büntetőjog hatásai, többek között például a társadalomra veszélyesség fogalmának a bevezetése, a javító-nevelő munka beépülése, a pénzhamisítás bűncselekménye pedig már a szocialista gazdaság működését sértette.¹⁴³

A Btá. megszüntette a trichotomikus rendszert, először csak a vétségeket, majd későbbiekben a kihágásokat is eltörölték, így egészen 1971-ig a büntett fogalma a bűncselekményével volt azonos. A Csemegi-kódex különös részének egyes rendelkezései több mint 80 évig hatályban voltak, viszont 1961-ben az új szocialista büntetőtörvénykönyv az 1961. évi V. törvény hatálytalanította. A kódex egységes szerkezetbe foglalta a büntetőjogot, megszüntetve azt a kaotikus állapotot, hogy az Általános részt a Btá., a Különös részt pedig a Csemegi-kódex egyes rendelkezései, illetve különböző törvények, és törvényerejű rendeletek szabályozták.¹⁴⁴ A pénzhamisításról szóló törvényi tényállást az 1961. évi Btk. a népgazdaság elleni bűntettek közé sorolta, és a következőképpen szövegezte:

„241. § (1) Aki

a) forgalomban levő pénzt forgalombahozatal céljából utánoz vagy meghamisít,

b) a más által utánczott vagy meghamisított pénzt forgalombahozatal céljából megszerzi, avagy

c) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz,

---

¹⁴¹GORICSÁN Tamás Károly, A pénzhamisításról a jogtörténet tükrében. In: Gál István László (Szerk.), Tanulmányok Tóth Mihály professzor 60. születésnapja tiszteletére. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, Pécs. 2011. 239. o.

¹⁴²ABLONCZY, (2005) 34. o.

¹⁴³KÁDÁR Miklós, Büntetőjog Különös rész I. kötet. Budapest, 1956. 248. o.

¹⁴⁴HORNYÁK, (2015) 51-53. o.

két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzhamisítást

a) bűnszövetségben,

b) nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követték el.

(3) A büntetés hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamisítás tárgya váltópénz vagy ha a hamis vagy meghamisított pénz mennyisége vagy értéke egyébként nem jelentős.

(4) Pénzhamisítás esetében mellékbüntetésként vagyonek Kobzásnak is helye van.

242. § (1) Ha a 241. § (1) bekezdésének c) pontja esetében az elkövető a hamis vagy meghamisított pénzt valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerezte, és a pénz hamis vagy meghamisított voltát felismerte, a büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés vagy javító-nevelő munka.

(2) A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a büntettet nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követték el.

243. § Aki pénzhamisításra irányuló előkészületi cselekményt hajt végre, egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy javító-nevelő munkával büntetendő.

244. § (1) A 241. § alkalmazása szempontjából forgalomban levő pénz utánzásának kell tekinteni forgalomból kivont pénznek olyan megváltoztatását, hogy forgalomba levő pénz látszatát keltse,

pénz meghamisításának kell tekinteni olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes,

továbbá a pénz nemesfém-tartalmának csökkentését is.

(2) A 241-243. §-ok alkalmazásában pénz alatt a fém- vagy papírpénzt és a bankjegyet kell érteni.

(3) Az állam által kibocsátott értékpapír, valamint - ha közforgalom tárgya - a bemutatóra szóló egyéb értékpapír a papírpénzzel azonos megítélés alá esik.

(4) A külföldi pénz, illetve értékpapír a belföldivel azonos védelemben részesül.”

Az akkori miniszteri indokolás a szigorú szabályozás mellett a következőképpen érvelt, „a szocializmus építése során a pénzgazdálkodás szorosan összefügg a gazdasági élet egyéb ágaival. Ebből folyik, hogy a pénzgazdálkodást sértő büntettek és ezek között a pénzhamisítás veszélyessége a szocialista társadalomban nem csökken, annak üldözését

*tehát enyhíteni nem lehet.*¹⁴⁵

Bodgál Zoltán ehhez hozzáteszi, hogy a pénz jogi funkciója a szocialista államban sem veszti el jelentőségét, illetve, hogy a pénzhamisítással kapcsolatos bűnelkövetések a gazdálkodás alapjait sértik meg. A pénzhamisítás támadja a pénzbe vetett bizalmat, emellett sérti a munka szerinti elosztás elvét, mivel az elkövető a hamis pénz fejében kap árut vagy szolgáltatást.¹⁴⁶

A pénzhamisítás jogi tárgya a fentiekből következően a pénzforgalom biztonsága. A pénzhamisítás elkövetési tárgya a büntetőjogi értelemben vett pénz és értékpapírok. Hogy mi minősül pénznek azt a 244. § (2)-(4) mondta ki. Ezen bekezdések szerint pénznek minősül a fémpénz, a papírpénz és a bankjegy. A papírpénzzel megegyező megítélés alá esik az állam által kibocsátott mindennemű értékpapír. A 60-as években végén a leggyakrabban hamisított értékpapírok a békekölcsön kötvények voltak. Ha az értékpapírt nem az állam bocsátotta ki, csak akkor részesült büntetőjogi védelemben amennyiben bemutatóra szóló és közforgalom tárgya volt.¹⁴⁷ Ezen két konjunktív feltétel hiányában pénzhamisítás tényállása nem állapítható meg. A Legfelsőbb Bíróság gyakorlata szerint a takarékpénztári betétkönyvek, még ha bemutatóra szólnak is, mivel nem képezik közforgalom tárgyát. Az ilyen értékpapírok, meghamisítása vagy utánzása okirat-hamisításként, illetve az elkövetett egyéb bűntettek miatt lesz büntetendő. A BJD 2893. számú ítéletben a Legfelsőbb Bíróság tulajdont károsító csalás kísérletét állapította meg, amikor a vádlott OTP postai takarékbetét-könyvet hamisított meg úgy, hogy a betétkönyvben elhelyezett összeget nagyobb összegre javította át, amelyet be is nyújtott kifizetés végett a postahivatalban, viszont a postavezető a hamisítást észrevette.¹⁴⁸

A felsorolás taxatív jellegű, ez az 1961. évi Btk. nem tekintette pénznek a bizonyos körökben forgalomban levő pénzszerű csereeszközt, például a telefonérmét, mivel a pénznek, mint fizetési eszköznek látható formában kifejezésre kell juttatnia az állam ebben az irányban tett elismerését.¹⁴⁹ Nem minősül pénznek az aranyrúd sem. Az arannyal kapcsolatos visszaéléseket nem a pénzhamisítás körében, hanem a devizagazdálkodást sértő bűntettként büntetendő.¹⁵⁰ Az 52 1961. (XII. 31.) Korm. számú

---

¹⁴⁵MOLNÁR László, A pénz- és bélyeghamisítás. In: Halász Sándor (szerk.), A büntető törvénykönyv kommentárja 2. kötet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 1968. 1114-1115. o.

¹⁴⁶BODGÁL Zoltán, A pénz- és bélyeghamisítás. In: Horváth Tibor (szerk.): Magyar Büntetőjog II. Különös rész. A Belügyminisztérium tanulmányi és propaganda csoportfőnökség, Budapest. 1973. 435. o.

¹⁴⁷MOLNÁR, (1968) 1115. o.

¹⁴⁸MOLNÁR, (1968), 1116. o.

¹⁴⁹BODGÁL, (1973) 436-437. o.

¹⁵⁰MOLNÁR, (1968) 1116. o.

rendelet szerint, továbbá a Bartók Béla és Liszt Ferenc emlékévé alkalmából a 22/1961. (XII. 24.) PM számú rendelettel kibocsátott jubileumi aranyérmék és a 23/1961. (XII. 24.) PM számú rendelettel kibocsátott jubileumi ezüstérmék a büntető rendelkezések alkalmazása szempontjából is pénznek tekintendők. Ugyancsak pénznek minősülnek a Zrínyi Miklós jubileumi arany- és ezüstérmék [14/1966. (IX. 25.) PM számú rendelet 4. §], valamint a Kodály Zoltán emlékérmék is [10/1967. (XI. 12.) PM számú rendelet 4. §]. Végezetül az elkövetési tárgynál fontos megjegyezni, hogy a külföldi pénz és értékpapír azonos védelemben részesült a forinttal. Ez a szabály megfelelt a pénzhamisítás elnyomása tárgyában Genfben, 1929. évi április hó 20.-án kelt nemzetközi egyezménynek és a hozzá tartozó jegyzőkönyvnek. A miniszteri indoklás is kitért arra, hogy a jogszabály megalkotásánál végig szem előtt tartották a Genfi Egyezményt.

A pénzhamisítás akkori tényállása négy elkövetési magatartást ismert:

- **A forgalomban lévő pénz forgalomba hozatal céljától történő utánzása.** Az elkövetés produktuma a hamis pénz. Csak forgalomban lévő pénz utánzása minősült pénzhamisításnak, egyéb esetben – például régi pénz utánzásával egy múzeum megtevesztésével – csalást kellett megállapítani. A főszabály alól kivételt jelentett, ha forgalomból kivont pénzt oly módon változtatták meg, hogy az forgalomban levő pénz látszatát keltse, a törvény forgalomban levő pénz utánzásának tekinti. Forgalomból kivont pénznek minősül, amit az állami szervek nem váltanak be. Mindaddig amíg csak folyamatban és fokozatosan vontak ki egy pénzt a forgalomból, addig az a pénz pénzhamisítás tárgya lehetett. Gyakorlati problémaként merült fel, hogy kezdetleges és könnyen felismerhető utánzatokat, hogyan kell minősíteni. A Legfelsőbb Bíróság Elvi Tanácsa erre a kérdésre válaszolva, a 12 850/1950—IV/18. számú határozatában kimondta, hogy a pénzhamisítás megállapítását nem akadályozza, hogy a hamisítvány rosszul sikerüli; az utánzatnak az eredetihez csak olyan mértékben kell hasonlítania, hogy annak használatával a tévedésbe ejtés lehetősége valószínűnek mutatkozzék. A pénzhamisítás kísérlete valósul meg, ha az utánzat annyira kezdetleges, hogy ennek valószínűsége sem forog fenn. Végezetül forgalomban levő pénz utánzásának minősült a kopás miatt a forgalomból kivont pénz ötvözetének a felújítása is.¹⁵¹

---

¹⁵¹MOLNÁR, (1968) 1118. o.

- **A forgalomban levő pénz forgalomba hozatal céljából történő meghamisítása.** A meghamisítás révén meghamisított pénz keletkezik. Nem volt feltétel, hogy a meghamisítás folytán nagyobb értékűnek tűnjön a pénz. Hasonlóan az utánzásnál a könnyen felismerhető meghamisítás esetén a korabeli bírói gyakorlat csak kísérletet állapított meg. Így kísérletnek minősült amikor a vádlott egy békekölcsön kötvényt hamisított meg és azt beváltás végett bemutatta, de az egyszerű ránézéssel megállapítható volt, hogy hamisítvány úgyhogy a kötvényt véleményezés végett a pénzjegynyomdához nem is küldték el; ilyen körülmények között a hamisítással célzott tévedésbe ejtés lehetősége nem mutatkozott valószínűnek (Legfelsőbb Bíróság a BJD 912. számú döntése). A meghamisítás módja irreleváns volt. Gyakori volt a bankjegy nyomtatott szövegének megváltoztatás vagy az érmék bearanyozása. Meghamisításnak minősült még – Genfi Egyezménynek megfelelően – az olyan jelzés alkalmazását, eltávolítását a pénzről, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes. A pénzcsontkítás, vagyis a pénz nemesfém tartalmának csökkentését is a meghamisítás esetkörébe vonta a törvény. A gyakorlatban ez a nemesfémből készült pénz reszelését, körülvágását, átlukasztását vagy a pénz belsejében lévő anyag kivonását és annak nem nemesfémmel történő pótlását jelentette. Ezekkel az a célja az elkövetőknek, hogy az alacsonyabb értékű pénzt változatlan értéken hozzák forgalomba.¹⁵²
- **A más által utánzott vagy meghamisított pénz megszerzése.** Ezen elkövetési magatartás is megkövetelte a forgalomba hozatal célzatát. Itt irreleváns, hogy az utánzás vagy a meghamisítás milyen célból történt. A megszerzés módja szintén közömbös, a forgalomba hozatal céljából történt jogszerűtlen szerzés is megvalósítja a pénzhamisításnak ezt a fordulatát. A „megszerzés” magában foglalta a külföldről behozatalt és az átvételt is.¹⁵³ Kiemelendő, hogy csak a más által utánzott vagy a más által meghamisított pénz megszerzése volt minősíthető ezen elkövetési magatartás alapján. Aki például az utánzásban részt vett – bármilyen elkövetői minőségben is tette – nem lehetett büntetni megszerzés miatt, mivel az csak büntetlen utócselekmény lett volna.¹⁵⁴

---

¹⁵²MOLNÁR, (1968) 1119. o.

¹⁵³MOLNÁR, (1968) 1119. o.

¹⁵⁴FÖLDVÁRI József, Büntetőjog Különös Rész. Tankönyvkiadó, Budapest. 1972. 292. o.

- **Negyedik elkövetési magatartás a hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatala volt.** A hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatala alatt a birtoklásnak olyan feladása volt értendő, amikor más ennek folytán a hamisítványnak a birtokába jut, vagy juthat. Nem lehetett szó forgalomba hozásról a birtoklás olyan megszüntetése esetén, amely kizárja a más által történő megszerzést. A forgalomba hozatalhoz elég a birtoklással való felhagyás, azaz annak a lehetőségnek a megteremtése, hogy mások a kérdéses hamisítvány felett rendelkezési jogot nyerjenek.¹⁵⁵

Az utolsó elkövetési magatartást a gyakorlatban csak szűk körben lehetett alkalmazni, ha megnézzük az elkövetési magatartások egymáshoz való viszonyát. Nem volt büntethető forgalomba hozatal miatt:

- aki a hamis vagy hamisított pénzt forgalomba hozatal miatt maga készítette a hamis pénzt vagy részt vett valamilyen formában a készítésében részt vett;
- aki a más által utánzott vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal miatt vette birtokába;
- illetve a privilegizált eset miatt, aki a pénz hamis vagy hamisított voltáról nem tudva jogszerűen, valódiként szerezte azt.

A negyedik elkövetési magatartást tehát csak a következő esetekben lehetett alkalmazni:

- ha a hamis vagy hamisított pénzt nem forgalomba hozatal céljából készítette valaki, később azonban mégis forgalomba hozta;
- ha valaki a hamis vagy hamisított pénzt nem forgalomba hozatal céljából vette birtokba (hanem például megőrzés céljából), később azonban forgalomba hozta;
- ha valaki nem jogszerűen jutott a pénz birtokába, nem tudva annak utánzott vagy meghamisított voltáról, később azonban a pénz e jellegét felismerve hozta azt forgalomba.

Összegezve elmondható, hogy ezen elkövetési magatartás gyakorlati alkalmazása ritkán fordult elő, csak kiegészítő jelleggel került a törvénybe.¹⁵⁶

A pénzhamisítás valamennyi fordulatát csak szándékosan lehetett elkövetni. Az első háromhoz célzat is szükséges volt. A célzatnak arra kell irányulnia, hogy a hamis, vagy hamisított pénz valódi, illetőleg teljes értékű pénz gyanánt kerüljön forgalomba. A korabeli bírói gyakorlat szerint az egységes akarat-elhatározással utánzott vagy meghamisított pénz mennyisége, darabszáma nem vezet halmazat megállapítására.

¹⁵⁵BODGÁL, (1973) 436-437. o

¹⁵⁶FÖLDVÁRI, (1972) 291-292. o.

Csakúgy, mint több békekölcsön kötvény egységes akaratelhatározással elkövetett meghamisítása nem halmazat, hanem egyrendbeli pénzhamisítás volt (BJD 459. és 913. szám). A folytatólagosság megállapítását tekintve viszont következetlen volt a Legfelsőbb Bíróság gyakorlata. A Legfelsőbb Bíróság az egyik esetben két darab, a másik esetben pedig tizenkét darab – különböző névértékkel rendelkező – békekölcsön kötvény meghamisítását egyrendbeli pénzhamisításnak minősítette és a folytatólagosság megállapítását is mellőzte három darab békekölcsön kötvény meghamisítása esetében, lényegében ugyanazzal az indokolással (BJD 2890.). Molnár szerint helyesebb volt a bíróság döntése abban az ügyben, ahol büntett folytatólagosságát megállapította, amikor vádlott három békekölcsön kötvényt hamisított meg, azokat sikeresen beváltotta, majd ezt követően néhány nap múlva újabb három kötvényt hamisított meg (BJD 462.).¹⁵⁷

Két minősített esetet tartalmazott a törvény:

- ha a pénzhamisítást bünszövetségben, vagy
- nagy mennyiségű értékre követték el a pénzhamisítást.

Bünszövetség akkor létesült a szocialista Btk. szerint, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy erre nézve megállapodik. Törvényi definíció nem volt nagy mennyiségű értékre elkövetett pénzhamisításnak ez a bírói gyakorlatra volt bízva. Minősített esetben a büntetési tétel alsó határa 5 felső határa pedig 12 évi szabadságvesztéssel volt büntetendő.

A szocialista Btk. két privilegizált esetet tartalmazott. Az első esetkör szerint, ha a hamisítás tárgya váltópénz vagy, ha a hamisított pénz mennyisége vagy értéke egyébként nem volt jelentős a büntetés egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő. Váltópénznek minősült az ország pénzegységénél kisebb névértékű pénz (akkoriban hazánkban a fillér minősült annak, de külföldi váltópénzekre is el lehetett követni a bűncselekményt még abban az esetben is, ha értéke nagyobb volt a magyar forintnál). Akárcsak a jelentős mennyiségnél, a nem jelentős mennyiségének sem volt legáldefiníciója. A másik privilegizált eset forgalomba hozatal esetén valósult meg, ha az elkövető a hamis vagy meghamisított pénzt valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerezte, és a pénz hamis vagy meghamisított voltát felismerte. A szankció egy évig terjedő szabadságvesztés vagy javító-nevelő munka volt. Ez az esetkör a Csemegi-kódexben önálló tényállásban szabályozott hamis pénz kiadásának felelt meg. Az enyhébb megítélésű esetkör is volt egy minősített esete, ha a hamis pénz kiadását nagy

---

¹⁵⁷MOLNÁR, (1968) 1119. o.

mennyiségű pénzre követték el. Eltérés a hamis pénz kiadásánál csak alanyi oldalon van, nevezetesen, hogy megszerzéskor nem tudott a pénz hamis voltáról, de utóbb felismerve azt hozza forgalomba. Földvári József szerint az enyhébb megítélés indoka, hogy emberileg érthető, az elszenvedett és ártatlanul ért kárt az emberek megpróbálják áthárítani másra.¹⁵⁸Molnár szerint Az enyhébb minősítésnek ugyanis az a belső indoka, hogy az elkövető végszükségyszerű helyzetben van, azaz két hátrány között kell választania: vagy kiteszi magát a büntetésnek, vagy ő viseli a pénzhamisítás által okozott kárt.¹⁵⁹Fontos kiemelni, hogy csak jogszerű szerzés, vagyis károsodás elkerülése miatti elkövetés esetében esett a pénzhamisítás enyhébb elbírálás alá. Jogszerű szerzésnek minősült például, ha az elkövető a hamis vagy meghamisított pénzt ajándékba kapta. Ezzel szemben a más bűncselekmény útján történő szerzés pl. (lopás, csalás, zsarolás, jogtalan elsajátítás stb.) nem minősült jogszerűnek s a privilegizált szakasz nem volt alkalmazható. A hamis pénz kiadása szándékos bűncselekmény, így nem valósult meg büntetett, ha a hamis vagy meghamisított pénz jogszerű módon megszerzője a hamisítást nem ismerte fel és így hozta azt forgalomba, illetve akkor sem, ha a hamisítás fel nem ismerése gondatlanság eredménye volt.¹⁶⁰

Elhatárolási és halmazati kérdések a közokirat-hamisítással és a csalással kapcsolatban merültek fel a korabeli joggyakorlatban. A közokirat-hamisítás bűncselekménye különösen értékpapír hamisításos ügyekben merült fel. Téves jogi minősítés történt az első fokú bíróságon egy ügyben, ahol a békekölcsön kötvényeket meghamisító és azokat forgalomba hozó terheltet közokirat-hamisítás miatt ítélték el. A Legfelsőbb Bíróság viszont ezt az ítéletet hatályon kívül helyezve kimondta, hogy a békekölcsön kötvény meghamisítása nem közokirat-hamisításnak, hanem pénzhamisítás büntetnének minősül, mivel állam által kibocsátott értékpapír (köztük a békekölcsön kötvény) a papírpénzzel azonos megítélés alá esik (BH1977. 263.).

A békekölcsön kötvények meghamisítása, majd azt követően történő forgalomba hozatala kapcsán felmerült még, hogy a csalás tényállásával halmazatban vonják felelősségre az elkövetőket. A korabeli bírói gyakorlat (BJD 2614.) büntetlen utócselekményként értékelte a beváltást, illetve a forgalomba hozatalt, azzal az indokolással, hogy az lényegében a pénzhamisítás törvényi tényállásában értékelt célzatnak a realizálása.¹⁶¹ Mai

---

¹⁵⁸FÖLDVÁRI, (1972) 292. o.

¹⁵⁹MOLNÁR (1968), 1122. o.

¹⁶⁰Uo.

¹⁶¹FÖLDVÁRI, (1972) 294. o.

szemmel az alaki halmazat csak látszólagos volt, a specialitás elve miatt nem merül fel a csalás tényállásának megállapítása.

A pénzhamisításnak az előkészülete is büntetendő volt, amelyet a cselekmény rendkívüli társadalmi veszélyességével indokolt a jogalkotó. Leggyakoribb előkészületi formája a gyakorlatban a büntett elkövetése céljából szükséges eszközök vagy kellékek megszerzése, illetve ezeknek a büntett véghezvitelére alkalmassá tétele fordult elő. A pénzhamisítás elkövetéséhez eszközül használt vagy arra szánt dolgokat, illetve a pénzhamisítás elkövetése útján létrejött hamis, illetve meghamisított pénzt a Btk. kötelezően elkobzás alá rendelte. Amennyiben a hamis vagy meghamisított pénz elkobzását – annak forgalomba kerülése miatt – nem lehet elrendelni, a Btk. 63. § (3) bekezdése értelmében az elkövetőt a hamis, illetve a meghamisított pénz értékének a megfizetésére lehetett kötelezni. Az elkobzás alá eső dolgokat a Büntető eljárásjogi törvény szerint le kellett foglalni. Miután jogerősen befejezték a büntető eljárást a hamis vagy meghamisított pénzeket az azt kibocsátó hatósághoz kellett eljuttatni, a pénzhamisítás miatt elkobzott államkötvényeket pedig az Országos Takarékpénztár rendelkezésére kellett bocsátani a korabeli bírói gyakorlat alapján (BJD 346. szám).¹⁶² Összegezve az 1961. évi V. törvény pozitívuma pénzhamisítás tényállásán egyszerűsített, de másik oldalról jogbiztonsági szempontból aggályosnak volt mondható, hogy mi minősült nagyobb vagy kisebb értékű pénznek, és emellett jogalkalmazási problémák merültek fel a pénzhamisítás elkövetési tárgyánál és elhatárolási kérdéseknél.

---

¹⁶²MOLNÁR, (1968) 1124. o.

3. Az 1978. évi IV. törvény pénzhamisításra vonatkozó szabályozása és a bírósági joggyakorlat

3.1. Bevezetés

Az 1961. évi Btk. nem tartozott a legjobban sikerült jogszabályok közé, ezt az is mutatja, hogy gyakran kellett módosítani. Szükségessé vált egy új kódex megalkotása, amely összhangban áll a társadalmi, gazdasági viszonyok fejlődésével. Az igazságügyi kormányzat hosszas előkészítő munka után, az elméleti és gyakorlati szakemberek közös munkájának eredményeképpen került sor a közelmúltig hatályos Büntető Törvénykönyvünk, az 1978. évi IV. törvény megalkotására (korábbi Btk.), amelyet az 1979. évi 5. számú törvényerejű rendelet 1979. július elsején léptetett hatályba. Szorosan kapcsolódott a kódexhez az 1979. évi 11. számú törvényerejű rendelet a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról.¹⁶³

Külön fejezetben kívánom elemezni a korábbi Büntető Törvénykönyvünk (1978. évi IV. törvény) pénzhamisításra vonatkozó szabályozását, amely relatíve sokáig volt hatályban és gazdag bírósági gyakorlattal rendelkezik.

3.2. Az 1978. évi IV. törvény pénzhamisításra vonatkozó szabályozása

A korábbi Btk. a gazdasági bűncselekmények cím alatt szabályozta a tényállást. A pénzhamisításra vonatkozó rendelkezés a törvény hatályba lépésekor (1979. 07. 01.-én) a következőképpen volt megszövegezve:

„304. § (1) Aki

- a) forgalomban levő pénzt forgalomba hozatal céljából utánoz vagy meghamisít,*
  - b) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal céljából megszerez,*
  - c) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz,*
- büntettet követ el és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzhamisítást

- a) bűnszövetségben,*
- b) nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követik el.*

---

¹⁶³FÖLDVÁRI, (2006) 41. o.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamisítás tárgya váltópénz, vagy ha a hamis vagy meghamisított pénz mennyisége vagy értéke nem jelentős.

(4) Aki pénzhamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Pénzhamisítás esetén mellékbüntetésként vagyonelkobzásnak is helye van.

305. § *A 304. § alkalmazása szempontjából*

a) forgalomban levő pénz utánzásának kell tekinteni a forgalomból kivont pénz olyan megváltoztatását is, hogy az forgalomban levő pénz látszatát keltse,

b) pénz meghamisításának kell tekinteni olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását is, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes, továbbá a pénz nemesfémtartalmának csökkentését is.”

Külön önálló tényállásban szabályozta a hamis pénz kiadását:

„306. § (1) *Aki valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszerűen szerzett hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, vétséget követ el és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.*

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt nagy mennyiségű vagy értékű pénzre követik el.”

A Btk. ezen rendelkezéseit először az 1993. évi XVII. törvény módosította, úgy, hogy hatályon kívül helyezte az (5) bekezdést és emellett hamis pénz kiadásánál javító-nevelő munka helyett közérdekű munka büntetésének a lehetőségét írta elő.

Nem a Btk.-t hanem az 1979. évi 5. tvr.-t módosította az 1994. évi IX. törvény a pénz büntetőjogi fogalmát illetően. Felsorolta azokat az értékpapírokat (állam által kibocsátott értékpapír, kötvény, a letéti jegy, a befektetési jegy, a részvény, a vagyonjegy, a csekk és az utazási csekk) amelyek a papírpénzzel azonos megítélés alá esnek.

Végezetül a 2001. évi CXXI. törvény 64.§-a 2002. április 1. napjától egy új tényállással, a pénzhamisítás elősegítésének vétségével bővítette a Büntető Törvénykönyvet. szerint. Így már az is büntetendő volt, akinek a szándéka a pénzhamisításhoz szükséges anyag, eszköz, számítógépes program stb. előállítására, megszerzésére terjedt ki, de a szándéka magára a pénzhamisításra már nem terjedt ki.

Változott továbbá a tényállás minősített eset. A módosítótörvény hatályba lépést követően a különösen nagy értékre vagy azt meghaladó értékű pénzre elkövetett pénzhamisítás vált súlyosabban büntetendővé. Ezt a hamis pénz kiadásának a minősített eseténél is ugyanígy módosult.

Fontos pontosítás történt a privilegizált esetenél is. A módosítást megelőzően a törvény enyhébben rendelte büntetni, ha a hamis vagy meghamisított pénz mennyisége vagy értéke nem jelentős. A Btk. viszont nem tartalmazott rendelkezéseket arra vonatkozólag, hogy mi minősül nem jelentős mennyiségnek vagy értéknek. A terminológia félreértésekre adhatott okot, mivel a jelentős érték meghatározott bűncselekmények esetében a súlyosabb minősítés feltétele. Nem tűnik logikusnak és ellentmondana a privilegizálás elveinek az az értelmezés, amely szerint az alapesetben alkalmazható szankciónál enyhébb büntetést lehetne alkalmazni azzal az elkövetővel szemben, aki a cselekményt egymillió forintot meg nem haladó értékű pénzre követte el a pénzhamisítást.¹⁶⁴ Legfelsőbb Bíróság egy konkrét ügyben, úgy értelmezte, hogy a magyar jogalkotó azt a pénzmennyiséget tekinti nem jelentős mennyiségűnek vagy értékűnek, amelyre megvalósított cselekmények veszélyessége általában a váltópénz hamisításának (fillér, cent, centim stb.) relatíve kisebb veszélyességével megközelítőleg azonos.¹⁶⁵ Az értelmezési kérdéseket azzal zárta le a jogalkotó, hogy a módosítótörvény felváltotta a nem jelentős mennyiség vagy értékű pénzt, kisebb értékű pénzre.

Végezetül a módosítótörvény az előkészület büntetési tételét egy évi szabadságvesztéssel megemelte, és egy új tényállással, a pénzhamisítás elősegítésével bővítette a Büntető Törvénykönyvet.

Apróbb módosításokat hozott a 2003. évi CXXX. törvény. A privilegizált esetenél már nem csak kisebb, hanem azt el nem érő értékű pénzre elkövetett pénzhamisítás is bűncselekménynek minősül. Kiegészítette az értelmező rendelkezéseket azzal a kitéttel, hogy a pénz utánzásának kell tekinteni olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását is, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes, továbbá a pénz nemesfém tartalmának csökkentését is.

A törvényi tényállás módosítások után hatályos állapotát elemzem.

Egységes volt a korabeli jogirodalom, abban a kérdésben, hogy a korábbi Btk. szerint a bűncselekmény jogi tárgya a pénzkibocsátás, a pénzforgalmának rendjéhez fűződő

---

¹⁶⁴ERDŐSY Emil, A gazdasági bűncselekmények. In: Erdős Emil – Földvári József: Magyar Büntetőjog Különös Rész. Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs. 1995. 354. o.

¹⁶⁵BH 1982. 232.

állami érdek, pénzgazdálkodás biztonsága, és a pénz valódiságába és értékébe vetett bizalom.¹⁶⁶

A pénzhamisítás elkövetési tárgya egyes esetekben eredetét tekintve valódi, ám utóbb meghamisított fizetőeszköz, más esetekben az elkövetési magatartás eredményeként létrejövő utánzott gyártott produktum formájában a pénz és minden más olyan értékpapír, amelyet a büntető jogszabályok szerint pénznek kell tekinteni.¹⁶⁷

A pénz büntetőjogi fogalmát az 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (Btké.) 24.§-a határozta meg:

„24. § (1) A Btk. 304-306. §-ának alkalmazása szempontjából pénz: a törvényes fizetőeszköznek minősülő, illetve a pénzkibocsátásra jogosult intézmény hivatalos közleménye alapján a jövőben, meghatározott időponttól törvényes fizetőeszköznek minősülő fém- vagy papírpénz és bankjegy.

(2) A papírpénzzel azonos megítélés alá esik

a) az állam által kibocsátott értékpapír,

b) a kötvény, letéti jegy, a befektetési jegy, a részvény, a vagyonjegy, valamint a közraktári jegy, feltéve, hogy a névre szóló értékpapír átruházását jogszabály, vagy az értékpapíron feltüntetett nyilatkozat nem zárja ki, vagy nem korlátozza.

(3) A külföldi pénz, illetve értékpapír a belföldiével azonos védelemben részesül. Külföldi pénz alatt az eurót is érteni kell.

---

¹⁶⁶ERDŐS, (1995) 352. o.

DIÓS Erzsébet, A pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmény. A pénz büntetőjogi fogalma. In: Bodor Tibor – Diós Erzsébet – Vaskuti András, Büntetőjog II. Különös rész. Novissima Kiadó, Budapest. 2011. 275. o.

GULA József, A gazdasági bűncselekmény. In: Horváth Tibor – Lévy Miklós (Szerk.), Magyar Büntetőjog Különös rész. Complex Kiadó. Budapest. 2009. 529 o.

KERESZTY Béla – KARSAI Krisztina, A gazdasági bűncselekmények. In: Nagy Ferenc (Szerk.), A magyar büntetőjog különös része. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2009. 549. o.

KÓHALMI László, A pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmények. A pénz büntetőjogi fogalma. In: Balogh Ágnes, Büntetőjog II. Különös Rész – Jogi Szakvizsga Segédkönyvek. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs, 2005. 411-412. o.

KIS Norbert – HOLLÁN Miklós, A magyar büntetőjog tankönyve II. Különös rész. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Budapest, 2008. 644. o.

MOLNÁR Gábor, Gazdasági bűncselekmények. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009.450. o.

SCHUBAUER László, A gazdasági bűncselekmények In: Blaskó Béla (szerk.) Büntetőjog. Különös rész, Budapest: Rejtjel Kiadó, 2010. 225. o.

TÓTH Mihály, Gazdasági bűnözés és bűncselekmények. Kjk-kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest. 2002. 374. o.

VARGA Zoltán, A gazdasági bűncselekmények. II. cím Pénz- és bélyeghamisítás. In: Varga Zoltán (Szerk.), A büntető törvénykönyv magyarázata 2. Complex Kiadó, Budapest, 2009. 1298. o.

¹⁶⁷TÓTH Mihály, A gazdasági bűncselekmények. In: Erdős Emil – Földvári József – Tóth Mihály, Magyar Büntetőjog Különös rész. Osiris kiadó, Budapest. 2007. 467. o.

(4) A Btk. 304-306. §-ának alkalmazása szempontjából pénz alatt a forgalomból kivont bankjegyet és érmét is érteni kell, ha annak törvényes fizetőeszközre történő beváltására a kivont bankjegyet, illetve érmét kibocsátó állam nemzeti bankja jogszabály alapján köteles, vagy arra kötelezettséget vállalt.”

A Btk-t módosító 2001. évi CXXI. törvény külön kiemelte, hogy a külföldi pénz alatt az eurót is érteni kell. Tóth Mihály ezen rendelkezést a következőképpen kommentálta: „*az euró külön nevesítése végképp indokolatlan túlbuzgóság. Az európai országok a később forgalomba kerülő közös fizetőeszköz már 2000-ben törvénybe iktatott védelmével kifejezetten az eurót akarták forgalomba kerülése előtt védeni. így ott az ilyen rendelkezésnek volt értelme. A mi ezt előíró novellánk azonban csak 2002. április 1. napjától hatályos, amikor az euró már hónapok óta érvényes külföldi fizetőeszköz, tehát külön rendelkezés nélkül is a belföldivel azonos védelmet élvező külföldi pénz.*”¹⁶⁸ Emellett egyetérték azzal a jogszabályt ért kritikával, mely szerint nem volt szerencsés az a konstrukció, hogy a Btk.-t életbe léptető és végrehajtó alacsonyabb szintű jogszabály csupán egyetlen cselekményre érvényes értelmező rendelkezéseket szabályozott.¹⁶⁹ A törvényhozó szándéka valószínűleg az lehetett, hogy a különféle pénznek minősíthető értékpapírok esetleges későbbi megjelenése esetén ne kelljen magát a Btk.-t módosítani. Kondorosi ezt a kritikát annyira nem tartja „élesnek”, mivel a Btké. 24. §-ának teljes tartalmát törvénnyel történt módosítás tölti ki s így a tvr. eredeti szövegéből gyakorlatilag már semmi sem hatályos. Ugyanakkor azt is hozzáteszi a szerző, hogy jogállami szempontból megnyugtatóbb az a megoldás, hogy a pénzre vonatkozó értelmező rendelkezéseket a Btk. maga tartalmazza.¹⁷⁰

A tényállás az alábbi elkövetési magatartásokat tartalmazta:

- a pénz utánzása;
- a pénz meghamisítása;
- a hamis, vagy hamisított pénz forgalmazás céljából történő megszerzése, exportja, importja, tranzitja;
- végül a hamis vagy hamisított pénz forgalomba hozatala.

---

¹⁶⁸TÓTH, (2002) 375. o.

¹⁶⁹TÓTH, (2002) 375-376. o.

¹⁷⁰KONDOROSI András, Gondolatok a pénzforgalom rendjét sértő bűncselekmények kapcsán. In: Jogelméleti Szemle 2012/4. 77-78. o.

PéNZ utánzása alatt, a szó köznyelvi értelméből kellett kiindulni ilyenkor az elkövető valamely eredeti minta hasonmását próbálja létrehozni, vagyis teljesen új példány jön létre. A gyakorlat az álpéNZ készítését nem tekinti bűncselekménynek. A péNZhamisítás megállapításának nem feltétele, hogy az utánzás tökéletes legyen. A hamisítványnak csak annyira kell hasonlítania a forgalomban levő péNZhez, hogy megtevesztésre alkalmas legyen.¹⁷¹

PéNZ meghamisításáról, érvényes, valódi péNZ átalakítása esetén beszélhetünk. Itt nem új példányt hoznak létre, hanem már péNZként funkcionáló példányt manipulálnak.

A korábbi Btk. 305. szakaszának b) pontja értelmében a péNZ meghamisításának kellett tekinteni az olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását, amely annak jelölésére szolgál, hogy a péNZ csak meghatározott országban érvényes, továbbá a péNZ nemesfém tartalmának csökkentését is. A fémpéNZ nemesfém tartalmának csökkentése a mai péNZforgalmi viszonyok között csak ritkán –legfeljebb a különleges alkalmakból korlátozott számban kibocsátott, teljesen forgalomképes péNZérmék vonatkozásában – fordulhat elő.¹⁷²

A megszerzés a hamis vagy meghamisított péNZ tényleges birtokba vételét, átvételét jelenti. A megszerzés nem csak a jogügylet révén történő birtokbavétel, hanem a jogosulatlan hozzájutás is. A megszerzéskor az elkövetőnek tisztában kellett lennie a péNZ hamis, illetve meghamisított voltaival. Közömbös, hogy megelőzően az utánzás vagy a meghamisítás milyen célból történt. Aki nem forgalomba hozatal céljából készített hamis vagy meghamisított péNZt szerez meg abból a célból, hogy azt forgalomba hozza a péNZhamisítás büntetét követi el. E fordulat alá vonható az a magatartás is, amikor az elkövető a kellékpéNZt azért szerzi meg, hogy valódi péNZként forgalomba hozza.¹⁷³

A forgalomba hozatal azt jelentette, hogy az elkövető utánzott, vagy meghamisított péNZ más számára hozzáférhetővé teszi, amelyet visszterhes, és ingyenes ügylet is megalapozhat.¹⁷⁴A forgalomba hozatal nem célzatos cselekmény, eshetőleges szándékkal is elkövethető.

Súlyosabban minősült a cselekmény, ha különösen nagy, vagy azt meghaladó értékű péNZre, illetve, ha bűnszövetségben követik el.

---

¹⁷¹MOLNÁR, (2009)458. o.

¹⁷²MOLNÁR (2009), 459. o.

¹⁷³TÓTH, (2007) 469. o.

¹⁷⁴TÓTH, (2007) 469. o.

A hamis pénz kiadása önálló tényállásban volt szabályozva, de a pénzhamisítás privilegizált esetként is volt tekinthető.¹⁷⁵ Alapvető pénzhamisítás és a hamis pénz kiadása között abban állt, hogy utóbbinál az elkövető a pénzt valódiként szerzi meg vagy jut ahhoz, és a hamis vagy hamisított voltát csak megszerzése után ismeri fel. Aki ilyen hamisított pénzhez jut, az köteles azt a hatóság számára beszolgáltatni, és feltárni a pénz megszerzésének körülményeit. A jogkövető magatartást követően viszont a hamis pénzt beszolgáltató alany anyagi veszteséget szenved, mivel a hatóságnak átadott hamis vagy hamisított pénz ellenértékét a hatóság nem téríti meg. A privilegizált eset megfogalmazásakor a jogalkotó azt a körülményt vette figyelembe az elkövető javára, hogy a jogszerűen és jóhiszeműen szerzett hamis vagy hamisított pénz hatóság részére történő beszolgáltatása esetén őt érő anyagi kárt kívánja elkerülni a hamis vagy hamisított pénz továbbadásával, a veszteségnek másra történő továbbadásával.¹⁷⁶ Kereszty Béla és Karsai Krisztina álláspontja szerint¹⁷⁷ közömbös volt, hogy az ilyen pénz megszerzése visszterhes ügylet kapcsán (például áruházban), vagy ingyenes ügyletútján (például ajándékozással) kerül a birtokba, de mindenképpen csak jogszerű lehetett a birtokbavétel formája. Amennyiben a hamis pénz megszerzés bűncselekmény (pl.: lopás útján) történt, az elkövető a forgalomba hozattal megvalósított pénzhamisításért felel akkor is, ha a pénz hamis voltát csupán az említett bűncselekmények valamelyikének elkövetése után fedezte fel.

Stádiumokat tekintve a korábbi Btk. már az előkészületet is büntetni rendelte. Ez a szabályozás megfelelt az 1929. évi Genfi Egyezménynek. A bűncselekmény kísérlete csak igen szűk körben volt megvalósítható, ha a hamisítás vagy utánzás megkezdése, továbbá közvetlenül a hamis vagy meghamisított pénz megszerzése, illetve forgalomba hozatala végett tanúsított cselekményeket követnek el, mivel hamisítással, illetve átadással a bűncselekmény bejezetté vált.¹⁷⁸

A különösen nagy, vagy azt meghaladó érték a Btk. 138/A. szakasz értelmező rendelkezésére figyelemmel az 50 millió forintot meghaladó értéket jelentette. Bünszövetség pedig a 137. szakasz 7. pontja értelmében akkor létesült, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jött létre bünszervezet.

---

¹⁷⁵GULA, (2009) 533. o.

¹⁷⁶SCHUBAUER, (2010) 228. o.

¹⁷⁷KERESZTY – KARSAI, (2009) 554. o.

¹⁷⁸MOLNÁR, (2009) 461. o.

A korábbi Btk. tartalmazott egy privilegizált esetet. A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés volt, ha a pénzhamisítást váltópénzre, vagy kisebb értékű pénzre követik el. Váltópénz az ország hivatalos pénzegységénél kisebb névértékű pénz. A forint váltópénze korábban a fillér volt. 1999. szeptember 30 óta – mikor már az 50 filléreseket is kivonták a forgalomból. A Magyar Nemzeti Bank az 50 filléres érméket 2000. március 31.-ig váltotta át névértéken magyar törvényes fizetőeszközzé. Jelenleg tehát már nincs Magyarországon törvényes magyar váltópénz. Ekként a pénzhamisítás legfeljebb külföldi ország váltópénzére – például euro centre – követhető el. A váltópénzre elkövetett pénzhamisítás mennyiségi, illetve értékbeli korlátozás nélkül privilegizált esetet valósít meg, és nem kapcsolódhat hozzá a (2) bekezdésben meghatározott egyik minősítő körülmény sem.¹⁷⁹

A bűncselekmény alanya tettesként bárki lehetett. A bűncselekményt csak szándékosan lehetett elkövetni.

Rendbeliséget és a halmazat kérdését illetően a hamisítványok száma a rendbeliséget nem befolyásolja, legfeljebb a minősítés körében juthat jelentőséghez, ezért az azonos alkalommal több hamisítványra elkövetett bűncselekmény bármely fordulat esetén - természetes egységként értékelendő.¹⁸⁰ Több hamis példány egyidejű megszerzése szintén természetes egység. Hamis pénz vagy pénzek többszöri szerzése és szállítása folytatólagos egység lehet. Forgalomba hozatal esetén pedig az utánzás vagy hamisítás többszöri forgalmazás esetén is csak egy rendbeli folytatólagos cselekmény volt. Továbbá a szerzés vagy a szállítás kapcsán a forgalmazás ugyancsak egy rendbeli.¹⁸¹

3.3.A pénzhamisításra vonatkozó bírósági joggyakorlat

A pénzhamisítással kapcsolatban széleskörű bírósági gyakorlat alakult ki az idők folyamán. A következő alfejezetekben a három kérdéskörrel kapcsolatos jogeseteket, és a hozzájuk kapcsolódó bírósági ítélezést foglalom össze.

3.3.1. *Az ún. fémkorong ügy*

---

¹⁷⁹MOLNÁR, (2009) 464. o.

¹⁸⁰MOLNÁR, (2009) 465. o.

¹⁸¹TÓTH, (2007), 472. o.

fénymásolatok a megtévesztésre alig voltak alkalmasak.

Észlelte a Legfelsőbb Bíróság (LB), hogy az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy a vádlotti védekezést miért találta alaptalannak. A vádlott és védője ugyanis a fellebbezési eljárás keretében is ugyanarra a vádlotti védekezésre hivatkozott, nevezetesen azt adta elő, hogy csak tréfából adta át a hamis bankjegyet a lengyel állampolgárnak, továbbá hogy a hamis 500 forintos bankjegy alkalmatlan volt a megtévesztésre, mert a megtévesztés lehetőségének még a valószínűsége sem merült fel, annyira nyilvánvaló volt a hamis jellege. Az LB egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a vádlott és védője által előterjesztett védekezést nem fogadta el. A vádlott ugyanis kifejezetten külföldi állampolgár révén akarta forgalomba hozni a hamis bankjegyeket, aki nyilvánvalóan kevésbé ismeri a forgalomban levő magyar bankjegyeket, s egy ténylegesen letárgyalt adásvétel ellenértékéként adta át a hamis 500 forintot, amiből következik, hogy szó sem volt tréfálkozásról, amit a vádlott utólagos magatartása is igazol, nevezetesen, hogy leleplezésekor a helyszínről elmenekült. Az kétségtelen, hogy a hamis bankjegy megtévesztésre alig volt alkalmas, de a megtévesztés reális lehetősége fennáll, minthogy a lengyel állampolgár egyedül nem is tudott dönteni a bankjegy hamis volta tekintetében.

Az LB álláspontja szerint a vádlott- e magatartásával a (korábbi) Btk. 304. szakasza 1. bekezdése c) pontjában meghatározott, s a 3. bekezdés szerint minősülő nem jelentős mennyiségre elkövetett pénzhamisítás büntettet valósította meg. Minthogy a forgalombahozatal megtörtént, a cselekmény kísérlete –és így az alkalmatlan kísérlet megállapítása – szóba sem kerülhet. (Legf. Bír. Bf. III. 1514/1987. sz.)

3.3.3. Primitív utánzatok megítélése

Egy harmadik ügyben¹⁸⁴ a pénzhamisítás büntettét – és nem a csalás vétségét – állapította meg bíróság, amikor a vádlott primitív és viszonylag könnyen felismerhető, általa készített utánzattal 3 db 10 000 forintos bankjeggyel fizette meg a tartozását:

A terhelt postahivatalban prospektusokat szerzett be, melyek az akkoriban új 10 ezer forintos bankjegyeket mutatták be. A prospektusokban ofszet nyomással készített másolatok is voltak. A terhelt a prospektusokból kivágta a bankjegymintákat, azt követően pedig első és hátsó részét összeragasztotta. Így 3 darab 10 ezer forintos bankjegyutánzatot készített. Felkereste a sértettet és az előbb vázolt módon elkészített

---

¹⁸⁴ BH 1999.198.

utánzatokból 3 darabot átadott neki. A sértett a bankjegyeket már akkor gyanúsak találta, mikor átvette ezért bemutatta a helyi postahivatalban. A postai alkalmazott nyomban megállapította, hogy azok hamisak és ezt követően a rendőrséghez fordult. A bíróság elvetette a védelemnek azon érvelését, mely szerint a vádbeli cselekmény nem a pénzhamisítás bűncselekményét, hanem csupán a csalás vétségének a megállapítására alkalmas, mivel a bűncselekmény elkövetési tárgyaként szereplő „bankjegyek” primitív utánzatok voltak. Az irányadó bírói gyakorlat szerint ugyanis a pénz hamisságának minimális feltétele az utánzat esetén is csupán annyi, hogy az valamely ország pénzeszközének és meghatározott címletének tűnjék. A hamisítás minősége a megtévesztésre való alkalmasságának foka a minősítés szempontjából közömbös a bíróság szerint.

3.3.4. A hamis pénzzel teli pénztárca találása

A bírósági gyakorlat¹⁸⁵ szerint a hamis bankjegy megtévesztésre alkalmassága fokának nem a bűnösség megállapítása, hanem csupán a büntetés kiszabása szempontjából van jelentősége: Az első fokú bíróság a vádlottat nem jelentős értékre elkövetett pénzhamisítás büntette miatt 40 napi tétel pénzfőbüntetésre ítélte, az egy napi tétel összegét 150 forintban állapította meg. A vádlott talált egy pénztárcát, melyben egy xerox másoló eljárással készített hamis 500 forintos bankjegy is volt. Ezt a hamis bankjegyet ellenszolgáltatás nélkül L. S.-nak adta, bár tisztába volt azzal, hogy az nem valódi. Nem tájékoztatta őt arról, hogy az 500 forintos hamis. L. S. a hamis pénzt villamosjegy vásárlására fel akarta használni, de a pénztáros észrevette, hogy a pénz nem valódi. A bankjegy megtévesztésre alig volt alkalmas. Az ügyészség a L. S. ellen indított büntető eljárást megszüntette. Az a tény, hogy a vádlott az általa tudottan hamis bankjegyet másnak adta, tehát forgalomba hozta, megalapozott. Kétségtelenül az első fokú bíróság nem tisztázta, hogy a vádlott a hamis pénzt milyen céllal adta át L. S.-nak, de az adott esetben ennek sem a cselekmény minősítését, sem pedig a büntetés kiszabását érintően nincs döntő súlya.

Az első fokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, és nem tévedett a cselekmény jogi minősítése során sem.

A vádlott által forgalomba hozott hamis pénz valóban csekély mennyiségű és jelentéktelen értékű, ezért – szemben a vádban megjelölt minősítéssel – a pénzhamisítás

---

¹⁸⁵ BH 1984.482.

büntették „kisebb súlyú alakzata” valósult meg.

Az első fokú bíróság a büntetés nemét és mértékét meghatározó tényezőket hiánytalanul felismerte, és azok kellő nyomatékkal értékelve megfelelő büntetést szabott ki. Jól érzékelt, döntő súlya van e körben annak, hogy a forgalomba hozott bankjegy az elkészítés módjából és külső megjelenéséből adódóan megtévesztésre alig volt alkalmas. Ez a tény más körülményekkel egybevetve indokolja az enyhítő rendelkezés alkalmazását és pénzfőbüntetés kiszabását. Mindezekben lényegesen nem változtatna az sem, ha a tényállás azt rögzítené, hogy az átadás célja nem ajándékozás, hanem más volt.

A Legfelsőbb Bíróság ezért az első fokú bíróság ítéletét helyben hagyta. (Legf. Bír. Bf. III. 1116/1983. sz.)

3.3.5. A hamis 100 dollárosok ügye

A hamis külföldi fizetőeszköz találása a pénzhamisítás szempontjából nem esik a forgalomba hozatal céljából történő megszerzés fogalma alá. A pénzhamisítás célzatos bűncselekmény. a forgalomba hozatal céljából tudottan hamis pénz megszerzése valósítja a bűncselekményt.¹⁸⁶ Az elsőfokú bíróság az I. rendű vádlottat folytatólagosan elkövetett pénzhamisítás büntette miatt 2 év 4 hónapi börtönbüntetésre és 2 évre a közügyektől eltiltásra ítélte.

Az alkoholista, gyógyszerfüggő, psychopathiás életvezetésű, sodródó személyiségű I. r. vádlott a tó bokros partján egy gumigyűrűvel átfogott 100 dolláros (USD) bankjegyköteget talált.

Ebből az I. r. vádlott 5 db 100 dolláros bankjegyet kínált eladásra 1 USD/60 forint árfolyamon. A pénz eredetét illetően azt mondta, hogy az Amerikában élő anyjától kapta, és egy valódinak tűnő felbélyegzett levélborítékot is mutatott állításának alátámasztása érdekében. H. P. az 5 db bankjegyből egyet átvett, és ki is fizette a 6000 forintos vételárat. Megbeszéltek, hogy a fennmaradó 4 bankjegyet is megvásárolja, amint összejön a pénze. Másnap azonban H. P. közölte, hogy a megvásárolt bankjegy „nem frankó”. Visszakérte a 6000 forintot. Az I. r. vádlott azonban a pénzt nem adta vissza, arra csupán ígéretet tett, biztosítékként átadott H. P.-nek még egy 100 dolláros bankjegyet. Ekkor már az I. r. vádlott tisztában volt azzal, hogy az USD bankjegyek hamisak.

Az I. r. vádlott ezután 13 db hamis 100 dolláros bankjegyet kínált 1 USD/60 forint egységáron a II. r. vádlottnak. Másnap a vádlott-társa trafikjában realizálták az üzletet; a

---

¹⁸⁶ BH 1991.138.

13 db bankjegy ellenében az I. r. vádlott 78 000 forintot kapott kézhez. Az ügylet megkötésekor még további vételi lehetőséget helyezett kilátásba, és egy nem létező nevet, valamint telefonszámot írt fel egy cédulára. Az I. r. vádlott ebben az esetben az USA-ban élő állítólagos nagybátyját jelölte meg a pénz küldőjeként.

A II. r. vádlott még aznap meggyőződött a bankjegy hamis voltáról, és ezért azokat ijedtében, elégette.

A Magyar Nemzeti Bank szakvéleménye szerint a hamis bankjegyek a közepesnél gyengébb minőségű hamisítványok; közönséges géppapíron ofszet-nyomással készültek. Ilyen hamisítású bankjegyek Magyarországon még nem fordultak elő.

A nyomozás során az I. r. vádlottól 61 db bankjegyet foglaltak le.

Az elsőfokú ítéletet felülbírálv a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az ítéleti tényállás megalapozott, és az irányadó a másodfokú eljárásban, továbbá hogy az elsőfokú bíróság okszerű következtetést vont a fellebbezéssel érintett I. r. vádlott bűnösségére.

A pénzhamisítást megvalósító cselekmény jogi értékelése körében azonban az LB nem értett egyet teljes mértékben az elsőfokú bíróság álláspontjával.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében utalt arra, hogy az I. r. vádlott „találás” útján jutott a hamis bankjegyek birtokába, amely cselekmény megfelel a törvényi tényállási elemként szereplő „megszerzés” fogalmának.

A (korábbi) Btk. 304. szakasza 1. bekezdésének *b*) pontjában meghatározott elkövetési magatartás azonban célzatos: a forgalombahozatal céljából tudottan hamis pénz megszerzése valósítja meg a bűncselekményt.

A „találás” – mint a megszerzés távolról sem célzott módja – nem támasztja alá azt a feltevést, hogy az adott esetben a vizsgált törvényi fordulat szerinti megszerzésre került sor.

Ugyanakkor azonban az eljárás adatai alapján kétségtelen, hogy a vádlott kevéssel a birtokba vétel után már felismerte a kérdéses bankjegyek hamis voltát. Az eljárás során kihallgatott tanúk vallomásából nyilvánvaló, hogy az I. r. vádlott előtt az általa megtalált külföldi fizetőeszközök nem eredeti volta kétségtelen volt.

Mivel pedig az I. r. vádlott – ezt követő időben – hamis pénzt hozott forgalomba, cselekménye helyesen a (korábbi) Btk. 304. szakasza 1. bekezdésének *c*) pontja szerinti elkövetési magatartást valósítja meg, és az elsőfokú bírósági ítélet jogi indoklását ennek megfelelően kellett helyesbíteni. Nem találta alaposnak LB az I. r. vádlott büntetése enyhítésére irányuló védelmi fellebbezést. Mindezekre, valamint az I. r. vádlott kitartó bűnös magatartására figyelemmel az LB nem látott alapot a kiszabott fő- és

mellékbüntetés enyhítésére, ezért az elsőfokú ítéletnek az I. r. vádlottra vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta. (Legf. Bír. Bf. IV. 327/1990. sz.)

3.3.6. *Stádiumot érintő ügy*

A következő jogesetben¹⁸⁷ az kérdés merült fel, hogy ha a hamisított pénz megtévesztésre alkalmatlan, kísérletnek vagy befejezettnek minősül-e a forgalomba hozatal céljából történő megszerzése:

Az elsőfokú bíróság a vádlottat nem jelentős mennyiségre elkövetett pénzhamisítás büntetnének kísérlete miatt 6 hónapi - végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett - szabadságvesztésre ítélte.

A vádlott a 15 éves lányától kapott egy hamis 1000 forintos bankjegyet. Ez az utánzat – meg nem állapítható körülmények között – az eredetiről xeroxmásolattal készült, fekete-fehér színösszetételű. Ezért és más fogyatékoságai miatt felismerhető, hogy hamisítvány. A vádlott az említett hamisítványt a forgalomba hozatal céljából vette át, és másnap meg is kérte egy munkatársát, hogy a bankjegyet váltsa fel a bankban. Azt állította, hogy a bankjegy színe azért tér el a megszokottól, mert a felesége kimosta azt a ruházatával együtt. Azt ígérte, hogy sikeres beváltás esetén a kapott pénz felét a beváltónak adja.

A felkért munkatárs meg is kísérelte a hamis pénz beváltását a helyi bank fiókjánál, de a pénztáros azonnal felismerte, hogy a bankjegy hamis.

Azért értékelte a bíróság a cselekményt kísérleti szakban maradónak, mert – érvei szerint – a megtévesztésre nem alkalmas hamisítvány forgalomba hozatala a pénzhamisítás kísérleteként minősül.

Az elsőfokú bíróság megfogalmazásából is megállapítható, hogy a megtévesztésre alkalmatlan hamisítvány felhasználása esetén akkor lehet szó kísérletről, ha a bűncselekménynek a (korábbi) Btk. 304. szakasza 1. bekezdésének c) pontja szerinti fordulatáról van szó, éppen azért, mert a silány minőség akadálya lehet a forgalomba hozatalnak.

A törvényalkotó a hamis pénzforgalomba hozatala céljából történő megszerzését olyan súlyúnak ítélte meg, mely önmagában véve is a cselekmény büntetőjogi üldözését teszi szükségessé. Ebben az esetben viszont, éppen a törvényi megfogalmazás miatt a hamisítvány „megtévesztésre alkalmasságának” nincs jelentősége, legfeljebb a büntetés kiszabása szempontjából, mivel az átvétellel a bűncselekmény befejezetté válik.

---

¹⁸⁷ BH 1989.346.

A Legfelsőbb Bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a cselekményt a szóban levő büntett befejezett alakjaként értékelte.

Összegezve a fentieket: a hamis pénz forgalomba hozatal céljából való megszerzése esetén a pénzhamisítás befejezett bűncselekmény akkor is, ha a pénz megtévesztésre alkalmatlan hamisítvány.

Egy nemrég született bírósági határozat¹⁸⁸ pedig kimondta, hogy abban az esetben, ha a pénzhamisítás már kísérleti szakba került, nem csupán a (korábbi) Btk. 304/A. szakasza szerinti bűncselekmény megállapításának nincs helye, hanem a 304. szakasz 4. bekezdése szerinti előkészület sem kerülhet szóba. Ilyenkor a bűncselekmény a 304. szakasz (1)-(3) valamely bekezdése szerinti pénzhamisítás büntettének kísérlete [1978. évi IV. tv. 304. (1)-(3) bekezdése, 1978. évi IV. tv. 16. §-a].

3.3.7. A pénzhamisítás privilegizált esete (hamis pénz kiadása)

Az alábbi jogesetben¹⁸⁹ az a kérdés merült fel, hogy a pénzhamisítás privilegizált esete büntetendő-e. A tényállást a következőkben lehet összefoglalni. A terhelt 2006 nyarán egy vásárcsarnok mellett K. J. tanútól 1 millió forintért összesen 55 db különböző sorszámú, 100 dolláros címletű, USA dollár bankjegyet vásárolt. Az ügylet megkötése előtt K. J. a terheltnek két valódi 100 dolláros bankjegyet adott át, amelyet a valutaváltással foglalkozó G. Z. tanú is megvizsgált, és valódinak talált. Ezt követően adta át K. J. a terheltnek az 55 db hamis bankjegyet. A terhelt gépkocsijában G. Z. tanú csupán azt ellenőrizte, hogy ténylegesen hamis pénzek átadására került sor, azok valódiságát viszont nem. Néhány nap múltán a terhelt megjelent egy Áruház mellett működő pénzváltónál, hogy néhány bankjegyet beváltson, azonban közölték vele, hogy a bankjegyek hamisak. Számára ekkor vált világossá, hogy K. J. tanú hamis bankjegyeket értékesített a részére. A bankjegyek megvételekor erről a tényről még nem tudott.

A terhelt a közlést követően panaszolta el G. Z.-nak, S. J.-nek és Sz. J.-nak azt, hogy becsapták, hamis bankjegyeket adtak el neki. A 2008.-ban a közúti ellenőrzés idején a terhelt az 55 db hamis 100 dollárost azért tartotta magánál, mert azokat előzőleg

---

¹⁸⁸ EBH 2012. B.2.

¹⁸⁹ BH 2011.5.126 I.

ismeretlen helyen, ismeretlen személyeknek kívánta értékesíteni, azonban ez nem járt sikerrel.

A bankjegyek ofszet nyomtatással készült hamisítványok voltak. A hamis pénzek nem tartalmazták az eredeti dolláron meglévő biztonsági elemeket (vízjel, jelzőrostok, értékjelzéssel ellátott biztonsági szál). A bíróság „közepes minőségűnek” találta a hamis dollárokat értékelte mert a dollár bankjegyet nem ismerő személyek számára megtévesztők lehetnek mivel tartalmazták az USD bankjegyek főrajzlati ismérveit, ugyanakkor a papír minősége, a biztonsági elemek hiánya, a valóditól eltérő nyomdatechnikai eljárás miatt pénzváltók megtévesztésére nem voltak alkalmasak.

A megyei bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. A terhelt hamis bankjegyekkel kapcsolatos cselekményét a (korábbi) Btk. 304. §-a (1) bekezdésének c) pontja és (4) bekezdése szerinti pénzhamisítás vétségének minősítette, ezért, és a terhére megállapított társtettesként elkövetett lopás vétsége miatt ítélte el.

A megyei bíróság jogerős határozata ellen a terhelt és védője élt felülvizsgálati indítvánnyal a terhelt bűnösségének pénzhamisítás vétségében anyagi jogszabályt sértő megállapítása miatt, e cselekmény vádja alóli felmentés és a pénzbüntetés enyhítése érdekében.

Az indítvány lényege szerint a terhelt a hamis USA dollár bankjegyeket az irányadó tényállásból kitűnően valódiként szerezte meg, azok hamis voltáról csak a megszerzést követően szerzett tudomást. A Btk. 304. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti pénzhamisítás büntetést, illetőleg annak a (4) bekezdés szerinti, vétséget képező előkészületét csak az valósíthatja meg, aki a később forgalomba hozni kívánt pénz megszerzésekor tudta, hogy az hamis.

A rendőri igazoltatás idején a hamis bankjegyek a tényállás szerint azért voltak a terhelnél, mert azokat értékesíteni kívánta. Mivel azokat valódiként és jogszerűen szerezte meg, az utólagos forgalomba hozatal hamis pénz kiadásának vétséget kétségtelenül megvalósítja. Önmagában azonban az, hogy a hamis fizetőeszközöket e végett magánál tartotta legfeljebb a fenti vétség előkészületét képezhette.

A Btk. 306. §-ának (1) bekezdése szerinti hamis pénz kiadása vétségének előkészületét azonban a törvény, a Btk. 18. §-ának (1) bekezdésére is figyelemmel nem tekinti büntetendőnek.

Ezért a terheltnek a pénzhamisítás miatt ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában történő felmentése, egyben a lopás vétsége miatti pénzbüntetés enyhítése indokolt.

A Legfőbb Ügyészség osztotta az indítvány részbeni felmentést célzó jogi álláspontját. A pénzhamisítás büntettének vádja alóli felmentésen túlmenően azonban az ítélet hatályban tartását indítványozta, azzal, hogy a büntetés enyhítése nem indokolt.

A felülvizsgálat szempontjából a konkrét ügyben a Legfelsőbb Bíróság tisztázta a pénzhamis és a hamis pénz kiadásának tényállását.

A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy hamis pénz forgalomba hozatal céljából megszerzése a hamis pénz megszerzésével befejezett, tehát a (4) bekezdésbeli előkészületnek a megszerzés előtt kell megtörténnie, és ez az alakzat fogalmilag feltételezi annak megszerzésekori tudatát, hogy a pénz hamis.

A hamis pénz forgalomba hozatalával megvalósuló pénzhamisítás esetében az elkövetőnek vagy már a megszerzésekori, vagy a forgalomba hozatalkor feltétlenül tisztában kell lennie a pénz hamisságával.

Ez utóbbi esetet privilegizálja a törvény 306. §-a, mégpedig a hamisítatlanság tudatában szerzett pénz szerzésekori jogszerűségére tekintettel akkor, ha a valódi gyanánt szerzett pénzről később derül ki, hogy hamis, és már ezen ismeret ellenére történik meg a forgalomba hozatal. Kizárja tehát a privilegizált esetkörből a pénznek a hamisítatlan gyanánt, de jogszerűtlenül történt megszerzést, még akkor is, ha a további feltételek egyébként fennállnának.

Lényeges különbség a pénzhamisítás és a hamis pénz kiadása között, hogy míg az előbbi cselekmények előkészülete büntetendő, addig az utóbbi magatartás előkészülete nem az. Abból, hogy a törvényalkotó a bűncselekmény alap és minősített esetei vonatkozásában az előkészületet a Btk. 18. §-ára figyelemmel büntetni rendeli, a privilegizált esetek előkészületének büntethetősége nem következik.

A tényállásban a terhelt annak tudatában vásárolt 55 db 100 dolláros címletű bankjegyet, hogy azok valódiak. A bankjegyek megvásárlása nem volt jogszabályellenes, mivel az eladó részéről a pénzváltási tevékenység jogellenességére a tényállásban nincs adat. Továbbá a 2001. XCIII. tv. a devizajogi korlátozásokat a deviza belföldiek tekintetében jórészt feloldotta, s ezek szerint külföldi fizetőeszköz vásárlása – törvény, vagy kormányrendelet általi eltérő szabályozás hiányában – nem jogellenes. A terhelt vitathatatlanul csak a megvásárlást követően szerzett tudomást a bankjegyek hamis voltáról, a bankjegyeket éppen ezért kívánta forgalomba hozni.

Következésképp, amennyiben a forgalomba hozatal megtörténik, úgy a cselekmény a Btk. 306. § (1) bekezdése szerinti „hamis pénz kiadása”. Ám forgalomba hozatalra nem

került sor. Csak az arra felkészülés történt meg, míg a forgalomba hozatal a terheltén kívül álló okból elmaradt.

Így a tényállásban rögzített magatartásával a terhelt sem a Btk. 304. §-ának (4) bekezdése szerinti pénzhamisítás vétségét, sem a 306. § (1) bekezdése szerinti hamis pénz kiadásának vétségét nem valósította meg. Miután pedig a Btk. 306. §-a szerinti vétségnek az előkészülete a fentiek szerint nem büntethető, a terhelt bűnösségének pénzhamisításban megállapítása anyagi jogszabályt sértett.

Erre tekintettel a pénzhamisítás büntette miatt emelt vád alól – mivel cselekménye nem bűncselekmény – a Legfelsőbb Bíróság a terheltet felmentette. (Legf. Bír. Bfv. I. 706/2010.)

3.3.8. A pénz szkennelése

A jogeset szerint III., IV. és V. rendű vádlott móri lakóhelyükről korábban ismerték egymást, illetőleg III. és IV. rendű vádlott ismerte a Budapesten élő I. r. vádlottat is. II. rendű vádlott egy ismerőse révén került I. r. vádlott Budapest .....szám alatti lakásába és itt ismerkedett meg az időnként ott tartózkodó/lakó III. rendű és IV. rendű vádlottal.

Az I. rendű vádlott 27 négyzetméter alapterületű egy szoba konyhás galériás lakásban élt, a galérián további két különálló szobát alakítottak ki. A lakásban lakók személyes holmija külön tárolása nem volt megoldott, zárható szekrény nem állt rendelkezésére, ugyanakkor számítástechnikai eszközök, számítógépek nyomtató és egyéb ehhez szükséges eszközök, kizárólag a tanú2 és a II. rendű vádlott által közösen használt szobában voltak. A különálló helyiségekbe bárki bemehetett, a szobák sem voltak kulcsra zárhatók.

Pontos dátum ismerete nélkül de feltehetőleg 2003. év augusztusa környékén egy beszélgetés során felvetődött I. rendű vádlott lakásában, hogy forgalomba hozatal céljából hamis 10.000 Ft-os bankjegyeket kellene készíteni. Ezen beszélgetésen I. r., IV. rendű, III. rendű és V. rendű vádlott is jelen volt. Az I. r. vádlott megkérdezte V. rendű vádlottat, hogy lehet ilyen hamis pénzeket készíteni. Az V. rendű vádlott azt válaszolta nekik, hogy ehhez mindössze egy nyomtatóra egy számítógépre, egy scannerre és photoshop programra van szükség. A találkozón szóba került, hogy V. rendű vádlott segíthetne nekik, de ő közölte, hogy saját számítógépével erre nem vállalkozik, csak akkor valahonnan tudnak

megfelelő technikai berendezéseket szerezni, elvégzi a 10.000 Ft scannelését a számítógépre.

A IV.rendű és III.rendű vádlottnak megemlítették később, hogy egy kölcsönzéssel foglalkozó móri boltból esetleg tudnának számítógépet kölcsönözni. Még ebben a hónapban a III.rendű és IV.rendű vádlott felkeresték a boltot számítógép kölcsönzése végett.s. AIII.rendű vádlott kifizette a 40.000,-Ft kauciót és a számítógépet magukkal vitték.

Az V.rendű vádlotta a kikölcsönzött számítógéppel elvégezte a szkennelési művelete. Az eredeti pénz a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott AB 2563677 sorszámú 10.000 Ft-os bankjegye volt, mind az elő- és hátoldalát felvitte a gépre. A szkennelés során ügyeltek a megfelelő színárnyalatra és élességre.A III. és IV. rendű vádlott a gépet, illetve a CD lemezre kiírt lenyomatot magukkal vitték az I. rendű vádlott budapesti lakásába. Ezt követően az I. és II. rendű vádlott is részt vett tevékenyen a hamis pénz előállításában. A II. rendű vádlott beköltözött az I. rendű vádlott lakásába. Augusztusban legalább 142 darab hamis 10.000 Forintos bankjegyeket állítottak elő. Ennek előállításában az V. rendű vádlott már nem vett részt, az ő tevékenysége a szkennelési művelettel befejeződött, de tudatát átfogta, hogy a pénzhamisításhoz volt erre szükség. Azt nem lehetett megállapítani, hogy a nagy mennyiségű A/4-es papírt melyik vádlott szerezte be. Ezekre a lapokra nyomtatták ki a hamis pénzeket, majd a másolat tökéletesítése és a megtévesztésre alkalmasság fokozása érdekében valódi 2000 Ft-os bankjegyről leválasztott hologram jellegű csíkokat ragasztottak fel. Az értéktellen hamis tízezrek jelentős részét ismeretlen személyek közreműködésével forgalomba hozták fizetőeszközként több város üzletében. A hamis pénzek felhasználásban az V. rendű vádlotton kívül mindenki részt vett. Az I. rendű vádlott 2003. 09. 29.-én este Dunakesziben egy kisáruházban, míg a II. rendű vádlott 2003 október 10.-én délután Budapesten egy trafikban fizetett a hamis bankjegyekkel. A Dunakeszin történt vásárlásnál jelen volt a III. és IV. rendű vádlott is, akik a gépkocsinál várták meg az I. rendű vádlottat. Az eladók észrevették a pénz hamisságát mindkét esetben és értesítették a rendőrséget.

2003 szeptember 29. és december 30. között még további 142 esetben használták a hamis pénzeket ismeretlenül maradt tettesek. A Magyar Nemzeti Bank kimutatása szerint a 124darab AB 256377 sorozat számú hamis 10.000,-Ft-os címletű bankjegy érkezett a bankba.A Nemzeti Készpénzszakértői Központ Bankjegy-laboratórium bankjegyszakértői által készített szakvélemény szerint az általuk megvizsgált 10.000,-

forintosok nem valódi bankjegyek, hanem arról színes tintasugaras printeren készített értéket nem képviselő másolat. Az ezen bankjegyszámon készített hamisítványokon valódi, MNB-s hologram jellegű csík helyére valódi, a 2000,-Ft-os bankjegyről leválasztott hologram jellegű csíkot ragasztottak fel.

A bíróság szerint lefolytatott bizonyítási eljárás alapján egyértelműen megállapítható, hogy valamennyi vádlott részt vett a hamis pénz előállításában. Első fokon a bíróság ezért

- Az I., II, III, IV. és V. rendű vádlottat egy rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett pénzhamisítás bűntettében (Btk. 304.§ (1) bek. a) pont);

Az ügy elsősorban az V. rendű vádlott minősítésével kapcsolatban volt érdekes. A védelem szerint az V. rendű vádlott csak pénzhamisítás elősegítését valósította meg. Ezzel az elsőfokú bíróság nem értett egyet. A bíróság érvelése szerint a delicta sui generis bűncselekmény tényállásába a hamis pénz gyártásához, illetőleg a pénz meghamisításához kapcsolódó, ahhoz szükséges anyag, eszköz, berendezés, számítógépes program készítése, megszerzése, tartása, átadása, forgalomba hozatala, vagy az ezekkel való kereskedés tartozik. A pénzhamisítás elősegítése egyenes és eshetőleges szándékkal is elkövethető, de nem célzatos bűncselekmény. A bíróság indoklása alapján az V. rendű vádlott a hamis pénz előállítása végett szkennelte be a 10.000 forintos bankjegy képi lenyomatát, cselekvősége a hamis pénz megfelelő számítógépen történő megjelenítése volt, amelynek eredményeként a hamis bankjegy kinyomtathatóvá vált, így V.r. vádlott is részt vett a hamis pénz előállításában, cselekvősége nélkül társai önállóan nem tudták volna a pénzhamisítást elkövetni, az ő közreműködése volt az, ami a pénzhamisítás folyamatát elindította. V.rendű vádlott tudatát átfogta, hogy társai az általa beszkenelt, photo shop programmal tökéletesített pénzről kinyomtatott hamis bankjegyeket forgalomra kívánják hozni, cselekvősége nem különül el társai tevékenységétől. A pénz számítógépes szkennelése nem tekinthető számítógépes program készítésének és rendelkezésre bocsátásának, valamint V.rendű vádlott még az előállításához szükséges számítógép beszerzésében is közvetítő szerepet játszott.

Az ügyész tudomásul vette, az I. rendű vádlott és védője enyhítés, a II. rendű vádlott felmentés, míg az V. rendű és vádlott elsődlegesen felmentés, másodlagosan eltérő minősítés és enyhítés végett jelentett be fellebbezést a Fővárosi Bíróság elsőfokú ítétele ellen.

Az V. rendű vádlott tekintetében a védelem azzal érvelt, hogy a tényállás felderítetlen. Véleményük szerint nem derült ki, hogy a szkennelés hol és milyen körülmények között,

kinek és mely eszközével történt, továbbá az, hogy a 10.000 forintos bankjegy képi állománya a számítógépen is megtalálható volt-e vagy csupán a kérdéses CD-n. Az V. rendű vádlott a védelem szerint a számítógép beszerzésében vett részt anélkül, hogy tudta volna, hogy azt pénzhamisítás céljából használják fel később és ebből következően. Ha az elsőfokú ítélettel egyezően mégis azt mondaná ki a másodfokú bíróság, hogy az V. rendű vádlott tudott társai szándékáról úgy terhére csak pénzhamisítás elősegítésének vétsége értékelhető. Végezetül az elsőfokú minősítés esetleges elfogadása esetén nem társtettesi hanem részesi és ezen belül bűnsegédi alakzat állapítható meg vele szemben.

A Fővárosi Ítéltábla járt el másodfokon. A bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást a vonatkozó eljárási szabályokat betartva folytatta le, a szükséges, egyben elégséges alapossággal és körültekintéssel tárta fel az ügyet, ezt követően értékelte a vád tárgyává tett cselekmény kapcsán szóba jöhető valamennyi bizonyítékot. A fellebbezésekben később sem merültek fel olyan újabb bizonyítási irányok, amelyek az ügy előbbre vitelét, a történések teljesebb feltárását szolgálhatták volna. Az elsőfokú minősítésen nem változtatott a bíróság csupán az I. rendű vádlott büntetését jelölte visszaesővel szemben kiszabottnak, továbbá módosította a büntetésbe beszámítani rendelt időt, valamint a bűnügyi költség viselésének arányát, és elkobzás rendelt el a lefoglalt hamis bankjegyeket illetően. A bíróság nem értettegyet azzal az elsőfokú megállapítással, hogy a hamis pénz későbbi forgalomba hozatala csak büntetlen utócslekmény volna, ugyanis az 1/2000. BJE határozat indokolásában írtak szerint *„természetes egység annak a pénzhamisítónak a cselekménye, aki az általa hamisított pénz forgalomba hozatalában is közreműködik”*.

Goricsán Tamás a bírósági ítélettel kapcsolatos kritikájában¹⁹⁰ egyet értett a másodfokú bíróságok érvelésével. Az elköveti alakzatot helyesen minősített ía bíróság mivel a pénz forgalomba hozatal céljából történő utánzását több személy oly módon idézi elő, hogy egyenként mindegyikük csupán egy-egy részelemet valósít meg akkor az elkövetők társtetteseknek, s nem részesnek minősülne. Ebben az esetben számítógép és photo shop program felhasználásával kívánták a hamis bankjegyeket előállítani. Az ilyen elkövetéselőfeltétele, hogy egy lapolvasó (szkenner) segítségével az a számítógép memóriájára felviszik, és ezt követően materializált formában ki tudják nyomtatni. A pénz utánzása több részcslekményből áll, melynek első lépése volt a pénz

---

¹⁹⁰ Goricsán Tamás Károly, A Fővárosi Ítéltábla ítélete egy pénzhamisítási ügyben. In: JeMa 2010/3. 39-44. o.

beszkennelése. Ezt a magatartást Goricsán szerint¹⁹¹ – mellyel magam is egyetértek – jogdogmatikai szempontból nem lehet részesi és azon belül bűnsegédi tevékenységként vagy előkészületként értékelni. Részesnek minősülnek azok a személyek, akik cselekményükkel közreműködnek a bűncselekmény létrejöttében, de a törvényi tényállás egyetlen elemét sem valósítják meg, de mivel itt a törvényi tényállás egyik elemét (az utánzást) megvalósították fogalmilag ki van zárva ezen elkövetési alakzat megállapítása. Az előkészületet az követi el, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ahhoz szükséges vagy azt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben amegállapodik. Az előkészület célzatos tevékenység és csak olyan magatartás tekinthető, amely tényállási elemet nem valósít meg. A szkennelés a pénzhamisítás egy aktív tettesi tevékenység kifejtését jelenti. Társtettség esetén pedig többen egymás cselekményéről tudva valósítják meg a bűncselekményét, mint ahogy ebben az ügyben így is történt a vádlottak vonatkozásában. A döntés jelentősége abban áll – Goricsán meglátása szerint¹⁹² – hogy a bíróság kimondta, ha az elkövető pénzhamisítás céljából végzi el a bankjegy elektronikus képének előállítását és számítógépbe történő bevitelét az nem minősíthető pénzhamisítás elősegítése vétségének és pénzhamisítás előkészületének sem. A pénzhamisítás elősegítés csak pénzhamisításra irányuló célzat nélkül állapítható meg, bár ennek gyakorlati előfordulása konvergál a nullához, amely megkérdőjelezi a különös részi tényállás fenntartásának valódi indokoltságát. Másik oldalról pedig azért van nagy jelentősége mert, kimondta újra a másodfokú bíróság, hogy a hamisított pénz utóbb történő forgalomba hozatala nem büntetlen utócsselekmény, hanem a két cselekmény természetes egységet alkot, amelyet már az 1/2000. Büntető Jogegységi Határozat indokolásában kifejezett a közokirat-hamisítás kapcsán.

Érdekest kérdést vetne fel az az eset, ha egy magányos elkövető beszkenne egy hamis pénzt, és nem nyomtatná azt ki. Ilyenkor véleményem szerint az elkövető cselekményével a pénzhamisítás kísérleti stádiumába jutott volna, ha cselekményét forgalomba hozatal céljából követte el. Forgalomba hozatal szándék nélkül történő szkennelés esetén pedig nem valósulna meg bűncselekmény.

3.3.9. Pénzhamisítás elősegítése a gyakorlatban

---

¹⁹¹ Uo.

¹⁹²GORICSÁN, (2010) 44. o.

Az adott ügyben a bíróság a IV. r. terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 304/A. § szerinti pénzhamisítás elősegítésének vétségében. A büntetése hat hónapi szabadságvesztés volt, amelynek végrehajtása két évi próbaidőre fel lett függesztve.

A jogeset lényege szerint az I. rendű terhelt 2005 végén hamis bankjegyeket rendelt a II. r. terhelttől azért, hogy azokat értékesítse. 2005 telén a IV. rendű terhelt az I. rendű terhelt kérésére egy ismeretlen személytől a hamis pénz gyártásához fémszálás, úgynevezett biztonsági papírt szerzett be. Emellett körülbelül 200 darab A3-as méretű lapot adott át az I. rendű terheltnek.

Az ügy III. rendű terheltje a II. rendű terhelt megbízásából 2111 darab 50 eurós címletű bankjegyet hamisított, amelyből 905 darabot a IV. rendű terhelt által szállított papírra nyomtatott ki, majd a hamis bankjegyeket jelentős részét átadta a II. rendű terheltnek, aki az átvett hamis bankjegyekből 2036 darabot 2010. december 20. napján az I. r. terheltnek továbbított. A II. rendű terhelttől a hamis bankjegyeket még ugyanezen a napon lefoglalták. Ezen felül tőle 49 darab, a III. r. terhelttől 26 darab hamis – 50 euró címletű – bankjegyet foglaltak le. A hamisítványok közepes minőségűek voltak, és megtévesztésre alkalmas volt, olyan személyek számára, akik nem ismerik az eredeti formáját.

Az elkövetés idején a 2110 darab 50 eurós bankjegy látszólagos értéke több mint 26 millió forintnak felelt meg.

A másodfokú ügyben megyei bíróság a 2011. június 23. napján kelt ítéletével felülbírált, és azt megváltoztatva a IV. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekményt bűnsegédként elkövetett, a Btk. 304. § (1) bekezdés a) pontjának I. fordulata szerinti pénzhamisítás büntetének minősítette és vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát egy évre súlyosította a felfüggesztés mellőzésével. Emellett a bíróság egyben mellékbüntetésül két évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától. Más tekintetben a városi bíróság ítéletét a IV. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

A jogerős másodfokú határozat ellen a IV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványt nyújtott be és arra hivatkozott, hogy az irányadó tényállásra tekintettel a terhére megállított bűncselekményt (pénzhamisítás elősegítésének vétségét) az első fokon eljáró városi bíróság minősítette helyesen.

A védelem álláspontja szerint a cselekménye pénzhamisítás elősegítésének vétségét valósította meg, amelynek vonatkozásában a kiszabható büntetés lényegesen enyhébb lenne, és a másodfokú minősítés törvénysértő büntetést eredményezett.

Nem találta megalapozottnak a felülvizsgálati indítványt a Legfőbb Ügyészség. Az álláspontja szerint a pénzhamisításhoz nélkülözhetetlen fémszálas biztonsági papír jellege, mennyisége és a terheltek közötti kapcsolat miatt nem kétséges, hogy a IV. rendű terhelt tudatát átfogta, hogy közreműködésével pénzhamisításhoz nyújt segítséget, és annak nyilvánvaló célja a hamis pénz forgalomba hozatala. Véleménye szerint a pénzhamisítás bűncselekménye megvalósult, a sui generis bűncselekményként szabályozott előkészületi cselekmény helyett a pénzhamisítás büntettségéhez nyújtott bűnsegély megállapításának volt helye, és ezért a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt.

A Kúria lefolytatta a felülvizsgálati eljárást, és a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta.

A határozatban¹⁹³ kimondta, hogy a pénzhamisítás elősegítésének vétségét (Btk. 304/A. §-a szerinti) a pénzhamisításra irányuló előkészület vétségétől (Btk. 304. § (4)) az elkövető célzata határolja el. Az utóbbi előkészületi cselekmény elkövetőjének célja a pénzhamisítás, a külön tényállásban szabályozott elősegítés elkövetője viszont a cselekményt nem ezzel a célzattal követi el. Ha megállapítható, hogy az elkövető szándéka a pénzhamisítás elkövetésére is kiterjed, cselekménye már a pénzhamisítás előkészületét valósítja meg. Hogyha a pénzhamisítás már kísérleti szakba került, az előkészület és az elősegítés nem kerülhet szóba. Ilyen esetben a bűncselekmény a 304. § (1)-(3) valamely bekezdése szerinti pénzhamisítás büntettségének kísérlete lesz.

Az adott tényállásban a IV. rendű terhelt is tudta, hogy az általa szerzett papír milyen célt szolgál, tisztában volt azzal is, hogy az alkalmas a bűncselekmény elkövetésére. Annak nem volt jelentősége, hogy a bűncselekményt tettesként elkövető társát ismerte-e vagy sem. Elégséges volt az, hogy tudta, mihez nyújt elkövetőnek segítséget. Másrészt a felbujtónak is lehet bűnsegéde. Ezért cselekménye nem a Btk. 304/A. § szerint, hanem a 304. § szerint minősül.

Emellett a hamis bankjegyek a IV. rendű terhelt által szerzett biztonsági papír felhasználásával el is készültek, így a bűncselekménynek a terheltek – a IV. rendű terhelt, mint bűnsegéd – nem a pénzhamisítás előkészületét, hanem a bűncselekmény befejezett alakzatát követték el. Továbbá a Kúria indoklása szerint a terhelt büntetése akkor sem lenne törvénysértő, ha cselekménye a Btk. 304/A. §-a szerint minősülne. Az utóbbi bűncselekményt a törvény két évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni. A IV.

---

¹⁹³EH 2012.05.B2

rendű szemben kiszabott egy évi szabadságvesztés ezért nem törvénytörő. Így felülvizsgálatnak ez okból nincs is helye. Emiatt a Kúria a Be. 426. §-a alapján a megtámadott határozatot hatályban tartotta.(Kúria Bfv. I. 1129/2011.)

4. A pénzhamisítás tényállásának külföldi szabályozási modelljei

4.1. Bevezetés

E fejezetben elemzésre kerülnének a pénzhamisítás bűncselekményére vonatkozó külföldi szabályozási megoldások.

A kontinentális jogrendszerek közül elsősorban a német és az osztrák szabályozást elemzem részletesen, mert ezek voltak szoros kapcsolatban a magyar szabályozással.

Rövid áttekintést nyújtok a:

- francia,
- olasz,
- spanyol Btk. szabályozásáról.

Az angolszász jogrendszerek közül:

- Anglia és az
- Egyesült Államok szabályozását mutatom be.

4.2. A pénzhamisítás szabályozása a német Büntető Törvénykönyvben

4.2.1. A pénzhamisítás tényállása

A hatályos Büntető Törvénykönyvet (ahogy a jogtörténeti fejezetben is említettem) 1871-ben kodifikálták. Azóta számos alkalommal módosították, az egyik legjelentősebb reformja 1975-ben történt meg.¹⁹⁴ A Büntető Törvénykönyvet 1998-ban repromulgálták, de azóta is sok kisebb módosítás érte.¹⁹⁵ A hatályos német Btk. a pénzhamisítás bűncselekményét a Különös rész, a 8. fejezetében szabályozza „*Pénz- és bélyeghamisítás*” címmel. Feltehetőleg a magyar jogalkotó az új Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) megalkotásakor figyelembe vette a német mintát, mivel egy a némethez hasonló fejezetet hozott létre „*Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények*” címmel. A törvényi tényállást tekintve a következőképpen fogalmaz a törvény:

---

¹⁹⁴BOHLANDER, Michael, Principles of German Criminal Law. Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon. 2009. 2-3. o.

¹⁹⁵HELLER, Kevin John - D. DUBBER, Markus, The handbook of comparative criminal law. Stanford University Press, Stanford. 2011. Oldalszám nélkül (Elektronikus könyv).

146.§ Pénzhamisítás

(1) Legalább egy évi szabadságvesztéssel büntetendő aki

1. pénzt utánoz azzal a szándékkal, hogy azt valódiként forgalomba hozza, vagy ha ilyen (hamis pénz) forgalomba hozatalát lehetővé teszi, vagy úgy hamisít pénzt, hogy az nagyobb értékűnek tűnjön.

2. hamis pénzt ezzel a szándékkal megszerez, vagy kínál vagy

3. hamis pénzt valódiként forgalomba hoz, amelyet ő utánozott, hamisított vagy megszerzett az 1. és 2. pont feltételei szerint.

(2) Legalább kétévi szabadságvesztéssel büntetendő, ha az elkövető üzletszerűen cselekszik, vagy bűnbanda tagjaként tevékenykedik, amelynek célja folytatólagos pénzhamisítás elkövetése.

(3) Az első bekezdésben szabályozott kevésbé súlyos esetekben, a büntetés három hónaptól ötévi szabadságvesztés, a második bekezdésben szabályozott kevésbé súlyos esetekben a büntetés egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.¹⁹⁶

4.2.2. A pénzhamisítás jogi tárgya a német jog szerint

A pénzhamisítás jogi tárgya a pénzforgalom biztonsága, a pénzbe, mint fizetőeszközbe vetett bizalom és az állam pénzkibocsátási monopóliuma.¹⁹⁷ A német jogi dogmatika szerint a pénzhamisítás a vagyon elleni bűncselekmények (*Straftat gegen das Vermögen*) között helyezkedik el.¹⁹⁸ Itt két megállapítást érdemes megjegyezni. Egyrészt látható a jogi tárgy megfogalmazásánál, hogy közösségi érdeket sért a bűncselekmény, másrészt a dogmatikai elhelyezés kiemeli, hogy a pénzhamisítás egyéni érdeksérelmet is okoz. Talán

---

¹⁹⁶ Szabad fordítás. Vö.: § 146 Geldfälschung (1) Mit Freiheitsstrafe nicht unter einem Jahr wird bestraft, wer 1. Geld in der Absicht nachmacht, daß es als echt in Verkehr gebracht oder daß ein solches Inverkehrbringen ermöglicht werde, oder Geld in dieser Absicht so verfälscht, daß der Anschein eines höheren Wertes hervorgerufen wird, 2. falsches Geld in dieser Absicht sich verschafft oder feilhält oder 3. falsches Geld, das er unter den Voraussetzungen der Nummern 1 oder 2 nachgemacht, verfälscht oder sich verschafft hat, als echt in Verkehr bringt. (2) Handelt der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung einer Geldfälschung verbunden hat, so ist die Strafe Freiheitsstrafe nicht unter zwei Jahren. (3) In minder schweren Fällen des Absatzes 1 ist auf Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren, in minder schweren Fällen des Absatzes 2 auf Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren zu erkennen.

¹⁹⁷FISCHER, Thomas, Strafgesetzbuch und Nebengesetze. Beckliche Kurzcommentare. Verlag C.H. Beck, München. 2013. 1059. o.

¹⁹⁸SCHMIDT, Rolf – PRIEBE, Klaus, Strafrecht besonderer teil. II. Straftaten gegen das Vermögen. 11. Auflage. Verlag Rolf Schmidt, Hamburg-Berlin. 2012. 333-340. o.

a legjobban *Franz von Liszt* – a német közvetítő iskola atyja – foglalta ezt össze, miszerint a pénzhamisítás egy vegyes természetű bűncselekmény, amely több jogtárgy ellen irányul: egyrészt a magánszemélyek vagyoni érdekeit, másrészt a közösségi oldalról a forgalom biztonságát támadja.¹⁹⁹

A pénzhamisítás a német Btk. szerint egy különös tárgyi súlyú bűncselekmény alapesetben a büntetési tétel 1-15 évig terjedő szabadságvesztés (a különös részi rendelkezések között nincs rögzítve felső határ, ilyenkor az általános részben²⁰⁰ előírtak szerint a felső határ 15 év). A német Btk. feljelentési kötelezettséget ír elő annak, akinek hitelt érdemlő tudomása van a tervezett, vagy elkövetett pénzhamisításról. Aki ezt a feljelentési kötelezettséget elmulasztja, büntetőjogi szankcióra számíthat (Btk. 138.§).

A bűncselekmény veszélyességét az is mutatja, hogy az euró 2002-es bevezetését követően egy „pénzhamisítási hullám” volt megfigyelhető Németországban. Az Európai Unióban is folyamatosan növekszik a forgalomból kivont hamis eurók száma. *Rolf Schmidt* és *Klaus Priebe* kiemeli, hogy a pénzhamisítás a közokirat-hamisítás különleges eseteként tekintendő.²⁰¹ A magyar jogirodalomban *Fayer Lászlónál* található meg ez a felfogás.²⁰²

4.2.3. A pénz büntetőjogi fogalma

A pénzhamisítás elkövetési tárgya:

- a forgalomban lévő papír- és érmepénz, illetve
- a pénzzel azonos megítélésű értékpapírok (bemutatóra szóló kötvények, részvények, alapkezelő társaságok által kibocsátott részvények, kamatot, osztalékot hordozó értékpapírok és utazási csekkek).²⁰³

Pénznek minősül jogi értelemben bármely egyes államtól vagy egy állam által hitelesített helyen keresztül értékhordozóként elismert és nyilvános forgalomban meghatározott fizetőeszköz, függetlenül attól, hogy általánosan elfogadott-e.²⁰⁴ Fontos idevágó szabály, hogy a külföldi állam által kibocsátott pénz azonos büntetőjogi védelemben részesül a

---

¹⁹⁹ANGYAL, (1940) 34. o.

²⁰⁰Strafgesetzbuch, 38.§ (2).

²⁰¹SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 333. o.

WOLFGANG, Joecks, Strafgesetzbuch Studienkommentar. 9. Auflage. C.H. Beck, München, 2010. 269. o.

²⁰²FAYER, (1905) 51. o.

²⁰³Strafgesetzbuch, 151.§.

²⁰⁴WESSELS, Johannes – HETTINGER, Michael, Strafrecht besonderer teil 1. C. F. Müller, Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg. 2014. 281. o.

némettel.²⁰⁵ Ez a szabályozás megfelel a pénzhamisítás visszaszorítására irányuló 1929. évi Genfi Egyezmény előírásainak.

A német bíróságok szerint hamisnak tekintendő a pénz, ha nem, vagy jelenlegi formájában nem a pénzkibocsátótól (államtól) származik.²⁰⁶

Nem minősül a pénzhamisítás elkövetési tárgyának:

- a régi pénz (csak csalásként értékelendő a Btk. 263. szakasza szerint) illetve
- a forgalomból kivont pénzek. Ez alól kivétel, s büntetőjogi értelemben pénznek minősül, ha az állam nemzeti bankja kötelezettséget vállalt annak beváltására. Példának okáért így pénzhamisítás elkövetési tárgya lehet a német márka, amelynek euróra történő átváltását a német jegybank korlátlan ideig vállalta.²⁰⁷

A német bírósági joggyakorlat²⁰⁸ szerint nem lehet a pénzhamisítás elkövetési tárgya a Dél-Afrikai Köztársaság által kibocsátott *Krügerrand-aranyérme*, amely nem más, mint befektetési aranyérme. 1981-ben egy elkövető 349 ezüst Krügerrand-érme másolatot szerzett meg forgalomba hozatal céljából. A Dél-Afrikai Köztársaság 1964-ben hozott 78. számú érme- és pénzverési törvénye szerint a Krügerrand-érme fizetőeszköznek minősül. A német Btk. 152. szakasza pedig kimondja, hogy külföldi fizetőeszköz azonos büntetőjogi védelemben részesül a hazaiával. Ennek ellenére a német Legfelsőbb Bíróság a már korábban említett 1929. évi Genfi Egyezmény szabályaira hivatkozva, arra döntésre jutott, hogy nem minősül a Krügerrand-érme pénznek, mivel korlátozott számban volt forgalomban, és további vizsgálódások eredményeként kiderítették, hogy azt Dél-Afrikában sem lehetett beváltani a helyi pénznemre.²⁰⁹ Továbbá névértékét csak az arany finomságán keresztül hordozta magán, s így nem felelt meg a forgalomképesség előfeltételeinek.²¹⁰

4.2.4. Elkövetési magatartások

A német Btk. a következő elkövetési magatartásokat tartalmazza:

- pénz utánzása (*nachmachen*);

---

²⁰⁵Strafgesetzbuch, 152.§.

²⁰⁶Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in Strafsachen (a Német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság döntése büntetőügyben, továbbiakban: BGHSt) 27, 255.

²⁰⁷GÁL István László, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (szerk.): Új Btk. Kommentár. Különös Rész, 7. kötet. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyvkiadó, Budapest. 2013. 197. o.

²⁰⁸BGHSt 32, 198.

²⁰⁹KRÖNER, (2009) 22. o.

²¹⁰WESSELS – HETTINGER, (2014) 281. o.

- pénz meghamisítása (*verfälschen*);
- hamis vagy hamisított pénz megszerzése (*sich verschaffen*), kínálása (*feilhalten*);
- végül a hamis vagy hamisított pénz forgalomba hozatala (*in Verkehr bringen*).

Ezen magatartásokat egyenként elemzi a tanulmány.

A pénz *utánzása* alatt a német bírói joggyakorlat az olyan hamis pénz készítését (*herstellen*) érti, amely az általános és gyanútlan forgalom számára különösebb megfontolás nélkül megtévesztő jelleggel bír.²¹¹ Problémás esetkör lehet, ha a valóditól eltérő címletű vagy esetleg egy fantázia államtól származó hamis pénzt készítenek a bűnelkövetők. Lehet e tényállásszerű cselekmény az utánzás, ha a pénz – ilyen formában vagy egyáltalán – nem létezett?

A német joggyakorlat szerint irreleváns az utánzásnál, hogy eredeti mintapéldányról készítették-e vagy sem. Így tehát egy 25 eurós – amely nincsen forgalomban, mivel 20 és 50 eurós címletű bankjegyek vannak – készítése a pénzhamisítás bűncselekményének megállapítására alkalmas lehet. Ezt azzal indokolják, hogy az elkövető cselekménye pénzforgalom biztonságának, illetve a pénzbe vetett bizalomnak a megsértésére irányul, és annak okoz kárt.²¹² Továbbá a német Legfelsőbb Bíróság szerint a globálisan fejlődő pénzforgalomban egyre több külföldi pénznem jelenik meg, és ezért is indokolt fantázia államtól készített pénzek hamisítása esetén is megállapítani a pénzhamisítás tényállását. A tényállás megállapításához viszont szükséges, hogy pénzre hasonlítson a hamis produktum.

Egyik másik nézet szerint, ha a hamis pénz egy egyáltalán nem létező államtól származik, akkor nem pénzhamisítást, hanem csalást vagy közokirat-hamisítást kéne megállapítani, mivel ilyenkor nem az állam pénzkibocsátási monopóliumát sértette meg az elkövető a cselekményével, hanem az üzlettársak bizalmát. Ilyen esetekben a pénzre való hasonlóság kizárt, mert a pénz egyáltalán nem létezik.²¹³

Kröner szerint ez az ellenvélemény nem meggyőző, tekintettel a 146. szakasz magas büntetési tételkeretére. Véleménye szerint a pénzforgalom teljes körű védelme érdekében nem helyes túl magas követelményeket állítani a hamisítványokat illetően, csak a megtévesztő jellegnek van szerepe. A pénzbe vetett bizalom sérül abban az esetben is, ha

²¹¹SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 334. o.

²¹²BGHSt 30, 71.

²¹³BARTHOLME, Stefan, Geld-, Wertzeichenfälschung und verwandte Delikte. Juristische Arbeitsblätter, 1993. 197. o.

az elkövető egy nem létező államnak a pénzét készíti el. Ugyanakkor azt is megjegyzi, ha a hamisítvány silány minőségű, akkor nem állapítható meg pénzhamisítás, mivel ilyenkor hiányzik a megtévesztő jelleg, nem hasonlít az utáncat a pénzre.²¹⁴

A magyar joggyakorlat – szemben a némettel – szűken értelmezi a pénzhamisítás elkövetési tárgyát, mivel hazánkban a bíróságok azt is megkövetelik, az elkövető valódi címletű pénzt imitáljon. Nem pénzhamisítást, hanem csalást állapított meg abban az ügyben a magyar bíróság 2008-ban, amikor az elkövető 54000 forintos címletű bankjeggyel vett három birkát egy pásztortól.²¹⁵ A német joggyakorlat szerint az is tényállásszerű lehet, ha az elkövető egy fantázia állam által kibocsátott pénzt készít.²¹⁶

Nem szükséges az, hogy jó minőségű legyen a hamis pénz, és az sem, hogy nagy fokban hasonlítson formailag és tartalmilag az eredeti pénzre. Bár az utáncás magatartásának megfelel a (pl. a bankoknál) reklám céljából kirakatba szánt pénzútáncatok készítése, illetve játékpénz készítése, a forgalomba hozatal szándékának hiánya miatt ezen cselekmények természetsszerűleg nem lesznek büntetendők.²¹⁷

A *meghamisítás* nem más, mint a valódi pénzen olyan változtatás, hogy az nagyobb értékűnek tűnjön. Nálunk a magyar Btk. csak annyit rögzít, hogy aki forgalomba levő pénzt meghamisít, az büntetendő. Így elméletben az is büntetendő lehet, aki kisebb értékűre módosítja az eredeti pénzt, bár ez a gyakorlatban nem szokott előfordulni. A meghamisítás tipikusan úgy történik, hogy a címlet végére hozzáírnak egy nullát, és így megtízszerezik a pénz értékét. De történhet úgy is, hogy az eredeti pénzt bearanyozzák, vagy beüzüstözik, hogy ilyen formában tűnjön nagyobb értékűnek. Fontos feltétel, hogy kizárólag eredeti pénzt lehet meghamisítani.²¹⁸

Hamis vagy hamisított pénz megszerzésének megállapításához egyrészt szükség van arra, hogy az elkövetési tárgy az elkövető birtokába kerüljön másrészt az, hogy a felett rendelkezési joga is legyen. Így nem minősül hamis vagy hamisított pénz megszerzésének, például, ha valakinek letétbe adnak hamis pénzt, mert nincs felette rendelkezési joga (legfeljebb bűnrészesként lehet büntethető).²¹⁹

---

²¹⁴KRÖNER, (2009) 66-67. o.

²¹⁵KONDOROSI, (2012) 79. o.

²¹⁶BGHSt, 30, 71.

²¹⁷SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 334. o.

²¹⁸SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 334-335. o.

²¹⁹SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 336. o.

A forgalom számára történő *kínálás* gyakorlatilag a forgalomba hozatal kísérletének minősülne, de a jogalkotó azért, hogy ilyenkor is a befejezett magatartásnak a büntetési tétele legyen irányadó, 2003-ban módosította a *Strafgesetzbuchot*.²²⁰

A legveszélyesebb elkövetési magatartás az összes közül a *forgalomba hozatal*, ugyanis ez már konkrét károkat okoz a gazdaságnak. Feltétel, hogy az elkövető a hamis pénzt, mint eredetit hozza forgalomba. A forgalomba hozatal sokféle módon történhet, pl. ajándékozással, fizetéssel, automatába dobással. Előfordult olyan eset, ahol az elkövető olyan nyilvános helyen dobta el a hamis pénzeket, ahol bárki könnyedén hozzáférhetett, és a német bíróság megállapította a hamis pénz forgalomba hozatalát.²²¹

4.2.5. A bűncselekmény alanyi oldala

A német Btk. nem tartalmaz a pénzhamisítás tényállásánál speciális alanyt, így az elkövető bárki lehet. A bűncselekmény kizárólag szándékosan követhető el. Számos német szerző megállapítja, hogy eshetőleges szándékkal (*dolus eventualis*) is elkövethető a pénzhamisítás. A forgalomba hozatal tekintetében jelen tanulmány szerzője egyetért, de a többi elkövetési magatartásnál nem tartja elképzelhetőnek, mivel a törvény rögzíti, hogy „azzal a szándékkal, hogy forgalomba hozza, vagy ilyen pénz forgalomba hozatalát lehetővé tegye”, ezzel gyakorlatilag a törvény egy célzatot fogalmazott meg, és ha célzatos a bűncselekmény, akkor azt csak egyenes szándékkal lehet elkövetni. Ha megszerzés az elkövetési magatartás, fontos szubjektív elem, hogy az elkövető tudjon a pénz hamis voltáról.²²²

4.2.6. A deliktum privilegizált és minősített esetei

Prima facie érdekes szabálynak tűnik 146. szakasz III. pontja, amely azt rögzítette, hogy kevésbé súlyos esetekben enyhébb a büntetési tételkeret. A kevésbé súlyos eset definícióját a német Btk. nem tartalmazza, ezt a jogalkotó a jogalkalmazó belátására bízta. Ahhoz, hogy megállapítsák a kevésbé súlyos eset fennállását, a bíróságnak figyelembe kell vennie az eset összes körülményét. Objektív oldalon: követett-e már korábban az

---

²²⁰SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 336-337. o.

²²¹BGHSt, 35, 21.

²²² Ruß Wolfgang, Ather Abschnitt, Geld- und wertzichenfäalschung. In: Heinrich Wilhelm Laufthütte – Ruth Rissin-van Saan – Klaus Tiedermann (Szerk.), Leipziger Kommentar. Großkommentar 12., neu bearbeitete Auflage, Sechster Band §§146 bis 210. De Gruyter Recht, Berlin. 2010. 26. o.

elkövető törvénysértést. Szubjektív oldalon jelentősége lehet az elkövető személyiségének. Jelentősége lehet továbbá az előkészületi magatartásoknak, a társas elkövetésnek, illetve a bűncselekmény következményének. Kevésbé súlyos esetre példaként lehetne felhozni, hogyha egy kasszás a veszekedés elkerülése érdekében elfogadja a hamis pénzt a bűnözőtől, és utána továbbadja egy gyanútlan vevőnek.

A pénzhamisításnak a német Btk. szerint két minősített esete van

- ha az elkövető üzletszerűen cselekszik, vagy
- bűnbanda (bűnszervezet) tagjaként tevékenykedik, amely folytatólagos pénzhamisításra szerveződött.

Ilyen esetekben a büntetési tétel alsó határa emelkedik meg legalább 2 évi szabadságvesztésre.

A német Btk. *expressis verbis* nem tartalmazza a bűnbanda definícióját egyik vonatkozó tényállásban sem, így a megállapításához szükséges ismérveket az állandó bírósági joggyakorlat, valamint a jogirodalom alakította ki. Üzletszerűség akkor állapítható meg, ha valaki huzamosabb ideig fő vagy akár mellékes bevételi forrásként ismételt (folytatólagosan) követi el a bűncselekményt. Nem szükséges, hogy bevételt realizáljon, elég, ha arra törekszik. Bűnbandának (bűnszervezet) minősül egy meghatározott időtartamra létesített legalább három személyből álló csoport, amely hosszabb időre, akarategységben jövőbeni bűncselekmények elkövetésére szerveződött.²²³

4.2.7. A hamis pénz forgalomba hozatalának tényállása

A német Btk. önálló tényállásban szabályozza a hamis pénz forgalomba hozatalát, vagy szabad fordítással a korábbi magyar Btk.-ban is meglévő hamis pénz kiadásának megfelelő bűncselekményt. A jogirodalomban attól függetlenül, hogy önálló tényállásban van szabályozva a pénzhamisítás privilegizált eseteként tekintenek rá.²²⁴ A törvény – véleményem szerint nem túl szerencsés módon – negatív módszerrel definiálja a bűncselekményt: „Aki hamis pénzt a 146.§-től eltérő módon forgalomba hoz, legfeljebb 5 évi szabadságvesztéssel, vagy pénzbüntetéssel büntetendő.” A fentiekben említett jogesetnél maradva, abban az esetben, ha az eladó nem ellenőrzi, és a megszerzéskor nem tud a pénz a hamis voltáról, de utóbb felismerve hamis voltát csalárd módon tud ad azon,

²²³SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 337-338. o.

²²⁴SCHMIDT – PRIEBE, (2012) 338. o.

hamis pénz kiadását követi el és nem pénzhamisítást. Fontos megjegyezni, hogy a hamis pénz forgalomba hozatalának a kísérlete is büntetendő.

4.2.8. Stádiumok

A pénzhamisításnak mind az előkészülete, mind a kísérlete büntetendő. Előkészületnek minősül, ha valaki pénzhamisítás céljából előállít, megszerez, eladásra kínál, tárol, vagy másnak továbbad ehhez szükséges eszközöket (pl. nyomtatóeszközt, számítógépes programokat, biztonsági elemeket). Előkészület esetén természetesen alacsonyabb a büntetési tétele: ha az előkészület hamis vagy hamisított pénz készítésére irányul, legfeljebb 5 évi szabadságvesztéssel, vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A német Btk. eltér a magyar szabályozástól, mivel a német büntetőjogban nem általánosan büntetendő a kísérlet, csak akkor, ha a különös részi szabályok ezt *explicit* módon rögzítik. A pénzhamisítás kísérlete elég szűk körben valósítható meg, például, ha valaki megkezdi, de nem fejezi be a hamis pénzek elkészítését. Kísérlet esetén is alacsonyabb büntetési tételek irányadóak. A német büntetőjog szerint nemcsak az minősül kísérletnek, hogyha a tettes a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának egyik elemét megvalósítja (bűncselekmény elkövetését megkezdi); hanem az is, ha a tettes elképzelésének megfelelően egy korábbi cselekménye bármilyen további közbenső aktus nélkül zavartalanul, azaz közvetlenül a tényállás megvalósítását eredményezi, vagy azzal közvetlen térbeli és időbeli összefüggésben áll.²²⁵

4.2.9. A pénzhamisításra vonatkozó bűnügyi statisztika Németországban

Az alábbi táblázat az ismertté vált pénz- és bélyeghamisítások számát mutatja éves szinten Németországban. A német rendőrség a pénz- és bélyeghamisítások regisztrálását az elmúlt években egységesen kezeli, és számolja.

Év	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Regisztrált bűncselekmények száma	7100	5476	5902	5338	4779	5503

²²⁵NEPARÁCZKI Anna Viktória, A terrorista bűncselekmény szabályozása Németországban. <http://jesz.ajk.elte.hu/neparaczki41.html>. (letöltés ideje: 2016. 02. 10.)

2.számú táblázat: Éves szinten a regisztrált pénz-és bélyeghamisítások száma Németországban.²²⁶

A német rendőrség bűnügyi statisztikájából az a következtetés vonható le, hogy éves szinten alacsony az elkövetések száma.

A problémát viszont más megközelítésbe hozza a következő legfrissebb statisztikai adat, amely azt mutatja, 2017-ben hány hamis euró bankjegyet vontak ki a forgalomból, címletekre lebontva.

Bankjegy	5€	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €	Összesen
darab szám	545	1307	15566	47750	5647	634	1432	72881
százalékos arány	1%	2%	21%	65%	8%	1%	2%	100%

3.számú táblázat: 2017-ben a Németországból kivont hamis bankjegyek száma címletekre bontva.²²⁷

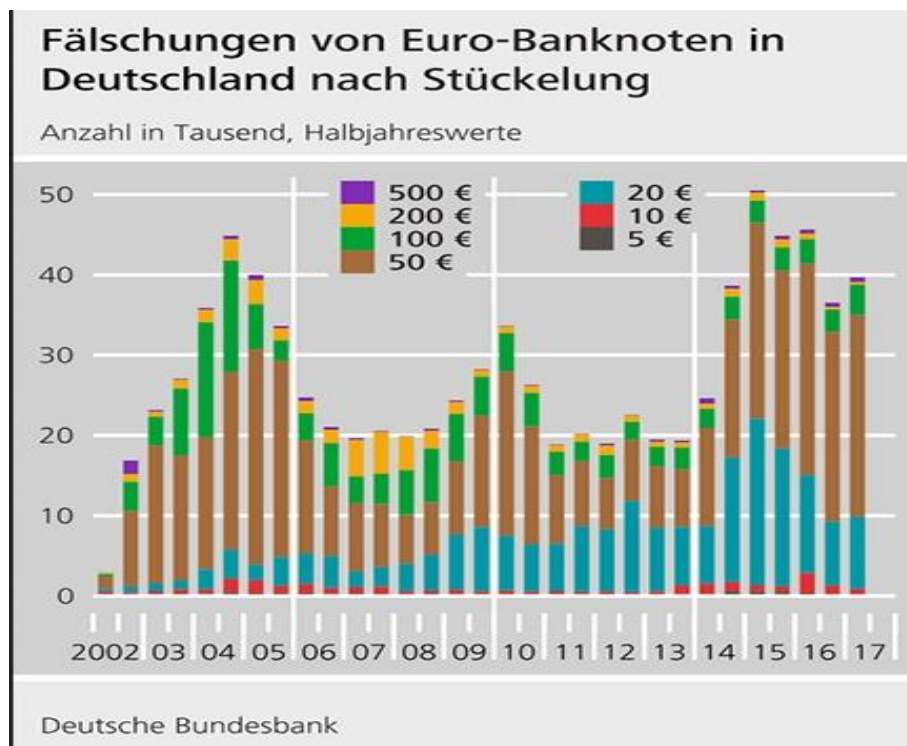
2017-ben a bűnelkövetők elsősorban 50 eurós címleteket hamisítottak, a hamisítványok majdnem 2/3-át tették ki. A második legkedveltebb célpont hamisítók szempontjából a 20 eurós címlet pénzek voltak.

A Deutsche Bundesbank alábbi diagramja 2002-től 2017 közötti időszakban mutatja a félévente kivont hamis bankjegyeket címletekre is lebontva. A baloldali oszlop ezres nagyságrendben mutatja a hamis bankjegyek számát, az alsó sorban az évek, a címletek pedig különböző színekkel vannak jelölve.

²²⁶ Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2016. Band 4. Einzelne Straftaten/-gruppen ausgewählte Formen der Kriminalität. 2016. 110. o.;
 Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2015. 296. o.;
 Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2014. 255. o.;
 Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2013. 214. o.;
 Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2012. 217. o.;
 Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland Jahrbuch 2011. 44. o.

²²⁷https://www.bundesbank.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/BBK/2018/2018_01_26_falschgeld.htm?submit=Suchen&searchIssued=0&templateQueryString=falschgeld&searchArchive=0 (letöltés ideje 2018. 02. 10.)

2.számú diagram: a forgalomból kivont hamis bankjegyek száma féléves szinten Németországban.²²⁸

Az euró bevezetését követően volt egy nagyobb pénzhamisítási hullám egészen 2006-ig bezárólag. Ezt követően 8 évig relatíve alacsony volt a hamis bankjegyek száma. 2014 óta sajnos a hamis bankjegyek száma stabilan 30 ezer felett van félévente.

Nemcsak a bankjegyeket, hanem az érméket is hamisítják Németországban. Az alábbi statisztika a 2017-ben forgalomból kivont hamis érmék számát mutatja.

Érmecímlete	50 centes	1 eurós	2 eurós	összesen
Darabszám	1297	4105	27106	32508

4.számú táblázat: a forgalomból kivont hamis centek Németországban 2017-ben²²⁹

4.2.10. Összegzés a német szabályozásról

A német szabályozás sok tekintetben hasonlít a magyar szabályozásra, valószínűleg az új Btk. megalkotásánál is figyelembe vették a német mintát. Legfontosabb különbség, hogy

²²⁸https://www.bundesbank.de/Redaktion/DE/Bilder/Grafiken/Themen/faelschungen_von_euro_banknote_n_in_deutschland_2017_06.png?__blob=normal&v=3 (letöltés ideje: 2018. 02. 10.).

²²⁹https://www.bundesbank.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/BBK/2018/2018_01_26_falschgeld.htm?submit=Suchen&searchIssued=0&templateQueryString=falschgeld&searchArchive=0

a német szabályozásnál nagyobb a bíróságok diszkrecionális jogköre. Ez megmutatkozik a szélesebb büntetési tételkeretben, mivel kevesebb tételes jogi definíció van a Btk.-ban, széles értelmezési lehetőséget ad a bíróságok számára a „kevésbé súlyos eset” jogi kategóriája.

4.3. A pénzhamisítás szabályozása az osztrák Büntető Törvénykönyvben

4.3.1. A pénzhamisítás tényállásának a helye az osztrák Büntető Törvénykönyvben

Az osztrák szövetségi törvényt a büntetendő cselekményekről, vagy más néven a hatályos Büntető Törvénykönyvet 1974-ben fogadták el. Azóta számos módosítást élt meg, köztük a pénzhamisítás tényállása is. Az osztrák Btk. hasonlóan a magyar szabályozáshoz önálló fejezetben található a pénzhamisítás a bélyeghamisítással és a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos deliktumok. A Btk. különös részében található 13. fejezet címe *„Bűncselekmények a pénz, értékpapír, bélyegek és más pénzügyi tranzakciók biztonsága ellen.”* A pénzhamisításra vonatkozó szabályok a 232-237. szakaszokban találhatók meg.²³⁰

Büntetendők a pénzhamisítás alábbi formái:

- a tulajdonképpeni pénzhamisítás;
- az utánzott vagy meghamisított pénz továbbadása és megőrzése;
- a pénzérme kisebbítése, és kisebbített érme forgalomba hozatala;
- a pénzérme darabok megszerzése, elrejtése, illetve azokkal kereskedés;
- a hamis, hamisított pénz vagy csonkított pénzérme továbbadása;
- a különösen védett értékpapírok hamisítása.

4.3.2. A tulajdonképpeni pénzhamisítás

A tulajdonképpeni pénzhamisítást a Btk. 232. § a következőképpen szabályozza:

„232. § Pénzhamisítás

(1) Aki abból a célból utánoz vagy hamisít pénzt, hogy az valódiként és hamisítatlanul forgalomba kerüljön, egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

---

²³⁰SCHLOENHARDT, Andreas – HÖPFEL, Frank (Szerk.), Strafgesetzbuch, Austrian Criminal Code. NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Vienna – Graz. 2016. 302. o.

(2) Ugyanígy büntetendő, aki egy hamisításban résztvevővel (12.§) vagy egy közvetítőtől egyetértésben abból a célból szerez meg el ilyen utánzott vagy hamisított pénzt, hogy azt eredetiként és hamisítatlanul forgalomba hozza.

(3) A pénz utánzásának tekintendő a pénzkibocsátásra illetékes jogszerű eszközökkel és létesítményekkel a pénznek oly módon történő készítése, hogy felhatalmazzák a pénzkibocsátásra jogosult intézményeket a beleegyezésük nélkül, azért, hogy pénzt elterjesszenek és ezzel megszegve az erre vonatkozó jogokat és kötelezettségeket.”²³¹

A bűncselekmény védett jogi tárgya a bankjegy és érme, amely törvényes fizetőeszközként forgalomban van. Az olyan pénzek hamisítása is büntetendő, amely csak gyűjtési célra lett kibocsátva. Az euró pénzneme büntetőjogi védelemben részesül, függetlenül attól, hogy melyik tagállamban bocsátották ki. Az aranydukát, illetve a cégek által kibocsátott pénzek (pl.: *Palmers Münzen*) viszont nem minősülnek a pénzhamisítás elkövetési tárgyának. A 241. szakasz kiterjeszti a büntetőjogi védelmet a külföldi államok által kibocsátott törvényes fizetőeszközökre.²³²

A tulajdonképpeni pénzhamisításhoz három elkövetési magatartás tartozik: az utánzás, a meghamisítás, és a megszerzés.²³³

Az utánzás tekintetében hasonló a szabályozás a német joghoz. Az osztrák jog szerint az utánzattal szemben felállított követelmény, hogy az emlékeztessen az eredeti pénzre, oly mértékben, hogy a gyanútlan és általános forgalom számára megtévesztő legyen. Emellett a 232. § (3) bekezdése megtiltja a bankjegyeknek az illetékes hatóságok engedélye nélküli nyomtatását. A bűncselekmény akkor válik befejezetté, ha a megtévesztésre alkalmas lesz az utánzat. Kísérleti stádiumba jut a bűncselekmény hamis pénzek kinyomtatása, lapokra, amíg nem vágják azokat abból és nem illesztették össze a két oldalát. Utánzásnak minősül, ha valaki egy 100 eurós címletű bankjegy mindkét oldalát lefénnyképezi vagy beszkenneleli, és egy színes nyomtatóval kinyomtatja azt. Egy bírósági döntés kimondta, hogy az egyoldalúan lefénymásolt 100 eurós bankjegy általában nem alkalmas megtévesztésre a forgalom számára. Továbbá az osztrák joggyakorlat szerint a 20 euró cent érme körbecsavarása zsinórral abból a célból, hogy az automaták képesek legyenek

---

²³¹ Szabad fordítás. 2018. 01. 01. hatályos állapot.

²³² BERTEL, Christian – SCHWAIGHOFER Klaus, Österreichs Strafrecht Besonderer Teil II §§ 169 bis 321 StGB. 8., vollständig überarbeitete Auflage. SpringerWienNewYork, Wien. 2008. 133-134. o.

²³³ MALECZKY, Oskar Strafrecht Besonderer Teil II. 8., aktualisierte Auflage. LexisNexis Verlag ARD Orac GmbH & Co KG, Wien. 2008. 42. o.

befogadni azt, mint egy 1 eurós címletű pénzt nem valósítja meg a pénzhamisítást mivel az semmilyen körülmények között nem téveszthető össze a valódi pénzzel.²³⁴

A pénz meghamisítása a német joghoz hasonlóan csak úgy valósítható meg, hogy az eredeti pénz értékét nagyobb értékűre másítják meg. Az ilyen ügyek ritkán fordulnak elő az osztrák joggyakorlatban.²³⁵

Gyakoribb elkövetési magatartás a hamis pénz megszerzése. Az elkövetőnek abból a célból kell megszereznie a hamis vagy hamisított pénzt, hogy azt eredetiként és hamisítatlanul forgalomba hozza, illetve feltétel, hogy a hamisításban résztvevővel vagy közvetítőtől egyetértésben történjen. A büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából irreleváns a pénzhamisító kilétének ismerete.

Alanya a bűncselekménynek bárki lehet. A hamis vagy hamisított pénz megszerzőjének a célja az azzal való kereskedés. Tudatának át kell fognia, hogy a személy, akitől átveszi a hamis pénzt, az a hamisításban résztvevő, vagy azzal kapcsolatban álló közvetítő személy.²³⁶

Forgalombahozatalról akkor beszélünk, ha a hamis pénzt beváltották fizetőeszközként árura vagy szolgáltatásra, sőt akkor is, ha az ellenszolgáltatás nélkül (pl.: ajándékozás útján) történik.

Az elkövető, aki elkészíti a hamis pénzt, és forgalomba is hozza azt, csak a 232. § (1) alapján lesz felelősségre vonható.²³⁷

4.3.3. A hamis vagy hamisított pénz továbbadása és megőrzése

A 233. §-ban szabályozott hamis vagy hamisított pénz továbbadása és megőrzése enyhébb megítélésű bűncselekmény, alapesetben öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A tényállás elkövetési magatartásai:

- hamis vagy hamisított pénzimportálása, exportálása, szállítása, átvétele, a felett történő rendelkezés, és végezetül hamis pénznek birtoklása.

Az importálásnál, illetve az exportálásnál Ausztria – és nem az Európai Unió külső – országhatárának átlépése esetén valósul meg a bűncselekmény.

---

²³⁴BERTEL – SCHWAIGHOFER, (2008) 134-135. o.

²³⁵ Uo.

²³⁶ Uo.

²³⁷ Uo.

A hamis pénz átvétele, nem más, mint birtokbavétel céljából történő megszerzés. Az átvételt illetően itt egy negatív feltételre is szükség van a szakasz alkalmazása szempontjából, hogy az elkövető ne a pénzhamisítótól vagy annak közvetítőjétől vegye át a hamis pénzt (ellenkező esetben az előbbi 232. § lesz alkalmazandó).

A hamis pénz megszerzése a hamis pénznek önhatalmú és jogtalan birtokba vételét jelenti. Az osztrák bírósági gyakorlat szerint az utcán talált hamis pénz megszerzése nem minősül jogtalanak. Ha viszont a találó később felismeri a pénz hamis voltát, és megőrzi abból a célból, hogy majd azt forgalomba hozza, cselekménye már büntetendő lesz. Amennyiben az elkövető jóhiszeműen jut a hamis pénzhez, az nem a 233. § hanem a 236. § (hamis vagy hamisított pénzérme továbbadása) szerint lesz megítélendő.

A bűncselekmény célzatos, az elkövető célja a hamis vagy hamisított pénz valódiéként vagy hamisítatlanként történő forgalomba hozatala. Forgalomba hozatal esetén az elkövető tudatának át kell fognia azt, hogy a pénz hamis vagy hamisított.

A minősített esete a bűncselekménynek akkor valósul meg, ha a pénzhamisítást több mint 300 000 Euró névértékű pénzre követik el, ilyenkor a szankció egytől tíz évig terjedő szabadságvesztés lesz. Az osztrák jogalkotó meghatározott időközönként emelni szokta ezt az összeget.

A pénzhamisítás szükségképpen összefügg a csalás bűncselekményével, de aki megtévesztő módon, valódiéként hoz hamis pénzt forgalomba, csak pénzhamisítás miatt lesz felelősségre vonható a specialitás elve alapján. A nem valódi, ún. fantázia pénzek készítése esetén is megállapítják a pénzhamisítás bűncselekményét.²³⁸

4.3.4. A Pénzérme csonkítása, és a csonkított érme forgalomba hozatala

A 234.§-ban van szabályozva a pénz kisebbitése vagy más néven a pénzcsontítás. Az elkövető pénzcsontítás esetén a bel- vagy külföldi pénzérmének a fémtartalmát csökkenti például körülvágással, körülmetszéssel, kilyukasztással. A pénzcsontítás alapesete 6 hónaptól 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A csonkított érme forgalomba hozatala három évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálandó. E fordulatnak a minősített esete, ha a csonkított érmék névértéke eléri vagy átlépi a 300 000 eurót.

A gyakorlatban ez a tényállás nagyon ritkán fordul elő.

---

²³⁸REINDL-KRAUSKOPF – WESSELY, (2012). 66–71. o.

Aki a tényállás mindkét fordulatóát megvalósítja, csak az első bekezdés szerint lesz büntetendő, a forgalomba hozatal büntetlen utócselkménynek fog minősülni. A rosszhiszeműen továbbadott, de jóhiszeműen szerzett csonkított pénzérme a 236. § szakasz szerint szabályozott privilegizált esetkörbe tartozik.

4.3.5. A pénzérme darabok megszerzése, elrejtése, illetve azokkal való kereskedés

A 235.§-ban van szabályozva a pénzérme darabok kapcsolatos visszaélések.

Elkövetési magatartások:

- a pénzérme darabok megszerzése, és
- az azzal való kereskedés.

A pénzérme fém darabkáinak a 234. § szakasztól eltérő módon történő megszerzése, illetve azzal való kereskedése is büntetendő az osztrák jog szerint. Enyhébb megítélendő esetkörre a büntetés legfeljebb egy évig terjedő szabadság, és alternatív szankcióként itt már a pénzbüntetés is megjelenik.

A bűncselekmény megléte a Büntető Törvénykönyvben fölösleges és értelmetlen Christian Bertel és Klaus Schwaighofer szerint, mivel a gyakorlatban ez nem szokott előfordulni.²³⁹

4.3.6. A hamis, hamisított pénz vagy csonkított pénzérme továbbadása

A 236. szakasz a 233. és a 234. szakasz privilegizált eseteként tekinthető. Hamis pénz kiadásának is nevezik a jogirodalomban. Enyhébb megítélés alá esik, mivel a hamis pénz továbbadója a pénzhamisítás áldozatává vált, és a jogalkotó értékeli azt a valamilyen szinten méltányolható körülményt, hogy ettől a pénztől szabadulni akar az elkövető. Az elkövetési eszköz a hamis vagy hamisított pénz (232. §) vagy egy csonkított pénzérme (234.§).

Az elkövetési magatartások megegyeznek a 233. §-ban leírtakkal. Az első bekezdésnél a továbbadás fontos, hogy az eredetiként és hamisítatlanul történjen, azzal a célzattal, hogy a hamis pénzt forgalomba hozza. A 2. bekezdésnél egy másik személynek például egy barátnak történik. Ennek a továbbadása hasonlóképpen a 236. szakasz szerinti privilegizált esetnek fog számítani.

---

²³⁹BERTEL – SCHWAIGHOFER, (2008) 135-136. o.

A döntő különbség a 233. és a 234. szakaszt a jóhiszemű szerzés tény. A második bekezdés esetén a közvetlen elkövető adja át a hamis pénzt, aki rosszhiszeműen (azzal a céllal, hogy a hamis pénzt forgalomba hozza) veszi azt át. Aki mástól elvesz, ellop, elrabol hamis pénzt anélkül, hogy felismerné annak hamis voltát, nem a 236.§ szerint, hanem a 233. § szerint lesz büntetendő.

A 236. § szerinti megszerzésnél nem feltétel, hogy a hamis pénz felett tulajdonjogot szerezzon az elkövető. Ha valaki ajándékként kapott hamis pénzt jóhiszemben, de később hamis voltát felismerve beváltja másik pénzre, a 236. § szerinti privilegizált eset miatt lesz felelősségre vonható. A 236. § lex speciálisnak fog minősülni a 233. és 234. szakaszokhoz képest.

4.3.7. A különösen védett értékpapírok hamisítása (237. és 241.§)

A 232. a 233. és a 236. szakaszokban leírt elkövetési magatartások ugyanúgy büntetendők, ha az elkövető a 237. szakaszban leírt különösen védett értékpapírokra követi el. A taxatív felsorolást tartalmaz a törvény, ide tartoznak a:

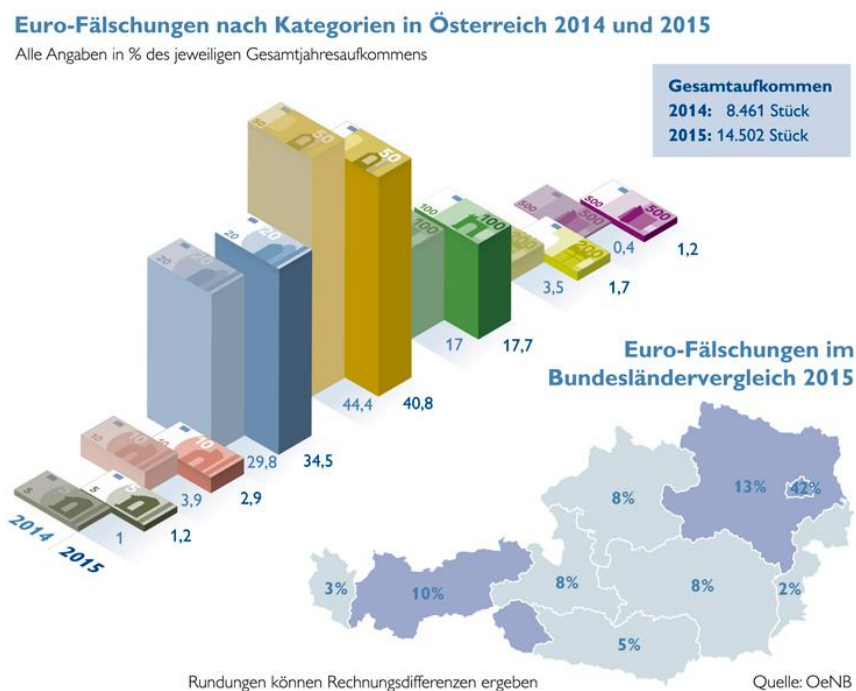
- kötelezvények,
- kötvényekkel,
- részvények,
- részvény bizonyítványok,
- megújítási igazolványok.

Feltétel a bűncselekmény megállapításához, hogy olyan értékpapírokat hamisítsanak, amelyek érvényesek és névre szólóan lettek kibocsátva. E szakaszban szerepel az is, hogy a forgalomba már nem lévő bankjegyek és érmék azonos büntetőjogi védelemben részesülnek. A gyakorlatban ez Ausztriában leginkább az euró előtt forgalomban lévő osztrák Schilling hamisítását jelenti.

Az osztrák Schilling már 2002. március elseje óta nem minősül törvényes fizetőeszköznek, annak a hamisítása nem a 232.§ hanem a 237.§ szakasz szerint lesz büntetendő, amely az értékpapírok és egyéb fizetőeszközök hamisításáról rendelkezik.

4.3.8. Hamis pénzek számára vonatkozó statisztika Ausztriában

Az Osztrák Nemzeti Bank (Oesterreichische Nationalbank, továbbiakban: OeNB) statisztikája²⁴⁰ alapján 2015-ben nőtt a hamis eurók száma az előző évhez képest. 2014-ben 8461, 2015-ben pedig összesen 14 502 darab hamis pénzt vontak ki a forgalomból. A hamis pénzek látszólagos névértéke 798 440 Euró volt. A hamis pénzek többsége 20 és 50 eurós címletű volt, együttvéve a hamis címletek több mint 75%-t tették ki.

7.számú ábra: a hamis pénzekre vonatkozó szám adatok 2014 és 2015-ben Ausztriában²⁴¹

Az OeNB legfrissebb statisztikája²⁴² alapján 2016-ban csökkenő tendencia figyelhető meg. 2016-ban összesen 12234 darab hamis eurót vontak ki a forgalomból, ami majdnem 16%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. A hamis pénzek látszólagos névértéke 768 515 Euró volt.

²⁴⁰<https://www.oenb.at/Presse/Pressearchiv/2016/20160122.html> (letöltés ideje: 2017. 07. 20.)

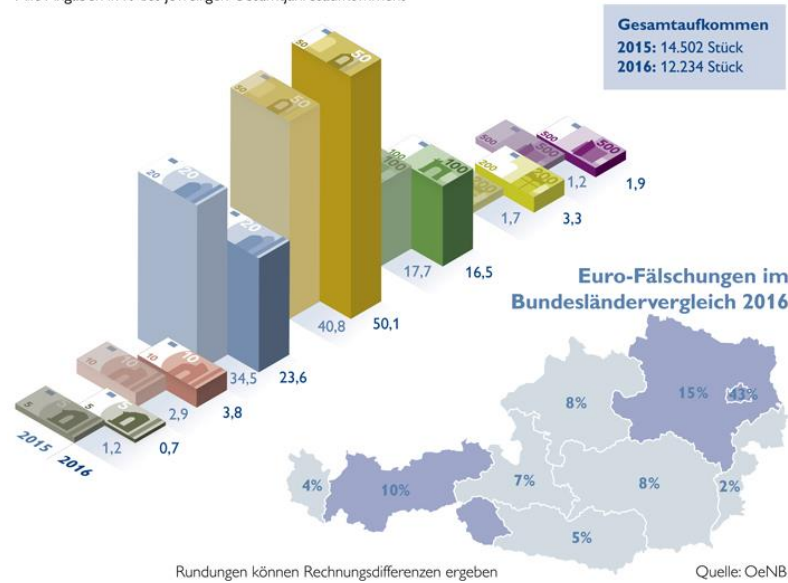
²⁴¹<https://www.oenb.at/Presse/20170118.html> (letöltés ideje: 2017. 07. 21.)

²⁴²<https://www.oenb.at/Presse/20170118.html> (letöltés ideje: 2017. 07. 21.)

Euro-Fälschungen nach Kategorien in Österreich 2015 und 2016

Alle Angaben in % des jeweiligen Gesamtjahresaufkommens

8. ábra a hamis pénzekre vonatkozó számadatok 2015 és 2016-ban²⁴³

2017 februárjában egy 33 éves karintiai pénzhamisítót tartóztatott le az osztrák szövetségi rendőrség. Az elkövető a darkneten árulta a hamis pénzeket üzletszerűen. A pénzhamisító műhelyt is megtalálták, ahol lefoglalták és elkobozták a hamis eurókat. Összesen 1500 darab hamis 50 eurós címletű pénzt találtak nála, amelynek látszólagos névértéke 75 000 euró volt. Voltak közöttük csak félig elkészült hamisítványok is. Az elkövető 2016 ősze óta gyártotta a hamis pénzeket, azóta 180 darab forgalomba is került. A nyomozó iroda vezetője, Gottlieb Türk állítása szerint a hamisítványok olyan jó minőségűek voltak, hogy az átlagember könnyedén összetéveszthette azokat a valódiakkal. A nyomozás tovább folytatódik, mivel keresik a hamis pénzek vevőit is.²⁴⁴

4.4. A svájci Büntető Törvénykönyv pénzhamisításra vonatkozó szabályozásának főbb vonalai

Az 1937-ben elfogadott és a ma hatályos svájci Büntető Törvénykönyv a pénzhamisítás bűncselekményét a 10. fejezetben 4 szakaszban (240-244.§). szabályozza.

A pénzhamisításnak az alábbi formáit tartalmazza a svájci Btk.:

- a pénz hamisítása (240.§);
- a pénz meghamisítása (241.§);

²⁴³<https://www.oenb.at/Presse/20170118.html> (letöltés ideje 2017. 07. 20.)

²⁴⁴<http://kaernten.orf.at/news/stories/2827999/> (letöltés ideje 2017. 07. 20.)

- a hamis pénz továbbadása és forgalomba hozatala (242.§);
- a pénz imitálása hamisítási szándék nélkül (243.§);
- a hamis pénz importálása, beszerzése, és tárolása (244.§)

A pénzhamisításjogi tárgya a pénzforgalom iránti közbizalom, illetve az állam pénzkibocsátási monopóliuma. A vonatkozó törvényi tényállások az 1929-ben elfogadott pénzhamisításra visszaszorítására vonatkozó Genfi Egyezmény előírásának szem előtt tartásával íródtak. A pénz hamisítása (240.§) alapesetében a bűncselekmény büntetési tétele legalább egy évi szabadságvesztés. Maximális büntetési tételt nem tartalmaz a különös részi tényállás ilyenkor az általános rész 40. szakaszában kimondott szabály (legfeljebb 20 évig terjedő szabadságvesztés) lesz az irányadó. A bűncselekmény elkövetési tárgyai forgalomban lévő bankjegyek és érmék lehetnek. A forgalomból kivont vagy nem törvényes fizetőeszközök, például az angol arany-Sterling vagy a francia arany-Napoleon hamisítása csalásnak (146.§) fog minősülni.²⁴⁵ A bűncselekményt csak szándékosan lehet elkövetni. Az elkövető célzata, hogy a hamis pénz valódiként forgalomba kerüljön.

A német szabályozáshoz hasonlóan vagy egy „*különösen enyhe esetek*” bekezdés (240.§ (2)), amely a bíróságra bízta ennek megítélését és ilyenkor a büntetés csak három évig terjedő szabadságvesztés vagy pénzbüntetés.

A pénz meghamisítása (241.§) csak akkor valósul meg, ha az eredeti pénzt nagyobb értékűre módosítják. Ennek a magatartásnak a büntetőjogi megítélése enyhébb, 6 hónaptól 5 évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálandó. Itt is feltétel a forgalomba hozatalra irányuló célzat.

Amennyiben hamisítási és forgalomba hozatali szándék nélkül imitál eredeti pénzeket az elkövető (243.§) három évig terjedő szabadságvesztéssel lesz büntetendő a cselekmény. Ennek a bűncselekménynek van gondatlan alakzata is, ilyenkor pénzbüntetés az előírt szankció.²⁴⁶

4.5. Pénzhamisítás tényállása Franciaországban

---

²⁴⁵WEDER, Ulrich, Zehnter Titel: Fälschung von Geld, amtlichen Wertzeichen, amtlichen Zeichen, Mass und Gewicht. In: Donatsch - Flachsmann - Hug Maurer - Weder, StGB. Schweizerisches Strafgesetzbuch. orell füssli Verlag AG, Zürich, 2006. 301-302. o.

²⁴⁶WEDER, (2006) 304-307. o.

A francia jogi szabályozás a pénzhamisítás bűncselekményét a Büntető Törvénykönyv (*Code Penal*) a pénzhamisítás (*De la fausse monnaie*) című II. fejezet a közbizalmat támadó cselekmények nevű (*Des atteintes d la confiance publique*) IV. cím alatt szabályozva.²⁴⁷

A törvény a többi jogrendszerhez képest sokkal szigorúbban büntetni e bűncselekmény elkövetőit. A 442-1. szakasz a francia és a külföldi államok által törvényes fizetőeszköznek minősülő pénzek hamisítását és meghamisítást rendeli büntetni 30 évig terjedő szabadságvesztéssel és 450 ezer euróig terjedő pénzbüntetéssel. Ugyanígy büntetendő az is, aki pénzkibocsátásra jogosult eszközökkel (például Nemzeti Bank nyomdájával) vagy anyagokkal készít hamis vagy hamisított pénzt, de azt a pénzkibocsátásra jogosult intézmények beleegyezése nélkül teszi.²⁴⁸

A 442-2. szakasz szerint büntetendő továbbá a forgalomba hozatal céljából történő hamis vagy hamisított pénzek szállítása forgalomba hozatala, tartása. Ilyen esetekben is szigorú a büntetés: 10 évig terjedő szabadságvesztés és 150 ezer euróig terjedő pénzbüntetés. E szakasznak a minősített esete, és a 442-1. szakasz büntetési tételével megegyező módon szankcionálandó, ha bűnszervezetben (*bande organisée*) követik el.²⁴⁹

A pénzhamisítás privilegizált eseteként tekinthető 5 évig terjedő szabadságvesztéssel és 75.000 euróig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő a 442-3. szakaszban szabályozott a forgalomból már kivont pénzek hamisítása vagy meghamisítása. A forgalomképtelen pénzek valamennyi formája a pénzhamisítás elkövetési tárgya lesz. Ez eltér a magyar szabályozástól, mivel magyar szabályozás szerint csak akkor büntetendő a forgalomból kivont pénzek hamisítása, ha forgalomba levő pénz látszatát keltik, vagy ha annak beváltására jogszabály kötelez.

A 442-5. szakasz enyhébb szankcióval előkészületi jellegű magatartásokat rendel büntetni, amelyek magukba foglalják a a jogosulatlan használatát és tartását olyan eszközöknek, számítógépes programoknak, amelyek alkalmasak hamis pénz készítésére.

A francia jogalkotó is enyhébben, mindössze 7500 euróig terjedő pénzbüntetéssel rendeli büntetni a jóhiszeműen szerzett hamis pénz kiadását (442-7. szakasz).

---

²⁴⁷GRANDI, Ciro, The protection of the euro against counterfeiting. In: Hans-Jörg Albrecht – André Klip (Szerk.): *Crime, Criminal Law and Criminal Justice in Europe*. Martinus Nijhoff Publishers. Leiden – Boston. 2013. 219. o.

²⁴⁸KRÖNER, (2009) 188. o.

²⁴⁹GRANDI, (2013) 219-220. o.

A francia jog mellőzi a büntetést abban az esetben, ha az elkövető miután megkísérlte a bűncselekményt, együttműködik a hatóságokkal, ezzel megelőzik, hogy befejezetté váljon a deliktum, és ha vannak tettestársak, őket felfedi (442-9. szakasz).²⁵⁰

4.6. Kitekintés a spanyol szabályozásra

A spanyol Btk. (Codigo Penal) a pénzhamisítás deliktumát a Különös részben a Hamisításokról című XVIII. Fejezet, Pénz- és adóbélyeghamisítás című alfejezetében szabályozza.

A Codigo Penal 386. § tartalmazza a törvényi tényállást. Büntetendő:

- a törvényes fizetőeszköz meghamisítása, a hamis pénz készítése;
- forgalomba hozatal szándékával a hamis vagy hamisított pénzek importja és exportja az országból;
- hamis vagy hamisított pénzek készítőjével együttműködve az ilyen pénzek, szállítása, kibocsátása és forgalomba hozatala.

A spanyol Btk. szigorú szankciót helyez kilátásába: 8-12 évig terjedő szabadságvesztést és pénzbüntetést.²⁵¹

Privilegizált esetként szabályozza a hamis pénz kiadását, vagyis azt az elkövetőt, aki jóhiszemben szerezte meg a hamis pénzt és elkölti vagy továbbadja azt már rosszhiszeműen. Az ilyen elkövetési magatartás csak akkor büntetendő, ha legalább 400 euró értékű pénzre követik el. Hamis pénz kiadásánál a büntetés jóval enyhébb, 3-6 hónapig terjedő szabadságvesztés, vagy pénzbüntetés.

Enyhébb megítélés alá esik továbbá, ha valaki forgalomba hozatal céljából birtokol hamis pénzeket.

Törvényes fizetőeszköznek minősülnek az Európa Unió tagállamainak és más országok fizetőeszközei.

A 400. § előkészületi jellegű bűncselekményeket fogalmaz meg, pl a pénzhamisításhoz szükséges vízjelek, eszközök készítése is büntetendő.²⁵²

4.7. Az olasz Büntető Törvénykönyv (Codice Penale) pénzhamisításra vonatkozó szabályozás áttekintése

---

²⁵⁰ Uo.

²⁵¹ Uo.

²⁵² GRANDI, (2013) 219-220. o.

Az 1930-ban elfogadott Olasz Büntető Törvénykönyv 453-466. §. szabályozza részletesen a pénzhamisítás deliktumát. A spanyol szabályozáshoz képest szélesebb a kiszabható büntetési tételkeret, 3-12 évig terjedő szabadságvesztés.²⁵³

A pénzhamisítás alapesete (453.§) szerint büntetendő az alábbi magatartásokat:

- törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti és a külföldi pénzek;
- hiteles pénz módosítása, úgy, hogy nagyobb értékűnek tűnjön;
- hamis vagy módosított pénz behozatala, forgalomba hozatala, vagy elköltése;
- hamis vagy módosított pénz forgalomba hozatal céljából történő megszerzése vagy megvétele.

Az olasz szabályozásának szigorát mutatja a 460. és 461. szakasza szerint még a vízjelek, illetve egyéb pénzhamisításhoz szükséges eszközök készítése, vétele, tartása, is büntetendő.²⁵⁴

A hamis pénz kiadása privilegizált esetként van szabályozva a 457. szakaszban. A tényállás megfogalmazása szerint ezt a cselekményt az követi el, aki jóhiszemben szerzi meg a hamis pénzt, de utóbb azt forgalomba hozza. Az ilyen elkövető büntetendő 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel. A magyar szabályozás számára is megfontolandó a 463. §-hoz hasonló rendelkezése átültetése, amely kizárja a büntethetőségét annak, aki részt vett a pénzhamisítás valamely fordulatóban, de közreműködik (pl.: feljelentéssel) a hatóságokkal az ügyben, hogy megelőzzék a pénzek hamisítását, meghamisítását, készítését vagy a hamis vagy hamisított pénzek forgalomba kerülését.²⁵⁵

4.8.Pénzhamisítás az angolszász államokban

4.8.1.Az angolszász államok jogrendszeréről általában

A commonlaw jogcsaládhoz tartozik az angol jog, az USA joga, Kanada joga, a volt Nemzetközösségek – Ausztália, és Új Zéland – joga, valamint a volt angol gyarmatok jogrendszerei (pl.: India).²⁵⁶

---

²⁵³GRANDI, (2013) 217. o

²⁵⁴GRANDI, (2013) 217-218. o

²⁵⁵GRANDI, (2013) 218. o

²⁵⁶DAVID, René–E.C. BRIERLY, John, Major legalsystem in the world today. The Free Press, London. 1968. 335. 15-17. o.

Az angol jog az angolszász jogcsalád mintája, amelynek fő jellegzetességeit Visegrády Antal²⁵⁷ az alábbiakban foglalta össze:

- Az angol jog nem recipiálta a római jogot, így önálló fejlődésen ment keresztül.
- Szabályainak jelentős hányada nincs kodifikálva, és törvénybe foglalva.
- Bírói alkotás jog (judge made law) az angol jog, amelynek szabályai kevésbé elvontak és általánosak, mint a kontinentális jogrendszereknél.
- Az angol jog történeti jellegű, amely eltér a kontinentális római-germán jogcsaládtól.

Az angol jog az esetjogon (case law) alapul, vagyis olyan bírósági döntéseken, amelyek lefektették a követendő szabályokat (precedenseket) a mindenkori bíróságok számára.²⁵⁸

A bírósági határozatnak csak a ratio decidendi része képez precedenst, amely tartalmazza azokat a jogi elveket, amelyekre alapul a döntés. A határozat többi részének (obiter dicta) nincs kötelező ereje a jövő bíróságaira nézve. Amennyiben egy magasabb szintű bírói fórum hozott egy precedens döntést, az az alsóbb bíróságokat köti a hasonló ügyekben. Azt a szabályrendszert, hogy mely bíróságot, mely precedens köti nevezzük stare decisis-nek.²⁵⁹

Mára viszont az angol jog legfontosabb jogforrását a jogszabályok (statute law) képezik. Elsődleges jogszabálynak minősül a parlament által hozott törvények, másodlagos jogszabálynak pedig a parlamenttől delegált, egyéb testülettől származó jogszabályokat (pl.: helyi önkormányzatok által hozott rendeletek). A jogszabályok bíróság általi értelmezésének továbbra is nagy jelentősége van.²⁶⁰

A nemzetközi szerződések és a Brexit lezártáig fontos jogforrásnak minősül az Európai Unió jog. Jogforrásnak minősülnek, de mára már kevésbé jelentős az equity, szokásjog. Amerikai Egyesült Államok jogrendszere egy sajátos jogkört képez a commonlaw jogcsaládon belül. Az USA jogrendszerének jellemzőit az alábbiakban lehet összefoglalni:

- az Egyesült Államokban kétféle jog létezik: a szövetségi és tagállami jog.
- Írott alkotmánnyal rendelkezik.

---

²⁵⁷ VISEGRÁDY Antal, Jog- és állambölcselet. Menedzser Praxis Szakkönyvtár és Gazdasági Tanácsadó Kft. Budapest. 2016. 69. o.

²⁵⁸ GILLESPIE, Alisdair, The English Legal System. Oxford University Press, Oxford. 2013. 11. o.

²⁵⁹ ELLIOTT, Chaterine – QUINN Frances, English legal system. 13th edition. Pearson Education Limited. Harlow. 2012. 14. o.

²⁶⁰ SLAPPER, Gary – KELLY, David, The English legal system. Fourteenth edition 2013-2014. Routledge, London-New York. 2013. 95. o.

- A jogrendszerben kiemelkedő szerepet tölt be a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (Supreme Court of the United States).

Szemben az angol joggal, itt nem érvényesül töretlenül a precedensszabály.²⁶¹

4.8.2.A pénzhamisítás bűncselekménye Angliában

Az angol, illetve az Egyesült Államok büntetőjogában a bűncselekmény fogalmi elemei közé tartoznak az alábbiak:

- Az *actus reus* (bűnös cselekmény)
- és a *mens rea* (bűnös szándék).²⁶²

Az *actus reus*-t Simester és Sullivan további elemekre bontja:

- magatartás,
- következmény, és
- körülmények. Utóbbira lehet jó példa kettős házasság, ahol szükséges az a körülmény a bűncselekmény megállapításához, hogy az elkövető már házas legyen.²⁶³

Heaton szerint a *mens rea* szűk értelemben a bűncselekmény olyan lényeges fogalmi eleme, amely leírja, hogy milyen tudati állapotban kell lennie az elkövetőnek a deliktum megállapításához. Az ún. *strict liability* bűncselekménynek ez alól kivételt képeznek. Utóbbira példa, ha egy nagykorú elkövető kiskorúval közösül (*statutory rape*), akkor is büntetendő lesz, ha az elkövető nem tudta, hogy az áldozat kiskorú.²⁶⁴

Az Egyesült Királyságban a pénzhamisítás hatályos tényállását egy írott jogforrás az 1981. évi hamisításról és pénzhamisításról szóló törvény tartalmazza. (*Forgery and counterfeiting Act 1981*). Ez a törvény váltotta fel és ötvözte a korábbi hamisítással kapcsolatos bűncselekményekről szóló törvényt (*Forgery Act 1913*) és a korábbi pénzhamisítás tényállását tartalmazó törvényt (*Coinage Offences Act 1936*). A Jogi Bizottság (*Law Commission*) eredetileg a pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekményeket önálló törvényben szabályozta volna, viszont a jogalkotó úgy látta helyesebbnek, hogy egy helyen legyenek a hamisítással kapcsolatos deliktumok.²⁶⁵

²⁶¹ VISEGRÁDY (2016), 69. o.

²⁶² HERRING, Jonathan, *Criminal Law: Text, Cases, and Materials*. Oxford University Press, Oxford. 2012. 70. o.

²⁶³ SIMESTER, Andrew – G. R. SULLIVAN, *Criminal Law: Theory and Doctrine*. Hart Publishing. Oxford 2000. 59. o.

²⁶⁴ HEATON, Russell, *Criminal Law Textbook*. Oxford University Press, Oxford. 2006. 47. o.

²⁶⁵ ROWELL, (1986) 27-28. o.

A törvény céljaként fogalmazza meg, hogy „friss rendelkezéseket adjon Nagy Britanniának és Észak Írországnak bankjegyek- és érmék hamisítása terén.”²⁶⁶

A törvény a II. fejezete „Pénzhamisítás és rokon bűncselekmények” címmel 14. §-tól kezdve cizelláltan részletezi a deliktum egyes fajtáit. Az alábbi táblázat kísérli meg ezeket összefoglalni tárgyi és alanyi oldalról.

Bűncselekmény neve	Actus Reus (bűnös tett)	Mens Rea (bűnös szándék)
Hamis pénz készítése (14.§)	bankjegyről vagy védett érméről hamisítvány készítése	azzal a céllal, hogy ő vagy más személy továbbadja, vagy forgalomba hozza azt valódiként
Hamis pénz forgalomba hozatala (15.§ (1) a.)	hamis bankjegy, vagy hamis védett érme továbbadása, vagy forgalomba hozatala	azzal a tudattal, vagy hittel, hogy a pénz vagy dolog hamis
hamis pénz szállítása (15.§ (1) b.)	hamis bankjegy, vagy hamis védett érme szállítása	azzal a tudattal, vagy hittel, hogy a pénz vagy dolog hamis, és azzal a céllal, hogy akinek pénzt szállítják, ő azt valódiként forgalomba hozza.
hamis pénz megőrzése, felügyelete (16. §)	hamis bankjegy, vagy hamis védett érme megőrzése, felügyelete (itt irreleváns, hogy a hamis pénz elkészült e)	azzal a tudattal, vagy hittel, hogy a pénz vagy dolog hamis, és azzal a céllal, hogy továbbadja, illetve valódiként forgalomba hozza, vagy olyan személynek szállítsa, akinek célja a forgalomba hozatal
pénzhamisítás előkészülete (17.§)	bármely olyan dolog készítése, birtoklása,	azzal a céllal, hogy majd az elkészült hamis pénzt

²⁶⁶MOLAN, Michael T., Criminal law textbook. 8th edition. HLT Publications. London. 1994. 324. o.

	felügyelete, amely alkalmas hamis bankjegy vagy hamis védett érme készítésére	továbbadja, vagy forgalomba hozza
A brit pénznem bankjegyének a reprodukálása (18.§)	Az illetékes hatóság előzetes, írásbeli engedélye nélkül bármely brit pénznem, vagy részének reprodukálása	itt nem szükséges forgalomba hozatali szándék, elégséges a brit pénznem elkészítésére való szándék
A brit pénznem érméjével kapcsolatos visszaélések (19.§)	A Kincstár írásbeli előzetes engedélye nélkül a brit érme imitálása, vagy imitált brit érmék birtoklása, illetve imitált brit érmék eladása, forgalomba hozatala, felügyelete	forgalomba hozatali szándékkal
Hamis bankjegyek és érmék tiltott importálása és exportálása (20-21.§)	A Kincstár hozzájárulása nélkül a behozatala, kivitelehamis bankjegyeknek vagy hamis védett érméknek,	forgalomba hozatali szándékkal

5.számú táblázat: az angol jog szerint a pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmények összefoglalása²⁶⁷

Legsúlyosabb esetben a pénzhamisítás 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A pénz büntetőjogi fogalmát a 27. § tartalmazza. E szerint bankjegynek minősül, bármely olyan bankjegy, amelyet Nagy Britanniában állítottak ki, vagy amelyet más országban állítottak ki ugyan, de forgalomképes fizetőeszközként használják, vagy használták. Védett érmenek minősül, amelyet szokásosan használnak egy adott országban, vagy amelyet az angol Kincstár rendeletben annak nyilvánít.²⁶⁸

4.8.3. Az Egyesült Államok pénzhamisításra vonatkozó jogi szabályozása

²⁶⁷MOLAN, (1944) 324-333. o.

²⁶⁸MOLAN, (1944) 331. o.

Az eredeti forrása a büntetőjognak bíró alkotta jog volt²⁶⁹, melyeket common-law bűncselekménynek neveztek. Az államok többsége a common-law bűncselekményeket – melyeket az angol letelepedők hoztak magukkal az új világba – még a mai napig használja állami büntető kódexekben.

Ma a legtöbb büntetőjogi szabály az USA-ban az állami büntető törvénykönyvekben találhatóak meg, melyeket az államok törvényhozói, illetve a helyhatósági kódexek esetében a városi tanács alkotott meg. A városi, helyhatósági rendeletek gyakran duplikálják az állami büntető törvénykönyv rendelkezéseit. Az állami büntető törvénykönyv felülírja a helyhatósági rendelkezést kollízió esetén.

A helyhatóságoknak megvan a lehetősége, hogy bűncselekményeket kreáljon, és büntetést írjon elő elkövetésükért. Viszont hatalmuk korlátozott:

- nem készíthetnek büntetteket (felonies)
- nem írhatnak elő nagyobb büntetést egy évi szabadságvesztésnél.

52 Büntető Törvénykönyv van az Egyesült Államokban. Minden államban van 1-1 továbbá Columbiái körzetben, és végezetül a szövetségi büntetőjogot tartalmazza az US Criminal Code. Az U.S. Criminal Code egy általános szövetségi törvénygyűjtemény, amely 52 fejezetből áll.²⁷⁰

Az USA büntetőjoga megkülönböztet szövetségi (federal crime) és állami bűncselekményeket (state crime). A pénzhamisítás szövetségi bűncselekménynek minősül. Az US. Code 18. „Bűncselekmények és büntető eljárás” cím alatt a 25. „Pénzhamisítás és hamisítás” fejezetben tartalmazza a deliktumra vonatkozó büntetőjogi szabályokat. A 471. szakaszban szabályozott törvényi tényállás a következőképp szól:

„Aki megtévesztő szándékkal készít hamis pénzt, meghamisít pénzt, vagy megváltoztatja a pénzen a biztonsági jegyeket 5000 dollárig terjedő pénzbüntetéssel és vagy 20 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Nemcsak a belföldi, hanem a külföldi pénzhamisítást is büntetni rendeli.

A szankció magasabb, mint Magyarországon. A magyar Büntető Törvénykönyv szerint, a pénzhamisításért alapesetben 2-8 évig terjedő szabadságvesztés jár.

4.8.4. A pénzhamisítás elleni küzdelem intézményi modellje az USA-ban: a Secret Service

²⁶⁹DAVID – BRIERLY (1968) 335. o.

²⁷⁰SAMAHA, Joel, Criminal law. 9th edition. Thomson Wadsworth. Belmont. 2008. 81. o.

Szintén az osztály keretein belül működik a nemzetközi kötelezettségből adódóan létrehozott Pénzhamisítás Elleni Nemzeti Központi Hivatal. Feladata a pénzhamisításról gyűjtött információk nemzeti szintű központosítása, elemzés-értékelés útján történő feldolgozása, a nyomozások támogatása, a nemzetközi bűnügyi együttműködésben való részvétel, valamint a Magyar Nemzeti Bankkal történő együttműködés.²⁷¹

A pénzhamisítás azon kevés bűncselekmények egyike, amely említve van az Amerikai Egyesült Államok jelenleg is hatályos alkotmányában. Az alkotmány 8. cikke tartalmazza, hogy büntetni kell a forgalomban lévő pénz és értékpapírok hamisítását. Az Amerikai Egyesült Államokban a pénzhamisítás elleni küzdelemben a következő három szerv vesz részt:

1. a Kincstár (Treasury), mely magába foglalja a Bureau of Engraving and Printing-t (Pénzkibocsátó Hivatal),
2. a Secret Service,
3. és a Federal Reserve System (FED, az Amerikai Egyesült Államok Központi Banki Rendszere)

A Kincstár – amelynek része a Bureau of Engraving and Printing – felel az USA valutájának kibocsátásáért és a pénz védelméért azáltal, hogy fejleszti és ellátja azt biztonsági jegyekkel.

A Secret Service hatáskörébe tartozik a pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmények nyomozása, felderítése, illetve e szerv felel a bűnmegelőzésért. Az Egyesült Államok Központi Banki Rendszere szerepe pedig a dollár integritásának a biztosítása és védelme.²⁷²

Érdemes röviden áttekinteni a Secret Service történetét, és jelenlegi státuszát. A Secret Service megalakulása a 19. század második felére tehető. Az amerikai polgárháború (1861-65) ideje alatt a forgalomban lévő pénzek körülbelül egyharmada, vagy más források szerint fele hamis volt. Ekkoriban a pénzhamisítás meglehetősen gyakori bűncselekménynek számított, sőt az Északi Unionisták állami szinten is készítettek hamis pénzeket Délre. A háborús, kaotikus viszonyok is kedveztek a pénzhamisítóknak. E bűncselekmény visszaszorítására, és a hamis pénzek forgalomból történő kiszűrésére alapították meg az Amerikai Titkosszolgálatot (United States Secret Service = USSS) 1865. július 5.-én. A Secret Service kezdetben a Kincstár részeként tevékenykedett, első

---

²⁷¹<http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/bunugyi-szakterulet/korrupcio-es-gazdasagi-bunozes> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁷² GAO Report, (1996) 4. o.

elnökét William P. Woodot, is az akkori Kincstári Titkár Hugh McCulloch nevezte ki.²⁷³ Kezdetben egyedüli és kizárólagos feladata volt a pénzhamisítással kapcsolatos ügyek nyomozása és felderítése, és a hamis pénzek forgalomból történő kivonása. A szervezet megalakulásakor még csak 30 főből állt, és központjának Washington lett kijelölve.²⁷⁴ Tevékenysége a 70-es évekre vált egyre hatékonyabbá. Ekkoriban fogták el a híres pénzhamisítót, Pete McCartney-t, akinél 65 000 dollár értékben volt hamis pénz. Később elvitték az Illinois államában lévő Decatur nevű településre, ahol egy búzatáblán ki kellett ásnia az általa elrejtett 60 000 dollár értékű maradék hamis pénzt.²⁷⁵ 1877-ben a Kongresszus elfogadott egy szabályozást, amely megtiltotta bármely érme, arany- vagy ezüstrúd hamisítását. 1882-ben a Kongresszus hivatalosan elismerte a Secret Service-t önálló szervezatként a Kincstáron belül, ennek ellenére nem volt elkülönült költségvetése a törvény szerint. Ez az *ex lex* állapot egészen 1951-ig fennállt. 1894-ben kezdte meg a Secret Service informálisan Cleveland elnök védelmét. William McKinley elnök ellen 1901-ben követtek el merényletet, és ezt követően a Kongresszus javaslatára 1902-ben vált a szervezet hivatalosan is az elnök testőrségévé. Ekkoriban még csak két teljes munkaidős testőre volt az amerikai elnöknek. A Kongresszus 1913-ban egy törvénnyel (Treasury Department Appropriations Act of 1913) hatalmazta fel a Secret Service-t az elnök, illetve választásokon az elnökjelöltek védelmére. A Truman elnök ellen intézett támadás következtében a Kongresszus elfogadott egy jogszabályt, amely most már tartósan felhatalmazta a Secret Service-t az elnök, az elnökjelöltek, illetve a családjuk védelmére. Kérésre még a miniszterelnöknek is biztosították a védelmet. Az elnök védelmére vonatkozó szabályok a Kennedy gyilkosság (1963) után még tovább bővültek. 1994-ben a US Code 18. cím 470. szakasza teremtette meg a büntethetőség feltételeit azokkal szemben, akik az Amerikai Egyesült Államok területén kívül követtek el pénzhamisítást (hamis pénz készítése, megszerzése, s azzal való kereskedés). A bűncselekményt úgy értékelték, mintha belföldön követtek volna el.

Felismerve a Secret Service központi szerepét a vagyon elleni bűnözés elleni küzdelemben, 2003-ban a szervezet a Kincstártól átkerült a Belügyminisztérium hatálya alá (U.S. Department of Homeland Security). Az ezt követő 5 év rendkívül sikeres periódus volt a Secret Service történetében: 29 ezer pénzhamisítót tartoztattak le, az ügyek 98%-a marasztalással végződött, és körülbelül 295 millió dollár értékben foglaltak

---

²⁷³SMITH, (1944) 82. o.

²⁷⁴GLASER, (1968) 109-110. o.

²⁷⁵BURNHAM, (1872) 58-59. o.

le hamis pénzeket. A Secret Service valamennyi bűncselekményt tekintve összesen 12 milliárd dollár értékű károkozást előzött meg ebben az 5 évben. A Secret Service jelenlegi igazgatója Joseph P. Clancy, akit Barack Obama nevezett ki 2015 februárjában. Mára a Secret Service egy szövetségi nyomozó hatósággá alakult át.²⁷⁶ Az USSS hatásköre kiterjed még a pénzhamisításon túl néhány, az amerikai büntetőjog szerint vagyon elleni bűncselekménynek minősülő deliktumra is.²⁷⁷ Hatáskörébe tartozik például:

- az azonosító lopás,
- a hamisítás és csalás jellegű magatartások,
- az elektronikai úton történő csalások, számítógépes csalások, kiberbűnözés,
- pénzmosás és még még hasonló bűncselekmények.

A Secret Service egy komplex szervezet. A Központi Ügynökségén belül megtalálható a Nemzeti Veszélyértékelő Központ (National Threat Assessment Center)²⁷⁸ a Hírszerző Osztály (Intelligence Division), a Pénzhamisítást Kutató Egység (Counterfeit Research Unit) az Elektronikai Bűnügyi Osztály (Electronic Crime Branch) és a Nyomozó Központ (Tracking Center).²⁷⁹

A Vagyon Elleni Bűncselekmények Munkacsoportja (Financial Crimes Task Forces =FCTF) egyesíti a privát szektor és más végrehajtó ügynökségek erőforrásait, a pénzhamisítás és más vagyon elleni bűncselekmények visszaszorítására. Jelenleg az Egyesült Államok területén 46 FCTF iroda található meg, amely helyi szinten lép fel a bűnözés ellen.²⁸⁰

A Nyomozástámogató Osztály (Investigative Support Division) fejleszti ki és szervezi meg az átfogó bűnügyi nyomozással kapcsolatos programot, és ez az osztály felelős a külföldi bűnüldöző tevékenységek összehangolásáért is. A proaktív akciókat, realizálásokat különleges ügynökök hajtják végre.

A Secret Service nemcsak felderíti és üldözi a pénzhamisító bűnszervezeteket, hanem egy saját laboratóriummal (Counterfeit Lab Headquarters) is rendelkezik, amely a foglalt le hamis vagy hamisított pénzeket elemzi. A laboratóriumban a pénzelemző szakértők a

---

²⁷⁶<http://www.secretservice.gov/about/history/> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁷⁷ U.S. Secret Service, United States Secret Service: Investigative Mission, available at <http://www.secretservice.gov/investigations.shtml> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁷⁸<http://www.secretservice.gov/protection/ntac/> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁷⁹<http://www.businessinsider.sg/an-up-close-look-at-the-secret-service-2014-10/4/#mw2QRi1UJHV1v6HY.97>(letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁸⁰<http://www.secretservice.gov/investigation/#counterfeit>(letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

legmodernebb technikai eszközökkel (nagy erősségű mikroszkóppal, UV lámpákkal stb.) állapítják meg a hamisgyanús pénzek eredeti vagy hamis voltát.²⁸¹

4.8.5. A font- és dollárhamisítás aktuális trendjei

A 150. évfordulóját tavaly ünneplő Secret Service a 2015-ös éves jelentésében²⁸² rámutatott arra, hogy az USA valutájának a hamisítása jelentős veszélyt hordoz az Egyesült Államok monetáris rendszerére. A tavalyi évben a Secret Service

- 145 pénzhamisító műhelyt számolt fel,
- 796 pénzhamisítót tartóztatott le
- 58 millió dollár értékben foglaltak le hamis pénzeket az Egyesült Államok belterületén.²⁸³

A dollárt nagy mennyiségben hamisítják az Egyesült Államok területén kívül is. A legtöbb dollárhamisító bünszervezet Dél-Amerikában, azon belül pedig leginkább Kolumbiában és Peruban található meg. A szervezett bűnözők felszámolására létrehoztak egy bűnüldözői projektet (Project South America) amelynek keretén belül a Secret Service helyi hatóságokkal és az Interpollal együttműködve lép fel a bűnözés ellen. Tavaly közel 30 millió dollár értékben foglaltak le hamis pénzeket.²⁸⁴

A Secret Service éves jelentésében foglalt számok mellett fontos felhívni a figyelmet a látenciára. A Government Accountability Office jelentése²⁸⁵ rámutat arra, hogy szinte lehetetlen (öt tényező miatt) megbecsülni az Egyesült Államok területén kívüli pénzhamisítás mértékét. E tényezők az alábbiak:

- A Secret Service jelentései csak a regisztrált bűncselekményeket tartalmazzák (a rejtve maradt, úgynevezett látens bűncselekményeket értelemszerűen nem tudják számszerűsíteni);
- A regisztrált adatok is eltérő képet mutathatnak a valóságtól, mert azok a számok domborodnak ki, ahová fókuszálta tevékenységét a Secret Service;
- A jó minőségű hamis pénzek (mint pl. ún. szuperdollár, amelyet terrorista szervezetek készítettek a 90-es években) nagy valószínűséggel alulreprezentáltak lehetnek (hiszen pont a hamis pénz magas minősége miatt lehet, hogy nem fedezték fel annak hamis voltát);

---

²⁸¹ <http://www.secretservice.gov/investigation/#counterfeit>(letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

²⁸² U.S. Secret Service: Annual Report 2015.

²⁸³ U.S. Secret Service: Annual Report 2015. 26. o.

²⁸⁴ Uo.

²⁸⁵ GAO Report (1996) 7. o.

- A számok növekedésében sok más formális tényező is szerepet játszhat, mint a bűnelkövetések tényleges növekedése. Így például 1993-ban a Secret Service megváltoztatta a külföldi számokra vonatkozó jelentési gyakorlatát, hogy azok minél inkább proaktívak legyenek;
- Végezetül a hamisítványok felismerése különböző időkben nagy mértékben ingadozhat.²⁸⁶

A fonthamisítások száma is viszonylag jelentős, még ha a dollárhamisításhoz képest elenyésző is. A brit pénzem iránti bizalom megőrzésében jelentős szerepet játszik az angol jegybank (Bank of England). A jegybank felelős, olyan pénzek kibocsátásáért, amelyet a forgalom használhat bizalommal valódként. E feladat részeként a jegybank vizsgálja szakértői véleményekkel a hamis pénzeket. Továbbá feladata, hogy regisztrálja a forgalomból kivont hamis pénzek számát. Az angol rendőrség miután lefoglalta a hamis pénzeket, továbbítja a jegybank számára, amely ezt követően analizálja azokat.

2016-ban körülbelül 347 000 hamis bankjegyet (angol fontot) vontak ki a forgalomból, melynek látszólagos értéke – mivel a hamis pénzek értéktelenek – közel 7.5 millió font. A mennyiség elsőre soknak tűnhet, viszont a forgalomban levő pénzek között a hamis pénzek száma elenyésző a valódi pénzekhez viszonyítva. Körülbelül 3.5 milliárd valódi angol font van a forgalomban, melynek névértéke meghaladja a 71 milliárd fontot.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy éves szinten hány hamis bankjegyet vontak ki a forgalomból, 2007 óta. A statisztikai adatokat a Bank of England regisztrálta, 2016. december 31.-ig bezárólag.

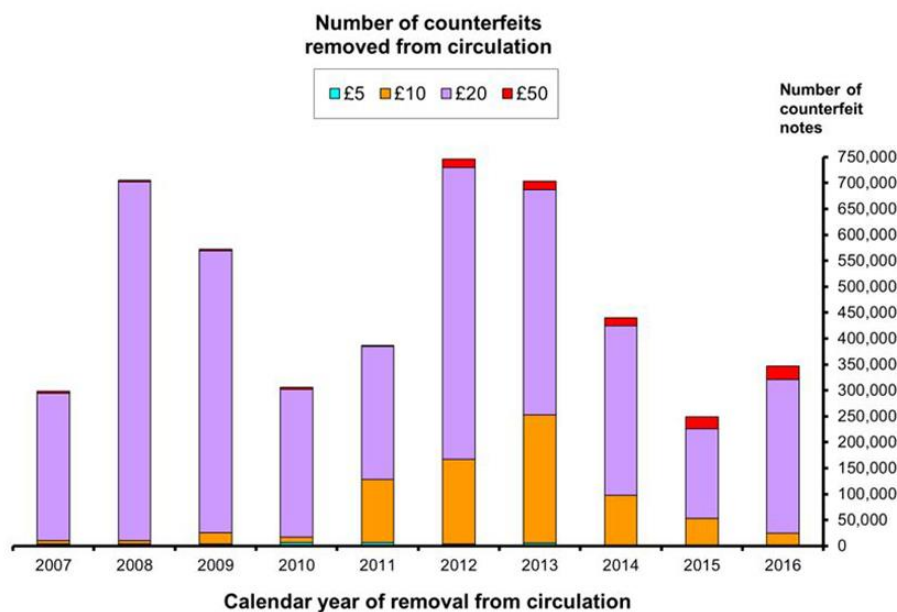
év	£5	£10	£20	£50	Összesen	Érték (millió £)
2016	2000	22000	297000	26000	347000	£7.470
2015	1,000	52,000	173,000	23,000	249,000	£5.135
2014	2,000	96,000	327,000	15,000	440,000	£8.260
2013	5,000	248,000	434,000	16,000	703,000	£11.985
2012	4,000	163,000	563,000	16,000	746,000	£13.710
2011	6,000	122,000	257,000	2,000	387,000	£6.490
2010	6,000	11,000	285,000	4,000	306,000	£6.040
2009	4,000	21,000	544,000	3,000	572,000	£11.260
2008	4,000	6,000	692,000	3,000	705,000	£14.070

²⁸⁶ Uo.

2007	4,000	6,000	284,000	4,000	298,000	£5.960
-------------	-------	-------	---------	-------	----------------	---------------

6.számú táblázat: a forgalomból kivont hamis pénzek száma és látszólagos értéke éves szinten Angliában 2007-2016 között.²⁸⁷

A fenti táblázatot két oszlopdíagram szemlélteti még jobban. Az első a forgalomból kivont hamis pénzek számára korlátozódik.

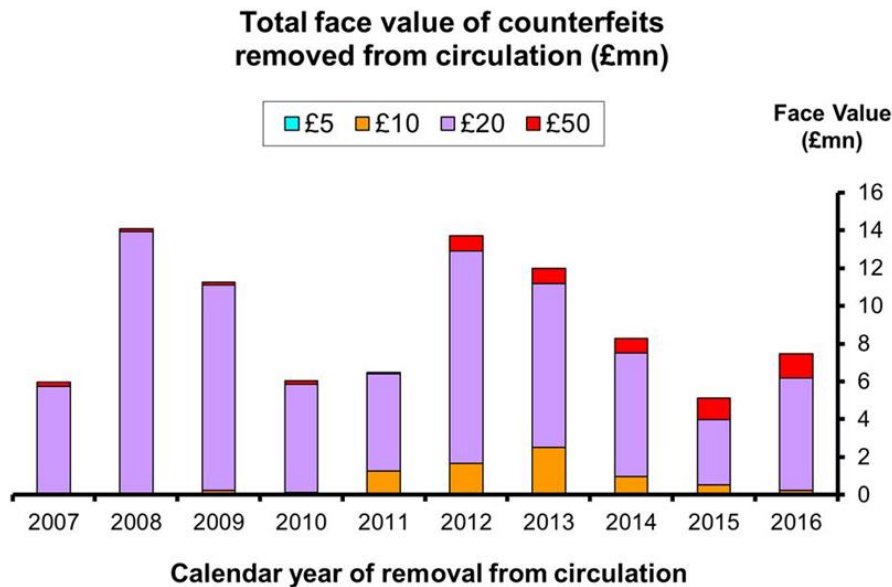
3.számú diagram: forgalomból kivont hamis pénzek száma Angliában éves szinten 2007-2016 között.²⁸⁸

A második diagram azt szemlélteti, hogy mekkora volt a forgalomból kivont hamis pénzek látszólagos értéke éves szinten Angliában. Jobboldali oszlop szerinti skála mutatja millió font értékben a hamis pénzek látszólagos értékét.

²⁸⁷<http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Pages/about/counterfeits.aspx> (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)

²⁸⁸<http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Pages/about/counterfeits.aspx> (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)

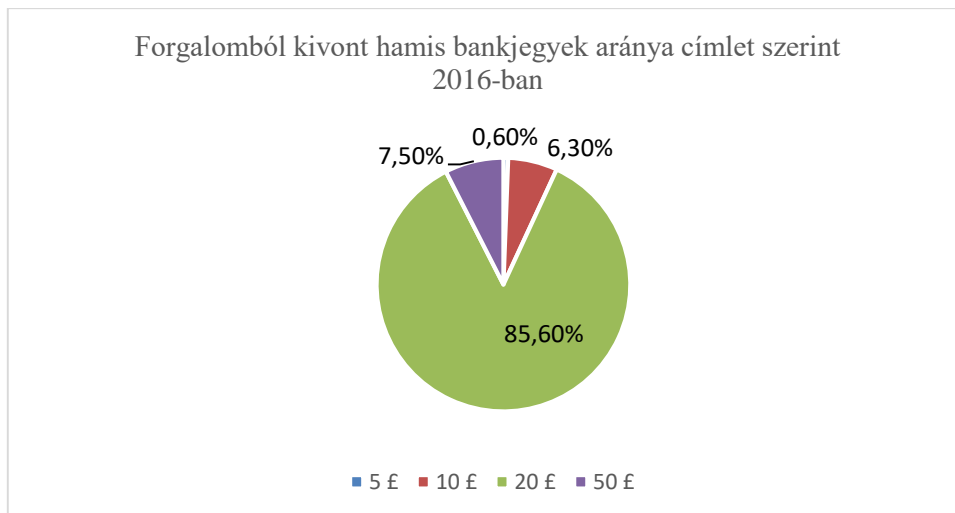

4.számú diagram: forgalomból kivont hamis pénzek látszólagos értéke Angliában éves szinten 2007-2016 közötti időszakban.²⁸⁹

A statisztikai adathoz azt hozzá kell tenni, hogy sok esetben a jegybank csak hónapokkal később jut a hamis pénzekhez. Ennek oka, hogy a rendőrség sokáig megőrzi bizonyítékként a hamis pénzeket, így azok regisztrálása már átnyúlhat a következő évre. A legtöbb hamis pénzt 2012-ben vonták ki a forgalomból, majdnem 750 ezret. A 2008-as év pedig azért kiemelendő, mert bár kevesebb hamis pénzt vontak ki a forgalomból, mint 2012-ban, de azok látszólagos értéke több mint 14 millió font volt.

Az alábbi kördiagram a hamis pénzek címlet szerinti megoszlását mutatja a 2016-os évből.

²⁸⁹<http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Pages/about/counterfeits.aspx> (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)

5.számú diagram: a forgalomból kivont hamis font bankjetgy címletek 2016-ban Angliában.²⁹⁰

A 2016-ban a bűnözők a 20 fontos címleteket hamisították a leginkább. A megelőző években is a hamis 20 fontos címletek emelkedtek ki a statisztikából. Az, hogy az elkövetők nem a legmagasabb címletet hamisítják – bár elméletben az érné meg legjobban – azzal magyarázható, hogy a kisebb címleteket kevésbé ellenőrzik a forgalomban. Ez megfigyelhető az euróhamisításnál is, ahol inkább a 20 és 50 eurós címletű pénzeket hamisítják, a 100 eurós címletű pénzeket csak elenyésző mennyiségben.

Az angol jegybank pénzhamisítás elleni stratégiáját az alábbi öt pontban lehet összefoglalni:

- korszerű állami bankjegyek kibocsátása,
- bankjegyek minőségének biztosítása a pénzek bevonásával és új biztonsági elemmel rendelkező pénzek forgalomba hozatalával
- bankjegyoktatás, mely magába foglalja az ingyenes nyomtatott s online prospektusokat, illetve kitanító mobil, alkalmazásokat android s IOS készülékekre.
- együttműködés a bűnügyi hatóságokkal,
- a bankjegykiadó automaták rendszeres ellenőrzése, illetve egy magatartás kódex kidolgozása a bankokkal, melybe rögzítik az autentikus bankjegykiadás szabályait.

A jegybank továbbá, 2016 szeptemberében bevezette a polimerből készített 5 fontos címletű pénzeket. A polimer bevonatnak köszönhetően sokkal tartósabb és

²⁹⁰<http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Pages/about/counterfeits.aspx> (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)

biztonságosabb lesz a pénz, élettartama előreláthatólag két és félszer hosszabb lesz a papírpénznél, és a pénzhamisítókát is nagyobb kihívás elé állítja. 2017. május 5-ig kivonták a forgalomból a régi papír 5 fontos címleteket, és 2017 nyarán lecserélték a 10 fontos papírpénzeket is polimerre.²⁹¹

---

²⁹¹http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Documents/kyb_lo_res.pdf (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)

5. A pénzhamisítás visszaszorítására vonatkozó nemzetközi Genfi Egyezmény

Az 1920-as években elterjedt bűncselekmény volt a pénzhamisítás Európában. A Genfi Egyezményt megelőző konferencián 27 állam összesített (bankok által szolgáltatott) statisztikája alapján megállapították, hogy 1924 és 1927 között körülbelül 3 millió dollár értékben koboztak el a hatóságok hamis pénzeket. A frankhamisítás ügy következtében nem véletlen, hogy a franciák kezdeményezték azt, hogy hozzanak létre egy nemzetközi egyezményt a pénzhamisítás tárgyában. A Nemzetek Szövetsége (vagy más néven Népszövetség) égisze alatt 1929. április 20.-án fogadták el a Genfi Egyezményt, amely „pénzhamisítás visszaszorítására irányuló nemzetközi egyezmény” címet viseli. Az aláíró államok felismerték, hogy a pénzhamisító bűnszervezetek már nem ismernek határokat, és a bűncselekmény nemzetközi problémává nőtte ki magát.²⁹²

Magyarország is csatlakozott az egyezményhez, amelyet az 1933. XI. törvénnyel hirdetett ki. Az egyezményt kihirdető törvény módosította a Csemegi-kódexet (1878. évi V. törvénycikk) valamint a büntetőtörvénykönyvek és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló 1908. évi XXXVI. törvénycikket is.

A Genfi Egyezmény jelenleg hatályos szabályai szerint a következő elkövetési magatartások büntetendők:

- pénz készítésére vagy megváltoztatására irányuló mindenféle csalárd cselekményt, bárminő eszköz szolgál is az eredmény elérésére;
- hamis pénznek csalárd módon történő forgalomba hozatalát;
- azokat a cselekményeket, amelyek hamis pénznek forgalomba hozatalát, az országba behozatalát, átvételét vagy megszerzését célozzák, tudva azt, hogy az hamis;
- ezeknek a bűncselekményeknek kísérletét és a szándékos részességet;
- azokat a csalárd cselekményeket, amelyek olyan eszközök vagy más tárgyak készítésére, átvételére vagy megszerzésére irányulnak, amelyek természetüknél fogva alkalmasak hamispénz készítésére vagy pénz megváltoztatására. (3. cikk)

Elkövetési tárgyat illetően a Genfi Egyezmény csak utal a nemzeti szabályokra, és csak annyit rögzít, hogy „*pénz alatt törvény alapján forgalomban levő papírpénzt – ideértve a bankjegyeket – és fémpénzt kell érteni.*”²⁹³ Az egyezmény kimondta a hazai és külföldi

---

²⁹²FITZ-MAURICE, Ernestine, Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency. In: The American Journal of International Law, Vol. 26, No. 3 July 1932. 533-534. o.

²⁹³ Genfi Egyezmény 2. cikk

valuták közötti megkülönböztetés tilalmát; „büntetés szempontjából nem szabad különbséget tenni aszerint, hogy hazai vagy külföldi pénzről van-e szó; ezt a rendelkezést nem lehet törvényben vagy egyezményben megkívánt viszonyosságtól függővé tenni.”²⁹⁴

A Genfi Egyezmény számos bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos szabályt tartalmaz:

- egy másik részes államában történő elítélést bűnismétlés esetén, visszaesés szempontjából el kell ismerni
- A szerződő fél állampolgárainak az eljárásban való részvételekor biztosítani kell a sértetti jogokat (7. cikk).
- Kölcsönös kiadatási egyezmény hiányában a külföldön pénzhamisítást elkövető saját állampolgárt ugyanúgy büntetőeljárás alá kell vonni, mintha saját jogterületén követte volna el (8. cikk).
- A szerződő felek a pénzhamisítás bűncselekményét egymás közt kiadatási oknak ismerik el (10. cikk).
- A hamis pénzt és a használt eszközöket és tárgyakat le kell foglalni, el kell kobozni és ki kell adni ama ország központi hivatalának, amelynek pénzére a bűncselekményt elkövették (11. cikk).

A Genfi Egyezmény tartalmaz továbbá intézményi szabályokat is: *„a pénzhamisítási ügyekben a nyomozást minden országban a központi hivatal irányítja a hazai törvényekben megszabott keretek között.”*

Ennek a központi hivatalnak szoros kapcsolatban kell lennie a kibocsátó szervezetekkel, az ország belföldi rendőrhatalaival és más országok központi hivatalaival. Minden ország központi hivatalának központosítania kell mindazokat az adatokat, amelyek a pénzhamisítás kinyomozását, megelőzését és megtorlását elősegítik és megkönnyítik.

különböző országok központi hivatalainak egymással közvetlenül kell levelezniük. Továbbá Mindegyik központi hivatal köteles megküldeni más országok központi hivatalainak a saját országa pénzei értéktelenített, hiteles példányainak gyűjteményét.

Végezetül rendszeresen értesíteni kell a külföldi központi hivatalokat, minden szükséges felvilágosítás közlésével a saját országában bekövetkezett új pénzkibocsátásokról, a pénzbevonásról és arról az időpontról, amikor valamely pénz forgalomképessége megszűnik. (12-14. cikk)

A Genfi Egyezményhez csatolt jegyzőkönyv tartalmazza azt az értelmezést, amely szerint

---

²⁹⁴FITZ-MAURICE, (1932) 540. o.

bankjegyhamisításnak minősül „*valamely bankjegyre alkalmazott oly lebélyegzés hamisítása, amely a bankjegyet meghatározott országban érvényessé teszi.*”²⁹⁵

A Genfi Egyezmény jelenleg is a legfontosabb nemzetközi multilaterális egyezmény a pénzhamisítással kapcsolatban, és jelentőségét növeli, hogy az Európai Unió jogforrások is ezen alapulnak.

---

²⁹⁵KÖRÖSMEZEINÉ Virág Regina, A pénzhamisítás hatályos tényállása. In: Rendészeti Szemle 2010/5. 88.-89. o.

6. Európai Unió jogforrások a pénzhamisítás tárgyában

6.1. A pénzhamisításra vonatkozó közösségi jogforrások kialakulása

A következő pénzhamisítás tárgyában hozott nemzetközi jogforrás regionális szintre szorítkozik: az Európai Unióra. 1992-ben a Maastrichti szerződés tartalmazta először az euró bevezetésére vonatkozó szabályokat. 1995-ben az Európai Tanács madridi értekezletén hoztak döntést a közös pénz nevééről és a felelősségi körök kiosztásáról, továbbá céldátumot jelöltek ki a készpénzes forma bevezetésére.²⁹⁶ Az eurót számlapénzként 1999-ben fizikai pénznemként pedig 2002-ben vezették be az eurozóna államaiban.

Az EU egyrészt büntetőjogon kívüli eszközökkel kívánta védeni az eurót. A Tanács 1338/2001/EK rendelete az euró pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedésekről, valamint a Tanács 1339/2001/EK rendelete, amely az 1338/2001/EK rendelet hatályának azon tagállamokra történő kiterjesztéséről szól, amelyek nem vezették be az eurót fizetőeszközként. Rendeletről lévén szó, ezek a jogforrások kötelezőek és közvetlenül hatályosak, és alkalmazandók a tagállamokban. E közösségi jogszabály elsősorban technikai jellegű biztonsági intézkedések bevezetését írja elő a tagállamok számára.

Másrészt büntetőjogi védelmet garantáló eszköz volt a 2000/383/IB. számú tanácsi kerethatározat, amely előírta a tagállamok számára a korábban említett Genfi Egyezményhez való csatlakozást. A tagállamok nagy része már a kerethatározat elfogadásakor ratifikálta a Genfi Egyezményt, így már egyfajta homogenitás jellemezte a nemzeti szabályozásokat. 2003-ra már valamennyi tagállam eleget tett ennek a kötelezettségnek.

A jogforrás rendelkezései szerint a tagállamoknak többféle intézkedést kellett bevezetniük az euró védelme érdekében, melyeket az alábbiak szerint csoportosíthatunk:

- a pénzhamisítás fogalma tekintetében egyrészt a pénzhamisítás általános forgalmának kereteit kell a tagállamoknak kibővíteni, másrészt új tényállást kell beiktatnia.
- az elkövetési tárgy fogalmának kibővítése
- szankciók meghatározása

---

²⁹⁶KLIMEK, Libor, Counterfeiting and protection of the euro: From early beginnings to the current legislative development. *Issues of Business and Law*, 4, 12–24. 2012. 13. o.

- nemzeti bíróságok joghatóságának kiterjesztése, úgy, hogy azok a pénzhamisítás elkövetőjével szemben állampolgárságra és az elkövetés helyére tekintet nélkül eljárhassanak
- jogi személyek felelősségre vonásának megteremtése.²⁹⁷

A Tanács 2001 decemberében újabb kerethatározatot hozott (2001/888/IB) amely a 2000-es kerethatározatot egy új rendelkezéssel egészítette ki. A rendelkezés szerint a visszaesői minőséget más tagállamban hozott ítélet alapján is meg kell állapítani, ha az elítélés 2000/383/IB. sz. kerethatározatban meghatározott pénzhamisítás miatt történt, függetlenül a hamisított fizetőeszköz fajtájától.²⁹⁸

6.2. Az Európai Bizottság javaslata, és a Tanácsi Kerethatározat leváltásának indokai

Az Európai Bizottság 2013 elején új javaslatot²⁹⁹ dolgozott ki az eurohamisítás elleni küzdelemre. Az irányelvtervezet az euró bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről szóló 2000/383/IB. sz. tanácsi kerethatározatra épül és annak helyébe lép. Az irányelvtervezet hatályban tartja a kerethatározat legtöbb rendelkezését (különösen a bűncselekmények fogalom meghatározásait), ugyanakkor figyelembe veszi a Lisszaboni Szerződéssel bevezetett újításokat, amelyek a büntetőjog területére vonatkozó jogalkotási hatáskör biztosítása révén megerősítették az EU csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos lehetőségeit. A Bizottság szerint az eddig hozott intézkedések nem rendelkeznek a szükséges visszatartó erővel, és ezért a hamisítás elleni védelem javítására van szükség. Jelentős eltérések tapasztalhatók tagállamokban alkalmazott szankciók mértéke között. Egyes tagállamokban nincsenek vagy csupán pénzbírság formáját öltik a legkisebb büntetési tételek, másokban pedig a minimális szankció akár tízéves börtönbüntetés is lehet.

E különbségek kedvezőtlenül érintik a határokon átnyúló bűnüldözést és az igazságügyi együttműködést. Az eurohamisítási szakértői csoport egy tanulmányához gyűjtött adatokból kiderül továbbá, hogy az elmúlt kilenc évben nagy számban fedeztek fel illegális pénznyomdákat azokban a tagállamokban, amelyek nem alkalmaznak

²⁹⁷ 2000/383/IB. számú kerethatározat 4-9. cikk.

²⁹⁸ JACSÓ Judit, Pénzhamisítás. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az európai büntetőjogi kézikönyve. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2008. 481. o.

²⁹⁹ Az Európai Bizottság javaslata: irányelv az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.

minimumszankciót, vagy ahol a legkisebb büntetési tétel a pénzbüntetés. Ez arra utal, hogy a hamisítást elkövető bűnözők előszeretettel választják tevékenységük színhelyül azt az országot, amelynek büntetési tételei enyhébbek. Végül pedig veszélyes fenyegetést jelent a harmadik országokban előállított hamis bankjegyek európai unióbeli terjesztése tekintetében az a tény, hogy jelenleg a hamis pénz terjesztésének bűncselekménye vonatkozásában nincsenek érvényben minimális és maximális büntetési tételek. Jól illusztrálja ezt a harmadik országokban (pl. Kolumbia, Peru) leleplezett nyomdák jelentős száma, és az ott lefoglalt, az Európai Unióba történő kivitelre és terjesztésre szánt hamis euró és más valuták nagy mennyisége. Mindebből az a következtetés adódik, hogy a tagállami szankciórendszerek különbségeinek jelenlegi mértéke negatívan hat az euró és más valuták hamisítással szembeni, büntetőjog általi védelmére.

Világszerte összesen körülbelül 913 milliárd értékű euró bankjegy, illetve 17 milliárd értékű euroérme van forgalomban. A becslések szerint 500 millió eurónyi kárt okoztak a pénzhamisítók az euró 2002-es bevezetése óta. Az euró, a forint és egyéb valuták továbbra is kedvelt célpontjai a bűnszervezeteknek. Az Europol szerint egy hosszú távú trend figyelhető meg a bűnözés szintjének növekedésében és továbbra is komoly veszélyt jelent az EU számára. Ez a forgalomból kivont hamis eurók, illetve a lefoglalt pénzhamisító eszközök magas számában is megmutatkozik.

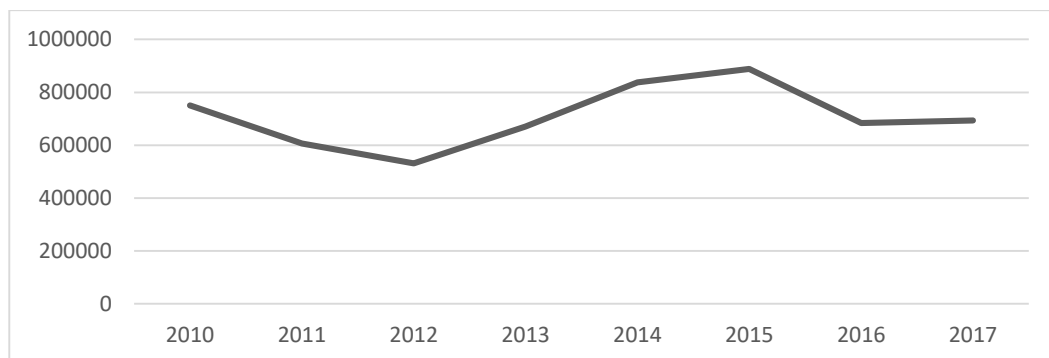
Az Európai Központi Bank legfrissebb statisztikája szerint³⁰⁰ 2012 óta folyamatosan növekszik a forgalomból kivont hamis vagy hamisított eurók száma. A következő táblázatban és diagramban szemléltetem az elmúlt évek statisztikáit:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
751 000	606 000	531 000	670 000	838 000	889 000	684 000	694 000

7.számú táblázat: éves szinten a forgalomból kivont hamis / hamisított eurók száma az Európai Unióban.³⁰¹

³⁰⁰ <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2015/html/pr150123.en.html> (letöltés ideje 2016. 02. 02.)

³⁰¹ <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2018/html/ecb.pr180126.en.html> (letöltés ideje 2018. 03. 02.)

7.számú diagram: éves szinten a forgalomból kivont hamis / hamisított eurók száma az Európai Unióban.³⁰²

A bűnözők elsősorban a 20 és 50 eurós bankjegyeket hamisítják, a kettőt együttvéve 86%-ban. Ennek elsősorban az lehet a valószínűsíthető oka, hogy ezeket a címleteket ritkábban ellenőrzik a forgalomban, mint például a 100 eurós bankjegyeket. A hamisítványok jelentős többségét (97.5%-t) az eurozóna területén találták meg. A maradék 2,5 % az eurozónán kívüli tagállamok (2%) illetve az EU-n kívüli országok között oszlik meg (0.5%). Feltételezésem szerint a harmadik országokban található hamis /hamisított eurók száma jóval magasabb lehet, viszont az EU tagállamok büntetőhatóságai oda kevésbé érnek el.

Összegezve a fentieket a korábbi jogi szabályozásban három fő probléma volt megfigyelhető az Európai Bizottság szerint:

1. *Nem voltak elégségesek a szankciók:* A pénzhamisítás büntetése nem volt kellően hatékony és nem volt visszatartó ereje. Jelentős különbségek voltak megfigyelhetők az egyes tagállamok szabályozásaiban. A Bizottság szerint a bűnöző szervezetek ott követték el inkább a pénzhamisítás bűncselekmény, ahol alacsonyabb volt a törvényi tényállás büntetési tétele (ez az ún. „forum shopping” jelenség).
2. *Határokon átívelő nyomozások akadályokba ütköztek:* A tagállamok közötti bűnügyi együttműködés sem volt eléggé hatékony. A nyomozás, illetve a vád eredményessége függhet a tagállamok közötti eltérő nyomozati eszközöktől. Egyes tagállamokban a pénzhamisítás nyomozásáért és vádeljárásáért felelős szervezeteknek nincs lehetőség olyan nyomozati eszközök alkalmazására, amelyek elengedhetetlen a szervezett és komoly bűncselekmények üldözéséhez. A Bizottság problémákat figyelt meg a következő területeken:

³⁰² <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2018/html/ecb.pr180126.en.html> (letöltés ideje 2018. 03. 02.)

- a. bűnözők lehallgatásában,
  - b. bankszámlák felügyeletében,
  - c. illetve egyéb pénzügyi nyomozásnál.
3. *Nem volt elégséges bűnmegelőzés:* A harmadik jelentős probléma pedig a prevenciót érinti. A bűnözés forrását nem (vagy csak későn) lehet megtalálni, ha büntető eljárások során a lefoglalt hamis vagy hamisított pénzek nem jutnak el időben az illetékes hatóságokhoz analizálásra. Így sajnos több hamis vagy hamisított pénz kerülhet forgalomba.

Az irányelvtervezet vegyes fogadtatásban részesült. A Tanács és az Európai Parlament (továbbiakban: EP) kérésére az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (továbbiakban: EGSZB) alkotott véleményt³⁰³ a tervezettel kapcsolatban. Az EGSZB szerint nincsenek olyan tudományos adatok, amelyek alátámasztanák azt a kijelentést, hogy a pénzhamisításra vonatkozó szankciók eltérő volta ösztönözné a hamisítók részéről az úgynevezett "forum shopping" jelenséget (a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztását), az EGSZB úgy látja, hogy nem feltétlenül indokolt a 2000-es kerethatározat olyan irányban történő átdolgozása, hogy rögzítésre kerüljön egy EU-n belül alkalmazandó minimális büntetési küszöb, amelynek a várható elrettentő hatása az EGSZB véleménye szerint vitatható.

Az EGSZB szerint vitatható továbbá, hogy szükség van-e az irányelvtervezet represszív jellegű megközelítésre, amely már jellegénél fogva is az alapvető szabadságjogok korlátozásával fenyeget, az is kétséges, hogy a javaslat egyáltalán hatékony lesz-e, mivel a minimális büntetési tétel meghatározása ellenére a büntetés gyakorlati értelmezése az egyes tagállamok jogi hagyományaitól függően és a bírók mérlegelési jogköre alapján országoként más és más lesz. Az EGSZB elismerte, hogy az euró hamisítása aggasztó jelenség, amely ellen hatékonyan kell küzdeni, azonban komoly aggályait fejezte ki a jelen kezdeményezésnek mind a tartalma, mind pedig az alapvető megközelítése miatt. EGSZB emlékeztetett arra, hogy egy európai bűnüldözési térség kialakításához egyúttal meg kell erősíteni a védelemhez való jogokat, mindenekelőtt az Eurojust és az Europol keretében, mivel csak így lehet eleget tenni az alapjogok tiszteletben tartására vonatkozó, a szerződésekben rögzített kívánalomnak (Európa Unió Működéséről Szóló Szerződés 67. cikk (1) bekezdés és 83. cikk (3) bekezdés). Az EGSZB felhívta a figyelmet arra,

---

³⁰³ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)).

hogy az elkövetők lehetnek olyan, alapvetően jóhiszemű állampolgárok is, akik kénytelenek a tudtukon kívül kapott hamis pénztől megszabadulni. Az ilyen elkövetőkkel szemben aránytalanok a szankciók, és az EGSZB véleménye szerint a cselekvés mögötti szándékot is kiemelten figyelembe kell venni, ami az irányelvjavaslat preambulumaának bekezdéseiben nem kap kellő hangsúlyt.

A Gazdasági és Szociális Bizottsággal ellentétben az Európai Központi Bank (továbbiakban: EKB) véleményében³⁰⁴ üdvözölte az irányelvtervezet megszületését, illetve az abba foglalt rendelkezéseket. EKB megjegyezte a tervezettel kapcsolatban, hogy a hamisított bankjegyek és érmék nem kizárólag az elkészült hamisított bankjegyekre és érmékre korlátozódnak, de ebbe a körbe tartozhatnak a befejezetlen hamisított bankjegyek és érmék, amelyek elkészülte folyamatban van. A bűnüldözési hatóságok befejezetlen hamisítványokra is bukkanhatnak. A rendőrség által a rejtett hamisító üzemek lefoglalása során alkalmazott általános metódus azt célozza meg, hogy az intézkedésre a tényleges bűnelkövetés közben kerüljön sor. Ez megítélés kérdése, és más esetekben előfordulhat, hogy csak kevés elkészült terméket, viszont számos előkészület alatt lévő terméket találnak. Az EKB megjegyezte, hogy az ilyen befejezetlen hamisítványok nem rendelkeznek névértékkel, viszont van lehetséges névértékük, amelyet figyelembe kell venni az irányelvtervezet 5. cikkében foglalt arányos büntetés meghatározása során. Erre tekintettel az irányelvtervezetet módosítani kell annak érdekében, hogy azok a befejezetlen hamisítványok vonatkozásában tartalmazzák a lehetséges névértékre való hivatkozást. A lehetséges névértéket további tényezőként kell figyelembe venni az irányelvtervezet 3. cikk (1) bekezdésének a)-c) pontjaiban foglalt bűncselekmények esetében alkalmazott arányos büntetés kiszabásakor.

6.3. Az elfogadott irányelv szabályai

A Bizottság javaslata alapján az Európai Parlament és a Tanács 2014 májusában fogadta el az új irányelvet.³⁰⁵ Az új irányelv elsősorban a fent említett problémákra kívánt válaszolni. Az irányelv szabályozási minimumokat állapít meg a bűncselekmények és

---

³⁰⁴ Az Európai Központi Bank véleménye (2013. május 28.): az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti javaslatról.

³⁰⁵ 2014/62/EU Irányelv

szankciók meghatározása tekintetében és nemcsak az eurót, hanem más pénznemeket (így a forintot is) büntetőjogi védelemben kívánja részesíteni.

Az irányelv alapján pénznek³⁰⁶ minősül minden olyan bankjegy és érme, amely törvényes fizetőeszköz, beleértve az eurobankjegyeket és euroérméket, amelyek a 974/98/EK rendeletnek megfelelően törvényes fizetőeszközök. Itt érdemes megemlíteni, hogy azon bankjegyek és érmék vonatkozásában is büntetendő a pénzhamisítás, amelyeket még nem bocsátottak ki, de amelyeket törvényes fizetőeszközként történő forgalomba hozatalra szánnak.³⁰⁷

A direktívában található elkövetési magatartásokat³⁰⁸ 3 csoportra lehet bontani:

A produktív jellegű magatartások. Ide tartozik: pénz hamisítása vagy meghamisítása, a felhasznált eszközöktől függetlenül;

Disztributív magatartások: hamis vagy hamisított pénz csalárd forgalomba hozatala; hamis vagy hamisított pénz behozatala, kivitele, szállítása, elfogadása vagy megszerzése forgalomba hozatal céljából, annak tudatában, hogy az hamis;

Pénzhamisítást elősegítő magatartások: a következők csalárd előállítása, elfogadása, megszerzése vagy birtoklása: pénz hamisítására vagy meghamisítására különösen alkalmas szerszámok, tárgyak, számítógépes programok, adatok vagy egyéb eszközök; vagybiztonsági jellemzők, úgy mint hologramok, vízjelek vagy a pénz más, a hamisítás elleni védelmet szolgáló alkotórészei.

A produktív jellegű elkövetési magatartásoknál az új irányelv előírja a tagállamok számára, hogy természetes személyekkel szemben a büntetési tétel felső határa minimum 8 évi szabadságvesztés legyen.³⁰⁹ Disztributív magatartásoknál ez a felső határ minimum 5 évi szabadságvesztés, de az irányelv tartalmaz egy megengedő szabályt abban az esetben, ha valaki jogszerű gyanánt szerzett hamis pénzeket, de utóbb azt felismerve csalárd módon túlad rajta, akkor enyhébb szankció is előírható (ez a korábbi magyar Btk.-ban³¹⁰ a „hamis pénz kiadásának” tényállásának felelt meg, amely az új Btk.-ból már

---

³⁰⁶ 2014/62/EU Irányelv 2. cikk.

³⁰⁷ 2014/62/EU Irányelv 3. cikk (3)

³⁰⁸ 2014/62/EU Irányelv 3. cikk.

³⁰⁹ 2014/62/EU Irányelv 5. cikk (3).

³¹⁰ GÁL István László, A bűnmegelőzés néhány kérdése a pénzhamisítással kapcsolatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.) Tanulmányok a „Határország szerepe a bűnmegelőzésben” című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények; 2. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs. 2003. 157-159.o.

kikerült.)³¹¹ A pénzhamisítást elősegítő magatartások esetében az irányelv csak annyit rögzít, hogy szabadságvesztéssel járó maximális szankcióval legyenek büntetendők.³¹²

Valamennyi elkövetési magatartás esetében az irányelv előírja, hogy bűncselekmények elkövetésére való felbujtás és az azok elkövetéséhez nyújtott bűnsegély büntetendő legyen. Ugyanez elmondható a bűncselekmények kísérletéről, a pénzhamisítást elősegítő magatartások kivételével.³¹³

Az irányelv külön szabályokat ír elő jogi személyekre. Az irányelv megfogalmazásában jogi személynek minősül minden, az alkalmazandó jog értelmében jogi személyiséggel rendelkező jogalany, kivéve az államokat és a közhatalmi jogosítványokat gyakorló közjogi testületeket, valamint a közjogi nemzetközi szervezeteket.³¹⁴ Jogi személyekkel szemben alkalmazható szankcióknál³¹⁵ egy kötelező elem található: pénzbüntetés. Emellett példálózó jelleggel felsorol egyéb lehetséges jogkövetkezményeket:

- kizárás az állami kedvezményekből és támogatásokból
- gazdasági tevékenységek gyakorlásától való ideiglenes vagy végleges eltiltás;
- bírósági felügyelet alá helyezés;
- a bíróság által elrendelt megszüntetés;
- a bűncselekmény elkövetésére használt létesítmények ideiglenes vagy végleges bezárása.

A határokon átnyúló bűnügyi együttműködést elősegítve az irányelv előírja: olyan hatékony nyomozati eszközök álljanak rendelkezésére a hatóságok számára a pénzhamisításos ügyekben, mint amilyeneket a szervezett bűnözés vagy egyéb súlyos bűncselekmények esetében alkalmaznak.³¹⁶

A tagállamoknak biztosítani kell, hogy a büntetőeljárások során haladéktalanul sor kerülhessen a hamisgyanús eurobankjegyek és -érmék megvizsgálására a nemzeti analízáló központoknál. A nemzeti érmeanalízáló központ részéről pedig kötelezettség a további hamisítványok elemzése, azonosítása, a mihamarabbi felderítés érdekében. Az illetékes hatóságok a szükséges mintákat késedelem nélkül, de legkésőbb a

---

³¹¹ 2014/62/EU Irányelv 5. cikk (4).

³¹² 2014/62/EU Irányelv 5. cikk (2).

³¹³ 2014/62/EU Irányelv 4. cikk.

³¹⁴ 2014/62/EU Irányelv 2. cikk.

³¹⁵ 2014/62/EU Irányelv 7. cikk.

³¹⁶ 2014/62/EU Irányelv 9. cikk.

büntetőeljárással kapcsolatos jogerős döntés meghozatalával egyidőben kötelesek átadni.³¹⁷

A tagállamok új kötelezettsége a pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmények miatt vádemelés alatt álló és elítélt személyre vonatkozó adatok elküldése az Európai Bizottságnak.³¹⁸

A tagállamoknak 2 év áll rendelkezésre a kihirdetéstől, hogy átültessék az irányelv rendelkezéseit a saját jogrendszerükbe. Erről pedig jelentéstételi kötelezettségük van az Európai Bizottság felé.³¹⁹

6.4.A magyar szabályozás megfelelése

A korábbi tanácsi kerethatározat, illetve az új irányelv is megköveteli a tagállamoktól, hogy írják alá, és alkalmazzák a nemzeti jog részeként a Genfi Egyezményt. Magyarország ennek már jóval korábban az 1933. évi XI. törvénycikkkel eleget tett, amellyel becikkelyezte a Genfi Egyezményt a magyar jogrendszerbe. A törvény a mai napig hatályos.³²⁰

A Btk. a pénzhamisítást a XXXVIII. Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények Fejezetben szabályozza. A pénzhamisítás jogi tárgya a pénzforgalom biztonsága, a pénzbe vetett bizalom, illetve az állam pénzkibocsátási monopóliuma.³²¹ A magyar szabályozás a produktív, illetve a disztributív magatartásokat is büntetni rendeli, és mindkét esetben a büntetési tétel felső határa (alapesetben) 8 évi szabadságvesztés, amely megfelel az irányelv követelményeinek.

A pénzhamisításnak az előkészülete is büntetendő. Továbbá a Btk. *sui generis delictumként* a pénzhamisítás elősegítését önálló tényállásban szabályozza.³²² A törvényhozó előkészületi magatartásokat befejezett bűncselekményként szabályoz, mivel előfordulhat olyan eset, hogy az elkövető szándéka a pénzhamisítás elkövetésére nem terjed ki. Nagy Zoltán felesleges duplumnak tartja a szabályozást, mert nem életszerű,

---

³¹⁷ 2014/62/EU Irányelv 10. cikk.

³¹⁸ 2014/62/EU Irányelv 11. cikk.

³¹⁹ 2014/62/EU Irányelv 14. cikk.

³²⁰ GÁL István László, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (főszerk.): Új Btk. Kommentár 7. kötet különös rész. Nemzeti Közzolgálati és Tankönyvkiadó Budapest. 2013. 196. o.

³²¹ KARSAI Krisztina, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai – Szomora – Vida: Anyagi büntetőjog különös rész II. Iusperius Bt. Szeged. 2013. 239. o.

³²² GULA József, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Horváth Tibor – Lévay Miklós (szerk.): Magyar Büntetőjog Különös Rész. Complex kiadó, Budapest, 2013. 586. o.

hogy az elkövető e tevékenységeket nem a pénzhamisítás céljából valósítja meg.³²³ Véleményem szerint a tényállásnak, annak ellenére, hogy a statisztikák³²⁴ is alátámasztják Nagy Zoltán érvelését, az uniós szabályozásnak való megfelelés miatt továbbra is indokolt, hogy a Btk. büntetni rendelje a pénzhamisítás elősegítését. Az előkészület, illetve az elősegítés is szabadságvesztéssel büntetendő, ami szintén megfelel az irányelvben előírtaknak. Összességében megítélésem szerint nincs szükség a Btk. módosítására.

A fent elmondottak ellenére a magyar államnak lesz feladata a következőkben:

- bűnügyi együttműködésben
- a hamis vagy hamisított eurobankjegyeknek és -érméknek a hamisítványok elemzése és felderítése céljából történő átadásában
- illetve a bűnügyi statisztikák megküldésében.

A pénzhamisítás mindig is egy komoly és társadalomra veszélyes³²⁵ bűncselekménynek minősült, ez még inkább igaz amióta nemzetközivé vált. A hatékony bűnözés elleni küzdelemhez elengedhetetlen az EU tagállamainak együttműködése, amelyet az új irányelv remélhetőleg elősegít majd.

7. A pénzhamisítás tényállása de lege lata és de lege ferenda

7.1. A 2012. évi C. törvény módosításai

A 2013 július elsején hatályba lépett negyedik kodifikált Büntető Törvénykönyvünk (2012. évi C. törvény) novumokat hozott a pénzhamisítás törvényi tényállásának szabályozásában is.

Az egyik ilyen változás, hogy a jogalkotó létrehozott egy új önálló fejezetet „*Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények*” címmel, ahová elhelyezte a pénzhamisítás, a pénzhamisítás elősegítése, a bélyeghamisítás és a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos deliktumokat, melyek az 1978-as Btk.-ban még a „*Gazdasági bűncselekmények*” között kerültek szabályozásra.

---

³²³NAGY, (2014) 497. o.

³²⁴Pénzhamisítás elősegítése tekintetében a hatóságok 2009-ben 1, 2010–2012 között egyet sem, 2013-ban pedig mindössze 2 bűncselekményt regisztráltak. Forrás: Tájékoztató a 2013. évi Bűnözésről. Legfőbb Ügyészség, Budapest. 2014. 24. o.

³²⁵KÓHALMI László, Nekrológ a társadalomra veszélyességről. In: Rendészeti Szemle 2007/7-8. 145-147.o.

Másik érdemi változás, hogy megszűnt a hamis pénz kiadásának önálló tényállása, valamint szigorodott az előkészület, illetve a minősített eset büntetési tétele is. Megállapítható tehát, hogy bár relatíve időtállóan bizonyul a pénzhamisítás deliktumának törvényi szabályozása, mégis a jogalkotói finomhangolások kedvezően hatnának a jogtárgy védelem fokozása tekintetében.

7.2.A pénzhamisítás jogi tárgya

A pénzhamisítás joghistóriai előzményeivel kapcsolatosan azt a sommás megállapítást tehetjük, hogy évszázadokon át hűtlenségi deliktumként értelmezték, mivel a pénzhamisító cselekményével magát az uralkodót sértette meg, s többnyire súlyos szankciót helyezett kilátásba a tett elkövetővel szemben a jogalkotó (pl. a Tripartitumban fej-és jószágvesztést).

Az új Büntető Törvénykönyv indokolása szerint a bűncselekmény jogi tárgya nem változott a korábbi jogi szabályozáshoz képest, továbbra is a pénz- és az értékpapír-forgalom, valamint a kibocsátott pénzbe vetett bizalom és a pénzgazdálkodás törvényes rendjéhez fűződő érdek. Mindez egybecseng a jogirodalomban képviselt álláspontokkal.³²⁶

Kondorosi András tanulmányában³²⁷ a fenti egységes állásponttal szemben felhívja a figyelmet a bűncselekmény kettős jogtárgysérelmére. Rámutat arra, hogy a bűncselekménynek egyrészt van egy közösségi jogi tárgya, másrészt egy individuális jogi tárgya (például abban az esetben, ha a sértett elfogad hamis pénzt, őt vagyoni kár éri). A bírósági gyakorlat is egységes abban, hogy ilyen esetekben nem állapít meg

---

³²⁶GÁL István László: Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (Szerk.): Új Btk. Kommentár. 7. kötet, Különös rész. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyvkiadó. Budapest, 2013. 197. o.;

KARSAI Krisztina: Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (Szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz. Complex Kiadó, Budapest. 2013. 817. o.;

Kőrösmezeiné Virág Regina: A pénzhamisítás hatályos törvényi tényállása. In: Rendészeti Szemle, 2010/5. szám, 92. o.;

MOLNÁR Gábor, Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Kónya István (Szerk.): Magyar Büntetőjog, Kommentár a gyakorlat számára 3. kiadás. II. Kötet. Hvg-orac Lap és Könyvkiadó Kft, Budapest. 2013. 1456. o.

NAGY Zoltán: A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Tóth Mihály – Nagy Zoltán (Szerk.): Magyar Büntetőjog Különös rész. Osiris Kiadó, Budapest. 2014. 495. o.;

Polt Péter: Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: [Blaskó et al]: Büntetőjog Különös rész II. Rejtjel Kiadó, Budapest. 2013. 275. o.

TÓTH Mihály, Gazdasági bűnözés és bűncselekmények. Kjk-kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest. 2002. 374. o.

³²⁷KONDOROSI, (2012) 77-78. o.

pénzhamisítást csalással halmazatban, mivel valamennyi jog által védett érdek védelmére alkalmas a pénzhamisítás törvényi tényállása. Ezért meglátásom szerint a pénzhamisítás jellegzetes, de nem kizárólagos jogi tárgya a pénzforgalom rendje (közösségi jogi tárgy), míg másodlagos jogi tárgya a sértettek vagyoni jogai (individuális jogi tárgy).

A fenti gondolatmenet a német közvetítő iskola atyjának, Franz von Lisztnek a munkásságában már megjelent, aki a pénzhamisítást olyan vegyes természetű bűncselekménynek tekintette, amely több jogtárgy ellen irányul: egyrészt a magánszemélyek vagyoni érdekeit, másrészt a közösségi oldalról a forgalom biztonságát támadja.³²⁸

7.3. A pénzhamisítás elkövetési tárgya – avagy a pénz büntetőjogi fogalma

Földvári szerint az elkövetési tárgy fogalmilag „*az a fizikai léttel bíró dolog, amelyen a védelmet igénylő érték megjelenik.*”³²⁹ Abban az esetben, ha az elkövetési magatartás:

- a pénz meghamisítása, illetve
- a meghamisított pénz megszerzése, forgalomba hozatala, vagy azzal tranzit jellegű cselekmények,

akkor elkövetési tárgynak tekintendő a már forgalomban lévő, vagy a jövőben meghatározott időponttól törvényes fizetőeszköz (bankjegy és érme egyaránt). Nem beszélhetünk elkövetési tárgyról, ha az elkövetési magatartás:

- a pénz utánzása illetve,
- hamis pénz megszerzése, forgalomba hozatala, vagy azzal tranzit jellegű cselekmények esetén. A hamis pénz a bűncselekmény produktumának minősül.³³⁰

A pénzkibocsátás egy állami monopólium, amelyet az államok rendszerint a jegybankokon keresztül gyakorolnak. Hazánkban a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (2) bekezdése szerint az MNB jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és érmekibocsátásra. Az MNB által Magyarország hivatalos pénznemében kibocsátott bankjegy és érme – ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is – Magyarország törvényes fizetőeszköze. Valamennyi állam törvényes fizetőeszköze a pénzhamisítás elkövetési tárgya lehet. A pénzhamisítás elnyomásáról

---

³²⁸ANGYAL, (1940) 33. o.

³²⁹FÖLDVÁRI, (2006) 94. o.

³³⁰FONYÓ Antal, A gazdasági bűncselekmények. In: Fonyó Antal (Szerk.), Magyar Büntetőjog különös rész. BM, Budapest, 1981. 455. o.

szóló 1929-ben elfogadott Genfi Egyezmény³³¹ előírásainak megfelelően a külföldi pénz és értékpapír azonos büntetőjogi védelemben részesül a hazaiával.

Az értelmező rendelkezés [Btk. 389.§ (5) bekezdés a) pontja] kimondja, hogy pénz: törvényes fizetőeszköznek minősülő, vagy jogszabály, az európai uniós jogi aktus vagy a pénzkibocsátásra jogosult intézmény hivatalos közleménye alapján a jövőben, meghatározott időponttól annak minősülő bankjegy és érme.

A forgalomból kivont fizetőeszköz akkor minősülhet büntetőjogi értelemben pénznek, ha annak törvényes fizetőeszközzé történő beváltására jogszabály, vagy az európai uniós jogi aktusa alapján a kivont bankjegyet, illetve érmét kibocsátó állam nemzeti bankja köteles, vagy arra kötelezettséget vállalt. Erre jó példa a német márka, amely esetén a német jegybank euróra történő beváltását korlátlan ideig vállalta.³³²

A Btk. 389.§ (5) bekezdés c) pontja szerint pénz utánzásának kell tekinteni a forgalomból kivont pénz olyan megváltoztatását is, hogy az forgalomban levő pénz látszatát kelti. Véleményem szerint, az utánzás helyett pontosabb lett volna a „*pénz meghamisításának kell tekinteni*” szövegformula alkalmazása, mivel az eredeti pénz megváltoztatása definíció szerint meghamisításnak minősül, nem pedig utánzásnak.

Ha a beváltási kötelezettség, illetve a forgalomba levő pénz látszatát keltő pénz feltétele hiányzik, akkor a forgalomból kivont pénz hamisítása, megtévesztő jellegű forgalomba hozatal esetén csalásként lesz minősíthető.³³³

Egyetértek Kondorosi álláspontjával, amely szerint nem szükséges külön nevesíteni „az európai uniós jogi aktust”, mert ezzel a jogalkotó azt a látszatot kelti, hogy a magyar jogban közvetlen hatállyal rendelkező normák nemtekinthetők jogszabálynak. Kedvezőnek tekinthető változás a korábbi a szabályozáshoz képest, hogy kikerült az a felesleges kitétel, miszerint a külföldi pénz alatt az eurót is érteni kell [(Btké. 24.§ (3) bekezdés 2. pont]. Jobbiztonsági szempontból üdvözlendő változás továbbá, hogy a pénzre vonatkozó büntetőjogi értelmező rendelkezés már nem törvényerejű rendeletben, hanem a Btk.-ban került szabályozásra.³³⁴

A törvény kimondja, hogy a bankjeggyel azonos megítélés alá esik a sorozatban kibocsátott, nyomdai úton előállított értékpapír, feltéve, hogy az átruházását jogszabály vagy az értékpapírra rávezetett nyilatkozat nem korlátozza vagy zárja ki. Az értékpapír

---

³³¹Lásd bővebben: 1933. évi XI. törvény a pénzhamisítás elnyomásáról szóló nemzetközi egyezmény becikkelyezése tárgyában

³³²GÁL, (2013) 197. o.

³³³MOLNÁR, (2013) 1457. o.

³³⁴KONDOROSI, (2012) 85. o.

a Polgári Törvénykönyv 6:565.§ (1) bekezdésesszerint olyan egyoldalú jognyilatkozat, amely papíralapú okiratként vagy jogszabályban megjelölt más módon létrehozott, rögzített, nyilvántartott és továbbított adatösszességként (dematerializált értékpapírként) a benne foglalt jogot úgy testesíti meg, hogy azt a jogot gyakorolni, arról rendelkezni csak az értékpapír által, annak birtokában lehet. Az előbbiekből következik, hogy dematerializált értékpapír nem lehet a pénzhamisítás elkövetési tárgya. Arra vonatkozó feltétel nincs, hogy kitől származzon az értékpapír, lehet az államtól vagy egyéb szervezettől is, a lényeg, hogy sorozatban legyen kibocsátva, nyomdai úton legyen előállítva, illetve a bankjeggyel azonos megítélés alá esik, ha forgalmuk teljesen szabad, azaz átruházásukat sem jogszabály, sem az értékpapíron feltüntetett nyilatkozat nem zárja ki, vagy nem korlátozza.

Az állam által kibocsátott értékpapírok közé tartozik a kárpótlási jegy, a kincstárjegy és a kötvény. Utóbbit nemcsak az állam, hanem más szervezetek is kibocsáthatják. Elkövetési tárgynak minősül továbbá a letéti jegy a befektetési jegy, a részvény, a vagyonjegy, valamint a közraktári jegy. Bár polgári jogilag értékpapírnak számít a csekk, az utazási csekk és a váltó, ezek hamisítása készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának minősül a Btk. 459. § (1) bekezdésének 19. pontjában foglalt értelmező rendelkezésre figyelemmel.³³⁵

Meglátásom szerint, – a jogalkalmazás megkönnyítése szempontjából – célszerűbb lenne egy taxatív felsorolást létrehozni jogalkotónak, hogy mely értékpapírok minősülnek büntetőjogi értelemben pénznek. Nem tűnik eléggé átgondoltnak a szabályozás abból a szempontból sem, hogy meghatározott értékpapírok (így a csekk, és a váltó) hamisítása készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának minősül csak, amely vétségi alakzatban került szabályozásra és, amelynek büntetési tétele két évig terjedő szabadságvesztés. Ugyanakkor a többi, akár pénzben azonos értékkel rendelkező értékpapírok hamisítása pénzhamisítás büntetnének minősül, és kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. E problémának a feloldása vagy a két bűncselekmény büntetési tételének a közelítésével, vagy az értékpapírok egységesen történő kezelésével lenne megoldható.

Az elkövetési tárgyat tekintve a joggyakorlatban több probléma felmerült. Az első ilyen problémakör az ún. álpénzek esete. Véleményem szerint az álpénznek³³⁶két fajtáját lehet megkülönböztetni:

---

³³⁵MOLNÁR, (2013) 1457. o.

³³⁶A témához lásd még: PIKLER J. Gyula, Valódi pénz és álpénz. Nyugat 1922/1.

- valós pénzen alapuló álpénzek,
- fantázia pénzek.

Egyrészt vannak olyan álpénzek, amelyek valós pénzen alapulnak, de egy vagy több tulajdonságuk (például a pénz címlete, színe stb.) eltér a forgalomban levőtől. Ide lehetne sorolni például egy 54 000 forint címletű pénzt, ahol csak a címlet tér a valóditól. Az első kategóriának egy különleges esete, amikor csak egy vagy két tulajdonsága egyezik meg az álpénznek a valós pénzzel pl. a fémkorongok, – ahol csak a pénz alakja és súlya egyezik meg a valóssal – amelyekkel elsősorban pénzautomatákat kívánnak „megtévesztetni” az elkövetők.

Másrészt léteznek az ún. fantázia pénzek, ahol nem is tesznek kísérletet arra, hogy a valós pénzt utánozzák, hanem egy teljesen újat kreálnak (ide tartozik például egy fantázia államtól készített pénz).

Az ún. fémkorong ügyben meghozott felsőbbírószági döntés pénzhamisítás helyett csalást állapított meg a nyerőautomatába bedobott fémkorongok esetén (BH 1986. 312). A jogeset lényegi összefoglalója alapján, az elkövető 10 forintosoknak megfelelő súlyú, vastagságú és átmérőjű fémkorongokat készített, amelyeket játékautomatákba dobott be. 2041 darab fémkorongot használt fel a játék során, és ezáltal az üzemeltetőnek összesen 20 410 forint kárt okozott. Az első fokú bíróság apénzhamisítás miatt emelt ügyészi vádtól eltérően, a vádlottat folytatólagosan elkövetett csalás büntetvényének elkövetésében találta bűnösnek és próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság szerint helyes volt az elsőfokú bíróság ítélete mivel *„a terhelt nem törekedett arra, hogy az általa létrehozott fémkorongok valójában pénznek látszanak. A forgalomban levő pénzérme átmérőjét, vastagságát és súlyát utánozta csupán, de az ekként létrehozott végtermék senkiben sem keltheti pénz érzetét.”* Tóth Mihály szerint ebben a verdiktben az eljáró bíróság olyan kritériumokat fogalmazott meg, amelyet a pénzhamisítás tényállása nem tartalmaz. Az ügyben a terhelt a fémkorongokkal forgalomba levő pénzutánzatokat készített, és sikerrel járt, mert az utánzatok pénzként funkcionáltak.³³⁷

<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00308/09349.htm> (letöltés ideje 2017. 10. 24.)

³³⁷TÓTH, (2002) 375. o.

A fenti ügyszámhoz hasonlóan nem pénzhamisítás, hanem csalás miatt indult büntetőeljárás, amikor egy fiatalos elkövető 54 000 forintos címletű pénzekkel vett három birkát egy juhásztól Jász-Nagykun-Szolnok megyében.³³⁸

Kondorosi több ponton is kritizálta az ezzel kapcsolatos bírósági gyakorlatot. A törvény teleologikus (jogtárgy harmonikus) értelmezése szerint a hamis álpénz is képes a pénzforgalom rendjét megsérteni, ezért feltétlenül indokolt a pénzhamisítás törvényi tényállásával a fokozottabb büntetőjogi védelem. Továbbá érvel a logikai értelmezés egyik módszerével (argumentum a minore ad maius), mely szerint vélhetően nagyobb esély mutatkozik a sikeres bűnelkövetésre egy jó minőségű Deák Ferenc képmásával ellátott 54 000 forintos esetén, mint például egy fekete-fehéren fénymásolt pénzzel, amikor is a bíróság megállapította a pénzhamisítás tényállását.³³⁹

A fenti argumentációval egyetértve a probléma gyökerét egyfelől abban látható, hogy a törvényszöveg nem rendelkezik erről az esetről a pénzhamisítás törvényi tényállásának keretében; másfelől a magyar bírósági ítélkezési gyakorlat túlságosan szűken értelmezi a pénz büntetőjogi fogalmát (pl.: Németországban hasonló jogi szabályozási háttér mellett, az ún. álpénzek esetén is megállapítják a pénzhamisítás bűncselekményét.) Ezt a problémát úgy lehetne orvosolni, hogy vagy a törvényszöveg kiegészítésre kerül (például, azzal hogy „*pénz utánzásának kell tekinteni a törvényes fizetőeszközhöz hasonló pénzek készítését*”), vagy pedig a meglévő jogszabályi környezetet a bíróságok tágabban értelmezik.

Véleményem szerint ugyanakkor a csalárd módon készített fantázia pénzek esetén – bár német és osztrák bíróságok ilyenkor is megállapítják a pénzhamisítás tényállását³⁴⁰ – továbbra is célszerű a csalás tényállását alkalmazni, hiszen e tényállásnak mégis elsődleges célja a forgalomban levő pénz büntetőjogi védelme.

7.3. A bűncselekmény elkövetési magatartásai

A pénzhamisítás tényállása az alábbi elkövetési magatartásokat tartalmazza:

- pénz utánzása,

---

³³⁸http://velvet.hu/blogok/gumicukor/2008/12/03/otvennegyezer_forintos_bankjeggyel_fizette_ki_birkait_a_17_eves_fiu/ (letöltés ideje: 2017. 03. 02.)

³³⁹KONDOROSI, (2012) 80-81. o.

³⁴⁰KRÖNER, (2009) 66-67. o.

REINDL-KRAUSKOPF, Susanne – WESSELY, Wolfgang, „Fantasiegeld” als Deliktsobjekt der Geldfälschung.” Juristische Blätter January 2012, Volume 134, Issue 1. 66–71. o.

- pénz meghamisítása,
- hamis vagy meghamisított pénz megszerzése,
- hamis vagy meghamisított pénz országba történő behozatala, kivitele, illetve az ország területén történő átvitele,
- valamint a hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatala.

Az értelmező rendelkezés³⁴¹ még további két elköveti magatartást is szabályoz: az érvényességi jelzés megváltoztatása, valamint a pénz nemesfém tartalmának csökkentése.³⁴²

A pénz *utánzása* esetén új pénz jön létre (elkövetés produktuma), az elkövető eredeti és forgalomban levő pénz hasonmását készíti el. Az utánzás akkor releváns, ha a hamisítvány már – még hogyha kis fokban is – megtévesztésre alkalmas. Mindez újabb problémát vet fel, nevezetesen milyen minőségűnek kell lennie a hamis vagy meghamisított pénznek tényállás megállapítása szempontjából.

Már a Csemegi-kódex idején is foglalkoztak a hamisított és a valódi pénz hasonlóságának kérdésével. Angyal Pál szerint, a hamisított pénznek a valódihoz oly mértékben kell hasonlítania, hogy a különbség csak a pénzforgalomban szokásosnál nagyobb figyelem mellett legyen észrevehető. Ugyanakkor a Kúria akkori döntése szerint a pénzhamisítás megállapítását nem akadályozza az, hogy a hamisítvány rosszul sikerült.³⁴³ Amellett érvelnék, hogy mindig adott ügyben kell vizsgálni, hogy mennyiben volt alkalmas a hamis vagy hamisított pénz a megtévesztésre.

A bírósági gyakorlat nem tulajdonít érdemi jelentőséget a hamisítványok minőségének. Az értelmező rendelkezés alapján a pénz utánzásának kell tekinteni a pénz olyan megváltoztatását is, hogy az forgalomban levőnek látszatát keltse (BH 1988.391). A bíróság elvetette azt a védői érvelést, miszerint a vádbeli cselekmény nem pénzhamisítás bűncselekménye, hanem csalás vétsége, mert a bűncselekmény elkövetési tárgyaként szereplő bankjegyek primitív utánzatok voltak. Az irányadó bírósági gyakorlat úgy határoz, hogy a pénz hamisságának minimális feltétele az utánzat esetén is csupán annyi, hogy az valamely ország pénzeszközének és meghatározott címletének tűnjön. A hamisítás minősége, a megtévesztésre való alkalmasságának foka a minősítés szempontjából közömbös (BH 1999.198.).

---

³⁴¹ 2012. évi C. törvény. 389. § (5)

³⁴² KARSAL, (2013) 818-819. o.

³⁴³ ANGYAL, (1944) 47. o.

A pénz *meghamisítása*, a valódi pénzen minden olyan változtatás eszközlése, amelynek eredményeként a pénz az eredeti értékétől eltérő értékűnek látszik, függetlenül attól, hogy kisebb vagy nagyobb címletű, illetve attól, hogy létező vagy nem létező címletben hamisítják.³⁴⁴ Az ítélezési joggyakorlat alapján a hamis bankjegy megtévesztésre alkalmassága fokának nem a bűnösség megállapítása, hanem csupán a büntetés kiszabása szempontjából van jelentősége (BH 1984. 482.).

A hamis vagy meghamisított pénz *megszerzése* a pénz tényleges birtokbavételét jelenti. Ez jogos és jogtalan úton, valamint ingyenes és visszterhes birtokbavétellel is történhet. A megszerzés módja tehát közömbös. A megszerzés célja viszont releváns, a hamis vagy hamisított pénz forgalomba hozatalakor.³⁴⁵ A megszerzés idején a bűnelkövetőnek tisztában kell lennie a pénz hamis voltával. Tóth Mihály egy sajátos „orgazdaságszerű” elkövetési magatartásnak tekinti, mivel az elkövetőnek tisztába kell lennie birtokbavétel során a pénz hamis vagy meghamisított voltáról, és amennyiben forgalomba hozatal szándéka vezet, akkor is e fordulat szerint felel, ha korábban nem ez volt a szándéka. A hamis pénz forgalomba hozatal céljából történő megszerzése esetén akkor is befejezett lesz a bűncselekmény, ha a pénz megtévesztésre teljesen alkalmatlan hamisítvány. (BH 1989. 346.).

Az *érvényességi jelzés* megváltoztatása esetén a bűnelkövető úgy változtatja a külföldi államban forgalomban lévő pénzt, hogy az a hazai forgalomban levőnek látszódjék.

A pénz *nemesfém tartalmának csökkentése* az arany és ezüst pénzérmék arany- és ezüsttartalmának a csökkentését jelenti, amelynek gyakorlati jelentősége mára már elenyésző.³⁴⁶

7.4. A bűncselekmény szubjektív oldala

A bűncselekmény alanya tettesként bárki lehet. Társtettesek azok lehetnek, akik a deliktumot egymás tevékenységéről tudva közösen követik el. A büntetés kiszabása során jelentősége lehet annak, hogy a hamis pénzek előállítása során mely folyamatban vett részt az elkövető. A pénzhamisítás valamennyi elkövetési magatartása csak szándékosan követhető el. A forgalomba hozatal kivételével a törvény célzatot is megkíván a

---

³⁴⁴NAGY, (2014) 495. o.

³⁴⁵KARSAI, (2013) 818. o.

³⁴⁶Uo.

bűncselekmény megvalósulásához.³⁴⁷ A bírósági gyakorlat szerint fénymásoló gépen nem forgalomba hozatal céljából készített, megtévesztésre alkalmas hamis bankjegy átadása a másik vádlottnak, illetve elajándékozása harmadik személynek, a hamis pénz forgalomba hozatalával elkövetett pénzhamisításnak minősül (BH 1994. 173.).

A forgalomba hozatal nem célzatos cselekmény, elméletben eshetőleg szándékkal is elkövethető, bár gyakorlatban egyenes szándék a tipikus.³⁴⁸

7.5. Minősített és privilegizált esetek

A bűncselekménynek két minősített esete van: ha bünszövetségben illetve, ha különösen nagy vagy azt meghaladó értékű pénzre követik el. A Btk. 459. § (1) bekezdésének 2. pontja alapján bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet. A Btk. 459. § (6) bekezdése alapján különösen nagy, vagy azt meghaladó érték az 50 millió forintot meghaladó értéket jelenti.

A korábbi büntető anyagi kódexünk (1978.évi IV. törvény) 304. szakasz 3. bekezdése szerinti privilegizált esetként meghatározott cselekmény büntetési tétele nem felelt meg az Európai Tanács 2000. május 29-i 2000/383/IB kerethatározata 6. cikkében a tagállamoktól megkívánt büntetőjog fenyegetettség mértékének, miszerint a legalább nyolc évig terjedő szabadságvesztés kiszabhatóságát erre az esetkőrré is biztosítani kell. Emiatt ahatályos Btk. elveti a váltópénzre, illetve a kisebb, vagy azt el nem érő értékű pénzre elkövetett pénzhamisítás privilegizált esetként történő szabályozását. A bíróságok ezekben az esetekben a büntetés enyhítésének a lehetőségével élhetnek, így értékelve az elkövetett cselekmények eltérő, kisebb tárgyi súlyát.

A hamis pénz kiadása már nem önálló tényállás, hanem a pénzhamisítás privilegizált esetként – a büntetés kiszabás korlátlan enyhítésének lehetőségével – került szabályozásra az új Büntető Törvénykönyvben. Ebben az esetben az elkövető jogszerűen és jóhiszeműen jut a pénzhez, és csak utóbb észleli annak hamis vagy meghamisított voltát. A jogszerűség a szerzés törvényes jogcímét jelenti. Ennek megfelelően nem

---

³⁴⁷NAGY, (2014) 496. o.

³⁴⁸MOLNÁR Gábor Miklós, A pénz-és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin (Szerk.), Büntetőjog II. Különös Rész. Ötödik hatályosított kiadás. Hvg-orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2016. 734. o.

jogszerű a szerzés, ha bűncselekmény útján jut a hamis pénzhez. Lényeges különbség, a korábbi szabályozáshoz képest, hogy most ilyen esetben a büntetési tétel speciális maximuma szigorodott (8 évi szabadságvesztés). A jogalkotó indokolásában kifejtette, hogy a pénzforgalom biztonsága érdekében fokozottabb védelem megteremtése indokolt, és ezért nem értékelhető az elvárhatóság hiányaként a nagyobb összeget kitevő hamis vagy meghamisított pénz forgalomba hozatala, hiszen az elkövető tisztában van ennek fokozott veszélyességével, ezért az új Btk. a jövőben csak bizonyos körben, értékhatárhoz kötötten (kisebb értéket meg nem haladó értékű pénzre) a büntetés korlátlan enyhítésre ad lehetőséget.

A hamis pénz kiadásával kapcsolatos ügyek általában bagatell jogesetek. Véleményem szerint, jobb volt az ilyen ügyeket önálló tényállás alatt szabályozni a büntetési tétel alacsonyabb speciális maximumával.

Az ügyek gyakorlati megítélése, és a bizonyítás ezeknél az ügyeknél nehézségekbe ütközhet mivel a büntetőjogi felelősségre vonás kulcskérdése az, hogy az elkövető tudott-e a pénz hamis voltáról a forgalomba hozatal pillanatában. Valószínűsíthetjük, hogy a terhelt vallomásaiban mindezt tagadja.

Kondorosi András azt javasolja a joggyakorlat munkájának megkönnyítése céljából, hogy meg kellene teremteni – a gondatlanságból elkövetett hamis vád mintájára – a pénz hamis voltáról gondatlanságból nem tudó személyek büntetőjogi felelősségre vonásának a lehetőségét.³⁴⁹

7.6.A bűncselekmény stádiumai és a pénzhamisítás elősegítése

A stádiumokat tekintve a pénzhamisítás immateriális bűncselekmény, így befejezetté válik az elkövetési magatartások tanúsításával. Nem szükséges a befejezettséghez, hogy az elkövető a pénzhamisításból előnyt realizáljon magának vagy másnak. A forgalomba hozatal céljával történő meghamisítás, akkor is befejezetté válik, ha utólag a forgalomba hozatal már nem valósul meg. Ennek következtében nem minősül önkéntes elállásnak, ha az elkövető maga mond le a forgalomba hozatalról. A pénzhamisítás kísérlete fogalmilag nem kizárt, a gyakorlatban viszont ritkán fordul elő. Nem alkalmatlan kísérlet, hanem befejezett bűncselekmény, ha a hamisítvány olyan kezdetleges, hogy senkiben sem keltheti a valódi pénz látszatát. Az új Btk. a bűncselekmény jogi tárgyára tekintettel az

---

³⁴⁹KONDOROSI, (2012) 82-84. o.

előkészületet is büntetni rendeli, ami megfelel Genfi Egyezmény előírásainak. Az 1978. évi IV. törvényhez képest súlyosabban rendeli büntetni az előkészületi magatartást, hiszen büntettnek minősül és maximális büntetési tétel már 3 évig terjedő szabadságvesztés. Előkészületi magatartásnak minősülhet eszközök például felszerelések, gépek beszerzése, amelyek alkalmasak hamis pénz készítésére.³⁵⁰

Az előkészület kapcsán érdemes megemlíteni a pénzhamisítás elősegítését, mely külön, önálló tényállásban került szabályozásra. A pénzhamisítás elősegítését pénzhamisításra irányuló előkészülettől az elkövető célzata határolja el. Az utóbbi esetben az előkészületi cselekmény elkövetőjének célja a pénzhamisítás, a külön tényállásban szabályozott előkészületi cselekmény elkövetője viszont a cselekményt nem ezzel a célzattal követi el. Ha megállapítható, hogy az elkövető szándéka a pénzhamisítás elkövetésére is kiterjed, cselekménye már a pénzhamisítás előkészületét valósítja meg. (EBH2012. B.2.) Meglátásom szerint, ezt a tényállást célszerű lenne kivenni a Btk.-ból. A tényállás kapcsán számos kritika fogalmazható meg. Már önmagában az elnevezés is problémás, hiszen a tényállás tartalmilag nem követeli meg az elkövetőtől, hogy ténylegesen elősegítse a pénzhamisítást. A tényállás szövegformuláját a 2001. évi CXXI. törvény iktatta be a korábbi Büntető Törvénykönyvünkbe 2002. április 1.-én. Normaszövege követi a korábbi tanácsi kerethatározat megszövegezését, és jogharmonizációs indokokkal támasztották alá szükségességét. A tényállást több jogirodalmi kritika is érte. Gula József szerint nem lett volna feltétlenül szükség a sui generis deliktum megalkotására, hiszen a magyar előkészületre vonatkozó általános részi rendelkezések alkalmazása is eleget tett volna az uniós elvárásoknak.³⁵¹ Ezt az álláspontot Jacsó Judit is alátámasztja, a Genfi Egyezmény 3. cikkével, amelyből kiolvasható, hogy a tanácsi kerethatározat³⁵² sem tett mást, mint ezeket a tipikusan előkészületi jellegű magatartásokat átvette és egyben azt korunk technikai vívmányaira utalással egészítette ki.³⁵³

Problematikus továbbá a pénzhamisítás előkészületétől való elhatárolása is. Molnár Gábor szerint³⁵⁴ az elkövető célzata nem irányulhat a pénzhamisítás elkövetésére, mert

---

³⁵⁰POLT, (2013) 276-277. o.

³⁵¹GULA József, A pénzhamisítás elleni fellépés az Európai Unióban. In: Lévay Miklós (szerk.) Az Európai Unióhoz való csatlakozás kihívásai a bűnözés és más devianciák elleni fellépés területén: tanulmánykötet. Bíbor Kiadó, Miskolc. 2004. 108-142. o.

³⁵² 2000/383/IB tanácsi kerethatározat az euro bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről.

³⁵³JACsó, (2008) 489. o.

³⁵⁴MOLNÁR, (2016) 734. o.

ebben az esetben a pénzhamisítás előkészületének megállapítására kerülne sor. Tóth Mihály pedig rámutat arra, hogy az előkészület általános fogalma célzatos, azt ez esetben a pénzhamisítás elkövetése céljából tanúsítják, és az ott szóba jöhető magatartások köre tágabb, mint a pénzhamisítás elősegítése esetében. Álláspontja alapján konkurencia csak a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételek biztosítása kapcsán merülhet fel.³⁵⁵ Továbbá – Jacsó Judittal egyetértve – aggályosnak tartjuk jogbiztonsági szempontból a célzat nélküli „tartás” büntetendővé tételét.³⁵⁶ Azóta a gyakorlat is bizonyította, hogy nem életszerű a pénzhamisítás elősegítésének a tényállása, a regisztrált bűncselekmények száma évente nulla és három között mozog, valamint a hatályos pénzhamisítás ellen alkotott Európai Unió irányelv³⁵⁷ sem teszi szükségessé a pénzhamisítás elősegítése című tényállás megalkotását, illetve fenntartását.³⁵⁸

7.7. Rendbeliség, halmazat és elhatárolási kérdések

A rendbeliség nem a hamis pénzek számához igazodik, a hamis vagy hamisított pénzek értéke a minősítés körében juthat jelentőséghez. Ezért az azonos alkalommal több hamisítványra elkövetett bűncselekmény természetes egységként lesz értékelendő.

Felmerül a kérdés, hogy hogyan alakul az elkövetési magatartások egymáshoz való viszonya.

- Azonos pénz vonatkozásában a 389. § (1) bekezdés a) és b) pontban foglalt elkövetési magatartások kizárják egymástazonban, ha a hamis pénz forgalmazásával foglalkozó elkövető a hamisítványok egy részét megszerzi, másik részét pedig maga állítja elő, a szerzés és az előállítás nem olvad egymásba. Ilyen esetben a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény megállapítására kerülhet sor.
- Akár az 389. §(1) bekezdés a), akár a b) pontban írt cselekmény megvalósítása esetén a forgalomba hozatallal megvalósuló c) pont a büntetlen utócselekménynek minősül.³⁵⁹

---

³⁵⁵TÓTH, (2002) 380. o.

³⁵⁶JACSO, (2008) 489. o.

³⁵⁷2014/62/EU Irányelv

³⁵⁸GULA József, A pénzhamisítás elleni fellépés novumai az Európai Unióban. In: Róth Erika (Szerk.): Miskolci Jogtudományi Műhely 10. Decemanni in Europaea Unione V. Tanulmányok a bünygyi tudományok köréből. Miskolc. 173. o.

³⁵⁹MOLNÁR, (2013) 1468. o.

Amennyiben az elkövetési magatartásokat eltérő időben tanúsítja az elkövető, az folytatólagosságnak fog minősülni. A forgalomba hozatal nem foglalja magában az elkövetési magatartás folyamatos jellegét. Amennyiben az elkövető a hamis pénz forgalomba hozatalát egységes akarat-elhatározással, rövid időn belül, több cselekménnyel valósította meg különböző személyek irányában, a 6. § (2) bekezdése szerinti folytatólagosan elkövetett bűncselekmény megállapításának van helye [BH 1995.556.].

A pénzhamisítás lex specialisnak minősül a csaláshoz (Btk.373.§) képest, így a kettő nem állhat halmazatban.

Rokon bűncselekménynek tekinthető a közokirat-hamisítás. Fayer László a közokirat-hamisítás kiemelt esetének tartotta a pénzhamisítást.³⁶⁰ Angyal Pál kriminológia szempontok alapján viszont a következő különbségekre hívja fel a figyelmet:

- a pénzhamisító általában üzletszerű bűnelkövetésre rendezkedik be, ezzel szemben az okirat-hamisító inkább alkalmi bűntettes,
- az okirat-hamisító általában a saját ügyében történő felhasználás céljából követi el a hamisítást, a pénzhamisító rendszerint megélhetési forrást lát a tettében,
- a pénzhamisító a hamisítványok tömegét alkotja meg, az okirat-hamisító az esetek legnagyobb számában egyetlen hamis okiratot állít elő,
- az okirat-hamisító által okozott sérelem rendszerint egy vagy néhány ember érdekeit. sérti, míg a pénzhamisító meghatározathatatlan számú embernek okoz veszteséget,
- nem feltétlenül célja az okirat-hamisítónak az anyagi haszonszerzés,
- a pénzhamisítás ösztársadalmi, gazdasági szempontból károsabb.³⁶¹

7.8. Összegzés, és de lege ferenda javaslatok

De lege ferenda javasolom elsőként a hamis pénz kiadásának, mint önálló tényállásnak a visszaállítását. Már a Deák-féle 1843. évi büntetőtörvény-javaslat³⁶² is privilegizált esetként tartalmazta, hogy *„Aki pedig a nélkül, hogy a hamisítóval egyetértett volna, tudva és csalási szándékkal hamis pénzt szerez vagy általvesz, s azt valódi helyett tudva ismét kiadja, két évi rabságig büntetethetik”*. A korábbi Büntető Törvénykönyvünk

---

³⁶⁰FAYER, (1905) 51. o.

³⁶¹ANGYAL, (1944) 35-36. o.

³⁶²FAYER, (1896) 83. o.

(1978. évi IV. törvény) önálló tényállásban szabályozta – hasonlóan a német Btk.-hoz³⁶³ – amelyet több okból is célszerű lenne visszaállítani.

Egyrészt valósabb statisztikai képet kapnánk a komoly pénzhamisításos ügyekről, s külön kerülnének regisztrálásra a viszonylag bagatell bűncselekménynek számító hamis pénz kiadásos esetek. Másrészt a jelenlegi szabályozás alapján csekély tárgyi súlyú ügyekben egy szigorúan szankcionált – akár 8 évi szabadságvesztés büntetéssel is fenyegetett – bűncselekmény miatt indulhat büntetőeljárás, amely mind generál-, mind speciálpreventív szempontból indokolatlan és nem veszi figyelembe a társadalomra veszélyességet.

További javaslatom a pénzhamisítás elősegítése nevezetű deliktumnak az eltörlése, hiszen e tényállás szükségességét a jelenlegi uniós szabályozás nem követeli meg, a pénzhamisítás előkészületének büntetése is kimeríti jogharmonizációs kötelezettségünket, valamint az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a bűncselekmény is statisztikailag szinte nem létezik.

Végül, de nem utolsósorban de lege ferenda javaslom a pénzhamisítás elkövetési tárgyának pontosítását. Az álpénzek készítését is a pénzhamisítás körébe vonnám, illetve értékpapíroknál taxatív felsorolást alkalmaznék.

Összegezve de lege ferenda javaslataim:

- a pénzhamisítás elősegítésének eltörlése;
- a hamis pénz kiadása, mint önálló tényállásnak a visszaállítása enyhébb büntetési tételkerettel a korábbi szabályozás alapján;
- a pénz büntetőjogi fogalmának pontosítása.

---

³⁶³FISCHER, (2013) 1066. o.

8.A pénzhamisítás kriminológiai aspektusai

8.1. A regisztrált pénzhamisítások száma hazánkban

Magyarországon a rendszerváltást követően kezdett fokozatosan megnőni a regisztrált pénzhamisítások száma. Az új gazdasági és társadalmi berendezkedés növelte e bűncselekmény elkövetésére való hajlandóságot a bűnözőknél. A majdnem folyamatos és egyenletes növekedésben 2000-ben tört meg. A gazdasági bűncselekmények csak kis hányadát teszi képezi pénzhamisítás, a 90-es években 1,5 és 16,8% között mozgott a százalékos arányuk.

Év	Regisztrált pénzhamisítások száma	Regisztrált gazdasági bűncselekmények száma	A gazdaság bűncselekmények hány százaléke volt pénzhamisítás
1988	33	6025	0,5
1989	21	8073	0,3
1990	144	9858	1,5
1991	142	8347	1,7
1992	186	8913	2,1
1993	475	6146	7,7
1994	688	4085	16,8
1995	775	5064	15,3
1996	701	5409	13,0
1997	901	6543	13,8
1998	1926	13454	14,3
1999	2833	20318	13,9
2000	1429	10986	13,0
2001	677	12412	5,5
2002	1105	14248	7,8
2003	760	15088	5,0

8.számú táblázat. Éves szinten a regisztrált pénzhamisítások és gazdasági bűncselekmények száma³⁶⁴

³⁶⁴<http://ugyeszseg.hu/repository/mkudok5892.pdf> (letöltés ideje: 2018. 03. 01.)

2004-től kezdve majdnem tíz évig tartósan 1000 felett volt a regisztrált pénzhamisítások száma. Érdekes vizsgálni, hogy a regisztrált bűncselekmények számához viszonyítva hány hamis forintbankjegyet vontak ki a forgalomból. 2004-2016 közötti időszakban ez a szám Magyarország uniós csatlakozásakor 2004-ben tetőzött, akkor 12638 darab hamis forintot vontak ki a forgalomból a Magyar Nemzeti Bank statisztikája szerint.

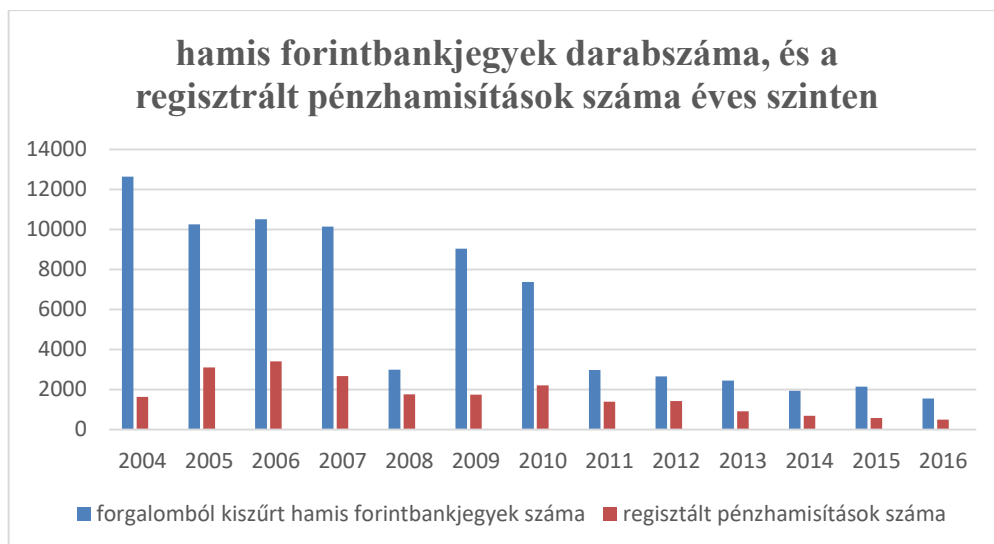
Év	A forgalomból kivont hamis bankjegyek száma	Regisztrált pénzhamisítások száma
2004	12638	1640
2005	10257	3097
2006	10507	3413
2007	10139	2676
2008	2986	1767
2009	9041	1748
2010	2972	2211
2011	7375	1390
2012	2655	1429
2013	2448	920
2014	1935	695
2015	2149	584
2016	1549	497

9.számú táblázat: a forgalomból kivont hamis bankjegyek száma és a regisztrált pénzhamisítások száma³⁶⁵

A fenti táblázatot egy oszlopdiaagramon keresztül is szemléltetem. Ebből jól látszik, hogy a nincs egyértelmű korreláció a regisztrált pénzhamisítások és a forgalomból kivont hamis forintbankjegyek között. Ennek oka az lehet, hogy ó egy-egy elkövetés között nagy különbségek mutatkozhatnak. Ugyanúgy egy regisztrált pénzhamisításnak fog minősül, aki megpróbál elsütni egy hamis húszezrest, mint az az eset, ahol egy pénzhamisító műhelyt tartanak fent, és ezrével készítik a hamis bankókat.

³⁶⁵ Forrás: MNB éves jelentései és az Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ENYÜBS) 2004-2016 között.

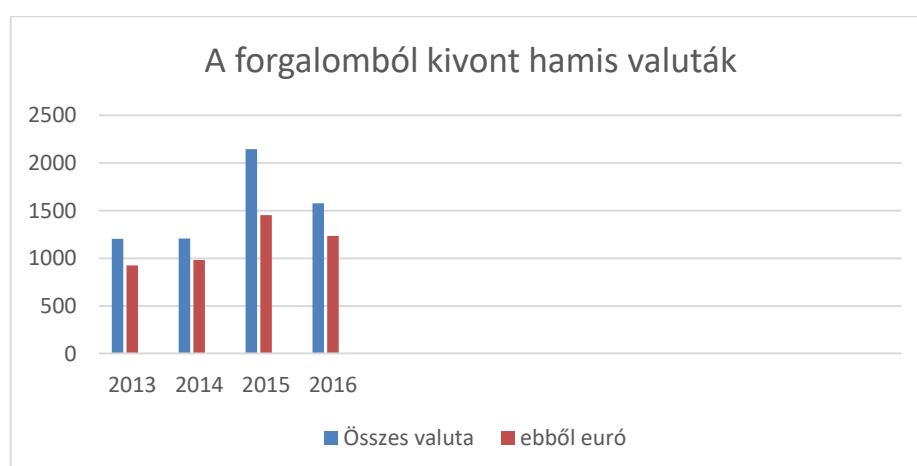

8.számú diagram: forgalomból kivont hamis bankjegyek száma és a regisztrált pénzhamisítások száma

A másik oka a korreláció hiányának az lehet, hogy a bűnelkövetők egy része már nem forintot, hanem inkább valutát hamisít. A Magyar Nemzeti Bank éves jelentéseiben 2013-tól közöl külön statisztikát a forgalomból kivont hamis valuták száma.

Év	2013	2014	2015	2016
Forgalomból kivont hamis valuták darabszáma	1203	1208	2144	1576
hamis eurók darabszáma	925	982	1451	1233

10.számú táblázat: éves szinten a forgalomból kivont hamis valuták és eurók száma Magyarországon 2013-2016 között.³⁶⁶

9.számú diagram: éves szinten a forgalomból kivont hamis valuták és eurók száma Magyarországon 2013-2016 között.³⁶⁷

³⁶⁶ Forrás: MNB éves jelentései 2013 és 2016 között

³⁶⁷ Forrás: MNB éves jelentései 2013 és 2016 között

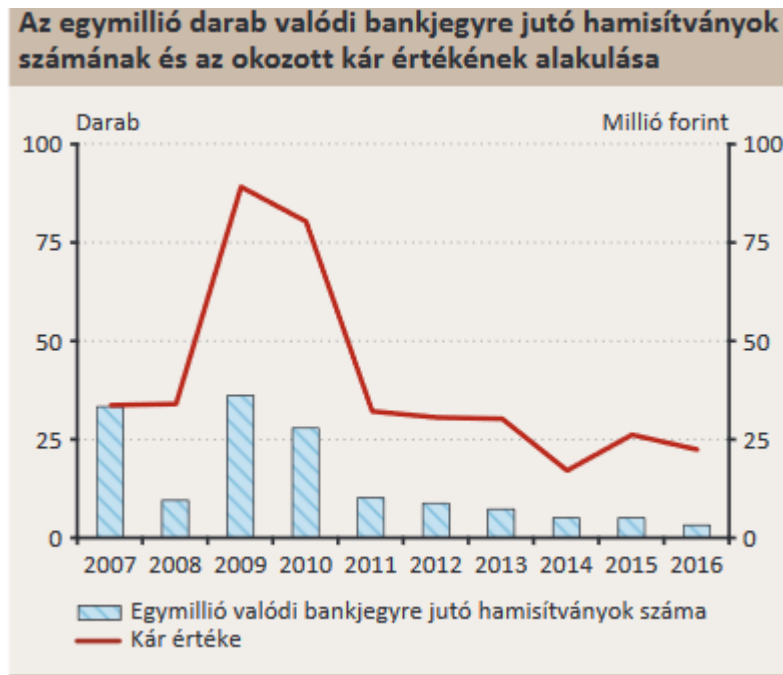
2012 óta – nemzetközi viszonylatban – relatíve alacsony a forgalomból kivont hamis forintbankjegyek száma. A címletek szerinti lebontást nézve Magyarországon elsősorban a tíz- és húszezer forintosokat hamisítják. 2016-ban, Magyarországon összesen 1549 darab forinthatamisítványt szűrtek ki a hatóságok. 2015-ben még a 10 000 Forintosok között került ki a legtöbb hamisítvány, de 2016-ban már a hamis 20 000 forintosok a hamisítványok több mint felét tették ki. Nem véletlen, hogy a bűnözők a magasabb címletek hamisítványok, hiszen ezeken keresztül érhetik el a legnagyobb hasznot.

címletek	500 forint	1000 forint	2000 forint	5000 forint	10000 forint	20000 forint
darabszám	39	9	40	120	523	818
százalékosmegoszlás kerekítve	2,5%	0,6 %	2,6%	7,7%	33,8%	52,8%

11.számú táblázat: A forgalomból kivont forint hamis forintosok címletekre bontva 2016-ban.³⁶⁸

A pénzhamisítások alacsony számának köszönhetően eddig nem okoztak jelentős károkat a bűnelkövetők. A pénzhamisítással okozott kár mértéke 2009 óta majdnem minden évben csökkent, 2016-ban is 25 millió forint alatt maradt.

³⁶⁸<https://www.mnb.hu/letoltes/eves-jelentes-2016.pdf> (letöltés ideje: 2018. 03. 01.)

10.számú diagram: Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítvány száma és az okozott kár mértéke 2007-2016 között.³⁶⁹

8.2. A bűnelkövetők jellemzői

Gál István szerint 2003-ban végzett kutatása³⁷⁰ szerint a pénzhamisítás elkövetői jellemzően inkább férfiak, viszonylag alacsony a fiatalok száma. A jóslata szerint a modern fénymásoló- és számítógépes technológia korában ez a tendencia lehet változni fog a fiatalok javára. Ezt Goricsán Tamás későbbi kutatása³⁷¹ szerint csak részben valósult meg, mivel a fiatalok elkövetők száma továbbra is viszonylag alacsony de a fiatal felnőtt elkövetők aránya nőtt. 2010-ben 298 elkövető vált ismertté a pénzhamisítás és hamis pénz kiadása büncselekmények gyanúja miatt folytatott nyomozásokban, itt az elkövetők közül többségében a 25-59 éves korosztály (összesen 184 fő) került a nyomozó hatóságok látókörébe, közülük is többségében férfiak (148 fő). Megjegyzendő, hogy hozzájuk képest viszonylag magas a fiatal felnőttek (a 18-25 éves korosztály, összesen 84 fő) és a fiatalok (21 fő) aránya is. Gyermekkorú elkövető mindösszesen egy vált

³⁶⁹<https://www.mnb.hu/letoltes/eves-jelentes-2016.pdf> (letöltés ideje: 2018. 03. 01.)

³⁷⁰GÁL István László, A bűnmegelőzés néhány kérdése a pénzhamisítással kapcsolatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.), Tanulmányok a "Határőrség szerepe a bűnmegelőzésben" című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs 2003. 158-159. o

³⁷¹GORICSÁN Tamás, Pillanatkép a pénzhamisításról Magyarországon, különös figyelemmel a nyomozások egyes illetékességet érintő problémáira. In: Ügyészek lapja 2011/6. 40. o.

ismertté. Az elkövetők alacsony életkora általában azzal indokolható, hogy a fiatal felnőttek nem mérik fel kellően a cselekmény tárgyi súlyát, és a hamis bankjegyek modern számítástechnikai eszközökkel történő otthoni előállítását esetenként szórakozásnak vagy egyfajta kihívásnak tekintik.

Gál azt is megállapította, hogy magas a visszaesők aránya. B. József szegedi csillagbörtönből kicsempészett levele is egy példa a bűnismétlés szándékának megnyilatkozására: „*Én mihelyt szabadulok, pénzhamisításhoz fogok újra, mert lehet akármilyen jó világ, ha mi nem segítünk magunkon, más nem segít*”.

Körösmezeiné Virág Regina³⁷² a pénzhamisítók jellemzőit a következőkben foglalta össze:

- üzletszerű bűnelkövetésre rendezkedik be
- rendszerint megélhetési forrást (keresetkiegészítést) lát a tettében,
- a hamisítványok tömegét alkotja meg,
- feltétlenül anyagi haszonszerzés a célja,
- rendszerint az emberek meghatározatlan számának okoz társadalmi szempontból súlyos sérelmet.

8.3. Jellemző elkövetési módok

8.3.1. Érmehamisítás

A pénzhamisításnak két formája az érmehamisítás és a bankjegyhamisítás. Régen jóval gyakoribb volt az érmehamisítás, amely a gyakorlatban úgy történt, hogy a kiválasztott eredeti pénzfajtáról lenyomatot készítettek, ezt követően a nemesfémeket alig vagy egyáltalán nem tartalmazó fémötvözetekkel, öntés útján megkapták az elkövetés produktumát a hamis pénzt. Erre jó példa volt az 1956-ban történt jogeset. Az ezermesterként ismert É. Béla kézimunkasablonok készítésével foglalkozott, és ilyeneket használt fel öntési formaként. Ezekbe a kokillákba nyomta bele a valódi kétforintos érméket. A pénzérme öntéseket alumíniumból készítette. A hamis pénzek hiányossága az volt, hogy a szélrecézetet nem sikerült jól reszelővel utánozni. É. Béla elfogásáig 3400 darab hamis pénzérmét hozott forgalomba. A házkutatás során további 4283 darab kész hamisítványt várt találtak nála a hatóságok.³⁷³

---

³⁷²KÖRÖSMEZEINÉ, (2010) 101. o.

³⁷³ Simon László, Az első forinthatamisítók ügyének nyomozása. Belügyi Szemle 2003/1.157-158. o.

A 20. században a pénzhamisítók új módszert fedeztek fel: a galvanoplasztikát, amely alapján az érmék palástjára a hamisítók rendszerint fémszalagot forrasztottak, hogy eltakarják vele az elő- és hátlap összeillesztésénél minden esetben létrejövő illesztési hézagot. A galvanoplasztikai másolatok hátránya az volt, hogy könnyen felismerhetők voltak.³⁷⁴

Az elmúlt évtizedekben jelentek meg azok a modem gépek, amelyekkel nagy tömegben lehet az eredeti éremmel majdnem azonos másolatokat készíteni. Ezek a gépek - elektronikus mini másoló és marógépek - akár 0,002 mm pontossággal is tudnak dolgozni, ami rendkívüli mértékben megnehezíti a hamis érmék felismerését. Érmehamisítással napjainkban már csak nagyobb értékű külföldi (illetőleg muzeális értékű régi) érmék vonatkozásában lehet reálisan számolni.

8.3.2. Bankjegyhamisítás

Gál István a valódi bankjegyek hamisítási módszereit a következőképpen összegezte:

- A pénz kibocsátás dátumának a módosítása: erre példa volt az 1910-ben kiadott 1000-es címletű német birodalmi márka, melynél az évszámot 1970-esre módosították.
- A pénz címletének a megváltoztatása.
- A sávhiányos bankjegyek készítése. 9 bankjegyből feldarabolás segítségével (mindegyiket 10 egyforma csikra felvágva) 10 bankjegyet készít a hamisító. (Mindegyik bankjegyből egy sáv hiányzik.)³⁷⁵

A fénymásológépek megjelenésével kezdetben fekete-fehér később színes másolatokat készítettek az elkövetők. Goricsán Tamás tanulmányában³⁷⁶ az alábbi gyakorlati példákat említi:

- új címletű bankjegyek megjelenése esetén ún. szendvics bankjegyet készítése. Ennek lényege, hogy a tájékoztatóból a bankjegyet bemutató színes fotó mindkét oldalát kivágják, majd azokat összeragasztva készítenek el egy példányt.
- Később a valós pénzt beszkenelése, és számítógépes programok segítségével finomítása majd kinyomtatása. A fólacsíkok imitálását kezdetben csokoládés sztaniol papírból kivágott csík segítségével valósították meg.

---

³⁷⁴GÁL, (2003) 162. o.

³⁷⁵GÁL, (2003) 163. o.

³⁷⁶GORICSÁN Tamás Károly, A pénzhamisításról, Uniós kitekintéssel. In: Tóth Mihály - Gál István (Szerk.), Gazdasági büntetőjogi Tanulmányok. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pécs, 2005. 122. o.

- Újabb, hogy a kinyomtatott papírpénzt, még élethűbbé tegyék, kisebb (például 2000 forint) címletű pénzről kivágják a fémszálat, és az általuk készített hamis nagy (tíz- vagy húszezres) címletű pénzekre ráragasztják azt. Ehhez a módszerhez viszonylag olcsó és egyszerű módon tudnak eszközöket szerezni. Az ilyen pénzek is kisebb odafigyeléssel észrevehetőek, mivel hiányzik róluk a dombornyomás, illetve UV rostokat sem tartalmaznak.

Az MNB 2016. évi jelentése³⁷⁷ szerint változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (printerek, és színes fénymásolók) használata jellemző a gyakorlatban. A hamis bankjegyek többsége egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetőek.

8.4. A pénzhamisítás elleni küzdelem jogi eszközei

A pénzhamisítás elleni küzdelemben egyrészt jelentős szerepe van a büntetőjognak. E jogág által kilátásba helyezett szankció célja a társadalom védelme érdekében a speciális- és a generális prevenció. A speciális prevenció hatásfoka jelentős mértékben függ az adott bűnelkövető személyiségétől. A magyar büntetőjogi szabályozásnak meg kell felelnie egyrészt a nemzetközi, és uniós jogforrások által felállított követelményeknek. Másrészt formai, illetve tartalmi követelmény a törvényi tényállással szemben, hogy világos, körülhatárolt és egyértelmű legyen.³⁷⁸ Az előző fejezetben részletesen elemeztem a hatályos jogi szabályozást, és azzal kapcsolatos jövőre néző javaslatokat már megfogalmaztam.

8.5. A pénzhamisítás elleni küzdelem jogon kívüli eszközei

8.5.1. A bűnmegelőzés passzív eszköztára

A büntetőjogon kívüli eszközök két fő csoportra oszthatók:

- a bankjegyek gyártástechnológiájával kapcsolatos védelmi elemek a passzív,

---

³⁷⁷<https://www.mnb.hu/letoltes/eves-jelentes-2016.pdf> (letöltés ideje 2017. 08. 01.)

³⁷⁸KÓHALMI László, A büntetőjog alapproblémái. PTE-ÁJK Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézet. Pécs, 2012. 37. o.

- ezzel szemben a bankjegyekkel hivatásszerűen foglalkozó pénzügyi dolgozók, valamint az állampolgárok képzése és tájékoztatása az aktív bűnmegelőzési eszköztár részét képezi.³⁷⁹

A Magyar Nemzeti Bank bankjegyhamisítás elleni stratégiájának egyik fő pillére a bankjegy védelem és fejlesztés (az ORFK-val történő együttműködés és a felhasználók támogatása mellett). Az MNB rendszeresen ellenőrzi a hamisítás helyzetét, valamint ezzel összefüggésben vizsgálja a hamisítási elleni védelmet szolgáló műszaki fejlesztések lehetőségeit és szükségességét.³⁸⁰

A bankjegyek gyártástechnológiai védelmével kapcsolatban Gál István³⁸¹ a következőket emelte ki:

A bankjegypapír tekintetében alapvető elvárás, hogy eltérjen a normál irodapapírtól, valamint minden négyzetmilliméter nagyságú részének azonos súlyúnak kell lennie. E mellett strapabírónak kell lennie. A pénz összetételét és előállításának pontos módját a jegybankok szigorú titokként kezelik. Ilyen védelmi elemek lehetnek például:

- vízjelek (folyamatos vagy pozícionált),
- biztonsági szálak (fémről vagy műanyagból készül, és végighúzódik a bankjegy szélességén),
- selyemszálak (a nyers bankjegypapír felületére vagy annak meghatározott részére apróra vágott selyemszálakat szórnak),
- UV rostok, amelyek szabad szemmel nem láthatóak csak UV lámpa megvilágítása alatt.
- a bankjegypapír bevonata (műanyag vagy viasz alapanyagú).
- nyomólemezek készítése (egy-egy bankjegyrajzolatról több lemez készül, tehát a teljes bankjegyrajzolat nem egy lemezen van),

Fontos továbbá a bankjegy nyomástechnikája, amely többféle módon történhet:

- síknyomás (alapnyomat, speciális jelek),
- magasnyomás (sorszámok, pecsétetek),
- mélynyomás (portrék),

Végezetül különleges nyomdatechnológiai eljárásokkal is lehet elősegíteni a bűnmegelőzést, mint például:

- rejtett képekkel

³⁷⁹ Gál, (2003) 165-166. o.

³⁸⁰ <https://www.mnb.hu/bankjegy-es-erme/hamisitas-megelozese> (letöltés ideje 2018. 03. 01.)

³⁸¹ Gál, (2003) 166. o.

- mikroírásokkal,
- csökkent látóképességűeket segítő jelekkel (vakjel),
- színváltó nyomattal.
- színes fénymásolók és szkennerek eszközeit zavaró elemekkel,
- különleges nyomdafestékekkel, stb.

A bankjegyek folyamatos megújulása is segíti a pénzhamisítás bűncselekményének megelőzését, és megnehezíti a bűnelkövetők dolgát.

A Magyar Nemzeti Bank 2014. december elsejétől hozta forgalomba az új tízezrest és 2015. december 14-én az új húszezer forintos bankjegyet. 2017. márciusában bevezette a forgalomba az új 2000 és 5000 forintos címleteket, és fokozatosan kivonták a régi gyártású pénzeket. Az új pénzek számos biztonsági elemmel rendelkeznek, ezek az alábbiak:

- hologramfólia,
- rejtett kép,
- mikroírás,
- színváltó nyomat,
- dombornyomómorulat,
- irizáló nyomat,
- biztonsági szál,
- UV-motívumok,
- illeszkedőjel,
- jelzőrostok és
- sorozatszám.

Az új bankjegyek biztonsági elemeit a lenti ábrák mutatják be.

HOLOGRAM FÓLIA

A bankjegy előoldalának bal szélén, a vízjelmezőtől balra található a tagolt formájú, hologram hatású fémcsik. Felületén Bethlen Gábor portréjának tükörképe, Magyarország címere és vízszintesen a 2000 értékelzés található.

SZÍNÁLTÓ NYOMAT (OVI)

A bankjegy előoldalának közepén található tulipán motívum mozgathatósága hatására aranyról zöld színűre változik.

TAPINTHATÓSÁG

A bankjegyek főbb nyomatain kiemelkedő festékréteg található, mely érdes felületű, tapintással jól ellenőrizhető az alábbi helyeken: portré, értékelzés számmal és betűvel, címer, MAGYAR NEMZETI BANK felirat, a hologram sáv alsó részén található három vízszintes motívum, hátoldali kép.

REJTETT KÉP

A bankjegy hátoldalán található képtől jobbra látható díszítő motívumban, a bankjegyet közel szemmagasságban tartva, síkban elforgatva egy H betű jelenik meg.

MIKROÍRÁS

A bankjegyet nagyítóval vizsgálva a hátoldalon több helyen a címletértéknek megfelelő értékelzés („2000 FORINT”), valamint az „MNB” felirat olvasható.

IRIZÁLÓ NYOMAT

A bankjegy hátoldalának jobb szélén, a vízjelmezőtől jobbra látható aranyszínű sáv, amelyben mozgathatósága hatására a „2000” értékelzés olvasható.

A BIZTONSÁGI ELEMEK ELLENŐRZÉSÉNEK MÓDJAI A BANKJEGYEN.

BIZTONSÁGI SZÁL

Felületét nagyítóval vizsgálva az ismétlődő „MNB” felirat és a „2000” értékelzés olvasható. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

VÍZJEL

A bankjegyet fény felé tartva, bal oldalon Bethlen Gábor portréjának tükörképével egyező árnyalatos vízjel látható, melynek része a papír alapszínénél világosabb tónusú, vízszintes „2000” értékelzés. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

UV-MOTÍVUM

A vízjelmezőt UV-A, illetve UV-C fényvel megvilágítva az előoldalon kardot markoló páncélozott kar ovális keretbe foglalt képe és a 2000 értékelzések láthatók. A páncélozott kar és az ovális keret UV-A fényben zöld, UV-C fényben piros színű. A kard és az értékelzés UV-A fényben narancs, UV-C fényben barna színűek. UV-A fényben vizsgálva a portrétól balra, vízszintesen a 2000 értékelzés látható zöld színben, melyet narancs színű díszítő motívum vesz körül. A hologram egyes elemei, valamint a fólia alsó és felső részén egymás alatt ismétlődő vízszintes 2000 értékelzések UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

ILLESZKEDŐJEL

A bankjegy előoldalának jobb felső, hátoldalának bal felső sarkában nyomtatott ábratöredékek fény felé tartva H betűvé egészítik ki egymást. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

JELZÓROSTOK

A bankjegyet UV-fényben vizsgálva a papír anyagában kék és zöld színű jelzőrostok, és piros színű pöttyök fluoreszkálnak, melyek mindkét oldalán ellenőrizhetőek. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

SOROZATSZÁM

A bankjegy előoldalán a bal oldalon vízszintesen és a jobb oldalon függőlegesen látható fekete színű sorozatszámok UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

9.számú ábra: Az új 2000 forintos címlet biztonsági elemei³⁸²

³⁸²<https://www.mnb.hu/letoltes/forintfuzet-2016.pdf> (letöltés ideje 2018. 02. 28.)

HOLOGRAM FÓLIA

A bankjegy előoldalán a vízjelmező mellett jobbra található a tagolt formájú, hologram hatású fémsík. Felületén függőlegesen az 5000 értékelzés és Magyarország címere található.

SZÍNVÁLTÓ NYOMAT (OVI)

A bankjegy előoldalának közepén található Lánchíd pillér motívum mozgathatósága lila-ról zöld színűre változik.

TAPINTHATÓSÁG

A bankjegyek főbb nyomatain kiemelkedő festékréteg található, mely érdes felületű, tapintással jól ellenőrizhető az alábbi helyeken: portré, értékelzés számmal és betűvel, címer, MAGYAR NEMZETI BANK felirat, a vízjelmező fölötti díszítőelem külső vonalai, hátoldali kép.

REJTETT KÉP

A bankjegy hátoldalán található képtől jobbra látható díszítő motívumban, a bankjegyet közel szemmagasságban tartva, síkban elforgatva egy H betű jelenik meg.

MIKRÓÍRÁS

A bankjegyet nagyítva vizsgálva a hátoldalon több helyen a címletértéknek megfelelő értékelzés („5000 FORINT”), valamint az „MNB” felirat olvasható.

A bankjegy hátoldalán, a vízjelmezőtől balra látható aranszínű sáv, amelyben mozgathatósága az „5000” értékelzés és a Lánchíd pillér motívum látható egymás után váltakozva.

IRIZÁLÓ NYOMAT

A BIZTONSÁGI ELEMELK ELLENŐRZÉSÉNEK MÓDJAI A BANKJEGYEN.

BIZTONSÁGI SZÁL

Felületét nagyítva vizsgálva az ismétlődő „MNB” felirat és a „5000” értékelzés olvasható. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

VÍZJEL

A bankjegyet fény felé tartva, bal oldalon gróf Széchenyi István portréjának tükröképével egyező árnyalatos vízjel látható, melynek része a papír alapszínénél világosabb tónusú, függőleges „5000” értékelzés. (mindkét oldalról ellenőrizhető)

UV-MOTÍVUM

A vízjelmezőt UV-A, illetve UV-C fényvel megvilágítva az előoldalon a Lánchíd pillérjének kör alakú rozettába foglalt képe és az 5000 értékelzések láthatók. A pillér középső része, az ovális keret középső eleme és a két értékelzés UV-A fényben zöld, UV-C fényben piros színű. A pillér alsó- és felső része, valamint az ovális keret belső- és külső része UV-A fényben narancs, UV-C fényben barna színűek. UV-A fényben vizsgálva a portrétől balra, függőlegesen az 5000 értékelzés látható zöld színben, melyet UV-A fényben vizsgálva zöld és narancs színű fogaskerek motívumok vesznek körül. UV-C fényben vizsgálva a legkisebb fogaskerek narancs színűek, míg a többi fogaskerek barna színű. A hologram középső részén, függőlegesen az 5000 értékelzés UV-A fényben zöld színben fluoreszkál.

ILLESZKEDŐJEL

A bankjegy előoldalának jobb felső, hátoldalának bal felső sarkában nyomtatott ábratrédekek fény felé tartva H betűvé egészíthik ki egymást.

JELZÓROSTOK

A bankjegyet UV-fényben vizsgálva a papír anyagában kék és zöld színű jelzőrostok, és piros színű pöttyök fluoreszkálnak, melyek mindkét oldalán ellenőrizhetőek.

SOROZATSZÁM

A bankjegy előoldalán a bal oldalon vízszintesen és a jobb oldalon függőlegesen látható fekete színű sorozatszámok UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

10. számú ábra: Az új 5000 forintos címlet biztonsági elemei³⁸³

³⁸³<https://www.mnb.hu/letoltes/forintfuzet-2016.pdf> (letöltés ideje 2018. 02. 28.)

HOLOGRAM FÓLIA

A bankjegy előoldalán a vízelmező mellett jobbra található a tagolt formájú hologramfólia. Felületén az ismétlődő elemekben Magyarország címere, az MNB és MAGYAR NEMZETI BANK felírata, a 10 000 értékjelzés, valamint az egyes elemek között a nagyméretű 10 000 értékjelzés található.

REJTETT KÉP

A bankjegy hátoldalának bal szélén található rozettában, a bankjegyet közel szemmagasságban tartva, sátkban elforgatva egy H betű jelenik meg.

BIZTONSÁGI SZÁL

Felületét nagyítóval vizsgálva az ismétlődő „MNB” felirat és a „10 000” értékjelzés olvasható. (mindket oldalon ellenőrizhető)

VÍZJEL

A bankjegyet fény felé tartva, bal oldalon Szent István király portréjának tükörképével egyező árnyalatos vízjel látható, és függőlegesen a bankjegypapír alapszínénél világosabb tónusú, függőleges, 10 000” értékjelzés. (mindket oldalon ellenőrizhető)

UV-MOTÍVUM

A vízelmezőt UV-A, illetve UV-C fényrel megvilágítva az előoldalon a vízelmezőben az esztergomi bazilika kupolájának keretbe foglalt képe és a 10 000 értékjelzések láthatók. A kupola, a keret és az alsó értékjelzés UV-A fényben, UV-C fényben piros színű. A hologram egyes elemei UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

SZÍNÁLTÓ NYOMAT (OVI)

A bankjegy előoldalának közepén található motívum mozgatható hatására, aranyról zöld színűre változik.

IRIZÁLÓ NYOMAT

A bankjegy hátoldalán, a vízelmezőtől balra látható aranyszínű sáv, amelyben mozgatható hatására a „10 000” értékjelzés és az „MNB” felirat látható.

ILLESZKEDŐJEL

A bankjegy előoldalának jobb felső, hátoldalának bal felső sarkában nyomtatott ábratöredékek fény felé tartva H betűvé egészülnek ki egymást. (mindket oldalon ellenőrizhető)

JELZŐRSTOK

A bankjegyet UV-fényben vizsgálva, a papír anyagában kék és zöld színű jelzőrostok, valamint piros színű ponttyúk fluoreszkálnak. (mindket oldalon ellenőrizhető)

SOROZATSZÁM

A bankjegy előoldalán a bal oldalon vízszintesen és a jobb oldalon függőlegesen látható fekete színű sorozatszámok UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

A BIZTONSÁGI ELEMEK ELLENŐRZÉSÉNEK MÓDJAI A BANKJEGYEN.

11.számú ábra: Az új 10000 forintos címlet biztonsági elemei³⁸⁴

HOLOGRAM FÓLIA

A bankjegy előoldalán a vízelmező mellett jobbra található a tagolt formájú, hologram hatású fólia. Felületén az ismétlődő elemekben Magyarország címere, az MNB felírata és a 20 000 értékjelzés, a nagyméretű 20 000 értékjelzés található.

REJTETT KÉP

A bankjegy hátoldalán, a lótkép ábrázolásaitól jobbra látható díszítő motívumban, a bankjegyet közel szemmagasságban tartva, sátkban elforgatva egy H betű jelenik meg.

BIZTONSÁGI SZÁL

Felületét nagyítóval vizsgálva az ismétlődő „MNB” felirat és a „20 000” értékjelzés olvasható. (mindket oldalon ellenőrizhető)

VÍZJEL

A bankjegyet fény felé tartva, bal oldalon Deák Ferenc portréjának tükörképével egyező árnyalatos vízjel látható, melynek része a papír alapszínénél világosabb tónusú, függőleges, 20 000” értékjelzés. (mindket oldalon ellenőrizhető)

UV-MOTÍVUM

A vízelmezőt UV-A, illetve UV-C fényrel megvilágítva az előoldalon korabeli öltözetben sétáló pár képe és a 20 000 értékjelzések láthatók. A sétáló pár ruhája és a felső értékjelzés UV-A fényben zöld, UV-C fényben piros színű. Az alsó értékjelzés és a sétáló pár egyes elemei UV-A fényben narancs, UV-C fényben barna színűek. UV-A fényben vizsgálva a portrétól balra, függőlegesen a 20 000 értékjelzés látható zöld színben, melyet narancs színű díszítő motívum vesz körül. A hologram egyes elemei UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

SZÍNÁLTÓ NYOMAT (OVI)

A bankjegy előoldalának közepén található motívum mozgatható hatására, aranyról zöld színűre változik.

IRIZÁLÓ NYOMAT

A bankjegy hátoldalán, a vízelmezőtől balra látható aranyszínű sáv, amelyben mozgatható hatására a „20 000” értékjelzés és az „MNB” felirat látható.

ILLESZKEDŐJEL

A bankjegy előoldalának jobb felső, hátoldalának bal felső sarkában nyomtatott ábratöredékek fény felé tartva H betűvé egészülnek ki egymást. (mindket oldalon ellenőrizhető)

JELZŐRSTOK

A bankjegyet UV-fényben vizsgálva, a papír anyagában kék és zöld színű jelzőrostok, valamint piros színű ponttyúk fluoreszkálnak. (mindket oldalon ellenőrizhető)

SOROZATSZÁM

A bankjegy előoldalán a bal oldalon vízszintesen és a jobb oldalon függőlegesen látható fekete színű sorozatszámok UV-A fényben zöld színben fluoreszkálnak.

12.számú ábra: az új 20000 forintos címlet biztonsági elemei³⁸⁵

³⁸⁴<https://www.mnb.hu/letoltes/forintfuzet-2016.pdf> (letöltés ideje 2018. 02. 28.)

³⁸⁵<https://www.mnb.hu/letoltes/forintfuzet-2016.pdf> (letöltés ideje 2018. 02. 28.)

2018 március elsejétől forgalomba került az új 1000 forintos is. A régi 2017 előtt kibocsátott –1000 forintos bankjegyekkel 2018. október 31-ig fizethetünk, ezt követően az MNB bevonja azokat, így 2018. november 1-től már csak az új 1000 forintos bankjegyeket használhatjuk.

13.számú ábra: az új 1000 forintos bankjegy képe³⁸⁶

8.5.2. A bűnmegelőzés aktív eszköztára és a Periklész Programok

A pénzügyi dolgozók képzésénél hangsúlyozni kell, hogy a bankjegyeket mindig összefüggéseiben, minden biztonsági elemével együtt kell vizsgálni.

Fontos szerepe van a médiának, hogy felhívja az állampolgárok figyelmét e biztonsági jegyekre.

Az eurohamisítás elleni küzdelem büntetőjogon kívüli eszközeire pozitív példa a Periklész akcióprogram. Az akcióprogram jogi szabályozását egy tanácsi kerethatározat³⁸⁷ teremtette meg 2001-ben. Az első Periklész program keretében az EU képzéseket, illetve technikai segítségnyújtást vezetett be a pénzhamisítás elleni küzdelemmel foglalkozó hatóságok számára. Így például szemináriumokat,

³⁸⁶<https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2018-evi-sajtokozlomenyek/holnaptol-uj-ezer-forintos-bankjegyekkel-fizetunk> (letöltés ideje: 2018. 02. 28.)

³⁸⁷ A Tanács határozata (2001. december 17.) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (a "Periklész-program") létrehozásáról.

kiküldetéseket, szakértői workshopokat, munkavállalói csereprogramokat és különféle olyan tevékenységeket finanszírozott, amelyek fejlesztették az egységes valutával foglalkozó munkatársak (pl.: rendőrök, banki munkatársak, ügyészek, bírák, stb.) szakértelmét. A képzés tartalma multidiszciplináris és transznacionális jellegű volt. Tartalma a biztonsági szempontokra, az információcserére, valamint a technikai és tudományos segítségnyújtásra is kiterjedt. Az akcióprogram keretében zajló projekteket a tagállamok illetékes hatóságai vagy a Bizottság kezdeményezhették. A workshopokkal, találkozókkal és szemináriumokkal kapcsolatban a tagállamok minden évben egy projektet terjeszthettek elő. A Bizottság az előterjesztett projektek közül a különböző kritériumok alapján választott. A projektek értékeléséért és megvalósításáért a Bizottság felelt. A 2007. január 1-je és 2013. december 31.-e közötti időszakban a program végrehajtására előirányzott összeg 7 millió euró volt.

Az első Periklész program értékelést az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) belső ellenőrzési és értékelési részlege végezte, az értékelés minőségbiztosítását garantáló irányítócsoporthoz közreműködésével. Az irányítócsoporthoz az Európai Központi Bank (Pénzhamisítás Elleni Részleg) képviselői, továbbá a következő bizottsági szolgálatok képviselői is részt vettek. Az értékelés során elemezték a program európai és általános hozzáadott értékét, hatékonyságát, eredményességét és fenntarthatóságát. Általában véve az akcióprogramot sikeresnek tartották. A hatékonyság és az eredményesség tekintetében hangsúlyozták, hogy az elért eredmények fenntarthatósága jelentős mértékben függ attól, hogy lehetséges-e 2013-at követően is folytatni a programot.³⁸⁸

A program folytatásaként 2014-ben egy rendelet³⁸⁹ formájában elfogadták a második Periklész 2020 elnevezésű akcióprogramot, amelynek jogi alapját ezúttal egy rendelet teremtette meg. Az akcióprogram 2014. január 1-től 2020. december 31-ig tart, és évente az Unió 1,1 millió eurót áldoz a pénzhamisítás elleni küzdelemre. Ahogy a rendelet is megfogalmazza *„az euro, mint az egész világon elterjedt valuta jelentősége megköveteli a megfelelő szintű nemzetközi védelmet, amelynek eléréséhez forrásokat kell rendelkezésre bocsátani harmadik országok ügynökségei számára az euro hamisításának*

---

³⁸⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az euró pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (Periklész program) értékeléséről /* COM/2013/0588 final */

³⁸⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 331/2014/EU rendelete (2014. március 11.) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (a „Periklész 2020 program”) létrehozásáról, valamint a 2001/923/EK, a 2001/924/EK, a 2006/75/EK, a 2006/76/EK, a 2006/849/EK és a 2006/850/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (továbbiakban 331/2014/EU rendelet)

*vizsgálatára alkalmas berendezések beszerzésére.*³⁹⁰ A Periklész 2020 program keretében nemcsak a tagállamokkal, hanem harmadik országokkal, amelyek használják az eurót (pl.: Montenegró) is együtt kívánnak működni a pénzhamisítókkal szemben. A rendelet két szinten fogalmaz meg célokat

- általános szinten célja, hogy megelőzze és visszaszorítsa a pénzhamisítást és az ahhoz kapcsolódó csalást, ezáltal fokozva az uniós gazdaság versenyképességét és biztosítva az államháztartás fenntarthatóságát.³⁹¹
- Speciális szinten célja az eurobankjegyek és -érmék pénzhamisítás és az ahhoz kapcsolódó csalás elleni védelmének biztosítása. Ezt úgy kívánja elérni,
  - o hogy támogatja tagállami intézkedéseket;
  - o segítséget nyújt az illetékes nemzeti és uniós hatóságoknak az egymással és a Bizottsággal folytatandó folyamatos, adott esetben harmadik országok és nemzetközi szervezetek bevonására is kiterjedő együttműködésben, valamint a bevált gyakorlatok cseréjének kialakításában;

A kitűzött cél elérése kettős módon lesz mérhető:

- egyrészt a felderített hamisítványok, a felszámolt illegális műhelyek, a letartóztatott személyek és a kiszabott szankciók száma,
- másrészt a pénzügyi, műszaki, büntető és igazságügyi hatóságok által végrehajtott intézkedések eredményessége alapján.³⁹²

A Periklész 2020 akcióprogram célcsoportjai a felderítést végző és pénzhamisítás ellen küzdő ügynökségek munkatársai (pl.: rendőrségek), a hírszerzés munkatársai, a nemzeti központi bankok, pénzverdék, kereskedelmi bankok, bírók, az erre a területre szakosodott ügyvédek, illetve bármely más érintett szakmai szervezetek (pl.: a kereskedelmi kamarák).³⁹³

A Periklész 2020 meghatározott feltételek mellett pénzügyi támogatást nyújt a következő intézkedésekhez:

- információcsere és
- terjesztés, különösen workshopok, találkozók és szemináriumok szervezésével, beleértve az illetékes nemzeti hatóságok munkatársainak

---

³⁹⁰ 331/2014/EU rendelet preambulum (10)

³⁹¹ 331/2014/EU rendelet 3. cikk

³⁹² 331/2014/EU rendelet 4. cikk

³⁹³ 331/2014/EU rendelet 7. cikk

képzését, célirányos kiküldetéseit és csereprogramjait és egyéb hasonló intézkedéseket.

Az információcsere többek között a következőket érinti:

- a pénzhamisítás gazdasági és pénzügyi hatásainak monitoringjára és elemzésére szolgáló módszerek,
- adatbázisok és korai előrejelzési rendszerek működtetése,
- számítógéppel támogatott felderítési eszközök használata,
- vizsgálati és nyomozati módszerek,
- tudományos segítségnyújtás, különös tekintettel a tudományos adatbázisokra és az új fejlesztések technológiai szempontú megfigyelésére és monitoringjára,
- az euro védelme az Unión kívül,
- kutatási tevékenységek,
- specifikus operatív szakértelem nyújtása.

A Program részeként szükségesnek ítélt technikai, tudományos és operatív segítségnyújtás, amely különösen a következőkre terjed ki:

- minden olyan megfelelő intézkedés, amely uniós szintű oktatási segédanyagot hoz létre, például az uniós joganyag kézikönyve, tájékoztató közlönyök, gyakorlati kézikönyvek, szöszedetek és lexikonok, adatbázisok, különösen a tudományos segítségnyújtás vagy a technológiafigyelés terén, illetve számítógépes alkalmazásokra (például szoftverek),
- releváns multidiszciplináris, illetve transznacionális tanulmányok,
- az uniós szintű felderítő intézkedéseket segítő műszaki segédeszközök és módszerek kifejlesztése,
- a legalább két országot érintő műveletek terén megvalósuló együttműködéshez nyújtott pénzügyi támogatás, amennyiben más európai intézmények és szervek programjai nem biztosítanak ilyen támogatást;

A pénzhamisítás elleni szakosított hatóságok által az euro pénzhamisítással szembeni védelmére használt berendezések beszerzésének finanszírozására szolgáló vissza nem térítendő támogatások, a 10. cikk (3) bekezdésével összhangban.³⁹⁴

A Program 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakban történő végrehajtására elkülönített pénzügyi keretösszeg (folyó áron) 7 344 000 EUR.A

---

³⁹⁴ 331/2014/EU rendelet 8. cikk

Program pénzügyi keretösszegén belül összegeket kell elkülöníteni a 8. cikk (2) bekezdésében felsorolt támogatható intézkedésekre, a források mellékletben meghatározott indikatív elosztása szerint.

Az Európai Bizottság a források említett javasolt elosztásától legfeljebb 10 %-kal térhet el. Az éves előirányzatokat a többéves pénzügyi keret erejéig a Tanács és az Európai Parlament hagyja jóvá.³⁹⁵ A Bizottság ezt a Periklész programot a 966/2012/EU, Euratom rendelettel összhangban hajtja végre. A program keretében az intézkedésekre nyújtott pénzügyi támogatás vissza nem térítendő vagy közbeszerzési formában valósulhat meg. A Periklész Program végrehajtása érdekében a Bizottság éves munkaprogramokat fogad el, amelyben megfogalmazza az egyedi és általános célkitűzéseket. Arról, hogy az Unió pénzügyi érdekei védelmezve legyenek, és ne történjenek visszaélések a Periklész Program által nyújtott támogatásokat illetően, a Bizottság, az Európai Számvevőszék és az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) gondoskodik.³⁹⁶

A Periklész Programot a Bizottság a tagállamokkal együttműködve hajtja végre. A Bizottság évente tájékoztatja a Tanácsot és az Európai Parlamentet a Program eredményeiről.

A Bizottság értékeli a program alakulását.³⁹⁷ A Bizottság 2017. december 06.-án nyújtotta be a félidei jelentését³⁹⁸ a Periklész 2020 Programról.

A program keretében tárgyalások kezdődtek meg az Európai Unió és Kína között, illetve folyamatban van a Latin-Amerikában működő hamisítás elleni egységek létrehozása. Kevés tagállam nemzeti hatóság kért finanszírozást programból. A legtöbb támogatást igénybe vevő államok közé tartozott Olaszország, Franciaország és Spanyolország. Ennek valószínűleg az lehet az oka a Bizottság jelentése szerint, hogy a pénzforgalomban észlelt hamisított euróbankjegyeknek és -érméknek megközelítőleg háromnegyedét Olaszországban, Franciaországban és Spanyolországban, illetve Németországban fedezték fel. A fent említett tagállamok a többi tagállamnál természetesen nagyobb fontosságot tulajdonítanak az euróhamisítás kérdésének. Más tagállamok illetékes nemzeti hatóságaitól korlátozott számban érkeznek kérelmek, amelynek oka lehet, hogy munkaerőhiánnyal küzdenek, vagy nem kezelik prioritásként a kérdést. A félidős

---

³⁹⁵ 331/2014/EU rendelet 9. cikk

³⁹⁶ 331/2014/EU rendelet 10-12. cikk

³⁹⁷ 331/2014/EU rendelet 13. cikk

³⁹⁸ Az Európai Bizottság, 2017.12.6. COM(2017) 741 final, a Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek az euró pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (a „Periklész 2020” program) félidős értékeléséről. (továbbiakban: A Bizottság „Periklész 2020” program félidős értékelése)

értékelés alapján, egyes illetékes nemzeti hatóságok már nem működnek, és csak névlegesen vesznek részt az euró védelmével kapcsolatos tevékenységekben. A Bizottság lépéseket tett azért, hogy egy ösztönzőbb megközelítés révén más tagállamokat is fokozottabb részvételre bátorítsa. Ennek eredményeként 2015-2017 között már bolgár, osztrák, portugál és román nemzeti hatóságok is kértek finanszírozást a program keretében. A Program első három éve összességében sikeresnek volt mondható és a Bizottság úgy véli, hogy a programnak folytatódnia kell 2020 után is. A Bizottság véleménye szerint a Periklész program megszakítása káros hatásokkal járna, és lehetetlenné tenné az ilyen típusú transznacionális tevékenységek hasonló szinten történő folytatását, mivel a program alapvetően azáltal tud hozzáadott értéket nyújtani, hogy képes támogatni a nemzeti hatóságok hatókörén túlmutató nemzetközi együttműködés formáit.³⁹⁹

Az euróhamisítás elleni küzdelem egyértelműen transznacionális dimenziójú kérdés. A közös valuta védelme ezért túlmutat az egyes uniós tagállamok érdekén, felelősségén, és jellegénél fogva uniós szinten biztosítható. A Bizottság szerint a Periklész program uniós hozzáadott értéke abban rejlik, hogy *„a magas szinten szakosodott, illetékes nemzeti hatóságokat – így a nemzeti központi bankokat, a rendőrséget, az igazságügyi hatóságokat és a műszaki laboratóriumokat – tömörítő szűk csoporton belüli transznacionális és multidiszciplináris együttműködés támogatására összpontosít, amelyre egyébként az említett nemzeti hatóságoknak nem lenne módja.*”⁴⁰⁰

8.6. A pénzhamisítás elleni küzdelem intézményi oldala

Hazánkban az ORFK Bűnügyi Főosztály keretein belül működő Korrupció és Gazdasági Bűnözés Elleni Osztály látja el a gazdaságvédelmi egységek központi szakmai irányítását.

Az osztály munkatársai szakterületekre specializálódva végzik munkájukat, az egyes szakterületek az alábbiak szerint különülnek el:

- pénzhamisítás
- korrupció
- csúcstechnológia

---

³⁹⁹ Periklész 2020 félidejének értékelése

⁴⁰⁰ Uo.

- pénzüintézetek sérelmére elkövetett bűncselekmények
- fogyasztói érdekeket sértő bűncselekmények
- környezeti bűncselekmények.

Az pénzhamisítás elleni küzdelem intézményi oldalára egy javaslatot fogalmaznék meg. Az Európai Unió 2014/62/EU irányelv 9. cikke, arra kötelezi a tagállamokat az euró és más pénznemek védelme érdekében, hogy olyan hatékony nyomozati eszközök álljanak a pénzhamisítással kapcsolatos ügyekben folytatott nyomozásért vagy vádemelésért felelős személyek, egységek vagy szolgálatok rendelkezésére, mint amilyeneket a szervezett bűnözés vagy egyéb súlyos bűncselekmények esetében általában alkalmazhatnak.

- Az irányelvnek való jogharmonizációs kötelezettségünk miatt megfontolásra érdemesnek találom, hogy a súlyosabb megítélésű pénzhamisításos ügyekben – amerikai mintára – a jövőben, hogy a Terrorelhárítási Központ járjon el felderítő szervként, akár a rendőrséggel párhuzamos hatáskörben is. Az Amerikai Egyesült Államok modellje bizonyítja, hogy titkosszolgálati eszközökkel milyen hatékonyan lehet felvenni a harcot a pénzhamisítás ellen. A TEK bevonása a pénzhamisítás elleni küzdelembe – számos vonatkozó jogszabály módosítással – álláspontunk szerint növelné a bűnüldözés hatékonyságát ezen a területen. Bár jelenleg Magyarországon nem magas a regisztrált pénzhamisítások száma, illetve a forgalomból kivont bankjegyek száma, ez évről évre változhat. A TEK feladatkörének ilyen irányú kibővítése révén a magyar szabályozás az irányelvben foglalt kötelezettségeknek is hatékonyabban tudna eleget tenni.
- Továbbá az irányelv 10. cikke előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsák, hogy büntetőeljárások során haladéktalanul sor kerüljön a hamis-gyanús eurobankjegyek és -érmék megvizsgálására a nemzeti analizáló központ részéről a hamisítványok elemzése, azonosítása és felderítése céljából. Az illetékes hatóságok a szükséges mintákat késedelem nélkül, de legkésőbb a büntetőeljárással kapcsolatos jogerős döntés meghozatalával egyidőben kötelesek átadni. Véleményem szerint a Magyar Nemzeti Bank ezt a funkcióját a korábbi jól bevált gyakorlatnak megfelelően megőrizheti.

8.7. Összegzés

Prevenációs szempontból fontos a megfelelő normatív szabályozás mellett, hogy rendszeresen legyenek a médiában ismeretterjesztő műsorok, amelyek felkészítik az állampolgárokat, arra az esetre, ha hamis pénzzel fizetnek neki.

Fontos, hogy az államok kifejezetten arra törekedjenek, hogy a pénzforgalmat – részben az adóbevételi hatékonyság növelése céljából – a készpénzes fizetési eszközökről a pénzhelyettesítőkre tereljék át. A pénzhamisítás elleni küzdelem csak akkor lehet eredményes, ha az állam a technikai modernizációval folyamatosan lépést tart.

A magyar forint megújulása pozitívan hathat a jövőben a pénzhamisítás további visszaszorítására.

III. RÉSZ

A BÉLYEGHAMISÍTÁS

1. A bélyeghamisítás kezdetei

A bélyeg fogalmát általános, köznapi értelemben úgy határozhatjuk meg, hogy postai küldeményekre felragasztható és azok bérmentesítésére szolgáló, kisméretű, többnyire színes nyomtatású postai értékciikk. A bélyeg funkciója lehet még különböző illetékek, állami és szervezeti díjak befizetésének igazolása is. Prímér feladata mellett a bélyeg képi vagy szövegi tartalmával a kibocsátó állam kulturális és ideológiai helyzetéről, történelméről, mindennapi életéről is tájékoztat. Anyagi vonzata mellett gyakran magas esztétikai és szakmai értéket is képvisel. A bélyegek, mint művészi alkotások többféle formában kerülnek piacra, sokszínűségük és kifejező értékük megszámlálhatatlan

Az első postabélyeg Angliában jelent meg. 1837-ben Rowland Hill javaslatára az angol posta elfogadta és 1840. május 6-án kiadta a világ első postabélyegét, a penny portós bélyegét. A posta bélyegének megjelenése pozitív változást hozott, egyszerűsítette a postai kezelést, költséghatékonyabbá tette és meg is sokszorozta a korábban drága levél-forgalmat. A postaforgalom növelése érdekében szükség volt az árak csökkentésére, és a bélyeg megjelenése ezt nagyban elősegítette.⁴⁰¹ 19. század második felétől fokozatosan terjedt el a bélyegek forgalmazás, felhasználása.

Magyarországon először a bélyeg a 19. század közepén jelent meg. Az 1848-as polgári forradalom és szabadságharc idején Than Mór festőművész tervezte meg az első magyar postabélyegét. Than Mór 1848. július 3-án nyújtotta be javaslatát és saját tervezésű rajzát az első magyar postabélyegre. Ennek kivitelezését azonban a szabadságharc bukása meggátolta, így kinyomtatására már nem volt lehetőség.⁴⁰²

A szabadságharc leverését követően a magyar posta elvesztette függetlenségét és, mint az Osztrák Császárság egyik tartománya az osztrák birodalmi posta részévé vált. 1850 június elsején Carl Ludwig von Bruck postaügyekben is illetékes miniszter elrendelte az Osztrák Birodalom valamennyi országában a postabélyegek használatát.⁴⁰³

---

⁴⁰¹PROKAI Piroska, A bélyeg rövid története. Papíripar 2011. LV/3. 14. o.

⁴⁰²NIKODÉM Gabriella –SZABÓ Jenő, A magyar bélyeg története, Kossuth Kiadó Budapest. 2010. 21. o.

⁴⁰³HORVÁTH Károly, A magyar bélyeg története, a kezdetektől a 19. század végéig. Pallas Stúdió, Budapest. 2001. oldalszám nélkül

1871. május elsején bocsátották forgalomba az első bélyegeket, melyeket az Állami Nyomdában készítettek *kőnyomtatással*. Későbbiekben megkezdtek a *réznyomtatású* bélyegek gyártását, melyek fokozatosan felcserélték a kezdetben *kőnyomtatású* bélyegeket. Ezt követően pedig megjelentek a *mélynyomtatási technológiával*, majd az *ofszet-technológiával* készített bélyegek is.⁴⁰⁴

A **bűnözők** is viszonylag korán felismerték a bélyegekben rejtőző lehetőségeket, ezért a hamisítás története csaknem egyidős a bélyeg megjelenésével. Spanyolországban már 1856-ban hamisítottak bélyeget, a posta átverése céljából.⁴⁰⁵

2. A Csemegi-kódex szabályozása

A bélyeghamisítás bűncselekményét hazánkban először az első elfogadott Büntető Törvénykönyvünk, az 1878. évi V. törvénycikk szabályozta.

A Csemegi-kódex a bélyeghamisítás deliktumát a Második rész XXXIV. fejezetében, a 412. §-ban szabályozta. A bélyeghamisítást a korabeli jogirodalom, illetve jogalkotó az okirat-hamisítással tekintette rokon bűncselekménynek, emiatt a kódex is egymás mellé helyezte a bűncselekményeket.⁴⁰⁶

A törvény szerint a bélyeghamisítás jogi tárgya az állam által kiadott bélyegek, postajegyek, vagy adó biztosítására szolgáló más jegyek zavartalan jogi és üzleti forgalma, illetve a bélyegekbe vetett bizalom.⁴⁰⁷

Bélyegnek minősült a törvény szerint:

- az állam által kiadott bélyegek, postajegyek;
- a fém természetének és tartalmának bizonyítására szolgáló állami vagy hatósági jegyek.

Az első Btk. elkövetési magatartásként büntette az utánzását, a meghamisítást, a hamis vagy hamisított bélyegek forgalomba hozatalát. A bűncselekmény szubszidiárius jellegű volt, azaz csak akkor lehetett alkalmazni, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg. A bélyeghamisítás tárgyi súlyát nem tekintette nagynak a törvény, vétségi

---

⁴⁰⁴PROKAI, (2011) 14. o.

⁴⁰⁵LÓRÁNT Mihály, A bélyeg. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadása, Budapest. 1925. 77. o.

⁴⁰⁶IRK Albert, A magyar anyagi büntetőjog. 2. kiadás. Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt. Pécs. 1933. 486. o.

⁴⁰⁷IRK, (1933) 486. o.

alakzatban szabályozta, és egy évig terjedő fogházzal, pénzbüntetéssel, illetve hivatalvesztéssel szankcionálta.

3. Az 1897. évi XXXVII. törvénycikk szabályozása

A Csemegi-kódex bélyeghamisításra vonatkozó rendelkezéseit az 1897. évi XXXVII. törvénycikk teljes mértékben hatályon kívül helyezte. Ezen új törvénycikk 1.§-a már jóval részletesebben szabályozta a bélyeghamisítás bűncselekményét.

Nóvum volt a Csemegi-kódex szabályozásához képest, hogy már a külföldi bélyegeket is védelemben részesítette, azzal a feltétellel, hogy Magyarország és a másik állam között viszonyosság legyen. Angyal szerint⁴⁰⁸ a bélyeghamisítás elkövetési tárgyai a következők voltak:

- a bélyegek (ún. okmánybélyegek);
- a postajegyek (ún. postabélyegek), amelyek a magyar királyi postától származtak;
- az adóbiztosítására szolgáló pecsétek;
- valamely edény úrtartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jegyek;
- a fémek természetének és béltartalmának bizonyítására szolgáló állami jegyek. Ezeket külön kiegészítette még két törvénycikk;
- a fegyverekre alkalmazott próbabélyegek, (a kézi lőfegyvereknek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891. évi XXXIV. tc. 4. §. alapján);
- az adójegyek (a szivarkahüvely- és szivarkapapír-adóról szóló 1921. évi XIX. tc. 20. § alapján).

A törvénycikk a következő elkövetési magatartásokat tartalmazta:

- a bélyegek utánzása, meghamisítása;
- a hamis vagy hamisított bélyegek felhasználása vagy forgalomba hozatala.

Csak kihágásért volt felelősségre vonható az, aki bélyeggyűjtők számára hozott forgalomba hamis bélyeget.⁴⁰⁹ Az akkori bírói gyakorlat szerint, ha valaki aranyfémjelzés utánzatával ellátott rézgyűrűt aranygyűrűként adott el, nem bélyeghamisításért, hanem csalásért felelt.⁴¹⁰

---

⁴⁰⁸ANGYAL Pál, A magyar büntetőjog kézikönyve. 5. kötet. Okirathamisítás, bélyeghamisítás, védjegybitorlás, csalárd és vétkes bukás. Athenaeum irodalmi és nyomdai Rt, Budapest. 1929. 126. o.

⁴⁰⁹ 1897. évi XXXVII. tc. 2. §

⁴¹⁰ANGYAL, (1929) 127. o. idézi: Curia, Büntető jogi döntvénytár 17. szám. 77. o.

A törvénycikk tartalmazott még egy alapesetet, mely szerint az elhasznált bélyeg újra használása is büntetendő volt.

Mindkét alapeset vétségi alakzatban volt szabályozva, első eset két évig, második eset egy évig terjedő szabadságvesztéssel és pénzbüntetéssel volt büntetendő.

Bűncselekmény alanya bárki lehetett. A Kúria szerint a közhivatalnok részéről történő elkövetés esete sem változtatott a tényállás minősítésén.⁴¹¹

Az 1920-as években nagy mennyiségben hamisították a levél- illetve okmánybélyegeket, amelyet sokszor nyomdászok követtek el, és egy-egy bűnszervezet akár több millió koronányi kárt is tudott okozni az államnak.⁴¹²

4. Az 1932. évi XXI. törvénycikk szabályozása

A századforduló előtt alkotott törvény több mint harminc évig hatályban volt, amelyet az 1932. évi XXI. számú, a bélyegek védelméről és a tiltott postai szállítás büntetéséről szóló törvény váltott fel. Valószínűleg a törvény hosszú élete miatt is fordulhatott elő az az eset, hogy még 1934-ben is az 1897-es törvénycikk alapján tettek feljelentést a jogalkalmazó hatóságok.⁴¹³

Az 1932. évi XXI. törvénycikk cizellálan szabályozta a bélyeghamisítás vétségét. A törvény szerint büntetőjogi védelemben részesült a magyar állam, törvényhatóság, város vagy község, vagy az olyan más magyar közintézmény bélyege (1. §), amelyet törvény bélyeg kiadására felhatalmazott, valamint a nemzetközi postai válaszdíjszelvény és igazolójegy. Külföldi bélyegek továbbra is viszonyosság esetén részesültek csak büntetőjogi védelemben.

A bűncselekménynek két alapesete volt:

- a bélyeghamisítás vétsége; és
- a bélyeg csalárd használatának vétsége.

Az első alapeset két évig terjedő fogházzal, hivatalvesztéssel, és politikai jogok felfüggesztésével volt büntetendő és az követte el, aki:

- bélyeget felhasználás vagy forgalomba hozás végett utánoz vagy meghamisít;
- bélyeget akár utánzatként, akár nem utánzatként, jogtalanul előállít vagy jogtalanul alkalmaz;

---

⁴¹¹ ANGYAL, (1929) 125. o. idézi: Curiai Jogi Hírlap 1927. 14. sz.

⁴¹² 8 Órai Újság 1922. 01. 06. szám, 7. o.

⁴¹³ Lásd bővebben: Jogtudományi Közlöny 69. évfolyam 28. szám. 1934. 167. o.

- vagy a fenti pontokban ütköző módon utánzott, meghamisított, előállított vagy alkalmazott bélyeget tudva felhasználja vagy forgalomba hozza.⁴¹⁴

A bélyeg csalárd használatának minősült, és egy évig terjedő fogházzal, hivatalvesztéssel, és politikai jogok felfüggesztésével volt büntetendő, aki:

- valódi bélyegről felhasználás vagy forgalomba hozás (3. § 2. bek.) végett az értéktelenítés jelét eltávolítja, a korábbi értéktelenítés nyomát újabb értéktelenítés jelével leplezi, vagy a bélyeget az értéktelenítés eltávolítására alkalmas anyaggal vonja be;
- bélyeggyűjtési érdekből bélyegen jogtalanul lebetűzést alkalmaz, vagy annak eredeti kivitelét (nyomását, lyukasztását stb.) másként megváltoztatja;
- vagy a fenti pontokban ütköző módon megváltoztatott bélyeget bárminő célra, vagy díjlerovásra már felhasználta, de tévedésből az értéktelenítés jelével el nem látott bélyeget újból díjlerovásra tudva felhasználja vagy forgalomba hozza;
- bérmentesítő géplenyomatot a díj lerovása nélkül alkalmaz, postai bérmentesítő gépen, ennek hivatalos beállításán vagy ennek jelzésén (lepecsételésén) az állam megkárosítása végett változtat vagy változtatott, vagy megszegi a postai bérmentesítő gép előállítására, készletben tartására, forgalomba hozatalára, másnak rendelkezésére bocsátására vagy megszerzésére vonatkozó azokat a szabályokat, amelyek az államnak a megkárosítástól való megvédelmezését voltak hivatottak biztosítani.⁴¹⁵

A törvény külön kiemelte mindkét alapesetnél, hogy a kísérlet is büntetendő, amely jogalkotói túlbuzgóságra utal.

Kihágást követett el a törvény szerint, aki bélyeget nem felhasználás vagy forgalomba hozatal céljából utánzott.

A törvényszövegéről összességében elmondható, hogy túlságosan is kazuisztikus volt, és valószínűleg ez is közrejátszott abban, hogy a jogalkalmazók inkább a régi törvény felé nyúltak.

5. Az 1961. évi V. törvény bélyeghamisításra vonatkozó szabályai

A bélyeghamisítás bűncselekményét az 1961. évi V. törvény visszaemelte a Büntető Törvénykönyvbe és a népgazdaság elleni bűntettek közé sorolta. A törvényhozó

---

⁴¹⁴ 1932. évi XXI. tc. 3. §

⁴¹⁵ 1932. évi XXI. tc. 4. §

felismerte a bélyeghamisítás és pénzhamisítás bűncselekményének rokon jellegét, így első ízben egy fejezetben szabályozta őket.⁴¹⁶A bélyeghamisítás megszővegezése a következő volt:

„245. § (1) Aki bélyeget forgalombahozatal vagy felhasználás céljából utánoz vagy meghamisít, avagy a más által utánzott vagy meghamisított bélyeget ugyanilyen célból megszerzi, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ugyanígy kell büntetni azt is, aki hamis, meghamisított, vagy már felhasznált bélyeget - mint valódit, illetőleg fel nem használtat - forgalomba hoz vagy felhasznál.

(3) A büntetés hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást

a) bűnszövetségben,

b) nagy mennyiségű vagy értékű bélyegre követték el.

(4) A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a felhasznált vagy forgalomba hozott bélyeg mennyisége vagy értéke nem jelentős.

246. § (1) A 245. § alkalmazásában bélyeg:

a) postai vagy pénzügyi használat céljára rendelt, forgalomban levő, abból kivont vagy abba még nem került bélyeg,

b) a posta bármely tevékenységi körében használat céljára rendelt, forgalomban levő, abból kivont vagy abba még nem került érték cikk, a postai bérmentesítő géplenyomat, alkalmi és más felülnyomás, nemzetközi válaszdíjszelvény, postai igazoló jegy, továbbá a díjazással kapcsolatban a posta által alkalmazott bármely felírás vagy jelzés,

c) a szigorú számadás alá eső államigazgatási nyomtatvány, akár van rajta bélyeglenyomat, akár nincs,

d) az olyan hatósági jegy vagy pecsét, amely adó biztosítására, fém természetének és tartalmának, anyag átvételének, minőségének vagy mennyiségének bizonyítására szolgál, vagy amelyet pénzügyi hatóság vagy közeg alkalmazott,

e) a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordók ürtartalmának jelzésére használt bélyegzők és pecsétek.

(2) A 245. § alkalmazásában forgalombahozáson a bélyeggyűjtés céljára történt forgalombahozást, meghamisításon pedig a bélyegnek gyűjtés célját szolgáló bármilyen jogosulatlan megváltoztatását is érteni kell.

---

⁴¹⁶ 2BODGÁL, (1973) 439. o.

(3) A külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül.”

A szigorítás jegyében a bűncselekmény mindkét alapesete három évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő, mivel a jogalkotó szerint, ha nem is olyan nagymértékben, mint a pénzhamisítás, de társadalomra nagyobb fokban veszélyes lehet, figyelemmel arra, hogy a „bélyeg” meghatározott formái, pl.: a gyűjtés célját szolgáló postabélyegek rendkívül nagy értéket képviselhetnek.

Az 1961. évi Btk. törvényszövege már nem volt olyan hosszú terjedelmű, mint az elődje, mégis differenciáltan szabályozott.

A törvény két alapesetet tartalmazott büntetési alakzatban:

- aki bélyeget forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából utánozott vagy meghamisított, avagy a más által utánozott vagy meghamisított bélyeget ugyanilyen célból megszerzi;
- aki hamis, meghamisított, vagy már felhasznált bélyeget – mint valódit, illetőleg fel nem használtat – forgalomba hozott vagy felhasznált.⁴¹⁷

A bélyeg büntetőjogi fogalma alá tartoztak az alábbiak:

- a postai vagy pénzügyi használat céljára rendelt bélyeg. A postáról és a távközlésről szóló 1964. évi II. tv. 2. §-a értelmében a postai és távközlési tevékenység állami feladat, amelyet kizárólagos joggal a Magyar Posta látott el. Postabélyegnek minősült a Magyar Posta által kibocsátott bélyeg akkor is, hogyha kizárólag vagy túlnyomó részben szolgálta a gyűjtés célját. Pénzügyi használat céljára rendelt bélyegnek minősült például a bélyeges űrlap. Az illetékekről szóló 77/7966. (VI. 29.) PM számú rendelet 187. §-ának (2) bekezdése *expressis verbis* kimondta, hogy a Btk. 245. §-a szerinti bélyeghamisítás büntetést követi el az, aki illetékbélyeget vagy bélyeges űrlapot forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából utánoz vagy meghamisít, vagy más által utánozott vagy meghamisított illetékbélyeget vagy bélyeges űrlapot forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából megszerez, avagy hamis, meghamisított vagy már használt illetékbélyeget vagy bélyeges űrlapot mint valódit, illetőleg fel nem használtat forgalomba hoz vagy felhasznált.
- A második csoportba tartozott a posta bármely tevékenységi körében használat céljára rendelt, forgalomban levő, abból kivont vagy abba még nem került

---

⁴¹⁷ 1961. évi. V. tv. 245. §. (1)-(2).

értékcikk, a postai bérmentesítő géplenyomat, alkalmi és más felülnyomás, nemzetközi válaszdíjszelvény, postai igazoló jegy, továbbá a díjazással kapcsolatban a posta által alkalmazott bármely felírás vagy jelzés,

- A bélyegek harmadik csoportját alkották a szigorú számadás alá eső államigazgatási nyomtatványok. Ezeket alsóbb szintű jogszabályok állapították meg, Ide tartoztak pl. a marhalevél-úrlapok, a kiküldetési rendelvénny-úrlapok, a gépkocsi-menetlevél úrlapok, a készpénzcsekk-úrlapok. Az ilyen bélyegek minden egyes darabjával a kezelésükkel megbízott személy köteles volt elszámolni.
- A negyedik csoport szerint a pénzügyi hatóságok és közegek által alkalmazott bármilyen hatósági jegy vagy pecsét a bélyegekre megállapított védelemben részesültek. Ezzel szemben a nem pénzügyi hatóság vagy közeg által alkalmazott hatósági jegyek és pecsétek csak abban az esetben részesültek büntetőjogi védelemben, ha az adó biztosítására, fém természetének és tartalmának, anyag átvételének, minőségének vagy mennyiségének bizonyítására szolgáltak. Ide tartoztak például az állami jövedék tárgyát képező áruk burkolatának lezárására is rendszerint felhasznált adó- és zárjegyek. A nemesfém tárgyokról és fémjelzések háttérjogszabálya az 1965. évi 14. számú tvr. és az ennek végrehajtásáról szóló 11/1965. számú (VIII. 3.) PM rendelet volt.
- Végezetül a büntetőjog védelemben részesítette még a mérőeszközök hitelesítésének, vizsgálatának bizonyítására, illetve a hordók úrtartalmának jelzésére használatos bélyegzőkés pecsétek. A mérésügy háttérnormája az 50/1960. XI. Korm, számú rendelet volt.⁴¹⁸

A törvény kimondta, hogy a külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül és már nem tartalmazta feltételként a viszonyosságot.⁴¹⁹ Magyarország e szabályozással eleget tett az 1960. évi 19. számú törvényerejű rendelettel kihirdetett, 1957. évi október hó 3. napján kelt „*Ottawai postaegyezmény és megállapodások*” 47. cikkének. E szerint a tagországok kormányai kötelezték magukat arra, hogy a szükséges intézkedéseket megteszik, hogy:

- büntessék a levélbélyegnek (a forgalomból már kivontakat is), a postai igazolójegyeknek hamisítását;
- büntessék a szabályszerű postai igazolójegyek csalárd használatát;

---

⁴¹⁸ Molnár, (1968) 1125-1128. o.

⁴¹⁹FÖLDVÁRI, (1972) 298. o.

- büntessék:
  - a hamisított (még ha a forgalomból ki is vonták) vagy már használt postabélyegeknél, úgyszintén a bérmentesítő gépek vagy bélyegzők hamisított vagy már használt lenyomatainak;
  - a hamisított nemzetközi válaszdíjszelvényeknek;
  - a hamisított postai igazolójegyeknek felhasználását vagy forgalomba hozatalát;
- megtiltsák és megtorolják a postaszolgálatban használt jelzőcéduláknak és bélyegzőknél gyártásával és forgalomba hozatalával üzött csalárd ténykedéseket, ha a hamisítást vagy az utánzást a tagországok bármelyikének igazgatása által kibocsátott jelzőcédulákkal vagy bélyegzőkkel össze lehet téveszteni.

A felsorolás taxatív volt, egyéb bélyegeknél pl. tagdíjfizetés igazolására szolgáló bélyegeknél nem részesültek büntetőjogi védelemben.

A bélyeghamisítás elkövetési magatartásai a szocialista Btk. szerint a következők voltak:

- a bélyeg forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából való utánzása. Az elkövetés produktuma a hamis bélyeg.
- A bélyeg forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából való meghamisítása. Ezen elkövetési magatartás eredménye a meghamisított bélyeg.
- A más által utánzott vagy meghamisított bélyegnek forgalomba hozatala.
- Az ilyen bélyeg felhasználás céljából való megszerzése
- Végezetül a hamis, meghamisított vagy már felhasznált bélyegnek valódként, vagy fel nem használtként való forgalomba hozatala vagy felhasználása.⁴²⁰

Az első alapesetnél a törvényhozó célzatot is értékelt, így azt csak egyenes szándékkal lehetett megvalósítani, a másodikat eshetőlegesen szándékkal is. A szándék egyben azt is jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kellett a bélyeg hamis, meghamisított, illetve már felhasznált voltáról.⁴²¹

Nóvum volt a bélyeghamisítás bűncselekményél, hogy megjelent két minősített eset. Ez akkor valósult meg, ha a bélyeghamisítást bünszövetségben, illetve, ha nagy mennyiségű vagy értékű bélyegre követték el. Továbbá a törvény tartalmazott egy privilegizált esetet is, mely akkor valósult meg, ha a felhasznált vagy forgalomba hozott bélyeg mennyisége vagy értéke nem volt jelentős.⁴²²

⁴²⁰MOLNÁR, (1968) 1129-1132. o.

⁴²¹FÖLDVÁRI, (1972) 298. o.

⁴²²MOLNÁR, (1968) 1132. o.

6. A korábbi Büntető Törvénykönyvünk (1978. évi IV. törvény) szabályozása

A törvény szövege közlönyállapotában tovább egyszerűsödött. A bélyeg fogalmát az 1979.

évi 5. törvényerejű rendelet határozta meg. E szerint bélyegnek minősült büntetőjogi értelemben:

- a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas bélyeg, postai bérmentesítő géplenyomat, továbbá a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás, felírás vagy jelzés,
- a fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg.
- az adó biztosítására szolgáló hatósági jegy, fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel, valamint termék minőségének, mennyiségének, egyéb lényeges tulajdonságának bizonyítására szolgáló hatósági jegy,
- a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó úrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét.⁴²³

Az első kettő elkövetési tárgy akkor is büntetőjogi védelemben részesült, ha forgalomba még nem került vagy onnan már kivonták.

7.A bélyeghamisítás külföldi szabályozási modelljei

7.1. A bélyeghamisítás tényállása Németországban

A bűncselekményt Németországban először az 1851-ben megjelent Porosz Büntető Törvénykönyvben szabályozták bélyegzőpapír hamisítása (253.§) névvel.⁴²⁴ A deliktum bélyeghamisítás névvel (Wertzeichenfälschung) később, az 1871-ben elfogadott német birodalmi Btk.-ban jelent meg elsőként.⁴²⁵ A német jog dogmatikailag a bélyeghamisítást pénzhamisítással rokon bűncselekménynek tartja, ezért e bűncselekményeket egy

---

⁴²³1979. évi 5. törvényerejű rendelet 25. §.

⁴²⁴BESELER, Georg, Kommentar über das Strafgesetzbuch für die Preußischen Staaten. Weidmann Buchhandlung, Leipzig. 1851. 480-481. o.

⁴²⁵LANDES Johannes, Die Wertzeichenfälschung. Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main, 2006. 11. o.

fejezetben szabályozza. A bélyegre úgy tekintenek, mint kvázi fizetőeszközre. A közokirat-hamisításhoz képest speciális bűncselekmény a bélyeghamisítás.

A német Büntető Törvénykönyv (Strafgesetzbuch) 148. § szerint a bélyeghamisítás tényállása a következőképpen szól:

148.§ (1) Aki

1. Hivatalos bélyegeket hamisít, abból a célból, hogy azt valódiként használják, vagy forgalmazzák, vagy abból a célból, hogy elősegítse a használatát, illetve forgalomba kerülését, vagy módosítja a hivatalos bélyegeket úgy, hogy nagyobb értékűnek tűnjenek; vagy

2. megszerez hamis bélyegeket ilyen célból; vagy

3. használ, eladásra kínál, forgalomba hoz hamis bélyegeket valódiként, öt évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki érvényesként használ vagy forgalomba hoz használt bélyegeket, amelyről az érvényességi jelzést eltávolították legfeljebb egy évig terjedő szabadságvesztés vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) A kísérlet büntetendő.⁴²⁶

A német jogalkotó a tényállással a hivatalos bélyegek forgalmát, mint közösségi érdeket kívánja védelmezni. A bélyegen lévő márkák, és jelzések azt igazolják, hogy kifizették a díjat, vagy egyéb költségeket, és ezek hamisítása kárt okoz az államnak és a társadalomnak.⁴²⁷

A bűncselekmény elkövetési tárgyai a hivatalos bélyegek. Hivatalos bélyeg fogalmát, illetve arról taxatív felsorolást a törvény nem tartalmaz. A jogalkotó ezt a jogalkalmazóra bízta. A jelenlegi német joggyakorlat szerint hivatalos bélyegnek minősül az állam, a helyi önkormányzatok, a jogi személyek, illetve köztisztviselők által kibocsátott bélyegek, vagyis akkor minősül hivatalosnak, ha közvetlenül vagy közvetve állami szervtől származik. Hivatalos bélyegek közé tartoznak a magyar szabályozáshoz hasonlóan a zárjegyek, illetékbélyegek, pecsétjelek, bírósági költséget igazoló bélyegek.⁴²⁸ A postabélyegek nem minősülnek a német jog szerint hivatalos bélyegeknek, mivel a posta

---

⁴²⁶ Szabad fordítás

⁴²⁷SCHMIDT, Rolf – PRIEBE, Klaus: Strafrecht besonderer teil. II. Straftaten gegen das Vermögen. 11. Auflage. Verlag Rolf Schmidt, Hamburg-Berlin, 2012. 339. o.

⁴²⁸WESSELS – HETTINGER, (2014) 281. o.

szeptort privatizálták.⁴²⁹ Az érvénytelen, illetve a nem hivatalos bélyegek nem részesülnek büntetőjogi védelemben, így a gyűjtőbélyegek sem. A 152. § kimondja, hogy a külföldi bélyegek hamisítása is büntetendő. A külföldi bélyegek tekintetében is követelmény, hogy hivatalosak legyenek, és azt mindig az adott állam joga szerint kell megítélni.⁴³⁰

A 148.§ (1) 1. pontja szerint büntetendő a hivatalos bélyegek hamisítása, illetve meghamisítása. Utóbbinál további feltétel, hogy az oly módon történjen, hogy a hamisított bélyeg nagyobb értékűnek tűnjön (ez eltér a magyar szabályozástól, hiszen ott bármilyen módosítása megvalósítja a bűncselekményt).

A bélyeghamisítás a német jog szerint is csak célzatosan követhető el, nevezetesen forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából. Akkor is büntetendő lesz a cselekmény, ha a hamis vagy hamisított hivatalos bélyeget gyűjtőbélyegként adnák el az elkövetők, mivel fennáll a veszélye, hogy később az forgalomba kerül.

Nem feltétel az, hogy az elkövető maga akarja forgalomba hozni, vagy felhasználni a hamis bélyeget, elegendő az is, ha abból célból teszi, hogy ezzel elősegítse a forgalomba kerülését. A gyakorlatban erre példa, ha az elkövető azért készít hamis bélyegeket, hogy továbbadja azt egy bűntársnak, aki forgalomba kívánja azt hozni.

Az érvényességi (érték) jelzés megváltoztatása, vagy eltávolítása nem az első bekezdés 1. pontja szerint, hanem a 148.§ (2) bekezdésének az előkészülete szerint lesz büntetendő. A hamis vagy hamisított hivatalos bélyegek megszerzése tényleges birtokbavételt jelent. Az elkövetési magatartás megállapításához, egyrészt szükség van arra, hogy a hamis hivatalos bélyeg az elkövető birtokába kerüljön, másrészt az, hogy a felett rendelkezési joga is legyen. Így nem minősül hamis hivatalos bélyeg megszerzésének például, ha valakinek letétbe teszik (legfeljebb bűnrészesként büntethető).⁴³¹

Az (1) bekezdés 3. pontja az alábbi elkövetési magatartásokat rendeli büntetni: hamis vagy hamisított hivatalos bélyegek használata, eladásra kínálása, forgalomba hozatala valódiként. Eladásra kínálás nem más, mint a forgalomba hozatal kísérlete, melyet a német jogalkotó befejezett bűncselekményként szabályoz.

Érvénytelen bélyeg használatánál (148.§ 2. bekezdés) az érvényesen már elhasznált bélyegek újbóli használatát tiltja meg a jogalkotó. Szükséges a bűncselekmény megállapításához, hogy a használt bélyegen az érvényességi jelzést már korábban

---

⁴²⁹FISCHER, (2013) 1059-1060. o.

⁴³⁰ Uo.

⁴³¹FISCHER, (2013) 1060-1061. o.

eltávolítsák a bélyegről. Eltávolításnak minősül a dátum módosítása is a bélyegen. A bűncselekmény megállapítása szempontjából irreleváns, hogy ki távolította el az érvényességi jelzést a bélyegről. A bűncselekmény szubjektív oldalát tekintve, az elkövetőnek tudnia kell, hogy a bélyeg érvénytelen és, hogy azt érvényesként akarja használni vagy forgalomba hozni.⁴³²

A bélyeghamisítás kísérlete és előkészülete is büntetendő a német jog szerint. A bűncselekmény előkészületét az valósítja meg, aki bélyeghamisítás céljából előállít, megszerez, eladásra kínál, tárol, vagy másnak továbbad ehhez szükséges eszközöket (pl. nyomtatóeszközt, számítógépes programokat, biztonsági elemeket). Előkészület esetén természetesen alacsonyabb büntetési tétel, legfeljebb két évi szabadságvesztéssel büntetendő.

7.2. A bélyeghamisítás tényállása Ausztriában

A bélyeghamisítás deliktuma az Osztrák Büntető Törvénykönyv 13. Fejezetnek 238.§-ban van szabályozva. Hasonlóan a német és magyar szabályozási megoldáshoz, a pénzhamisítással, illetve a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítással együtt van egy fejezetben.⁴³³ A törvényi tényállás szövege a következőképpen szól:

„238.§ (1) Aki hivatalos bélyeget utánoz vagy meghamisít azzal a céllal, hogy azt valódiként és hamisítatlanként használja három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Bármely személy, aki

1. Megszerez mástól ilyen hamis vagy hamisított bélyeget azzal a céllal, hogy valódiként és hamisítatlanként használja,

2. használ ilyen bélyeget valódiként és hamisítatlanként két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Hivatalos bélyegekhez tartoznak a hivatalos bélyegek lenyomatai is, amelyek igazolják a díjának, vagy bármilyen adónemnek a megfizetését.

---

⁴³²FISCHER (2013), 1061. o.

⁴³³SCHLOENHARDT – HÖPFEL (2016) 302. o.

*(4) A már korábban használt hivatalos bélyeg újra használása vagy a visszavont jelzés eltávolítása egy korábban már használt hivatalos bélyegről törvényesen nem büntetendő.*⁴³⁴

Az osztrák Btk. a tényállással a hasonlóan a német szabályozáshoz a hivatalos bélyegek forgalmát kívánja védelmezni. Az osztrák szabályozás nagy mértékben követi a német mintát. A hivatalos bélyegek fogalmát az osztrák Btk. sem tartalmazza. A joggyakorlat szerint hivatalosnak minősül a bélyeg, ha a közhatalom által lett kibocsátva. A postabélyegek hamisítása az osztrák posta privatizációja miatt nem lesz bűncselekmény.⁴³⁵

Az osztrák szabályozás sajátossága, hogy egy büntethetőséget kizáró esetkört is tartalmaz, Amennyiben a már korábban használt hivatalos bélyeget újra használják vagy a visszavont jelzést eltávolítják egy korábban már használt hivatalos bélyegről. A német szabályozáshoz hasonlóan a deliktum előkészülete is büntetendő 2 évig terjedő szabadságvesztéssel.⁴³⁶

7.3. A bélyeghamisítás tényállása Svájcban

A svájci Büntető Törvénykönyv 10. fejezete szabályozza a bélyeghamisítást (245.§), a pénzhamisítással együtt. Emellett a 20. Szövetségi törvény megsértése című fejezetben egy enyhébb súlyú bűncselekmény is szabályozásra kerül, a bélyegek reprodukálása hamisítási szándék nélkül névvel. A törvényi tényállások szövege:

245.§.

1. Aki hamisít vagy meghamisít hivatalos bélyeget, különösen postabélyeget, okmánybélyeget, illetékbélyeget, abból a célból, hogy azt továbbadja eredetiként vagy hamisítatlanként,

Aki érvényesként továbbad visszavont hivatalos bélyeget,

az három évet nem meghaladó szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

---

⁴³⁴ Szabad fordítás

⁴³⁵HINTERHOFER, Hubert, Strafrecht Besonderer Teil II. §§ 169 bis 321 StGB. Dritte, überarbeitete Auflage. WUV | Universitätsverlag, Wien. 2002. 152. o.

⁴³⁶BERTEL-SCHWAIGHOFER, (2008) 143. o.

2. Aki továbbad hamisított vagy meghamisított vagy visszavont hivatalos bélyeget eredetiként, hamisítatlanként, vagy érvényesként az három évet nem meghaladó szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

328.§

1. Aki utánoz svájci vagy külföldi postabélyegeket, utánoz oly módon, hogy ne lehessen megkülönböztetni az eredetitől azzal a céllal, hogy azt utánszatként forgalomba hozza,

2. Aki behoz, eladásra kínál, vagy forgalomba hoz ilyen bélyegeket pénzbüntetéssel büntetendő.

*Az utánszatkat el kell kobozni.*⁴³⁷

A Svájci Szövetségi Bíróság szerint azért kell büntetőjogi védelemben részesíteni a bélyegeket, mert a pénzhez hasonlóan fizetőeszközként, vagy díjfizetés igazolásaként funkcionál a forgalomban. A bűncselekmény elkövetési tárgya a hivatalos bélyeg. A Btk. a hivatalos bélyeg fogalmát nem határozza meg, de példálózó jelleggel ide sorolja a postabélyeget, az okmánybélyeget, és illetékbélyeget. A 250. § kiterjeszti a védelmet a külföldi hivatalos bélyegekre is. Étkezési utalványok nem minősülnek bélyegnek, hanem nyilvános okiratnak, így nem lehetnek e bűncselekménynek az elkövetési tárgyai. Leggyakrabban az elkövetők Svájcban bélyeggyűjtők számára készítenek hamis postabélyegeket.⁴³⁸

8. A bélyeghamisítást érintő nemzetközi Egyezmények

Magyarország számos bélyeg, és postaforgalommal kapcsolatos egyezményhez csatlakozott. A kihirdető törvény a 2012. évi CXIII. törvény, amely

- az Egyetemes Postaegyesület Alapokmánya Hetedik és Nyolcadik Pótjegyzőkönyvének,
- az Egyetemes Postaegyesület Egyetemes Postaegyzményének a 2004. évi bukaresti kongresszuson és a 2008. évi genfi kongresszuson aláírt módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt,
- az Egyetemes Postaegyzmény 2004. évi bukaresti és a 2008. évi genfi kongresszuson aláírt Zárójegyzőkönyvének, valamint

---

⁴³⁷ szabad fordítás

⁴³⁸ WEDER, (2006) 305. o.

- a Postai Pénzforgalmi Megállapodásnak a 2004. évi bukaresti kongresszuson aláírt módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt kihirdetéséről szól.

E törvénnyel hatályát veszítette a korábbi Egyetemes Postaegyesület XXII. Pekingi Kongresszusán elfogadott Általános Szabályzat, valamint az Egyetemes Postaegyezmény és Zárójegyzőkönyve kihirdetéséről szóló 121/2001. (VII. 10.) Kormányrendelet.

Az Egyetemes Postaegyezmény szerint:

- A tagországok kötelezik magukat arra, hogy meghozzák a szükséges intézkedéseket az alábbi cselekmények megakadályozása, és azok elkövetőinek üldözése és megbüntetése érdekében...⁴³⁹
- A tagországok kötelezik magukat arra, hogy meghozzák a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény szerinti alábbi bérmentesítési eszközökre vonatkozó jogsértések megakadályozása, üldözése és megbüntetése érdekében:
  - o forgalomban levő vagy forgalomból kivont postabélyegek;
  - o bélyegzőlenyomatok;
  - o bérmentesítő géplenyomatok vagy nyomdai lenyomatok;
  - o nemzetközi válaszdíj szelvények.
- jelen Egyezmény vonatkozásában a bérmentesítési eszközökre vonatkozó jogsértés alatt olyan cselekményt kell érteni, amelyet az elkövető vagy egy harmadik fél jogalap nélküli gazdagodás szándékával követ el.
- Büntetendő:
  - o a bérmentesítő eszközök meghamisítása, utánzása vagy hamisítása, vagy minden ezen eszközök nem megengedett gyártásához kapcsolódó jogtalan vagy csalárd cselekedet;
  - o a meghamisított, utánzott vagy hamisított bérmentesítési eszközök használata, forgalomba hozatala, értékesítése, kereskedelme, terjesztése, szállítása, akár reklámcélzattal történő bemutatása vagy kiállítása;
  - o már használt bérmentesítő eszközöknek postai célra történő használata vagy forgalomba hozatala;
  - o illetve ezek kísérlete is.⁴⁴⁰
- Az Egyezmény kimondja, hogy a büntetéseket illetően nem lehet különbséget tenni a felsorolt cselekmények között a tekintetben, hogy belföldi vagy külföldi

---

⁴³⁹ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 1.

⁴⁴⁰ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 2.

bérmentesítési eszközről van-e szó, erre a rendelkezésre semmilyen jogi vagy szerződéses kölcsönösségi feltétel nem alkalmazható.⁴⁴¹

A magyar Btk. szabályozása megfelel az Egyetemes Postaegyezményben foglalt követelményeknek.

9. A bélyeghamisításra vonatkozó hatályos magyar szabályozás

A hatályos tényállásunk a 2012. évi C. törvény 391. § szerint a következőképpen szól:

391. § (1) Aki forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából

a) bélyeget utánoz vagy meghamisít,

b) hamis vagy meghamisított bélyeget megszerez, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,

bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki hamis, meghamisított vagy felhasznált bélyeget valódiként vagy fel nem használtként forgalomba hoz vagy felhasznál.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást

a) különösen nagy vagy azt meghaladó értékű bélyegre, illetve

b) bűnszövetségben

követik el.

(4) A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást kisebb vagy azt el nem érő értékű bélyegre követik el.

(5) E § alkalmazásában

a) bélyeg:

aa) a postabélyeg, akkor is, ha még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták,

ab) a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas jelzés és a bérmentesítő gép lenyomata, a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás, felírás vagy jelzés, és a nemzetközi válaszdíjszelvény,

ac) a fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg, akkor is, ha még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták, addig az időpontig, amíg visszaváltására, illetve cseréjére az állam jogszabály alapján köteles,

ad) fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel,

---

⁴⁴¹ Egyetemes Postaegyezmény 11. cikk 3.

ae) az adó biztosítására szolgáló hatósági jegy, valamint termék minőségének, mennyiségének, egyéb lényeges tulajdonságának bizonyítására szolgáló hatósági jegy,
af) a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó ürtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét,
b) forgalomba hozatalon a bélyeggyűjtés céljára forgalomba hozást is érteni kell,
c) meghamisításon a bélyegnek gyűjtés célját szolgáló jogosulatlan megváltoztatását is érteni kell.

(6) A külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül.

A bűncselekmény jogi tárgya a pénz és bélyegforgalom biztonsága, a bélyeg, mint érték cikk közhitelességéhez fűződő bizalom védelme.⁴⁴²

A bűncselekmény elkövetési tárgya a bélyeg. A bélyeg büntetőjogi fogalmát a Btk. határozza meg. Ezek a következők:

- A postabélyeg. A postabélyeg fogalmát a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. tv. 2. § 27. pontja határozza meg. „Postabélyeg: az egyetemes postai szolgáltató által kibocsátott, a postai küldemények bérmentesítési díjának megfizetésére használható, a névértékére utaló jelöléssel ellátott olyan bélyeg, amely tartalmazza a „Magyarország” feliratot vagy annak idegen nyelvű „megfelelőjét” (például Hungary, Ungarn). A postabélyegnél közömbös, hogy forgalomba került-e, illetve kivonták-e onnan.”⁴⁴³
- A díjfizetést nem csak bélyeg igazolhatja, hanem a postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas jelzés, a bérmentesítő gép lenyomata, a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás vagy jelzés, és a nemzetközi válaszdíj szelvény. Ezek csak akkor tekinthetők elkövetési tárgynak, ha kitűnik belőlük a bérmentesítés.
- A fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg is elkövetési tárgynak/bűncselekmény produktumának minősül függetlenül attól, hogy még nem került forgalomba, vagy onnan már kivonták. Az ilyen bélyeg addig részesül büntetőjogi védelemben, amíg visszaváltására, illetve cseréjére az állam jogszabály alapján köteles. Ide tartozik például az illetékbélyeg melynek

---

⁴⁴²MOLNÁR Gábor Miklós: Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin (Szerk.): Büntetőjog II. Különös rész. ötödik hatályosított kiadás. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2016. 739. o.

⁴⁴³MOLNÁR, (2016) 739. o.

összefoglaló szabályait az illetékbélyegek előállításáról, forgalomba hozataláról és forgalmazásáról szóló 32/2014. (X. 21.) NGM rendelet tartalmazza. Az illetékbélyeggel fizetendő illetékek igazgatási és bírósági szolgáltatási díjak, valamint egyéb kötelezettségek fizetéséhez 100, 200, 500, 1000, 2000, 5000 és 10000 forintos címletű illetékbélyegek kerülhetnek forgalomba.

- A fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel: Az ezzel kapcsolatos rendelkezéseket a nemesfém tárgyak vizsgálatáról, hitelesítéséről és nemesfém tartalmuk tanúsításáról, valamint a hitelesítés és tanúsítás egyenértékűségéről szóló 187/2011. (IX. 14.) Korm. rendelet foglalja össze.
- Az adó biztosítását szolgáló hatósági jegy. Ez nem más, mint a zárjegy. Korábban ide tartozott dohánygyártmányok esetében az adóbeszedés technikai eszköze, az adójegy is, viszont már dohányáruknál is zárjegyet alkalmaznak az új szabályozás szerint. Ehhez kapcsolódó háttérjogszabály a jövedéki adóról szóló törvény (2016. évi LXVIII. tv.). E szerint zárjegynek minősül a zárjegyköteles jövedéki termék legkisebb fogyasztói csomagolási egységére felhelyezett bélyeg (3.§ 53.) Az eljárási szabályokat a 45/2016. (XI. 29.) NGM rendelet a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról tartalmazza.
- Büntetőjogi értelemben bélyegnek minősül még a mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint a hordó űrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét. Ezen rendelkezések háttérjogszabályának minősül a mérésről szóló 1991. évi XLV. törvény, illetve a végrehajtásával kapcsolatos 127/1991. (X. 9.) Korm. rend. A törvény alapján kötelező hitelesítésű mérőeszköz csak érvényes hitelesítéssel forgalmazható, használható vagy tartható használatra kész állapotban.

A fentiekén kívül még léteznek másfajta bélyegek is pl. a tagsági viszonyt igazoló bélyeg, de mivel a Btk. felsorolása taxatív, így ezek nem részesülnek büntetőjogi védelemben. Meg kell említeni még az elkövetési tárgyaknál, hogy a külföldi bélyeg is azonos védelemben részesül a hazaiival.⁴⁴⁴

A bűncselekmény napjainkban leginkább a zárjegyek hamisításával és a hamis zárjegyek felhasználásával valósul meg.⁴⁴⁵

---

⁴⁴⁴POLT, (2013) 283. o.

⁴⁴⁵MOLNÁR (2016), 740. o.

Az elkövetési magatartások nem változtak az új Btk.-ban a korábbi Btk.-hoz képest, de kibővült eggyel. Az új Btk. szerint az elkövetési magatartások:

- a bélyeg utánzása,
- a bélyeg meghamisítása,
- a hamis vagy meghamisított bélyeg megszerzése, valamint
- a hamis vagy meghamisított bélyeg országba történő behozása, onnan kivitele, vagy azon átszállítása. Az utolsó elkövetési magatartást a korábbi szabályozás nem tartalmazta.

Valamennyi elkövetési magatartásban közös, hogy csak célzatosan követhető el, mégpedig a forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából.

A bélyeg utánzása a forgalomban levő bélyeg hasonmásának elkészítése. A megtévesztést megkönnyíti, hogy a forgalmi bélyeget újryomják, eltérő címmel, eltérő évszámmal, fogazással, vízjelekkel, és más hatékonyabb biztonsági elemekkel látják el. Jellemzőbb hamisítás a korábbi alacsonyabb címletnek (forintértéknek) magasabb címletűvé hamisítása.

A bélyeg meghamisítása alatt minden olyan valódi bélyegen történő változtatást érteni kell, amelynek eredménye az, hogy a bélyeg az eredeti értéktől eltérő – függetlenül attól, hogy kisebb vagy nagyobb – értékűnek látszik. A hamisítás a forgalmi bélyegnél tipikus, hiszen a korábban kibocsátott bélyegeket újryomtatott címletűvé hamisítják. Az utánzás és a meghamisítás módja, minősége közömbös.⁴⁴⁶

A hamis vagy meghamisított bélyegmegszerzése, az országba történő behozatal, onnan kivitel, azon átszállítás, mint elkövetési magatartások közös lényege a birtoklás és a birtokbavétel. A megszerzés végleges célú birtokbavételt jelent. a megszerzésénél közömbös, hogy milyen módon történik. Megszerzés akár ingyenes, akár visszterhes ügylettel, sőt jogügylet nélkül is (pl.: jogosulatlan hozzájutás) történhet, csak a megszerzés céljának van relevanciája, az pedig a hamis vagy hamisított bélyeg forgalomba hozatala vagy felhasználása. A Btk. szerint a bélyeggyűjtés céljára kibocsátott bélyegek meghamisítása is büntetni rendelt.⁴⁴⁷

A felhasználás a bélyegek és egyéb igazolások rendeltetésszerű használatában nyilvánulhat meg. Ez általában a bélyeg felhasználását jelenti, mivel a bélyegek és az igazolások egyszeri teljesítését dokumentálnak. A bélyeg a felragasztásával elhasználódik. Ha az utánzással létrehozott hamis, meghamisított vagy egyszer már

---

⁴⁴⁶NAGY, (2014) 499. o.

⁴⁴⁷GÁL, (2013) 202. o.

felhasznált bélyeget használnak fel újra, hiányzik a benne dokumentált teljesítés. A bélyegek nem csupán az eredeti rendeltetésüknek megfelelően használhatók fel, hanem gyűjtés céljára is szolgálhatnak. A gyűjtési forgalomban a bélyegeknek a névértékétől lényegesen eltérő árfolyama alakulhat ki. Befolyásolhatja a bélyeg névértékétől eltérő árfolyamának kialakulását pl. az előállítás hibája, vagy a speciális rendeltetésű felhasználás (mint pl. az alkalmi bélyegzés). Erre tekintettel terjesztette ki a forgalomba hozatal és a meghamisítás fogalmát a törvényhozó.⁴⁴⁸

A tényállás második alapesete a hamis, hamisított vagy a már felhasznált bélyeg valódiaként vagy fel nem használtként forgalomba hozatalát és a felhasználást rendeli büntetni. E körön kívül a forgalomba hozatal és a felhasználás önállóan nem büntetendő. A már felhasznált bélyeg leáztatásával és újbóli felhasználásával a bűncselekmény szintén megvalósítható. A bélyeg első felhasználása ugyanis annak „elhasználását” jelenti, mivel az egyszeri teljesítést, befizetést dokumentál.⁴⁴⁹

Bélyeghamisítás büntette valósul meg, ha az elkövető folyóiratból kivágott bélyegképeket használ fel a postai küldemény bérmentesítésére (BH 1989. 432.).

A bűncselekmény alanya bárki lehet. A bűnösséget tekintve a bélyeghamisítás (1) bekezdésben meghatározott fordulata célzatos bűncselekmény, így az csak egyenes szándékkal valósítható meg. Ha valaki nem ismeri fel, hogy hamis vagy meghamisított bélyeget szerez vagy használ fel, nem büntethető, mivel a bűncselekménynek nincs gondatlan alakzata.⁴⁵⁰ A (2) bekezdésben meghatározott fordulat eshetőleg szándékkal is megvalósítható.

A bélyeghamisításnak két minősített esete van: ha a bűncselekményt különösen nagy vagy azt meghaladó értékű bélyegre, illetve, ha bünszövetségben követik el. Ilyen esetekben 1-5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A Btk. 459. § (1) 2. pontja értelmében bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet. A különösen nagy értékre történő elkövetés, pedig a 459.§ (5) d) pontja értelmében 50 millió 1 és 500 millió forint értéket jelent, de ez esetben a felső határ már nem releváns. Az új Btk. a szigorítás jegyében a minősített eseteknél a minimális büntetési tételt egy évre emelte.

---

⁴⁴⁸MOLNÁR, (2016) 740-741. o.

⁴⁴⁹GULA, (2013) 590. o.

⁴⁵⁰KARSAI, (2013) 822. o.

Az értékhez kötődő minősítés a postabélyegek esetén a névértékhez igazodik. A fizetési kötelezettség teljesítését jelző bélyegeknél nem a névértékhez, hanem ahhoz az összeghez, amit pl. a zárjegy tartalmaz. Fontos megjegyezni, hogy a bélyeggyűjtés céljára alkalmas bélyegek egyedi értéke – a rajta szereplő névértéktől eltérően – lehet akár több millió forint értékű is. Bélyeggyűjtők körében nagyon értékesnek számít, például a fejre állított Koronás Madonna vagy a kék Mauritius.⁴⁵¹

A bélyeghamisítás bűncselekményének egy privilegizált esete is van, ha bélyeghamisítást kisebb, vagy azt el nem érő értékű bélyegre követik el, azaz az érték felső határ ötszázezer forint. A deliktum privilegizált esetét vétségi alakzatban szabályozza.⁴⁵²

Stádiumokat nézve, a bélyeghamisítás kísérlete csak szűk körben valósítható meg. Kísérletként értékelhető az utánzás vagy hamisítás megkezdése végett, továbbá a közvetlenül a hamis vagy hamisított bélyeg megszerzése végett tanúsított cselekmények esetén. A hamisítással, illetve az átadással-átvétellel ugyanis a bűncselekmény befejezetté válik. A hamis bélyeg forgalomba hozatal, vagy felhasználás céljából való megszerzése esetén a bélyeghamisítás befejezett bűncselekménynek minősül akkor is, ha a bélyeg megtévesztésre alkalmatlan hamisítvány. Ha netán a forgalomba hozatal céljából előállított hamisítványok elkészítése után az elkövető eláll a forgalomba hozatal céljától nem minősíthető önkéntes elállásként. Legfeljebb a büntetés kiszabása körében értékelhető.

A bélyeghamisítás tényállása eredményt nem értékel, így alaki immateriális deliktumnak minősül.⁴⁵³

Halmazati kérdések: Az azonos alkalommal több hamisítványra elkövetett bűncselekmény természetes egységként kell értékelni. Folytatólagos egység valósul meg, ha az elkövető az egy alkalommal megszerzett hamis bélyegsorozatot több részletben használja fel. A hamis védjegy alkalmazása nem bélyeghamisítást, hanem az iparjogvédelmi jogok megsértését (Btk. 388. §) alapozza meg, mivel az nem hatóság által alkalmazott jegy.⁴⁵⁴

Elhatárolási kérdések: a hamis bélyeg forgalomba hozatala csalárd, megtévesztő magatartás. Amennyiben a csalás (373. §) és a bélyeghamisítás tényállási elemei egyaránt maradéktalanul megvalósulnak, csak a speciális bélyeghamisítás állapítható meg.

---

⁴⁵¹KARSAI, (2013) 823. o.

⁴⁵²KARSAI, (2013) 823-824. o.

⁴⁵³MOLNÁR, (2016) 741. o.

⁴⁵⁴KARSAI, (2013) 823. o.

Amennyiben a bűncselekmény elkövetési tárgya (illetve produktuma) nem felel meg a bélyeg fogalmával szemben a Btk. értelmező rendelkezésében [lásd 391. § (5) bekezdésének a) pontjában] támasztott feltételeknek, felhasználása esetén a cselekmény még alkalmas lehet a 345. § szerinti hamis magánokirat felhasználása vétségének a megállapítására.⁴⁵⁵

10. Összegzés és javaslatok

Az alábbi táblázat szemlélteti az elmúlt évek során a regisztrált bélyeghamisítások számát:

Év	Regisztrált bélyeghamisítások száma
2009	31
2010	37
2011	53
2012	155
2013	370
2014	335
2015	75
2016	207
2017	238

12.számú táblázat: A regisztrált bélyeghamisítások száma Magyarországon 2009-2017 között⁴⁵⁶

A bélyeghamisítások száma Magyarországon viszonylag alacsony. 2012-től figyelhető meg egy enyhe növekedés, de a bűncselekmények száma egyszer sem érte el a 400-at sem.

Az új Btk. szabályozása szigorítást hozott a bélyeghamisítás tekintetében, és 2015-2017 között már 300-at sem ért el a bűnelkövetések száma.

Az alábbi táblázat összefoglalja a külföldi és hazai szabályozási megoldások hasonlóságait és különbségeit.

⁴⁵⁵MOLNÁR (2016) 741. o.

⁴⁵⁶<https://bsr.bm.hu/SitePages/ExcelMegtekinto.aspx?ExcelName=https%3a%2f%2fbsr.bm.hu%2fBuncselekmenyiAdatok%2fRegisztr%3a%a1lt+b%5%b1ncselekm%3a%a9nyek+sz%3a%a1ma+az+elk%3a%b6vet%3a%a9s+helye+szerint.xlsx> (letöltés ideje: 2018. 03. 01.)

	Német Btk.	Oszták Btk.	Svájci Btk.	Magyar Btk.
jogi tárgy	bélyegforgalom biztonsága	bélyegforgalom biztonsága	bélyegforgalom biztonsága	bélyegforgalom biztonsága
elkövetési tárgyak	hivatalos bélyegek, melyekről a törvény nem tartalmaz taxatív felsorolást. bírói gyakorlat szerint: Hivatalosnak minősül az állam, helyi önkormányzatok, jogi személyek vagy közttestületek által kibocsátott bélyegek.	hivatalos bélyegek, hasonlóan a német szabályozáshoz	hivatalos bélyegek. példálózó felsorolás: postabélyeg; okmánybélyeg; illetékbélyeg.	Büntetőjogi értelemben vett bélyeg. Taxatív törvényi felsorolás: postabélyeg; postai szolgáltatás bérmentesítésére alkalmas jelzés bérmentesítő gép lenyomata, a díjazással kapcsolatos postai felülnyomás, felírás vagy jelzés, és a nemzetközi válaszdíjszelvény, fizetési kötelezettség teljesítésére a hatóság által kibocsátott bélyeg; fém természetének vagy tartalmának bizonyítására szolgáló hatósági jel, az adó biztosítására szolgáló hatósági jegy mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó

				űrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét
elkövetési magatartások	hivatalos bélyeg hamisítása, meghamisítása; hamis vagy hamisított bélyeg megszerzése; vagy ilyen bélyeg használata, eladásra kínálása, forgalomba hozatala valódiként	hivatalos bélyeg utánzása, meghamisítása, megszerzése, hamis vagy hamisított bélyeg használata	hivatalos bélyeg hamisítása, meghamisítása, hamis vagy hamisított vagy visszavont bélyeg továbbadása,	bélyeg utánzása, meghamisítása; hamis vagy meghamisított bélyeg megszerzése, ország területére behozatala, kivitele; hamis, meghamisított vagy felhasznált bélyeg valódiként vagy fel nem használtként történő forgalomba hozatala vagy felhasználása
alany, alanyi elemek	bárki lehet az elkövető, célzatos: forgalomba hozatal, felhasználás vagy annak elősegítése céljából.	bárki lehet az elkövető, célzatos: valódiként és hamisítatlanként felhasználás céljából	bárki lehet az elkövető, célzatos: eredetiként vagy hamisítatlanként. Enyhébb esetkör megvalósítható célzat nélkül is.	bárki lehet az elkövető, célzatos: forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából
stádiumok	előkészület és kísérlet is büntetendő	előkészület és kísérlet is büntetendő	kísérlete büntetendő	kísérlete büntetendő
szankció alapesetben	5 évig terjedő szabadságvesztés vagy pénzbüntetés	3 évig terjedő szabadságvesztés	3 évig terjedő szabadságvesztés	3 évig terjedő szabadságvesztés

13.számú táblázat: Összefoglaló táblázat a bélyeghamisításra vonatkozó német, osztrák, svájci és magyar szabályozásról.⁴⁵⁷

⁴⁵⁷ Források: FISCHER, (2013) 1067-1071. o.
HINTERHOFER, (2002) 152-154. o.
WEDER, (2006) 312-315. o.

Összességében elmondható, hogy a szabályozási megoldások nagyon hasonlítanak egymáshoz. A német jog üldözi a legnagyobb szigorral a bélyeghamisítókat, és elkövetési tárgyak meghatározása tekintetében a bíróságoknak nagy szabadsága van. A német nyelvű jogterületek előnye, hogy rugalmas jogértelmezésre ad lehetőséget, ugyanakkor egyben hátránya is, mivel előfordulhat az önkényes jogértelmezés.

A magyar szabályozás megfelelő a nemzetközi egyezményeknek, illetve a büntető jogalkotással szemben támasztott formai követelményeknek⁴⁵⁸: a büntetőjogi diszpozíció világos, önkényes jogértelmezés lehetősége kizárt, ha az elkövetési tárgyak taxatív felsorolását nézzük. Amennyiben a bélyeghamisítások száma jelentősen megnövekedne a jövőben, javasolnám de lege ferenda a német szabályozáshoz hasonlóan, hogy a szankció öt évig terjedő szabadságvesztés legyen, illetve az előkészület is büntetendő legyen.

---

⁴⁵⁸KÓHALMI, (2012) 37. o.

IV.RÉSZ

A KÉSZPÉNZ-HELYETTESÍTŐ FIZETÉSI ESZKÖZÖKKEL KAPCSOLATOS BŰNCSELEKMÉNYEK

1. A bankkártyák történetéről röviden

A gazdasági forgalom élénkítését és a költséges készpénzforgalom könnyítését szolgálják a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök. A technika fejlődésének eredményeképpen egyre inkább elterjedőben vannak a készpénzkímélő fizetési megoldások. Példaként lehet említeni a bankkártyával történő fizetést, interneten történő fizetést, paypal-t, étkezési utalványokat stb. Ezek közül talán a bankkártya a legjelentősebb.

A bankkártya megalkotásának gondolata már a 19. század végén megjelent. Először Edward Bellamy amerikai újságíró és esszéista 1888-ban Bostonban megjelent, „Looking Backward” 2000-1887 című művében látnoki módon írta le a hitelkártyarendszer működését.⁴⁵⁹

A bankkártya tényleges feltalálása John Biggins nevéhez fűződik, aki 1946-ban alkotta meg azt az ún. „Charge-It” program keretében.⁴⁶⁰

Az első plasztik utazási és szabadidőkártyát a Diners Club bocsátotta ki 1950-ben az Egyesült Államokban. Ehhez egy füzetet mellékeltek, amelyben feltüntették, hogy mely szállodákban és éttermekben használhatják kártyájukat az ügyfelek.⁴⁶¹

1951-ben jelent az első mai értelemben használt bankkártya, amelyet a Franklin National Bank bocsátott ki New Yorkban.⁴⁶²

A 60-as években az USA-ban megalakultak az első bankkártya-szövetségek, például az Interbank Card Association és a Charge Master. 1967-ben már 1,5 millió kártyabirtokost és 30 ezer kereskedőt képviseltek. Az első pénzjegykiadó automatát (ATM) 1971-ben,

---

⁴⁵⁹<http://www.bankkartya.hu/hirkategoria/sajtoszemle/cikk/359-a-hitelkartya-trtnete> letöltés ideje: 2014.09.15.

⁴⁶⁰KATHIRVEL, MR.K., Credit card frauds and measures to detect and prevent them. International Journal of Marketing, Financial Services & Management Research. Vol.2, No. 3, March 2013. 173. o.

⁴⁶¹EVANS, David S –SCHMALENSSEE, Richard, Paying with plastic: The digital revolution in buying and borrowing. second edition. The MIT Press. 2004. 4. o.

⁴⁶²MANIVANNAN, P., Plasticmoney a way for cash less payment system. Global Journal For Research Analysis. volume 2, issue 1. Jan 2013. 11-12. o.

Párizsban helyezték üzembe. Ebben már mágnes-csíkkal ellátott kártyát használtak. Ez már rendelkezett PIN-kóddal.⁴⁶³

A bankkártyák és egyéb készpénz-helyettesítő fizetési eszközök elterjedésével óhatatlanul magával hozta azt, hogy a bűnelkövetők is manipulálják őket, melyek közül a leggyakoribb a bankkártyákkal történő visszaélés.⁴⁶⁴ Az interneten történő visszaélések válnak dominánssá.⁴⁶⁵ Emiatt szükségessé vált idővel ezeknek a társadalmi jelenségeknek a gazdasági büntetőjogi⁴⁶⁶ szabályozása.

2. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények osztályozása

A „bankkártya csalás” (credit card fraud) egy kriminológiai gyűjtőfogalom, mely magába foglal valamennyi bankkártyával kapcsolatos deliktumot. A magyar Büntető Törvénykönyvben szereplő bűncselekmények közül ide tartozik a:

- készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása és elősegítése,
- készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés,
- információs rendszer útján elkövetett csalás,

A fenti bűncselekmények jogtárgysérelmet nézve tekinthetők gazdasági, vagyon elleni bűncselekmények egyaránt. Gazdasági deliktumnak (mint ahogy a korábbi Büntető Törvénykönyvünkben, az 1978. évi IV. törvényben is így szerepelt) azért mert sértik a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök zavartalan forgalmát, amely makró szinten nem tesz jót a gazdaságnak. Vagyoni elleni deliktumnak azért, mert az egyének szintjén is gyakran vagyoni kárt okoznak a sértetteknek. Amennyiben a bankkártya csalások online térben vagy információ technológias eszközzel történnek az ún. kiberbűncselekmények (cyber crime) kategóriájába is be lehet őket sorolni, mint ahogy teszi ezt P.W. Singer és

---

⁴⁶³<http://www.bankkartya.hu/hirkategoria/sajtoszemle/cikk/359-a-hitelkartya-trtnete> (letöltés ideje: 2014 09. 15.)

⁴⁶⁴KÓHALMI László, The New Hungarian Criminal Code. In: The Milestones of Law in the Area of Central Europe 2013. 2nd part. Ed.: Zuzana Kilysová et al. Comenius University in Bratislava Faculty of Law. Bratislava, 2013. 973-975. o.

⁴⁶⁵DAVIDSON, John - SINGH, Deep J., Introduction to Internet Scams and Fraud - Credit Card Theft, Work-At-Home Scams and Lottery Scams. Mendon Cottage Books, New York. 2014. 5. o.

⁴⁶⁶ A gazdasági büntetőjog a büntetőjog egyik leginkább elkülönült szegmense. Azoknak a büntetőjogi és büntetőjogon kívüli szabályoknak az összessége melyek meghatározzák, hogy a gazdasági rendet fenyegető cselekmények közül melyek minősülnek bűncselekménynek, ezek elkövetőit hogyan kell felelősségre vonni, velük szemben milyen szankciót, és hogyan kell alkalmazni.

Lásd bővebben: GÁL István László, Gazdasági büntetőjog közgazdászoknak. Akadémiai Kiadó, Budapest. 2007. 18. o.

Allan Friedman is. Kiberbűnözés körébe tartozik minden olyan deliktum, amelynél az elkövetők digitális eszközöket alkalmaznak, hogy kifejtsenek illegális tevékenységeket, és lopjanak.⁴⁶⁷ J.P. Cross a bankkártyával bűncselekményeket a személyazonosság-lopás (identity theft) körébe vonja.⁴⁶⁸

3. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények szabályozástörténete Magyarországon

Magyarországon a Magyar Nemzeti Bank rendelkezése⁴⁶⁹ 1992-ben tette lehetővé a bankkártyák, és hitelkártyák használatát, és csak fokozatosan terjedtek el. A rendszerváltás előtt a készpénzforgalmat csak a csekkek csökkentették.⁴⁷⁰ Viszonylag korán felismerték, hogy a bankkártyák büntetőjogi védelme is indokolt. A deliktumokat a Büntető Törvénykönyvünkbe az 1994. évi IX. módosító törvény 26. és 27. szakaszai iktatta be, akkor még bankkártya-hamisítás, illetve bankkártyával visszaélés néven. A módosító törvény indokolása szerint a bankkártya-hamisítás a magánokirat-hamisításhoz képest a büntethetőséget előrehozó sui generis alakzat, mivel a cselekmény már akkor megvalósul, ha az elkövető felhasználás céljából bankkártyát meghamisít, vagy ilyet megszerez.⁴⁷¹ A bankkártya-hamisítás bűncselekménye kezdetben szubszidiárius jellegű volt, csak akkor lehetett megállapítani, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósult meg.⁴⁷² A Magyar Bankszövetség az 1998-as Btk. novella előkészítésekor kritizálta a bankkártya-hamisítás tényállását, mivel az előkészületet nem rendelte büntetni. A Bankszövetség indokolása szerint „ilyen módon nem büntethető annak a cselekménye, aki a bankkártya hamisításához szükséges technológiai részműveleteket elvégzi, amennyiben a befejezett hamisítás nem deríthető... Önmagában a bankkártya hamisításra alkalmas berendezés a bankkártya alapanyagának előállítás, beszerzése, birtoklása, vagy a hamisított bankkártya birtoklása nem bűncselekmény”. A megfogalmazott kritikák a jogalkotónál meghallgatásra találtak, így a bankkártya-hamisítás előkészületét az 1998. évi LXXXVII.

---

⁴⁶⁷SINGER –FRIEDMAN, (2014) oldalszám nélkül.

⁴⁶⁸CROSS, J.P., Identity theft protection. How to prevent identity theft and credit card fraud. LCPublish, New York. 2014. (elektronikus könyv) oldalszám nélkül.

⁴⁶⁹3/1992. (MK 34.) MNB rendelkezés a pénzforgalomról

⁴⁷⁰BUJÁKI László, Készpénz-helyettesítő fizetési eszközök védelme. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az Európai Büntetőjogi Kézikönyve. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2008. 493. o.

⁴⁷¹TÓTH, (2007) 445. o.

⁴⁷²TÓTH, (2007) 446. o.

törvény 1999. március elsejétől büntetni rendelte.⁴⁷³ Továbbá a módosító törvény kibővítette a bankkártyával visszaélés elkövetési magatartásait.⁴⁷⁴

2001-ben egy módosító törvény⁴⁷⁵ kiterjesztette a büntetőjogi védelmet a kereskedői kártyára is, de a következő érdemi módosítást a 2003. évi II. törvény hozta meg, amely az Európai Unió Tanácsa által 2001. május 28-án kibocsátott kerethatározat⁴⁷⁶ alapján próbált megfelelni a jogharmonizációs kötelezettségeknek. Az *acquis* részét képező joganyag hazai bevezetése során szükségessé vált kiterjeszteni az elkövetési tárgyak körét a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök teljes körére. A kerethatározat szabályait egy külön fejezetben mutatom majd be.

A 2005. évi XCI. törvény egy fontos, bár a jogalkotó által jogtechnikainak minősített változást hozott, ugyanis – Köhalmi László véleményével egyet értve – megszüntette a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés bűncselekményének szubszidiárius jellegét.⁴⁷⁷

Korábbi Büntető Törvénykönyvünk (1978. évi IV. törvény) a Gazdasági bűncselekmény Fejezet, Pénzügyi bűncselekmények cím alatt szabályozta a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekményeket.⁴⁷⁸ Ezen változtatott a 2013. július elsején hatályba lépett új Büntető Törvénykönyvünk (2012. évi C. törvény). A hatályos Btk. a XXXVIII. Fejezet „Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények” alatt szabályozza készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekményeket, melyek konkrétan:

- Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása
- Készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés
- Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése.

4. A Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása

A hatályos törvényi tényállás a következőképpen szól:

---

⁴⁷³TÓTH, (2007) 445. o.

⁴⁷⁴BUJÁKI, (2008) 496. o.

⁴⁷⁵ 2001. évi CXXI. törvény

⁴⁷⁶ A Tanács Kerethatározata: a nem készpénzes fizetőszerzőkkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről (2001/413/IB). (továbbiakban: Kerethatározat).

⁴⁷⁷KÖHALMI, (2005) 411-412. o.

⁴⁷⁸ Köhalmi László szerint a gazdasági bűncselekményeknél problémát jelent az is, hogy e jelenség büntetőjogi és a kriminológiai fogalma nem mindig esik egybe. Lásd bővebben: KÖHALMI László, A gazdasági és a szervezett bűnözés In: Csemáné Váradi Erika (szerk).: Bevezetés a bűnügyi tudományokba. Atdolgozott, bővített kiadás. Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Karának Kiadványsorozata, Assistentia Iuris 5. Bíbor Kiadó. Miskolc. 2007. 141-142. o.

„392.§(1) „Aki felhasználás céljából

a) készpénz-helyettesítő fizetési eszközt meghamisít,

b) hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszközt készít, vagy

c) az elektronikus készpénzhelyesítő fizetési eszközön tárolt adatokat vagy az ahhoz kapcsolódó biztonsági elemeket technikai eszközzel rögzíti, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítására irányuló előkészületet követ el, elzárással *büntetendő.*

*(3) A külföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő, illetve elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a belföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel azonos védelemben részesül.*⁴⁷⁹

A bűncselekmény jogi tárgya az a társadalmi viszony, melyet a jogalkotó védelemben kíván részesíteni.⁴⁸⁰ Ennek a bűncselekménynek a jogi tárgya a készpénz-kímélő fizetési eszközökkel bonyolított gazdasági, pénzügyi forgalom biztonsága, és zavartalansága.⁴⁸¹

Nemcsak a bankszámla jogosultakat, hanem a forgalom lebonyolítást végző pénzintézetek és más gazdasági szereplők érdekeit is védi.⁴⁸² Elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközök esetében a jogi tárgy kettős, ez esetben az elektronikus adatfeldolgozó- és átviteli rendszerek biztonsága is jogvédett értéknek jelenik meg.⁴⁸³

A bűncselekmény elkövetési tárgya az a fizikai léttel bíró dolog, amelyen a védelmet igénylő érték megjelenik.⁴⁸⁴ Ez esetben a készpénz-helyettesítő fizetési eszközön jelenik meg ez az érték. A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz lehet papír alapú, és elektronikus. Az új Btk. értelmező rendelkezés 459.§ (1) 19-20. pontja tartalmazza mindkét fajta készpénz-helyettesítő fizetési eszköz fogalmát, miszerint:

„Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és a forgatható utalvány, a kincstári kártya, az utazási csekk, a kifizetőt terhelő adó mellett vagy adómentesen adható, korlátozott körű áruk vagy szolgáltatások ellenértékének kiegyenlítése céljából törvény alapján kibocsátott utalvány és a váltó, feltéve, hogy kivitelezése, kódolása vagy a rajta lévő aláírás folytán a másolás, a meghamisítás vagy a jogosulatlan felhasználás ellen védett.”

---

⁴⁷⁹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 392. §.

⁴⁸⁰BALOGH Ágnes, A bűncselekmény tárgya In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (szerk.): Magyar Büntetőjogi Általános Rész. Osiris Kiadó, Budapest. 2015. 99. o.

⁴⁸¹ Ettől részben eltér GULA József véleménye. Lásd bővebben: GULA, (2013) 592. o.

⁴⁸²POLT, (2013) 288. o.

⁴⁸³NAGY, (2014) 500. o.

⁴⁸⁴FÖLDVÁRI, (2006) 94. o.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. 6. § (1) 55. pontja szerint készpénz-helyettesítő fizetési eszköz:

- a csekk,
- az elektronikus pénz,
- a pénzforgalmi szolgáltató és az ügyfél közötti keretszerződésben meghatározott olyan személyre szabott dolog vagy eljárás, amely lehetővé teszi az ügyfél számára a fizetési megbízás megtételét;

Az értelmező rendelkezésnek megfelelően ide tartozik a bankkártya, hitelkártya, az Erzsébet-utalvány, a Széchenyi Pihenő Kártya, az utazási (vagy közismertebb nevén üdülési) és más fizetési csekkek, valamint a váltó.⁴⁸⁵

„Elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz mellett a kincstári kártya és a személyi jövedelemadóról szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott elektronikus utalvány, feltéve, hogy ezek információs rendszer útján kerülnek felhasználásra.”

Erre a legjobb példák az interneten bankkártyával történő fizetések.

A törvény kimondja, hogy a külföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő, illetve elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a belföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel azonos védelemben részesül.

A törvényi tényállás három *elkövetési magatartást* tartalmaz, és mindhárom felhasználás célzatával követhető el:

- készpénz-helyettesítő fizetési eszköz meghamisítása,
- hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszköz készítése,
- az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközön tárolt adatok vagy az ahhoz kapcsolódó biztonsági elemek technikai eszközzel történő rögzítése.⁴⁸⁶

A *meghamisítás* a már létező készpénz-helyettesítő fizetési eszköz megváltoztatás jelenti. Általában a jogosulatlan változtatások számítástechnikai rendszerek felhasználásával történnek. Erre példa, hogyha valaki a pl.: egy lejárt csekk, kártya felhasználhatósági idejét megváltoztatja, vagy pl.: egy Erzsébet-utalvány értékét megnöveli, azt kiegészítve egy nullával.⁴⁸⁷

---

⁴⁸⁵NAGY, (2014) 500. o.

⁴⁸⁶GÁL, (2013) 218. o.

⁴⁸⁷NAGY, (2014) 501. o.

A hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszköz készítése esetén új, eddig még nem létező eszköz előállítását jelenti. Ilyenkor nem is beszélhetünk elkövetési tárgyról, a hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszközök a bűncselekmény produktumának minősülnek.

A hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszközre példa lehet újonnan gyártott klónkártyák készítése.

Az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközön tárolt adatok vagy az ahhoz kapcsolódó biztonsági elemek *technikai eszközzel történő rögzítése* számos módon történhet, pár gyakorlatban felmerült példával szeretném szemléltetni:

- Manapság gyakori, hogy az elkövetők, bank-automaták (ATM) nyílására felszerelt ún. skimmerekkel (miniatűr adatrögzítő eszközökkel) szerzik meg a bankkártya adatainkat. A skimmer eszközök kinézetre az ATM részeit képezik, általában egy kártyaolvasóval, és egy usb-bemenettel vannak felszerelve. A gyanútlan ATM-felhasználó már azzal, hogy beteszi a bankkártyáját a skimmer eszköz nyílásába, már meg is adta annak adatait a bűnelkövetőnek. A PIN kód megszerzéséhez általában miniatűr kamerákat szoktak felszerelni, vagy a skimmer eszközre, vagy pedig az ATM-re, amely a billentyűzetre néz. Újabban 3D nyomtatóval készített billentyűzeteket is gyártanak, hogy ezzel az eszközzel PIN kódokat megszerezzék. Miután a felhasználó eltávozott az ATM-től, a bűnelkövető csak leszereli a skimmer eszközt, hazaviszi, ráköti egy számítógépre egy usb-kábellel és lementi a bankkártya adatainkat, a PIN kóddal együtt.
- A technika fejlődésének eredményeként ma egyre kényelmesebb fizetési megoldásokkal találkozhatunk, erre egyik példa a paypass kártya. Paypass kártyával történő fizetés esetén már érintés nélkül is tudunk fizetni, azzal, hogy csak oda tartjuk kártyánkat a POS terminálhoz, és a két eszköz rádiófrekvenciás jelek útján kommunikál egymással. A bűnelkövetők ezeket a rádiófrekvenciás jeleket képesek rögzíteni újabb skimmer eszközökkel. Az ilyen módon szerzett adatokkal vagy az interneten vásárolnak, vagy pedig a paypass kártyát zsebtolvajokkal lopatják el.⁴⁸⁸
- Az interneten keresztül történő fizetés esetén minden bankkártya adatot meg kell adni (a kártyán szereplő név, kártyaszám, lejárat, biztonsági kód) így a kiberbűnözők is igyekeznek megszerezni ezeket az adatokat a hálózaton átmenő adatok kifürkészésével, célzott szerverek feltörésével.⁴⁸⁹

---

⁴⁸⁸NAGY, (2014) 501-502. o.

⁴⁸⁹NAGY, (2014) 502. o.

Látható, hogy nagyon könnyedén a bűncselekmény áldozatává lehet válni, ezért néhány bűnmegelőzési javaslattal szeretnék élni:

- Lehetőség szerint mindig ugyanannál a megszokott vagy ismert típusú bank-automatánál vegyünk fel készpénzt.
- Biztonságosabb, ha olyan bank-automatát veszünk igénybe, amelyik épületben vagy banki előtérben található.
- Ha a készülék váratlan és indokolatlan „hibajelenséget” produkál a bank-automata által megadott telefonszámon üzemeltetővel, a bankkal, vagy a rendőrséggel lépünk kapcsolatba!
- Hibajelenség esetén óvakodni kell az idegen látszólag jó szándékú segítőkész emberektől, a bankkártyát, illetve a PIN kódot átadni még véletlenül sem szabad, kizárólag pénzügyi dolgozótól szabad elfogadni segítséget.
- A tranzakcióról kiadott bizonylatot tegyük el!

A *stádiumokat* tekintve a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása alaki bűncselekmény, az elkövetési magatartás tanúsításával a bűncselekmény befejezetté válik. A befejezettséghez tehát nem szükséges a hamis vagy hamisított eszköz, illetve a tárolt adatok vagy biztonsági elemek de facto felhasználása. Vitatható, hogy az így létrejött, azaz hamisított vagy hamis eszköz vagy rögzített adat felhasználhatóságra alkalmassága érinti-e a bűncselekmény befejezettségét. Ilyen esetekben felmerülhet az alkalmatlan kísérlet megállapíthatósága.

Valamennyi elkövetési fordulat kísérlete elképzelhető (pl.: hamisítás tényleges megkezdése, de be nem fejezése). A törvény nem elsősorban a különös tárgyi súlyra tekintettel, hanem az elterjedtsége miatt rendeli büntetni a bűncselekmény előkészületét.⁴⁹⁰ Előkészület fogalma a Btk. 11. szakasz 1. bekezdése szerint:

„Ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.”

A bűncselekmény valamennyi fordulatának tettesként és részesként bármely természetes személy *alanya* lehet, a törvény nem tartalmaz megszorítást. Így tettese lehet a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz tulajdonosa vagy jogszerű birtokosa is, aki például a saját bankkártyáját meghamisítja.⁴⁹¹

---

⁴⁹⁰POLT, (2013) 287. o.

⁴⁹¹MOLNÁR, (2016) 745. o.

A bűncselekmény csak *szándékosan* követhető el. A törvényi tényállás célzatot is tartalmaz, a cselekmény emiatt csakis egyenes szándékossággal valósítható meg. A célzat a felhasználás. A felhasználás nem az elkövetési magatartás része, ezért a korábbiaknak megfelelően nem érinti a bűncselekmény befejezettségét. Szubjektív tényállási elemként azonban szükséges a bűncselekmény megállapíthatóságához.⁴⁹²

Egység illetve halmazati kérdéseket elemezve, halmazat keletkezik, ha az elkövető több készpénz-helyettesítő fizetési eszközt hamisít meg, illetve több hamis eszközt készít. A bűncselekmény rendbeliségét az határozza meg, hogy hány ilyen eszközre nézve követik el. Természetes vagy folytatólagos egységnek minősül a több készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása, feltéve, hogy azonos bankszámlára vonatkozik.⁴⁹³

Halmazat nem jöhet létre a hamis magánokirat felhasználásával, illetve az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás bűncselekményével. Az előbbi esetben a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítását kell megállapítani, mivel az befejezetté válik a felhasználás nélkül is. Amennyiben viszont a felhasználás során kárt okoznak a bűnelkövetők, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás lehet a helyes minősítés. Ilyen esetben a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása általában eszközcselekmény, így látszólagos halmazat keletkezik. Meghatározott feltételek esetén azonban nem kizárható a valódi anyagi halmazat megállapítása sem.⁴⁹⁴

5.Készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés

„393.§ Aki

a) egy vagy több olyan készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja, vagy amelynek a használatára nem vagy nem kizárólagosan jogosult, mástól, annak beleegyezése nélkül, jogtalanul elvesz vagy megszerez,

b) hamis vagy meghamisított, az a) pontban meghatározott módon elvett vagy megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, vagy az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközön tárolt adatokat vagy az ahhoz kapcsolódó biztonsági elemeket átad, megszerez, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

(3) A külföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a belföldön kibocsátott készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel azonos védelemben részesül.”⁴⁹⁵

---

⁴⁹²POLT, (2013) 287. o.

⁴⁹³POLT, (2013) 287-288. o.

⁴⁹⁴POLT, (2013) 288. o.

⁴⁹⁵ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 392. §.

A bűncselekmény *jogi és elkövetési tárgya* megegyezik az előbbieken leírtakkal. E tényállásnál azonban elsősorban a bankszámla-tulajdonosok érdekeit védi. A lejárt érvényességű bankkártya nem lehet elkövetési tárgya a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés bűncselekményének.⁴⁹⁶

A bűncselekmény *elkövetési magatartásai*: a jogtalan elvétel vagy a megszerzés, illetve a b) pont esetében átadás, országba behozatal, ország területéről kivitel vagy átszállítás. A megszerzés viszonylag hosszabb ideig tartó visszaélésszerű cselekmény. A korábbi bírói gyakorlatban a személyes holmikot tartalmazó táskák, pénztárcák elvétele esetén a közokirattal visszaéléshez hasonlóan a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést eshetőleg szándékkal megvalósítottként tekintették. Nem lehetett azonban a terhelt megszerzésre irányuló eshetőleges szándékára megalapozottan következtetni akkor, ha a más cselekménnyel együtt megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket, közokiratokat nyomban eldobta. A jogalkotó az „elvétel” elkövetési magatartásának törvénybe iktatásával az ilyen esetekre nézve egyértelművé tette a felelősséget. Az új rendelkezést a 2012. évi CCXXIII. törvény iktatta be az akkor még nem hatályos Btk. szövegébe.⁴⁹⁷ A készpénz-helyettesítő fizetési eszközön tárolt adat vagy biztonsági elem megszerzésére példa a kártyán tárolt PIN-kód elektronikus eszközzel történő kifürkészése.⁴⁹⁸

A megszerzésnek fontos kritériuma, hogy jogtalan legyen, mert, ha az elkövetési magatartás tanúsítására jogszabály engedélye vagy az erre jogosult felhatalmazás alapján kerül sor, a bűncselekmény az esetben sem valósul meg, ha a tulajdonos akarata nem érvényesül. Ilyen eset lehet, ha az ATM a bankkártyát a PIN kód háromszori eredménytelen beütését követően bevonja azt.⁴⁹⁹

A készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés *ún. magatartási (immaterális) bűncselekménynek* minősül, a tényállás eredményt már nem értékel, ami nóvum a korábbi szabályozáshoz képest. Amennyiben az elkövetési magatartással okozati összefüggésben kárt is okoznak, akkor nem ezt a bűncselekményt, hanem a Btk. 375. § (5) bekezdésében szabályozott információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás állapítható meg. A súlyosabb vagyoni elleni bűncselekmény az enyhébb megítélésű készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés bűncselekményét is magában foglalja (konzumálja).⁵⁰⁰

---

⁴⁹⁶ BH 2009.349.

⁴⁹⁷KARSAI, (2013) 826. o.

⁴⁹⁸KARSAI, (2013) 826. o.

⁴⁹⁹MOLNÁR, (2016) 748. o.

⁵⁰⁰MOLNÁR, (2013) 1493. o.

A bűncselekmény *alanya* bárki lehet. Kivételt képez a 393. § (1) bekezdés a) pontja, mely értelmezés alapján készpénz-helyettesítési fizetési eszköz kizárólagos tulajdonosa nem lehet a bűncselekmény alanya.

Bűnösséget tekintve, a bűncselekmény elkövethető *egyenes, illetve eshetőleges szándékkal is*. Gondatlan alakzata nincs.

A törvény az „egy vagy több” megfogalmazással *törvényi egységet* hozott létre, vagyis a bűncselekmény a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök számától függetlenül egyrendbelinek minősül. A bűncselekmény rendbelisége a sértettek (készpénz-helyettesítő fizetési eszköz tulajdonosok) számához igazodik. Mindaddig azonban, amíg az elkövető azonos bankszámla-szerződés keretei közötti felhasználás céljából szerez meg stb. több készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, cselekménye – a konkrét magatartások függvényében – a természetes vagy a folytatólagos egység keretei között értékelendő. Így például az azonos csekk-szerződésen alapuló, tehát ugyanazon számlakövetelés címzettjét érintő több hamis, hamisított vagy lopott csekk rövid időközönként történő kibocsátását – amennyiben a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak – folytatólagos egységként értékeli a bírósági joggyakorlat.⁵⁰¹

A készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés *lex specialis*nek minősül a Btk. 346. § (3) bekezdésében szabályozott magánokiratra elkövetett visszaéléshez képest, így azzal valószínűségi anyagi halmazban nem állhat.⁵⁰²

A visszaélések megelőzésére következőket javaslom:

- Fokozottabban vigyázzunk értékeinkre.
- Ne tartsuk együtt bankkártyánkat személyi iratainkkal.
- Ellenőrizzük, hogy az ATM-en nincs-e valamilyen ragacsos vagy zsíros anyag.
- Ne tartsuk a bankkártyát, és a PIN-kódot egy helyen!⁵⁰³

6. Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése

„394. § (1) *Aki készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához vagy a készpénzhelyettesítő fizetési eszközön lévő adat technikai eszközzel való rögzítéséhez szükséges anyagot, eszközt, berendezést vagy számítástechnikai programot készít, megszerez, tart, átad, forgalomba hoz, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

⁵⁰¹GÁL István László: Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (Szerk.): Új Btk. Kommentár. Frissítés az első kiadáshoz. Nemzeti Közszerzői és Tankönyvkiadó. Budapest, 2014. 379. o.

⁵⁰²MOLNÁR, (2013) 1494. o.

⁵⁰³NAGY Zoltán, Bűncselekmények számítógépes környezetben. Ad Librum, Budapest. 2009. 174. o.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.”⁵⁰⁴

A bűncselekmény előrehozott büntetőjogi védelmet jelent, mivel a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának büntetendő az előkészülete, de az előkészület célzat nélkül nem állapítható meg. Ez a bűncselekmény célzat nélkül is megállapítható.⁵⁰⁵

A bűncselekmény üldözését a már korábban említett 2001-es EU Kerethatározat teszi szükségessé.⁵⁰⁶

A jogi tárgy megegyezik a előbbi 2 bűncselekmény jogi tárgyával. A *deliktum elkövetési tárgya* a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához szükséges kellékek (pl.: skimmer eszközök).

Elkövetési magatartások készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához szükséges anyagok, eszközök, számítástechnikai programok

- készítése,
- megszerzése,
- tartása,
- átadása,
- forgalomba hozatala,
- az ország területére import, export, tranzit.

A bűncselekmény *alanya* bárki lehet. Nóvum a korábbi szabályozáshoz képest, hogy a bűncselekménynek van *minősített* esete: bünszövetségben történő és az üzletszerű elkövetés esetén 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a cselekmény.

7. Külföldi kitekintés: A bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények szabályozása Németországban

7.1. A bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények rendszertani helye Németországban

A német Büntető Törvénykönyv (Strafgesetzbuch) a bankkártyával s bűncselekmények a Különös rész, „*Pénz- és bélyeghamisítás*” című 8. Fejezetében szabályozza. Ide tartozik az alábbi két bűncselekmény:

---

⁵⁰⁴ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 394. §.

⁵⁰⁵ GÁL, (2013) 223. o.

⁵⁰⁶ KARSAL, (2013) 829. o.

1. Fizetőkártyák, csekkek, váltók hamisítása (152.a szakasz)
2. A garanciafunkcióval ellátott fizetőkártyák és eurócsekkek hamisítása (152.b szakasz)

A német Büntető Törvénykönyv szerint a bankkártyával kapcsolatos deliktumok a vagyon vagy tulajdon elleni bűncselekménynek (Straftat gegen das Vermögen) közé tartoznak.

7.2. A fizetőkártyák, csekkek, váltók hamisítása

A törvényi tényállás a következőképpen van megszövegezve:

„(1) Aki megtévesztő szándékkal a jogi forgalomba kerülés vagy annak megkönnyítése céljából

- 1. hamisít vagy meghamisít hazai vagy külföldi fizetőkártyákat, csekkeket, vagy váltókat;*
- 2. megszerez magának vagy másnak, eladásra kínál, másnak átad, vagy használ ilyen hamis kártyát, csekket, vagy váltót,*

büntetendő öt évet meg nem haladó szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel.

(2) A kísérlet büntetendő.

(3) Ha az elkövető üzletszerűen követi el, vagy olyan bűnszervezet tagjaként, amelynek célja az (1) bekezdésben leírt bűncselekmények büntetendő 6 hónaptól 10 évig terjedő szabadságvesztéssel.

(4) Fizetőkártyák az (1) bekezdés alkalmazásánál azok a kártyák, amelyek hitel vagy

1.pénzügyi szolgáltató intézet által vannak kibocsátva és

2. amely különösen védett utánzás ellen tervezésen vagy kódoláson keresztül.

(5) 149§ addig a terjedelemig amíg bélyeghamisításra és a 150.§ (2) bekezdésére utal a szükséges változtatások szerint.”⁵⁰⁷

---

⁵⁰⁷ Szabad fordítás. Vö.: § 152a Fälschung von Zahlungskarten, Schecks und Wechseln (1) Wer zur Täuschung im Rechtsverkehr oder, um eine solche Täuschung zu ermöglichen, 1. inländische oder ausländische Zahlungskarten, Schecks oder Wechsel nachmacht oder verfälscht oder 2. solche falschen Karten, Schecks oder Wechsel sich oder einem anderen verschafft, feilhält, einem anderen überlässt oder gebraucht, wird mit Freiheitsstrafe bis zu fünf Jahren oder mit Geldstrafe bestraft. (2) Der Versuch ist strafbar. (3) Handelt der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung von Straftaten nach Absatz 1 verbunden hat, so ist die Strafe Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu zehn Jahren. (4) Zahlungskarten im Sinne des Absatzes 1 sind Karten, 1. die von einem Kreditinstitut oder Finanzdienstleistungsinstitut herausgegeben wurden und 2. durch Ausgestaltung oder Codierung besonders gegen Nachahmung gesichert sind. (5) § 149, soweit er sich auf die Fälschung von Wertzeichen bezieht, und § 150 gelten entsprechend

A bűncselekmény **jogi tárgya**⁵⁰⁸ Elsődlegesen a tulajdoni rend, másodlagosan a fizetőkártyák, csekkek, és váltók forgalmának a védelme.

A bűncselekmény **elkövetési tárgyai**:

- fizetőkártyák, amelyek nincsenek ellátva garanciafunkcióval,
- csekkek,
- és váltók.

Fizetőkártyáknál feltétel, hogy pénzügyi szolgáltató intézet által legyenek kibocsátva és különösen védettek legyen tervezésen vagy kódoláson keresztül a hamisítás ellen. A kibocsátók közé tartoznak tipikusan a hitelintézetek, bankok, E-pénz intézetek (E-Geld-Institut).⁵⁰⁹

A tényállás hat **elkövetési magatartást** tartalmaz. Az első kettő hamisítás és a meghamisítás, amely a hamis vagy hamisított fizetőkártyák, váltók, csekkek elkészítésére irányul. Előbbi esetben az eredeti alapján jön létre egy új produktum, míg utóbbinál az eredeti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt másítják meg.

Az elkövetési magatartások másik csoportját azok a cselekmények alkotják, amelyek a már elkészült hamis vagy hamisított készpénz-helyettesítő fizetési eszközökhöz kapcsolódnak. E szerint büntetendő a megszerzés, az eladásra kínálás, az átadás, és a forgalomban történő használat.

Két **minősített esete** van a bűncselekménynek: ha a cselekményt üzletszerűen vagy bűnszervezet tagjaként követik el.

A német Btk. nem tartalmaz e tényállásnál speciális **alanyt**, így az elkövető bárki lehet. A bűncselekmény kizárólag szándékosan és azon belül egyenes szándékkal (dolus directus) követhető el. A tényállás célzatot tartalmaz, amely a forgalomba hozatalra vagy annak megkönnyítésére irányul.⁵¹⁰

A bűncselekmény **stádiumát** elemezve érdekes, hogy csak a kísérlete büntetendő, az előkészülete nem, amely eltér a magyar szabályozástól, amelyhez még a későbbi fejezetben visszatérek. A német büntetőjog szerint nemcsak az minősül kísérletnek, hogyha a tettes a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának egyik elemét megvalósítja (bűncselekmény elkövetését megkezdi); hanem az is, ha a tettes

---

⁵⁰⁸ Rolf Schmidt – Klaus Priebe: Strafrecht - Besonderer Teil II. Straftaten gegen das Vermögen 11. Auflage 2012. 340. o

⁵⁰⁹ Thomas Fischer: Strafgesetzbuch und Nebengesetze. Beckliche KurzKommentare Band 10. 60. Auflage. Verlag C.H.Beck München 2013. 1075. o.

⁵¹⁰ LACKNER –KÜHL, (2001) 612-613. o.

elképzelésének megfelelően egy korábbi cselekménye bármilyen további közbenső aktus nélkül zavartalanul, azaz közvetlenül a tényállás megvalósítását eredményezi, vagy azzal közvetlen térbeli és időbeli összefüggésben áll.⁵¹¹

7.3. A garanciafunkcióval ellátott fizetőkártyák és eurócskek hamisítása

(1) Aki elköveti a 152a (1) bekezdésben listázott cselekményeket garanciafunkcióval ellátott fizetőkártyákra vagy üres eurócskek formákra egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az elkövető üzletszerűen cselekszik, vagy olyan bűnszervezet tagjaként, amelynek célja az (1) bekezdésben leírt bűncselekmények folytatólagos megvalósítása a 2 évnél nem kevesebb szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Kevésbé súlyos esetekben az (1) bekezdés alatt a büntetés három hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő és a (2) bekezdés alatti kevésbé súlyos esetekben a egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Garanciafunkcióval ellátott fizető kártyák közé tartozik az (1) bekezdés szerint bankkártyák, eurócskek és más kártyák

1. amelynek használata kötelezheti a kibocsátót, hogy garantált fizetést tegyen pénz transzferrel; és

2. amelyek különösen védett az utánzás ellen tervezés vagy kódolás útján.⁵¹²

A felesleges ismétlések elkerülése végett csak a korábbi tényálláshoz képesti eltérésekkel foglalkozom. A legfontosabb különbség, hogy ennél a tényállásnál a garanciafunkcióval (tipikusan chippel) ellátott bankkártyák és az ún. eurócskek vannak védelmezve. Az eurócskek 2002 január elsejétől kivonták a forgalomból a tényállás azért maradt meg

---

⁵¹¹ Neparáczki Anna Viktória: A terrorista bűncselekmény szabályozása Németországban. <http://jesz.ajk.elte.hu/neparaczki41.html>.

⁵¹² Szabad fordítás. Vö.: § 152b Fälschung von Zahlungskarten mit Garantiefunktion und Vordrucken für Eurochecks (1) Wer eine der in § 152a Abs. 1 bezeichneten Handlungen in Bezug auf Zahlungskarten mit Garantiefunktion oder Eurocheckvordrucke begeht, wird mit Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren bestraft. (2) Handelt der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung von Straftaten nach Absatz 1 verbunden hat, so ist die Strafe Freiheitsstrafe nicht unter zwei Jahren. (3) In minder schweren Fällen des Absatzes 1 ist auf Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren, in minder schweren Fällen des Absatzes 2 auf Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren zu erkennen. (4) Zahlungskarten mit Garantiefunktion im Sinne des Absatzes 1 sind Kreditkarten, Eurocheckkarten und sonstige Karten, 1. die es ermöglichen, den Aussteller im Zahlungsverkehr zu einer garantierten Zahlung zu veranlassen, und 2. durch Ausgestaltung oder Codierung besonders gegen Nachahmung gesichert sind. (5) § 149, soweit er sich auf die Fälschung von Geld bezieht, und § 150 gelten entsprechend.

ilyen formában, hogy a régi ügyeket még elbírálják, azóta nem kívánta a jogalkotó módosítani.⁵¹³ A másik fontos eltérés, hogy nagyobb a büntetési tétele a deliktumnak. Végezetül tartalmaz a tényállás egy privilegizált esetet a (3) bekezdésben. Az ilyen kevésbé súlyos esetek megítélése a bíróságokra van bízva, amely növeli a jogalkalmazói mozgásteret.⁵¹⁴

7.4. Német és magyar szabályozás összehasonlítása

Az alábbi összefoglaló táblázatban tekintem át a német és a magyar Büntető Törvénykönyv szabályozási hasonlóságait és különbségeit:

	Német Büntető Törvénykönyv szabályozása	Magyar Büntető Törvénykönyv szabályozása
bűncselekmény elnevezése	A fizetőkártyák, csekkek, váltók hamisítása	Kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása
jogi tárgy	Elsődlegesen a tulajdoni rend, másodlagosan a fizetőkártyák forgalmának a védelme (vagyon elleni bűncselekmény)	A készpénzkímélő fizetési eszközök forgalmának a védelme (gazdasági bűncselekmény)
elkövetési tárgy	§152.a <ul style="list-style-type: none"> - fizetőkártyák - csekkek - váltók §152.b <ul style="list-style-type: none"> - garanciafunkcióval védett fizetőkártyák - eurócsekkek 	kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott <ul style="list-style-type: none"> - készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és - a forgatható utalvány, - a kincstári kártya,

⁵¹³ RUB, (2010) 61-64. o.

⁵¹⁴ JOECKS, (2010) 278-279. o.

		<ul style="list-style-type: none"> - az utazási csekk, - a kifizetőt terhelő adó mellett vagy adómentesen adható, korlátozott körű áruk vagy szolgáltatások ellenértékének kiegyenlítése céljából törvény alapján kibocsátott utalvány és a váltó, feltéve, hogy kivitelezése, kódolása vagy a rajta lévő aláírás folytán a másolás, a meghamisítás vagy a jogosulatlan felhasználás ellen védett; <p>elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz</p> <ul style="list-style-type: none"> - a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz mellett - a kincstári kártya és - a személyi jövedelemadóról szóló törvény
--	--	--

		<p>felhatalmazása alapján kiadott elektronikus utalvány, feltéve, hogy ezek információs rendszer útján kerülnek felhasználásra; (Btk. 459.§ (1) 19-20.)</p>
elkövetési magatartások	<p>hamisít vagy meghamisít <i>hazai vagy külföldi fizetőkártyákat, csekket, vagy váltókat;</i> megszerez magának vagy másnak, eladásra kínál, átad, vagy használ ilyen hamis kártyát, csekket, vagy váltót</p>	<p>A törvényi tényállás három <i>elkövetési magatartást</i> tartalmaz, és mindhárom felhasználás célzatával követhető el:</p> <ul style="list-style-type: none"> - készpénz-helyettesítő fizetési eszköz meghamisítása, - hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszköz készítése, <p>az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszközön tárolt adatok vagy az ahhoz kapcsolódó biztonsági elemek technikai eszközzel történő rögzítése</p>
alany	bárki lehet az elkövetője	bárki lehet az elkövetője
alanyi elemek	célzatos: forgalomba kerülés vagy annak megkönnyítése céljából	célzatos: felhasználás céljából
minősített esetek	üzletszerűen vagy olyan bűnszervezet tagjaként melynek	hamisításnak nincs minősített esete

	célja a bűncselekmény elkövetési (6 hónaptól 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő) 152.b§ esetén szintén a fenti kettő és a büntetés legalább 2 évi szabadságvesztés	hamisítás elősegítésnek két minősített esete: bűnszövetség vagy üzletszerű elkövetés (2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő)
privilegizált esetek	garanciafunkcióval ellátott fizetőkártyák hamisítása esetén az ún. „kevésbé súlyos esetek”	nincs
a bűncselekmény stádiumai	kísérlete büntetendő	előkészület és az elősegítés is bűncselekmény
szankció	152a.§ 5 évet meg nem haladó szabadságvesztés vagy pénzbüntetés 152b.§ 1-10 évig terjedő szabadságvesztés	alapesetben 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

14.számú táblázat: A német és magyar Btk. készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítására vonatkozó tényállásának az összehasonlítása.⁵¹⁵

8. Uniós szintű szabályozás

Az Európai Unió 2001-ben megalkotta a 2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot „a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről” címmel. Az uniós szintű jogalkotás indokai a következők voltak:

- A nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás gyakran nemzetközi szinten történik.
- Az Európai Unió segítse és kiegészítse az egyes nemzetközi szervezetek (pl. az Európa Tanács, a Nyolcak csoportja, az OECD, az Interpol és az ENSZ) által ezzel összefüggésben végzett jelentős munkáját
- A Tanács úgy vélte, hogy a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás egyes formáinak súlyossága és növekvő jelentősége átfogó megoldásokat igényel.

⁵¹⁵ Forrás: A 2012. évi C. törvény és a német Büntető Törvénykönyv (Strafgesetzbuch).

- A nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalással és hamisítással kapcsolatos büntetendő magatartások leírásának ki kell terjednie mindazon tevékenységek teljes körére, amelyek e téren együtt jelentik a szervezett bűnözésből eredő fenyegetést.
- Ezeket a magatartásokat valamennyi tagállamban bűncselekménynek kell minősíteni, és az ilyen bűncselekményeket elkövető vagy azokért felelősséggel tartozó természetes és jogi személyekkel szemben hatáson, arányos és visszatartó erejű szankciókat kell előírni.
- Azzal, hogy elsődlegesen olyan fizetőeszközöket részesítenek büntetőjogi védelemben, amelyek különleges módon védettek a hamisítás és visszaélés ellen, a gazdasági szereplőket arra szeretnék ösztönözni, hogy az általuk kibocsátott fizetőeszközöket is ilyen védelemmel lássák el, és ezáltal a fizetőeszköz védelmét egy újabb, a megelőzést szolgáló elemmel egészítsék ki.
- Szükséges, hogy a tagállamok kölcsönösen a lehető legnagyobb mértékű segítséget nyújtsák egymás részére és konzultáljanak egymással, amennyiben ugyanarra a bűncselekményre két vagy több tagállam joghatósága is kiterjed.

A kerethatározat kitűzött céljai között szerepel, hogy kiegészítsen egy sor egyéb intézkedést, amelyeket a Tanács korábban hozott a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről. Ezek az alábbiak:

- 98/428/IB együttes fellépés az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról;
- 98/733/IB együttes fellépés az Európai Unió tagállamaiban a bűnszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról;
- 98/699/IB együttes fellépés a pénzmosásról, az elkövetéshez használt eszközök, valamint a bűncselekményekből származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, zárolásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról.

A kerethatározat szándékosan elkerüli konkrét bűncselekmény-típusokra való hivatkozásokat, mert azok nem mindenhol ugyanazokra az elemekre terjednek ki. E helyett a keretszerződés csupán felsorolja a különböző magatartásformákat, amelyeknek az egész Európai Unióban bűncselekménynek kell minősülniük. Különböző típusú magatartásokat határoz meg az alapján, hogy mi ellen irányulnak: maga a fizetőeszköz ellen, fizetőeszközök előállítására ellen, egy vagy több pénzügyi tranzakció ellen vagy maga a rendszer ellen, amely a fizetési tranzakciók rendezését, begyűjtését, feldolgozását, kifizetését, illetve elszámolását végzi.

Az első bűncselekménykör, melyet a kerethatározat szabályoz a fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények. E körben a következő elkövetési magatartásokat tartalmazza:

- a fizetőeszköz ellopása vagy más módon történő jogellenes eltulajdonítása;
- fizetőeszköz jogosulatlan felhasználás céljából történő hamisítása vagy meghamisítása;
- lopott vagy más módon jogellenesen eltulajdonított, illetve hamis vagy hamisított fizetőeszköz elfogadása, megszerzése, szállítása, más személy részére történő értékesítése vagy átruházása, illetve birtoklása jogosulatlan felhasználás céljából;
- lopott vagy más módon jogellenesen eltulajdonított, illetve hamis vagy meghamisított fizetőeszköz jogosulatlan felhasználása.

Az uniós jogszabály azt kívánja meg a tagállamoktól, hogy legalább

- a hitelkártyák,
- az eurocekk kártyák,
- a pénzügyi intézmények által kibocsátott más kártyák,
- az utazási csekkek,
- az eurocsekkek,
- valamint más csekkek és váltók tekintetében bűncselekménynek minősüljön a fenti magatartásoknak a szándékos elkövetése.⁵¹⁶

A kerethatározat fogalom-meghatározó rendelkezései alapján fizetőeszköznek minősül a bankjegyek és érmék kivételével minden olyan materiális eszköz, amely különleges természeténél fogva önállóan vagy más fizetőeszközzel együtt birtokosát vagy használóját képessé teszi pénz vagy pénzbeli érték átruházására. Exemplifikatív jelleggel ide sorolja a hitelkártyát, az eurocekk kártyát, a pénzügyi intézmények által kibocsátott más kártyát, az utazási csekket, az eurocsekket és más csekket és váltót, amelyek a hamisítás vagy a jogosulatlan felhasználás ellen például kivitelezésük, kódolásuk vagy a rajtuk lévő aláírás folytán védettek.⁵¹⁷

A második bűncselekménykör, amelyet a kerethatározat szabályoz a számítógépes bűncselekmények. A jogszabály elvárja, hogy a tagállamokban az alábbi elkövetési magatartások szándékos elkövetése bűncselekménynek minősüljön:

- számítógépes adatok, különösen azonosító adatok jogosulatlan bevitele, módosítása, törlése vagy hozzáférhetetlenné tétele, vagy

---

⁵¹⁶2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot 2. cikk

⁵¹⁷2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot 1. cikk

- számítógépes program vagy rendszer működésébe való jogosulatlan beavatkozás
- útján pénz vagy pénzbeli érték átruházása vagy átruháztatása, amely más személy számára jogellenes vagyoni hátrányt okoz abból a célból, hogy a bűncselekmény elkövetőjének vagy harmadik személynek abból jogellenes vagyoni előnye származzon.⁵¹⁸

Harmadik bűncselekménykör a fentiekhez kapcsolódó előkészületi jellegű cselekményeket tartalmaz. A kerethatározat megkívánja a tagállamoktól, hogy büntetni rendelve legyenek az alábbi magatartások: fizetőeszköz jogosulatlan felhasználás céljából történő hamisítás/meghamisítás vagy a számítógépes bűncselekményekhez szükséges, vagy azt segítő eszközök, számítógépes programok stb. szándékos

- előállítás,
- elfogadása,
- megszerzése,
- más személy részére történő értékesítése,
- átruházása, illetve
- birtoklása.⁵¹⁹

Mindhárom bűncselekménykör esetén valamennyi elkövetési magatartásánál megkívánja az uniós jogszabály, hogy a magatartásokhoz nyújtott bűnsegély és az azokra történő felbujtás büntetni rendelve legyenek. Továbbá előírja, hogy a 2. cikk a), b), és d) pontjai, valamint a 3. cikk esetében a magatartások kísérlete is pönalizálva legyenek.⁵²⁰

Konkrét jogkövetkezményt nem tartalmaz a kerethatározat, csak annyit rögzít, hogy hatáson, arányos és visszatartó erejű szankciókkal legyenek sújtva a bűncselekmények, beleértve legalább a súlyos esetekben a szabadságvesztés-büntetéseket is, amelyek kiadatáshoz vezethetnek.⁵²¹

A kerethatározat jogi személyekkel szemben alkalmazható szankciókra is kitér:

- kizárás az állami kedvezményekből és támogatásokból
- valamely üzleti tevékenység gyakorlásától való ideiglenes vagy végleges eltiltás
- bírósági felügyelet alá helyezés
- bíróság által elrendelt felszámolás.

⁵¹⁸2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot 3. cikk

⁵¹⁹2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot 4. cikk.

⁵²⁰BUJÁKI, (2008). 499. o.

⁵²¹ 2001/413/IB. számú tanácsi kerethatározatot 6. cikk.

Végül még a kerethatározat tartalmaz rendelkezéseket a joghatóságról, kiadatásról, tagállamok együttműködéséről, információcseréről.

A kerethatározat szabályait a tagállamoknak 2003-ig kellett átültetniük a saját jogrendszerükbe.

Annak ellenére, hogy a Magyar Állam elmulasztotta a kerethatározat átültetésével kapcsolatos jelentéstételi kötelezettségét az Európai Bizottság felé,⁵²² összességében elmondható, hogy a magyar Büntető Törvénykönyv szabályozása megfelel a kerethatározatba foglalt követelményeknek.

Továbbá megfelel a büntető jogalkotással szemben támasztott formai követelményeknek: a diszpozíció világos, körülhatárolt, és egyértelmű.⁵²³

9. Az Európai Bizottság javaslata egy új irányelvre

Az Európai Bizottság kidolgozott egy új irányelvre vonatkozó javaslatot⁵²⁴ dolgozott ki a korábbi tanácsi kerethatározat felváltására és a szabályozás modernizálása miatt. A javaslat indoka és célja a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök büntetendővé tételére vonatkozó közös minimumszabály meghatározása új és hatékonyabb formában. Az indoklás szerint a korábbi szabályozás már nem tükrözi a valóságot és nem foglalkozik adekvát módon az új technológiai fejlesztésekkel és kihívásokkal (pl.: virtuális eszközzel, mobil fizetéssel). 2013-ban az egységes európai fizetési térségben (SEPA) kibocsátott kártyákkal elkövetett csalás elérte az 1,44 milliárd eurót, ami jelentős 8%-os növekedést jelentett 2012-hez képest. A csalással kapcsolatos adatok csak a kártyás fizetésekre vonatkoznak, de a kártyák a legfontosabb készpénz-helyettesítő fizetési eszközök az EU-ban a műveletek számát tekintve.⁵²⁵

A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos visszaélések hozzájárulnak más bűnözési formák sikerességéhez is így például:

- szervezett bűnözés;
- terrorizmus;

---

⁵²² A Bizottság jelentése - 2. jelentés a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló, 2001. május 28-i tanácsi kerethatározat 14. cikke alapján {SEC(2006) 188} /* COM/2006/0065 végleges */.

⁵²³KÓHALMI, (2012) 37. o.

⁵²⁴ Az Európai Bizottság Javaslata a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről és a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról Brüsszel, 2017.9.13. COM(2017) 489 final 2017/0226 (COD) (Továbbiakban: Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról)

⁵²⁵ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 4. o.

- kábítószer-kereskedelem;
- embercsempészet.⁵²⁶

Az Europol jelentése szerint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalás bűnügyi piacát az EU-ban jól felépített és globálisan szervezett bűnözői csoportok uralják.

Az Európai Bizottság szerint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő bűncselekmény két fő módon jelentenek akadályt az egységes digitális piac létrejötte előtt.

- A gazdaságnak közvetlen hátrányt okoz. Kiemelve egy szektort a légitársaságok globálisan mintegy évi 1 milliárd amerikai dollárt veszítenek a kártyával összefüggő csalások miatt.
- Másodsorban csökkenti a felhasználók bizalmát, amelynek következtében csökkenhet a gazdasági tevékenység és korlátozódik a szerepvállalás az egységes digitális piacon. Az Eurobarometer felmérés az internetes biztonságról⁸ szerint az internethasználók döntő többsége (85 %-a) úgy véli, hogy egyre nagyobb a számítógépes bűnözés áldozatává válás kockázata. Továbbá a felhasználók 42 %-a aggódik az online fizetések biztonsága miatt. A szubjektív biztonságérzet csökkenése visszavetheti a gazdaságot.

A javaslat célkitűzései összhangban lennének számos büntetőjogi tárgyú uniós jogforrással (pl.: 2014/62/EU irányelv az euró és más pénznemek hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről).

A javaslat amennyiben elfogadásra kerül nem terjedne ki minden tagállamra. Opciók joga van az Egyesült Királyság és Írországnak, hogy részt kívánjanak e venni benne. Mivel az Egyesült Királyság 2017. március 29-én bejelentette az Unióból való kilépésre vonatkozó szándékát, az Európai Unióról szóló szerződés (EUMSZ) 50. cikke szerint a kilépési megállapodás dátumától kezdődően, illetve ennek hiányában a bejelentéstől számított két év elteltével a Szerződések többé nem alkalmazandók az Egyesült Királyságra, kivéve, ha az Európai Tanács az Egyesült Királysággal egyetértésben ennek a határidőnek a meghosszabbításáról egyhangúlag határoz. Így a kilépési megállapodás bármely rendelkezésének sérelme nélkül az Egyesült Királyságnak e javaslatban való részvételének a fent említett leírása csak addig érvényes, amíg az Egyesült Királyság tagsága az Unióban meg nem szűnik. Továbbá Dánia nem vesz részt az EUMSZ V. címe

⁵²⁶ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 5. o.

alapján javasolt intézkedések Tanács által történő elfogadásában, emiatt a jelenleg hatályos rendelkezések szerint Dánia nem vesz részt e javaslat elfogadásában és az rá nézve nem lesz kötelező.⁵²⁷

A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos deliktum sok esetben határokon átnyúló bűncselekmény. Elsősorban ez az online történő tranzakcióknál fordul elő.

Ezért fontos a tagállamok közötti koordinált bűnügyi együttműködés.

- Az Europol csapata már most is dolgozik a fizetéssel összefüggő csalásokon, amelyek eredményesek.
- Sokszor az áldozat az elkövető és a bizonyíték helye elkülönül, és így rájuk különböző nemzeti jogi szabályok vonatkozhatnak. Időigényes lehet és akadályokat jelenthet az egyes országok számára az ilyen bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépés közös szabályok nélkül.
- Az uniós fellépésére vonatkozó igényt már elismerték a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdeletről szóló meglevő uniós jogi szabályozás létrehozása révén.⁵²⁸

Az uniós fellépés egy másik hozzáadott értéke az, hogy elősegíti az EU-n kívüli országokkal való együttműködés is. A javaslat azzal a céllal határozza meg a bűncselekményi tényállások hatályát, hogy valamennyi magatartást szabályozza, ugyanakkor csak arra korlátozódik, ami szükséges és arányos.

A Bizottság 3 fő problémát észlelt a hatályos jogi szabályozással:

1. Egyes bűncselekményeket nem lehet hatékonyan kinyomozni és üldözni a jelenlegi jogi keretben.
  - Bizonyos bűncselekményeket nem lehet hatékonyan üldözni, mert a különböző tagállamok nem vagy eltérő módon minősítik bűncselekménynek az egyes (különösen nem kézzelfogható) fizetési eszközökkel elkövetett bűncselekményeket.
  - A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalás előkészülete nem üldözhető hatékonyan, mert a tagállamok nem vagy eltérő módon minősítik bűncselekménynek.

---

⁵²⁷ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 10. o.

⁵²⁸ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 11. o.

- A határokon átnyúló nyomozásokat akadályozza az, hogy ugyanazt a bűncselekményt a különböző tagállamok más büntetési szintekkel szankcionálják
  - A joghatóság meghatározásával kapcsolatos hiányosságok akadályozhatják a hatékony nyomozást és a büntetőeljárást.
2. Egyes bűncselekményeket operatív akadályok miatt nem lehet hatékonyan kinyomozni és üldözni.
- A határokon átnyúló együttműködés iránti kérelmek esetén az adatszolgáltatáshoz szükséges idő túl hosszú lehet, ami gátolja a nyomozást és a büntetőeljárást.
  - A közszféra-magánszféra együttműködésben fennálló korlátok miatt a bűnüldöző szervekhez tett bejelentések alacsony száma a hatékony nyomozás és büntetőeljárás akadályát képezi.
3. A bűnözők a csalás elkövetéséhez kihasználják a megelőzésben levő hiányosságokat.
- A közszféra-magánszféra együttműködésben levő információ-megosztási hiányosságok akadályozzák a megelőzést.
  - A bűnözők kihasználják az áldozatok tudatosságának hiányát.⁵²⁹

A Bizottság a javaslatával ezzel összefüggésben három célt fogalmazott meg:

- Egyértelmű, megalapozott és technológiailag semleges szabályozást kell biztosítani.
- Ki kell küszöbölni az operatív akadályokat, amik korlátozzák a nyomozást és a büntetőeljárást.
- Végül javítani kell a prevenciót.⁵³⁰

Az irányelv-javaslat számos új fogalom-meghatározást tartalmazna. Kimondaná, hogy **fizető eszköznek** minősül minden olyan védett eszköz, tárgy vagy rögzített adat, ide nem értve a törvényes fizetőeszközt, amely önállóan vagy eljárás vagy eljárások sorozata révén lehetővé teszi, hogy a birtokosa vagy felhasználója pénzt vagy pénzbeli értéket utaljon át vagy fizetési megbízást kezdeményezzen, beleértve a digitális csereeszközöket. **Védett eszköznek, tárgynak vagy rögzített adatnak minősül** az utánzással vagy csalárd felhasználással szemben például tervezés, kódolás vagy aláírás útján védett eszköz, tárgy vagy rögzített adat. **Digitális csereeszközök minősülne** a 2009/110/EK

⁵²⁹ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 12-13. o.

⁵³⁰ Bizottság javaslata a 2001/413/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 5. o.

európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵³ 2. cikkének 2. pontjában meghatározott bármely elektronikus pénz, ideértve a virtuális fizetési eszközöket;

Virtuális fizető eszközök közé tartoznának digitális értékmegjelenítők, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki, és nem feltétlenül kapcsolódik törvényes fizetőeszközhöz, de természetes vagy jogi személyek fizetési eszközként elfogadják, valamint elektronikusan továbbítható, tárolható vagy adható-vehető.⁵³¹

A 3-6. cikkben fogalmazza meg az irányelv-javaslat a büntetendő cselekményeket. E szerint büntetni kell a tagállamoknak a:

- fizetési eszközök csalárd felhasználását;
  - o a lopott vagy más módon jogellenesen eltulajdonított, illetve hamis vagy meghamisított fizetési eszköz csalárd felhasználása;
  - o a hamis vagy hamisított fizetési eszköz csalárd felhasználása (3. cikk)
- a fenti bűncselekmény előkészületét (4.cikk)
- Információs rendszerekkel kapcsolatos bűncselekmények
  - o bűncselekményként büntetendő legyen a pénz, a pénzbeli érték vagy virtuális fizetési eszköz átutalásának elkövetése vagy okozása abból a célból, hogy a bűncselekmény elkövetőjének vagy harmadik személynek abból jogellenes vagyoni előnye származzon az alábbi módszerekkel történő szándékos elkövetés esetén:
    - információs rendszerműködésének akadályozása vagy működésébe valójogosulatlan beavatkozás;
    - számítógépes adatok bevitele, módosítása, törlése, továbbítása vagy hozzáférhetlenné tétele útján (5. cikk)
- A bűncselekmények elkövetéséhez használt eszközök
  - o a következő magatartások szándékos, csalárd céllal történő elkövetése bűncselekményként büntetendő legyen: készülék vagy eszköz, számítógépes adat vagy bármilyen más eszköz előállítás, használatra való megszerzése, importálása, exportálása, eladása, szállítása, terjesztése vagy más módon hozzáférhetővé tétele, amit arra terveztek vagy alakítottak át, hogy a 4. cikk a) vagy b) pontjában vagy az 5. cikkben említett bűncselekmények bármelyikét elkövessék. (6.cikk)

A 8. cikk a természetes személyekkel szembeni szankciókat határozná meg. Összhangban azokkal az uniós jogi eszközökkel, amelyek célja a büntetőjogi szankciók szintjének közelítése, ez a cikk előírja, hogy a nemzeti jog szerinti legsúlyosabb szankciónak legalább három évnyi szabadságvesztésnek kell lennie a 6. cikkben szereplő bűncselekmények eseteinek kivételével, ahol a legsúlyosabb szankciónak legalább kettő évnek kell lennie. Súlyosabb szankciókat írna elő a veszélyesebb bűncselekményekre. Ilyenkor öt évnél súlyosabb büntetést kell előírni, ha a deliktumot a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008/841/IB tanácsi kerethatározatban (2008. október 24.) meghatározott bűnszervezetben követik el vagy ahol a bűncselekmény jelentős kárt okoz az áldozatoknak, különösen azokban az esetekben, amiknek alacsony az egyedi hatása, de összességében jelentős kárt okoznak vagy a bűncselekmény legalább 20 000 EUR összesített hasznot eredményez az elkövetők számára.

Egyébként a 2001/413/IB kerethatározat 2-5. cikkeiben felsorolt bűncselekményeket a legtöbb tagállam, ahonnan információ állt rendelkezésre, specifikus szankciókkal bünteti. A Bizottság szerint nincs igazi jogközelítés mivel az összes tagállam alkalmazza a szabadságvesztéssel járó szankciót, az ugyanazon magatartással szembeni szankciók szintje jelentősen eltér. Ezért az kisebb a szankció vissztartóereje egyes tagállamokban a többihez képest.

A „pénzfutár” kifejezés olyan személyt jelöl, aki bűncselekményekből származó hasznot utal át különböző országok között. A pénzfutárok a saját számlájukra kapják a hasznot; ezt követően megkérik őket, hogy a pénzt vegyék fel vagy utalják át egy másik számlára, ami gyakran a tengerentúlon van, míg a pénz egy részét megtartják maguknak. Esetenként azt is tudják, hogy a pénz bűncselekményből származó haszon; esetenként megtevesztik őket, hogy azt higgyék, hogy a pénz valódi. A honlap forgalmának egy hamis weboldalra történő illegális átirányítása (pharming) egy olyan csalási forma, amelynek lényege, hogy egy rosszindulatú kódot telepítenek egy személyi számítógépre vagy szerverre, ami a felhasználókat tudtuk vagy beleegyezésük nélkül egy hamis weboldalra irányítja. A szankciók eltérő szintje akadályozhatja az igazságügyi együttműködést is. Ha egy tagállam büntető törvénykönyve alacsony legenyhébb szankciót tartalmaz, az oda vezethet, hogy a bűnüldöző és igazságügyi hatóságok kisebb figyelmet fordítanak a kártya felmutatása nélküli csalások nyomozására és üldözésére. Ez akadályozhatja a határokon átnyúló együttműködést a kérelem időben történő feldolgozása tekintetében, amikor egy másik tagállam kér segítséget. Várható, hogy a szankciók szintjében megjelenő ilyen eltéréseket a legsúlyosabb bűncselekményeket elkövetők használják ki,

azaz a nemzetközi szervezett bűnözői csoportok, amelyek több tagállamban rendelkeznek műveleti bázissal.

A 11. cikk a joghatóságról rendelkezik. A területiség és a személyiség elvének megfelelően ez a felsorol olyan szituációkat, amelyekben a tagállamoknak meg kell állapítaniuk joghatóságukat a 3-7. cikkekben hivatkozott bűncselekményekre vonatkozóan. Tartalmaz az információs rendszerek elleni támadásokról szóló 2013/40/EU irányelv 12. cikkéből vett elemeket is. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő olyan csalás és hamisítás esetén, ahol a fizetés online történik, a bűncselekmény valószínűleg több joghatóságra is kiterjed: azt sokszor az elkövető fizikai tartózkodási helyének területén kívüli információs rendszerek felhasználásával követik el vagy olyan harmadik országban vannak következményei, ahol esetleg bizonyíték található. Ezért a joghatóságra vonatkozó cikk célja annak biztosítása, hogy a területi joghatóság kiterjedjen olyan helyzetekre, ahol az elkövető és az általa a bűncselekmény elkövetéséhez használt információs rendszer különböző területeken helyezkednek el. Ezen cikk egy új elemet foglal magában, amely a joghatóság megállapításával foglalkozik olyan esetekben, ahol a magatartás az elkövetés tényleges helyétől eltérő joghatóság területén fejt ki hatást, beleértve a személyazonosság ellopásából eredő kárt. A cél olyan helyzetek kezelése, amelyeket az információs rendszerek elleni támadásokról szóló 2013/40/EU irányelv nem szabályoz, és amelyek gyakoriak a nem készpénzes fizetési eszközökkel elkövetett csalással kapcsolatos bűncselekmények esetében. Ide tartoznak például azok az esetek, amikor a bűncselekménnyel kapcsolatos cselekmények egyikét sem (pl. a kártya klónozása, a kártyaadatok ellopása, a bankjegykiadó automatából történő jogellenes elvonás) a kár bekövetkezésének helye szerinti uniós tagállamban követték el (pl. ha ottani az áldozat bankszámlája, amelyről a pénzt ellopták). Ezekben az esetekben az áldozat minden valószínűség szerint a történetekkel azoknak az uniós tagállamoknak a hatóságaihoz fordul majd, amelyben a gazdasági veszteséget észlelték. Az adott tagállamnak képesnek kell lennie a joghatóság gyakorlására a hatékony nyomozás és büntetőeljárás biztosítása érdekében, az esetlegesen több tagállamot és nem uniós országot is érinthető nyomozások kiindulópontjául szolgálva.

Nóvumokat tartalmaz a 15. cikk, amely az áldozatok segítségnyújtásával és támogatásával foglalkozik. A cikk előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy a nem készpénzes fizetési eszközökkel elkövetett csalások áldozatai számára tájékoztatást és csatornákat kínáljanak a bűncselekmények bejelentéséhez, valamint tanácsadást azzal

kapcsolatban, hogy miként kell megvédeni magukat a csalás negatív következményeivel és jó hírnevük emiatti csorbulásával szemben.

Az irányelv-javaslat 16. cikke külön foglalkozik a prevencióval. Elvárás lenne a tagállamoktól, hogy az interneten keresztül, megtegyék azokat a megfelelő intézkedéseket – például tájékoztató és felvilágosító kampányok, kutatási és oktatási programok révén, adott esetben az érdekelt felekkel együttműködve – amelyek célja általában a visszaélések csökkentése, a felvilágosítás, és a csalás áldozatává válás kockázatának csökkentése.

Kiemelendő még a 17. cikk, ami a nyomon követéssel és statisztikával foglalkozik. Itt jelenik meg az az igény, hogy statisztikai adatokat kell szolgáltatni a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalásról és hamisításról, mivel előírná a tagállamok számára annak biztosítását, hogy megfelelő rendszert működtessenek a javasolt irányelvben hivatkozott bűncselekményekre vonatkozó statisztikai adatok rögzítésére, előállítására és rendelkezésre, és a készpénzhelyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalás elleni fellépést célzó rendszerek (az igazságszolgáltatás valamennyi szakaszára kiterjedően) hatásosságának nyomon követésére.

Összefoglalva a javaslat az alábbi fő elemeket tartalmazza:

- átfogóbban határozza meg a fizetési eszközöket, amelyek magukban foglalják az immateriális fizetési eszközöket, valamint a digitális csereeszközöket;
- kiterjeszti az információs rendszerekhez kapcsolódó bűncselekmények hatályát minden fizetési műveletre, ideértve a digitális csereeszközök útján végrehajtott műveleteket;
- büntetések mértékére vonatkozó szabályokat vezet be, a legsúlyosabb bűncselekmények legalacsonyabb mértékét állapítja meg;
- az olyan helyzetekben, ahol a bűncselekmény jelentős összesített kárt okoz vagy az elkövetők számára jelentős gazdasági hasznot eredményez. Ennek célja a nagy mennyiségben előforduló, de alacsony egyedi veszteséget okozó esetek kezelése, különösen a kártya felmutatása nélküli csalásokat.
- foglalkozik azzal az igénnyel, hogy statisztikai adatokat kell szolgáltatni a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel összefüggő csalásról és hamisításról, mivel előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy megfelelő rendszert működtessenek a javasolt irányelvben hivatkozott bűncselekményekre vonatkozó statisztikai adatok rögzítésére, előállítására és rendelkezésre bocsátására;

- tisztázza a joghatóság terjedelmét a javaslatban hivatkozott bűncselekmények tekintetében annak biztosításával, hogy a tagállamok rendelkeznek joghatósággal azokban az esetekben, ahol a bűncselekményt a tagállam területén levő információs rendszer használatával követték el, jóllehet az elkövető esetleg a területén kívül tartózkodik vagy ha az elkövető a tagállam területén, az információs rendszer viszont azon kívül van;
- intézkedéseket vezet be, hogy javítsa az uniós büntető igazságügyi együttműködést a meglévő struktúra megerősítése és operatív kapcsolattartási pontok igénybevétele útján.
- javítja az áldozatok és a magánjogi szervezetek feltételeit a bűncselekmény bejelentésére;
- biztosítja az áldozatok számára a jogaikkal és a rendelkezésre álló segítséggel és támogatással kapcsolatos információhoz való hozzáférést, függetlenül attól, hogy a lakóhelyük szerinti ország eltér a csalás elkövetőjének országától vagy attól az országtól, ahol a bűnügyi nyomozás folyik.

Véleményem szerint pozitív fejlemény az Európai Unióban, hogy a Bizottság kidolgozta ezt az irányelvtervezetet, amely, ha elfogadásra kerül modernizálja a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos büntetőjogi szabályokat a tagállamokban, és emellett jogharmonizációt is elősegíti, amely visszatarthatja az elkövetőket az ún. forum shopping jelenségtől.

10. Összegzés és De lege ferenda javaslatok

A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése, mint delicta sui generis tényállás véleményem szerint problémás e bűncselekménykörnél is, nem csak a pénzhamisításnál. A Btk. indokolása⁵³² a következőképpen érvelt a tényállás mellett:

„A törvény fenntartja a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítését, amelynek jogi tárgya azonos a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának jogi tárgyával. A csak szándékosan megvalósítható cselekmény elkövetési magatartása a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához szükséges anyagok, eszközök,

⁵³²

https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjNsZHS_6zaAhXFhqYKHfTRAlSQFggnMAA&url=http%3A%2F%2Fjogikar.uni-miskolc.hu%2Fdownload.php%3FfileName%3D%2FprojectSetup%2Ffiles%2Fbkr%2Fsegedanyag%2Fbtk_indokolas.pdf&usq=AOvVaw3QJk43Nw3WWb6gBvv77xx (letöltés ideje: 2018. 02. 01.)

berendezések, vagy számítástechnikai program készítése, megszerzése, tartása stb. Az elkövetési magatartások közül a kereskedés helyett az elkövetési tárgyak országba behozatala, onnan való kivitele, vagy azon való átszállítása lesz büntetendő. A szigorítás jegyében a tényállás (2) bekezdése új minősített esetként rendeli büntetni, ha a bűncselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követik el.”

A hamisítás előkészülete és a hamisítás elősegítése két egymással konkuráló bűncselekmény⁵³³, amelyet el kell határolni egymástól. Az elhatárolás alapja, hogy az előkészületet csak felhasználás céljából lehet elkövetni, s ezzel szemben az elősegítésnél ez nem feltétel. Az elősegítés egy *delicta sui generis* tényállás, ahol előkészületi magatartásokat rendel büntetni a jogalkotó befejezett bűncselekményként.⁵³⁴

A Büntető Törvénykönyv szabályozási önellentmondása, és az elősegítés tényállásának egyik fő problémája, hogy súlyosabb a büntetési tétele (egy évig terjedő szabadságvesztés) mint az előkészületi tényállásnak (elzárás). Az elkövető a büntetőeljárásban gyakorlatilag abban lesz érdekelt, hogy egy büntetőjogilag releváns, és elméletben súlyosabb körülményt egy célzatot, jelen esetben a felhasználás célzatát magára vállalja, hogy enyhébb büntetésben részesüljön.

Problémás továbbá a törvényi tényállás mert életszerűtlen⁵³⁵, hogy valaki például készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához szükséges eszközt a felhasználás célzata nélkül készítene el. Ezt a később ismertetett statisztikák is alátámasztják.

A tényállás megszővegezése és elnevezése is önellentmondásos. Az elősegítés egy magatartás deliktum, nem feltételezi, hogy beálljon az eredmény, vagyis, hogy elő is segítse a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítását.

Ezáltal, hogy nem követel meg célzatot, és eredményt sem, meglátásom szerint jogbiztonsági szempontból is aggályos a tényállás. A jogalkotó túlságosan is előre hozta a büntetőjogi védelmet. Ad absurdum, aki megszerez egy nyomtatóberendezést, amely alkalmas készpénz-helyettesítő fizetési eszközök hamisítására (nyomtatáson keresztül az utánzás elkövetési magatartásának megvalósítására) az elköveti ezt a bűncselekményt. A tényállás csak azt követeli meg, hogy a hamisításhoz szükséges legyen, nem pedig, hogy abból a célból, vagy azzal az eredménnyel történjen.

---

⁵³³ AMBRUS István – DEÁK Zoltán, Súlyponti kérdések a bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények köréből. In: Belügyi szemle, a Belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata. 2011/2. 93. o.

⁵³⁴ GÁL István László, A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények. In: Evilág - az információs társadalom folyóirata. 2003. 33. o.

⁵³⁵ AMBRUS – DEÁK, (2011) 97-98. o.

A tényállás megalkotásánál a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló 2001/413/IB. számú Tanácsi Kerethatározat 2-4. cikkét vette a magyar jogalkotó alapul. Nézetem szerint a vonatkozó cikkek nem követelték meg az elősegítés tényállásának bevezetését, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának az előkészülete eleget tenne jogharmonizációs kötelezettségünknek.

A fenti érvek miatt, jogfejlesztésre irányuló javaslatom a jövőre nézve, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése nevű tényállását szüntesse meg a jogalkotó.

A Büntető Törvénykönyv 459. szakasz 1. bekezdés 19-20. pontja határozza meg a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények elkövetési tárgyát. A törvény egy taxatív felsorolást alkalmaz a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök meghatározásánál. Véleményem szerint a felsorolást bővíteni kéne újabb büntetőjogilag még nem szabályozott virtuális pénzeszközökkel, mint például a Bitcoin vagy a paypal. Magyarországon ma még nem nagy mértékben elterjedt fizetési megoldásokról van szó, de Célszerű lenne, mivel fontos, hogy az új társadalmi jelenségekre a jogalkotó időben reagáljon. Jelenleg a Bitcoin nem hamisítható, de ha a jövőben vagy elméletben lehetséges lenne (úgy, hogy ugyanazt az összeget kétszer is el tudnánk utalni) az a pénzhamisítás virtuális formája lenne.⁵³⁶

A taxatív felsorolás helyett de lege ferenda javaslom, elsősorban az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz meghatározásánál a példálózó jellegű felsorolást. Bevenném e körbe a virtuális pénzeszközöket is, amelynek meghatározásánál alapul venném az irányelvtervezet elkövetési tárgyakra vonatkozó rendelkezéseit, még abban az esetben is, ha esetleg nem lépne az életbe a jövőben.

De lege ferenda javaslom a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése nevű tényállás eltörlését a büntető törvénykönyvből. Meglátásom szerint a tényállás felesleges duplum, azok után, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának előkészületi stádiuma is már büntetendő. A törvényi tényállással több probléma van. Egyrészt nem életszerű, hogy valaki azért készít hamisításhoz szükséges eszközöket, hogy utána azokat ne használja fel. Ezt a bűnügyi statisztikák is alátámasztják. Másrészt a *delicta sui generis* bűncselekménynek a büntetési tétele magasabb, mint a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának előkészülete. így

---

⁵³⁶ ESZTERI Dániel, *A World of Warcraft-tól a Bitcoin-ig. Az egyén, a gazdaság és a tulajdon helyzetének magán- és büntetőjogi elemzése a virtuális közösségekben.* Doktori értekezés. Pécs, 2015. 177. o.

az elkövető a büntetőeljárásban abban lesz érdekelt, hogy magára vállalja a felhasználás célzatát, hogy enyhébb büntetést kapjon; azaz egy évig terjedő szabadságvesztés helyett elzárást. A vonatkozó kerethatározat 6. cikkének véleményem szerint megfelelne a szabályozás a gyakorlatban alig létező tényállás nélkül is

A következő táblázat éves szinten mutatja a regisztrált bűncselekmények számát a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatban Magyarországon.

Hazánkban is elterjedőbe vannak ezek a deliktumok. Az alábbi statisztikát összefoglaló táblázat mutatja éves szinten regisztrált készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekményeket.

<i>Bűncselekmény neve / év</i>	2013	2014	2015	2016	2017
<i>A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása</i>	65	202	130	425	739
<i>A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése</i>	3	1	3	3	1
<i>A készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés</i>	5804	1186	870	23 064	434
<i>információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás</i>	250	1398	2176	3409	4467

15.számú táblázat: a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények alakulása Magyarországon 2013-2017 között.⁵³⁷

A táblázat természetesen nem tartalmazza azokat az adatokat melyek a hatóságok tudomására nem jutottak, így a rejtett bűnözésre csak becsléseink lehetnek. A három bűncselekmény közül a visszaélések száma a legmagasabb. A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése bűncselekményének Összegezve elmondható,

⁵³⁷<https://bsr.bm.hu/SitePages/ExcelMegtekinto.aspx?ExcelName=https%3a%2f%2fbsr.bm.hu%2fBuncselekmenyiAdatok%2fRegisztr%c3%a1lt+b%c5%b1ncselekm%c3%a9nyek+sz%c3%a1ma+az+elk%c3%b6vet%c3%a9s+helye+szerint.xlsx> (letöltés ideje: 2018. 03. 01.)

hogy a készpénzkímélő fizetési megoldások elterjedésével a bűnelkövetők is egyre inkább erre irányítják figyelmüket. A megfelelő normatív szabályozás mellett, fontos, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszközöket használók minden pénzügyi tranzakciónál figyelmesek legyenek. Ebben segíthet a média, illetve a hatóságok megfelelő tájékoztatásai arról, hogy miként lehet elkerülni, hogy a bűncselekmények áldozatává váljunk. A pénzügyi intézetek (bankok, takarékszövetkezetek stb.) részéről pedig elvárható, hogy ne csak a kényelmünket (lásd. paypass kártya) hanem a biztonságunkat is szolgálják.

V. RÉSZ

ÖSSZEGZÉS

1. Az értekezés összefoglalása

A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekményekkel foglalkozó értekezésem alapvetések című része feltárta a releváns bűncselekmények potenciális és valós gazdaságbiztonsági kockázatait. A hamis pénzek forgalomba kerülése egyéni és közösségi szinten is vagyoni és gazdasági károkat okoz.

Ezt követően az értekezés II. része a pénzhamisítás büntetőjogi és kriminológiai aspektusait vizsgálta. Áttekintette a külföldi és a hazai jogtörténet pénzhamisításra vonatkozó főbb jogforrásait, a különböző korszakok elméleti és gyakorlati problémáit és megoldásait. A joghistoriai fejezetek után a pénzhamisítás a hatályos számos külföldi ország (elsősorban a német, osztrák, és angolszász jogrendszerek) pénzhamisításra vonatkozó büntetőjogi szabályozását mutattam be. A jogösszehasonlító fejtegetéseket követően vizsgáltam a nemzetközi és európai uniós jogforrásokat. Végezetül a II. rész záró részében a hatályos magyar szabályozást analizáltam, megfogalmaztam de lege ferenda javaslatokat és a kriminológia fejezetben a bűnmegelőzés lehetséges jogi és nem jogi eszközeit kutattam.

Hasonló szisztémában épült fel a III. rész a bélyeghamisításról és a IV. rész a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekményekről.

A dolgozatom V. záró részében összefoglalóan mutatom be a pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények büntetőjogi és kriminológiai téziseit.

1.a pénzhamisítás bűncselekménye jelentős gazdaságbiztonsági kockázatot jelent az államok számára. A bűncselekményét árát három oldalról fizetjük meg:

- redisztribúciós költség, amely vásárlóerő csökkenésére utal, azon személyeknél, akiknél végül megtalálják a hamis pénzt.
- prevenciók költség, amely a pénzhamisítás elleni küzdelem költségeit foglalja magába.
- és a bizalmi költség, amely az állampolgároknak és országoknak a pénzbe, mint fizetőeszközbe vetett bizalom megrendülését mutatja.

2. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközök (bankkártyák, étkezési utalványok, elektronikus pénz) elterjedésével sok szempontból egyre kényelmesebbé válik az életünk, de a bűnelkövetők újabb és újabb technológiai eszközök és módszerek bevetésével egyre könnyebben tudnak az ilyen forgalmi eszközökkel visszaélni.
3. A fenti kockázatok miatt fontos a bűnmegelőzés, amely adekvát büntetőjogi és jogon kívüli eszközökkel érhető el. Az értekezés fő célkitűzése volt ezeket feltárni.
4. A pénzhamisítás bűncselekménye gazdag múltra tekint vissza, valószínűleg egyidős a pénz megjelenésével. A hamis pénzek már a pénzverés korszaka előtt is megjelentek, amelyet jogforrások és régészeti leletek bizonyítanak.
5. Már az ókori civilizációk szerint is büntetendő cselekmény volt, kezdetben a csalás körébe vonták, később attól elválasztva, önállóan szabályozták. Az ókori Rómában a principátus ideje alatt jelent meg az a felfogás, hogy a pénzhamisító cselekményével magát az uralkodót sérti meg, és ezzel felségárulást, hűtlenséget követ el.
6. A principátus alatt megjelent szemlélet évszázadokig meghatározta a középkori európai államok gondolkodását a bűncselekményről. Ezért ezt a bűncselekményt a szokásjog (pl.: a Szász Tükör) és később az írott jog (pl.: a Constitutio Criminalis Carolina) is szigorúan rendelte büntetni. A szankció jellemzően halálbüntetés, testcsontkító büntetések, pénzbüntetés és szabadságvesztés volt.
7. A felvilágosodás korszakában és a polgári korszak kódexeiben kezdett megváltozni ez a nézőpont, és fokozatosan átsorolták a pénzhamisítást a vagyon elleni bűncselekmények közé. Cesare Beccaria már tagadta a bűncselekmény közjogi jellegét. A büntetések humanizálódtak, a fő büntetési nem a szabadságvesztés lett.
8. A magyar jogfejlődés kezdetén a szokásjog rendelte büntetni a pénzhamisítást. Az első írott a pénzhamisításról jogforrás III. András király uralkodása idejéből származik.
9. Később több törvényben megjelent, így Károly Róbert idején, illetve Mátyás király törvényeiben. I. Mátyás uralkodása idején már *expressis verbis* ki volt mondva, hogy a pénzhamisítás hűtlenségi bűncselekmény, csak úgy, mint a középkor többi államában. A bűnelkövetők büntetése ennél fogva halál volt.
10. A jogalkalmazást évszázadokig meghatározó szokásjogi gyűjtemény, Werbőczy István Hármaskönyve is hűtlenségnek tartotta a pénzhamisítást.
11. A háborús és kaotikus viszonyok a 16. században kedveztek a hamis pénz készítőinek, gyakori bűncselekménynek számított, ezért nevezhetjük e korszakot a „pénzhamisítás virágkorának.”

12. Az 1723. évi IX. törvénycikk is fenntartotta a pénzhamisítás közjogi jellegét, 50 forint feletti értékre elkövetett pénzhamisítást fej- és jószágvesztéssel rendelte büntetni. A törvény még a 19. század közepén is hatályban maradt, amely már nem felelt meg a kor elvárásainak. Jogalkalmazási problémák jelentek meg a papírpénzek megjelenésével, és a halálbüntetés szankcióját túl szigorúnak találták a bíróságok.
13. A Csemegi-kódex megszüntette a pénzhamisítókkal szemben a halálbüntetés alkalmazásának lehetőségét, és differenciáltan tíz szakaszban szabályozta a tényállást.
14. Az 1961. évi V. törvény már a bűncselekményt a népgazdaság elleni bűntettek közé sorolta, és együtt szabályozta a bélyeghamisítással.
15. Az 1978. évi IV. törvény formailag egyszerűsítette a szabályozást. A pénz büntetőjogi fogalmát külön törvényerejű rendelet tartalmazta. A törvény hatálya alatt gazdag joggyakorlat alakult ki. Elsősorban elhatárolási, rendbeliségi és elkövetési tárgyval kapcsolatos problémák merültek fel.
16. A vizsgált külföldi hatályos szabályozási modellek mindegyike nagy szigorral rendeli büntetni a pénzhamisítást. A német Büntető Törvénykönyv nagy mozgásszabadságot biztosít a német bíróságok számára. Az elkövetési tárgyknál még az ún. fantáziapénzek esetén is megállapítják a tényállást, mivel a célkutató értelmezésük szerint ez is sérti a pénzforgalom rendjét.
17. Mai napig a legfontosabb multilaterális nemzetközi szerződés az pénzhamisítás visszaszorítására hozott 1929-ben elfogadott Genfi Egyezmény. Az Egyezmény számos bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos szabályt tartalmaz, alapja az uniós jogforrásoknak, és egyik legfontosabb szabálya, hogy előírja a részes államok számára, hogy az külföldi pénznemeket büntetőjogi védelem szempontjából nem szabad diszkriminálni.
18. Az Európai Unióban először a 2000/383/IB. számú tanácsi kerethatározat írt elő jogharmonizációs kötelezettségeket a tagállamok számára, hogy hatékony büntetőjogi eszközökkel védjék az eurót, amelyet 2002-ben vezettek be. Az Európai Bizottság javaslatára a Tanács és az Európai Parlament elfogadta a 2014/62/EU irányelvet, amely felváltotta a korábbi tanácsi kerethatározatot. Ez a tagállamok számára büntetőjogi minimumszabályokat állapított meg.
19. A hatályos magyar Büntető Törvénykönyv pénzhamisításra vonatkozó tényállása tekintetében megállapítható, hogy a magyar szabályozás megfelel a nemzetközi és EU-s jogforrásoknak.

20. De lege ferenda javasolom elsőként a hamis pénz kiadásának, mint önálló tényállásnak a visszaállítását. Egyrészt valósabb statisztikai képet kapnánk a komoly pénzhamisításos ügyekről, s külön kerülnének regisztrálásra a viszonylag bagatell bűncselekménynek számító hamis pénz kiadásos esetek. Másrészt a jelenlegi szabályozás alapján csekély tárgyi súlyú ügyekben egy szigorúan szankcionált bűncselekmény miatt indulhat büntetőeljárás, amely mind generál-, mind speciál preventív szempontból indokolatlan és nem veszi figyelembe a társadalomra veszélyességet.

21. További javaslatom a pénzhamisítás elősegítése nevezetű deliktum az eltörlése, hiszen e tényállás szükségességét a jelenlegi uniós szabályozás nem követeli meg, a pénzhamisítás előkészületének büntetése is kimeríti jogharmonizációs kötelezettségünket, valamint a gyakorlatban nem létező bűncselekmény.

22. Végezetül javasolom a pénzhamisítás elkövetési tárgyának pontosítását. Az álpénzek készítését is a pénzhamisítás körébe vonnám, illetve értékpapíroknál taxatív felsorolást alkalmaznék.

23. A pénzhamisítás elleni küzdelem jogon kívüli eszközehez tartozik egyrészt a bankjegyek gyártástechnológiájával kapcsolatos védelme, másrészt a bankjegyekkel hivatásszerűen foglalkozó pénzügyi dolgozók, valamint az állampolgárok képzése és tájékoztatása is az aktív bűnmegelőzési eszköztár részét képezi. A Magyar Nemzeti Bank az elmúlt években megújította a bankjegyeket, amely segítheti visszaszorítani a bűnözés ezen formáját. Az aktív védelmi eszköztár fejlesztésére pozitív példa a Periklész 2020 akcióprogram, amelyben javasolom, hogy Magyarország a jövőben aktívabban vegyen részt.

24. A bélyeghamisítás hatályos tényállása a magyar Btk-ban megfelel a büntető jogalkotással szemben támasztott formai követelményeknek, meglátásom szerint nincs szükség a módosítására.⁵³⁸

25. Arra az esetre, ha a bélyeghamisítások száma jelentősen megnövekedne a jövőben, javasolnám de lege ferenda a német szabályozáshoz hasonlóan, hogy a szankció öt évig terjedő szabadságvesztés legyen, illetve az előkészület is büntetendő legyen.

26. A készpénz-helyettesítő fizetési eszközök elterjedésével, az ezzel kapcsolatos bűncselekmények száma is nőtt.

---

⁵³⁸KÓHALMI, (2012) 37. o.

27. Az információtechnológia fejlődésével az elkövetők újabb és újabb eszközöket (pl.: skimmer, phishing) eszközöket vetnek be, hogy gyorsan és hatékonyan kövessenek el visszaéléseket.

28. Pozitív fejlemény az Európai Unióban, hogy a Bizottság kildolgozott egy irányelvtervezetet, amely ha elfogadásra kerül, modernizálja a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos büntetőjogi szabályokat a tagállamokban, és emellett jogközelítést is megvalósít, amely visszatarthatja az elkövetőket, az ún. forum shopping jelenségtől.

29. A taxatív felsorolás helyett, de lege ferenda javasolom, az elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz meghatározásánál a példálózó jellegű felsorolást. Bevenném e körbe a virtuális pénzeszközöket is, amelynek meghatározásánál alapul venném az irányelvtervezet elkövetési tárgyakra vonatkozó rendelkezéseit, még abban az esetben is, ha esetleg nem lépne az életbe a jövőben.

30. De lege ferenda javasolom a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése nevű tényállás eltörlését a büntető törvénykönyvből. Meglátásom szerint a tényállás felesleges duplum, azok után, hogy a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának előkészületi stádiuma is már büntetendő.

2. English summary of the dissertation.

In the basic premises titled part of my dissertation which dealt with the criminal offenses relating to counterfeiting currencies and philatelic forgeries, revealed the potential and real economic risks of the relevant crimes. The release of the counterfeit money in the legal tender causes financial and economic damage in an individual and a communal level as well.

Then the second part of the dissertation analyses the criminal law and criminological aspects of counterfeiting money. It reviewed the most important legal sources of the foreign and the domestic legal history regarding counterfeiting money, and the theoretical and practical problems and solutions of the different epochs. After the legal history chapters I introduced the regulation of the in force statutory provisions of counterfeiting money in several foreign countries (primarily German, Austrian, and Anglo-Saxon legal systems). After the comparative law discussions I analysed the international and European Union legal sources. Finally in the ending part of the second part I analysed the

in force Hungarian regulation and I formulated *de lege ferenda* suggestions and in the criminological chapter I researched the legal and non-legal means of crime prevention. The third part about the counterfeiting of stamps and fourth part of non-cash payment instrument related crimes was built up in a similar method.

The fifth and ending part of my dissertation summarizes the criminal law and criminological theses criminal offenses relating to counterfeiting currencies and philatelic forgeries,

1. The crime of counterfeiting money is a huge economic risk for the states. We pay the costs in three ways:

- redistribution cost which means that the purchasing power is declining for those where they found the counterfeit money.
- prevention cost, which consists of the costs combatting counterfeiting money.
- and the confidence costs, which means that the trust in money as a payment method by the citizens and states is shaken.

2. With the spread of the non-cash payment instruments (credit cards, meal vouchers, electronic money) with many regards our life becomes more convenient but the criminals with newer and newer technological means and methods can misuse these payment instruments.

3. It is important to prevent the crime due to the above mentioned risks, which can be achieved with the adequate criminal law and non-legal means. The main goal of the dissertation is to explore these.

4. The crime of counterfeiting money has a long history, it is probably as old as the use of money. The counterfeit money has appeared before the coinage of money, which can be proved by the legal sources and the archeological findings.

5. The ancient civilizations already punished the crime as fraud, and later was regulated separately, individually. In the ancient in the age of the Principate appeared the concept that counterfeiter with his or her conduct breaches the monarch and with this he or she commits treason, disloyalty.

6. The concept which appeared at the Principate remained for centuries in the European countries thinking in the middle age. Due to this the customary law (e.g. the *Sachsen Spiegel*) and the written law (e.g. the *Constitutio Criminal Carolina*) said it shall be punishable with rigor. The sanction was typically death penalty, body truncation penalties, pecuniary fine and imprisonment.

7. In the age of enlightenment and the civil codes this concept started to change and gradually counterfeiting money was reclassified as a crime against property. Cesare Beccaria was the first who denied the public law characteristics of the crime. The punishments became more humane and the main sanction was imprisonment.
8. In the beginning of the legal development in Hungary counterfeiting money was punishable by the customary law. The first written law is from the age of reign of King Andrew the third.
9. Later it appeared in more acts like in reign of Károly Róbert and in the acts of King Matthias. In the age of the reign of Matthias the first, counterfeiting was expressis verbis stated that as a disloyalty crime, just as in other middle age countries. Thus the punishment was death for the perpetrators.
10. The Tripartitum from Werbőczy István which was a customary law compilation and defined the legal practice for centuries regarded counterfeiting as treason.
11. The chaotic and war like state in the 16th century was favoured by the counterfeit money makers so we can name this age as the “heyday of counterfeiting money.”
12. The Act IX of 1723 also maintained the public law nature of the crime of counterfeiting, if the counterfeiting was committed with more the 50 Forints than the sanction was capital punishment and confiscation of property. The Act stayed in force even in the middle of 19th century and it did not comply with the expectations of the age. Problems appeared in the legal practice when the paper money appeared and the capital punishment was considered as a too strict by the courts.
13. The Code-Csemegi abolished the death penalty against counterfeiters and regulated the statutory provisions in ten paragraphs.
14. The Act V of 1961 classified counterfeiting money as a crime against the national economy and regulated it with the crime of stamp forgery.
15. The Act IV of 1978 simplified the regulation. The criminal law concept of money was defined in a separate legislative decree. Rich legal practice developed Under the scope of the Act. Primarily there were problems regarding with distinguishing, counts and the perpetration object.
16. All of the analysed foreign in force regulation models punishes counterfeiting money with great rigor. The German Criminal Code gives big freedom to the courts. They ascertain the statutory provisions at the perpetration objects even in the case of so called fantasy moneys due to this also breaches the legal tender according to the teleological interpretation.

17. Even today the most important multilateral international convention regarding the suppression of counterfeiting money is the Geneva Convention adopted in 1929. The Convention contains a lot of regulation regarding cooperation in criminal matters, it is the bases of the European Union's legal sources and it prescribes for the signing states that the foreign currencies shall not be discriminated by the aspect of criminal law protection.

18. The European Union in the 2000/383/IB no. Council Framework decision prescribed for the first time legal harmony obligations to the Member States to effectively protect the euro currency which was introduced in 2002. The European Council and the European Parliament adopted the 2014/62/EU Directive for the proposal of the European Commission which replaced the earlier Council Framework decision. This established minimum regulations regarding criminal law for the Member States.

19. After the analyses of the statutory provisions of counterfeiting money in the Hungarian Criminal Code, it can be established that the Hungarian regulation complies with the international and the EU legal sources.

20. De lege ferenda I recommend the restoration of the uttering of counterfeit money as an independent statutory provision. Firstly this can provide us with more realistic statistical picture of the serious counterfeiting of money cases and the relatively petty uttering money cases will be registered separately. Secondly according to the current regulation in small risk cases a rigorously sanctioned crime type of criminal procedure can be initiated which is unnecessary both in general and special prevention wise and not takes into account its dangerousness to society.

21. My next suggestion is to abolish the Aiding in Counterfeiting Operations titled crime due to the fact that this statutory provision is not required by the European Unions regulation, the preparation of counterfeiting money is sufficient to comply with our legal harmonization obligations, furthermore it is almost a non-existent crime in the practice.

22. Lastly I recommend the clarification perpetration object of counterfeiting money. I would consider the making of fake money within the counterfeiting and I would use a taxation with regards to securities

23. In combatting counterfeiting firstly the protection of production technology of money and secondly the education of financial institute workers and citizens are considered as non-legal means in the active crime prevention. The Hungarian National Bank in the recent years renewed the banknotes which can reduce this form of crime. The Pericles 2020 action programme is a positive example for the active form of defense toolbar, in which I recommend Hungary to participate more actively.

24. The in force provisions of stamp forgery in the Hungarian Criminal Code complies with the formal requirements of the criminal law legislation according to my view there is no need to modify the provisions.⁵³⁹

25. If the numbers of stamp forgery rises in the future I would recommend de lege ferenda to raise the sanction to five year imprisonment such as in the German regulation and also I would punish preparation of the crime.

26. With the spread of the non-cash payment instruments the crimes related to it also raised.

27. The evolution of information-technology resulted in newer and newer means (like skimmer devices, phishing) for the perpetrators to commit crime fast and efficiently.

28. It is a positive development that the European Union made a proposal for a new Directive, if it is adopted it will modernize the non-cash payment instrument related crimes in the Member States and it will also establish a legal harmonization which could restrain the perpetrators the so called forum shopping phenomenon.

29. I would recommend de lege ferenda to use an exemplary listing instead of the exhaustive listing with regards to the electronic non-cash payment instruments. I would include the virtual payments in the definition and I would base this on the regulation of the Directive proposal even if it not comes into effect.

30. I recommend de lege ferenda to abolish the statutory provisions of Aiding in Counterfeiting Cash-Substitute Payment Instruments from the Criminal Code. According to my view the provision is an unnecessary duplicate after that the preparation of the Counterfeiting Cash-Substitute Payment Instruments is already punishable.

---

⁵³⁹KÓHALMI, (2012) 37. o.

Felhasznált irodalom jegyzéke

- ABLONCZY Balázs, A frankhamisítás Hálók, személyek, döntések. In: Múltunk, A politikatörténeti Intézet Folyóirata. LIII. évfolyam, 2008/1. 29-55. o.
- ABLONCZY Balázs, Összeesküvés a frank ellen In: Rubicon 2005/9. 32-36. o.
- AMBRUS István – DEÁK Zoltán, Súlyponti kérdések a bankkártyával kapcsolatos bűncselekmények köréből. In: Belügyi szemle, a Belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata. 2011/2. 85-103. o.
- ANGYAL Pál, a Magyar Büntetőjog Kézikönyve. 17. A pénzhamisítás, hamis tanúzás, hamis eskü, hamis vád. Attila-nyomda részvénytársaság, Budapest. 1940.
- ANGYAL Pál, A magyar büntetőjog kézikönyve. 5. kötet. Okirathamisítás, bélyeghamisítás, védjegybitorlás, csalárd és vétkes bukás. Athenaeum irodalmi és nyomdai Rt, Budapest. 1929.
- ANGYAL Pál, Tanulmányok és beszédek a szociológia és büntetőjog köréből. Budapest, 1927.
- BALOGH Ágnes, A bűncselekmény tárgya In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (szerk.): Magyar Büntetőjogi Általános Rész. Osiris Kiadó, Budapest. 2015. 97-100. o.
- BALOGH Elemér, A pénzhamisítás bűncselekménye a XIX. század első felének néhány német kódexében és a korabeli magyar büntetőtörvény-könyv tervezetekben. In: Emlékkönyv Dr. Meznerics Iván egyetemi tanár születésének 80. évfordulójára / szerk. Tóth Károly. – Szeged. 1988. 21-36. o.
- BINDING, Karl Lehrbuch des Gemeinen Deutschen Strafrechts Besonderer Teil. Zweiter Band, erste Abteilung. Verlag von Wilhelm Engelmann, Leipzig. 1904.
- BARTHOLME, Stefan, Geld-, Wertzeichenfälschung und verwandte Delikte. Juristische Arbeitsblätter, 1993. 197-202. o.
- BÉLI Gábor, Magyar jogtörténet, a tradicionális jog. Dialóg-Campus kiadó, Budapest-Pécs. 2000.
- BERTA József, Egy ezüstözött vas denárhamisítvány a XVI. századból. In: Az Érem. 1987/2. 16. o.
- BERTEL, Christian – SCHWAIGHOFER Klaus, Österreichs Strafrecht Besonderer Teil II §§ 169 bis 321 StGB. 8., vollständig überarbeitete Auflage. SpringerWienNewYork, Wien. 2008.

- BESELER, Georg, Kommentar über das Strafgesetzbuch für die Preußischen Staaten. Weidmann Buchhandlung, Leipzig. 1851.
- BLAZOVICH László – SCHMIDT József, Buda város jogkönyve I. Szegedi Középkortörténeti Könyvtár. Szeged 2001.
- BLAZOVICH László – SCHMIDT József, Buda város jogkönyve II. Szegedi Középkortörténeti Könyvtár. Szeged 2001.
- BODGÁL Zoltán, A pénz- és bélyeghamisítás. In: Horváth Tibor (szerk.): Magyar Büntetőjog II. Különös rész. A Belügyminisztérium tanulmányi és propaganda csoportfőnökség, Budapest. 1973. 435-441. o.
- BOHDANECZKY Imre, A pénzhamisítás Magyarországon a középkorban. In: Különlenyomat a Numizmatikai Közöny XXXIV—XXXV. évfolyamából. 1935-1936. Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest. 1938. 2-12. o.
- BOHLANDER, Michael, Principles of German Criminal Law. Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon. 2009.
- BRANTINGHAM, Paul – EASTON, Stephen T., The Costs of Crime: Who Pays and How Much? 1998 Update. In: Fraser Institute Critical Issues Bulletin. Vancouver, BC. The Fraser Institute. 1998. 1-40. o.
- BUJÁKI László, Kézpénz-helyettesítő fizetési eszközök védelme. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az Európai Büntetőjogi Kézikönyve. Magyar Közöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2008. 493-507. o.
- BURNHAM, Captain Geo P., Memoirs of the United States Secret Service. Boston. 1872.
- BÜCHLER Pál (fordító), Manu törvényei Manava Dharmasastra. Kiadja az Erdélyi Múzeum-egyesület Jog- és Társadalom-tudományi Szakosztálya, 1915.
- CHANT, John F, The Canadian experience with counterfeiting. Bank of Canada review. 2004. 41-54. o.
- CHOWN, J. F., A History of Money From AD 800. London: Routledge. 1994.
- CLARKE, Richard A. – KNAKE, Robert K., Cyber war. The next threat to national security and what to do about it. Harper Collins e-book. New York. 2012. (elektronikus könyv)
- COOLEY, John K., Currency Wars. How forged money is the new weapon of mass destruction. Sky horse publishing. New York, 2008.
- CROSS, J.P., Identity theft protection. How to prevent identity theft and credit card fraud. LC Publifish, New York. 2014. (elektronikus könyv).

- DAVID, René – E.C. BRIERLY, John, Major legal system in the world today. The Free Press, London. 1968.
- DAVIDSON, John – SINGH, Deep J., Introduction to Internet Scams and Fraud - Credit Card Theft, Work-At-Home Scams and Lottery Scams. Mendon Cottage Books, New York. 2014.
- DIÓS Erzsébet, A pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmény. A pénz büntetőjogi fogalma. In: Bodor Tibor – Diós Erzsébet – Vaskuti András, Büntetőjog II. Különös rész. Novissima Kiadó, Budapest. 2011. 275-303. o.
- ELLIOTT, Chaterine – QUINN Frances, English legal system. 13th edition. Pearson Education Limited. Harlow. 2012.
- ERDŐSY Emil, A gazdasági bűncselekmények. In: Erdősy Emil – Földvári József: Magyar Büntetőjog Különös Rész. Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs. 1995. 327-355. o.
- ESZTERI Dániel, A World of Warcraft-től a Bitcoin-ig. Az egyén, a gazdaság és a tulajdon helyzetének magán- és büntetőjogi elemzése a virtuális közösségekben. Doktori értekezés. Pécs, 2015.
- EVANS, David S. – SCHMALENSEE, Richard, Paying with plastic: The digital revolution in buying and borrowing. second edition. The MIT Press. 2004.
- FAYER László, (Szerk.), Az 1843-iki büntetőjogi javaslatok anyaggyűjteménye, I. kötet. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest. 1896.
- FAYER László, A magyar büntetőjogi kézikönyve, különös rész. második kötet. Harmadik bővített kiadás. Franklin-Társulat, Budapest. 1905.
- FINKEY Ferencz, A magyar büntetőjog tankönyve. Politzer-féle könyvkiadó vállalat, Budapest. 1905.
- FINKEY Ferencz, Az 1843-i büntetőjogi javaslatok száz év távlatából. In: Lukinich Imre (Szerk.), Értekezések a Filozófiai és Társadalmi Tudományok köréből, V. kötet 9. szám. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1942. 3-51. o.
- FISCHER, Thomas, Strafgesetzbuch und Nebengesetze. Beckliche Kurzkomentare. Verlag C.H. Beck, München. 2013.
- FITZ-MAURICE, Ernestine, Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency. In: The American Journal of International Law, Vol. 26, No. 3 July 1932. 533-551. o.
- FONYÓ Antal: A gazdasági bűncselekmények. In: Fonyó Antal (Szerk.), Magyar Büntetőjog különös rész. BM, Budapest, 1981. 411-479. o.

- FÖLDVÁRI József, Büntetőjog Különös Rész. Tankönyvkiadó, Budapest. 1972.
- FÖLDVÁRI József, Magyar büntetőjog általános rész. Osiris kiadó, Budapest. 2006.
- GÁL István László, A bűnmegelőzés néhány kérdése a pénzhamisítással kapcsolatban. In: Hautzinger Zoltán (szerk.), Tanulmányok a „Határőrség szerepe a bűnmegelőzésben” című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények; 2. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs. 2003. 157-167. o.
- GÁL István László, A készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel kapcsolatos bűncselekmények. In: Evilág - az információs társadalom folyóirata. 2003. 31-33. o.
- GÁL István László, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (szerk.): Új Btk. Kommentár. Különös Rész, 7. kötet. Nemzeti Közszerződési és Tankönyvkiadó, Budapest. 2013. 193-224. o.
- GÁL István László, Gazdasági büntetőjog közigazdászoknak. Akadémiai Kiadó, Budapest. 2007.
- GÁL István László, Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Polt Péter (Szerk.): Új Btk. Kommentár. Frissítés az első kiadáshoz. Nemzeti Közszerződési és Tankönyvkiadó. Budapest, 2014. 377-379. o.
- GARAMI Erika, Frankhamisítás <http://hobby-veszprem.dyndns-web.com/numizmatika/index.php/hasznos-infok/145-a-frankhamisitas> (letöltés dátuma: 2016. 03. 11.)
- GARAMI Erika: Az 1920-as évekbeli magyarországi frankhamisítás numizmatikai vonatkozása. In: Numizmatikai Közlemény 2003-2004. Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest, 2004. 63-74. o.
- GAZDA István, Szerkesztői előszó az új kiadáshoz. In: Werbőczy István: Tripartitum, A dicsőséges Magyar Királyság szokásjogának Hármaskönyve. Téka Könyvkiadó, Budapest, 1990. 14-32. o.
- GERLAND, Heinrich Balthasar, Geldfälschungsdelikte des deutschen Strafgesetzbuches. Dissertation. Straßburg 1901.
- GILLESPIE, Alisdair, The English Legal System. Oxford University Press, Oxford, 2013.
- GLASER, Lynn, Counterfeiting in America. The history of an American way to wealth. Clarkson N. Potter; First Edition edition, New York. 1968.

- GORICSÁN Tamás Károly, A Fővárosi Ítéltábla ítélete egy pénzhamisítási ügyben. In: JeMa 2010/3.39-44. o.
- GORICSÁN Tamás Károly, A pénzhamisításról a jogtörténet tükrében. In: Gál István László (Szerk.), Tanulmányok Tóth Mihály professzor 60. születésnapja tiszteletére. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, Pécs. 2011. 229-242. o.
- GORICSÁN Tamás Károly, A pénzhamisításról, Uniós kitekintéssel. In: Tóth Mihály - Gál István (Szerk.), Gazdasági büntetőjogi Tanulmányok. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pécs, 2005.98-125. o.
- GORICSÁN Tamás, Pillanatkép a pénzhamisításról Magyarországon, különös figyelemmel a nyomozások egyes illetékességet érintő problémáira. In: Ügyészek lapja 2011/6. 35-41. o.
- GÖRGYI Kálmán, Az új Büntető Törvénykönyv kodifikációjának története. forrás: <http://ujbtk.hu/dr-gyorgyi-kalman-az-uj-bunteto-torvenykonyv-kodifikaciojanak-tortenete/> (letöltés ideje: 2015. 08. 23.)
- GRANDI, Ciro, The protection of the euro against counterfeiting. In: Hans-Jörg Albrecht – André Klip (Szerk.): Crime, Criminal Law and Criminal Justice in Europe. Martinus Nijhoff Publishers. Leiden – Boston. 2013. 213-251. o.
- GULA József, A gazdasági bűncselekmény. In: Horváth Tibor – Lévay Miklós (Szerk.), Magyar Büntetőjog Különös rész. Complex Kiadó. Budapest. 2009. 529-569. o.
- GULA József, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Horváth Tibor – Lévay Miklós (szerk.): Magyar Büntetőjog Különös Rész. Complex kiadó, Budapest, 2013. 581-599. o.
- GULA József, A pénzhamisítás elleni fellépés az Európai Unióban. In: Lévay Miklós (szerk.) Az Európai Unióhoz való csatlakozás kihívásai a bűnözés és más devianciák elleni fellépés területén: tanulmánykötet. Bíbor Kiadó, Miskolc. 2004. 108-142. o.
- HAJDU Lajos, Az első (1795-ös) magyar büntetőkódex-tervezet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 1971.
- HEATON, Russell, Criminal Law Textbook. Oxford University Press, Oxford. 2006.
- HELLER, Kevin John - D. DUBBER, Markus, The handbook of comparative criminal law. Stanford University Press, Stanford. 2011. (Elektronikus könyv).

- HERRING, Jonathan, Criminal Law: Text, Cass, and Materials. Oxford University Press, Oxford. 2012.
- HINTERHOFER, Huber, Strafrecht Besonderer Teil II. §§ 169 bis 321 StGB. Dritte, überarbeitete Auflage. WUV | Universitätsverlag, Wien. 2002.
- HORNYÁK Szabolcs, A magyar büntetőjog története. In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (Szerk.), Magyar büntetőjog általános rész. Osiris kiadó, Budapest. 2015. 47-55. o.
- HORVÁTH Tibor, A magyar büntetőjog fejlődése a 19-20. században. In: Görgényi – Gula – Horváth – Jacsó– Lévay– Sántha – Váradi, Magyar Büntetőjog általános rész. Complex kiadó, Budapest. 2014. 45-63. o.
- HORVÁTH Károly, A magyar bélyeg története, a kezdetektől a 19. század végéig. Pallas Stúdió, Budapest. 2001.
- IRK Albert, A magyar anyagi büntetőjog. 2. kiadás. Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt. Pécs. 1933.
- JACSÓ Judit, A költségvetési csalás. In: Hollán Miklós – Barabás A. Tünde (Szerk.), A Negyedik magyar büntetőkódex régi és újabb vitakérdései. Kiadó az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont és az Országos Kriminológiai Intézet. 2017. 267-296. o.
- JACSÓ Judit, Pénzhamisítás. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az európai büntetőjogi kézikönyve. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2008. 476-492. o.
- JULIUS Caspar, Abschieben falschen Geldes. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der juristischen Doctorwürde der hohen juristischen Fakultät der Georg-Angsts-Universität zu Göttingen. Druck der Univ.-Buchdruckerei von E. A. Huth, Göttingen. 1896.
- KÁDÁR Miklós, Büntetőjog Különös rész I. kötet. Budapest, 1956.
- KAHLER Frigyes, A magyarországi középkori pénzhamisítás (II. rész). Károly Róberttől - I. Mátyásig. In: Numizmatikai közlöny, 1979. (78-79. évf.) 1. sz. 43-50. o.
- KAHLER Frigyes, A pénzhamisítás bűncselekményének alakulása Magyarországon. In: Csizmadia Andor (szerk.), Jogtörténeti tanulmányok V. Budapest, 1983. 97-113. o.
- KAHLER Frigyes, Horog Dávid papírpénzhamisító és társai bűnperei a XIX. század első feléből. Hajdú Megyei Levéltár évkönyve 12. sz. 1985. 67-75. o.

- KAHLER Frigyes, Pénzhamisítás Magyarországon a XVI. században. In: A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve 1971. Magyar Numizmatikai Társulat, Budapest. 1972. 84-95. o.
- WEDER, Ulrich, Zehnter Titel: Fälschung von Geld, amtlichen Wertzeichen, amtlichen Zeichen, Mass und Gewicht. In: Donatsch - Flachsmann - Hug Maurer - Weder, StGB. Schweizerisches Strafgesetzbuch. orell füssli Verlag AG, Zürich, 2006. 301-307. o.
- KAJTÁR István, Az egyes térségek állam- és jogfejlődésének összehasonlítása. A francia állam- és jogtörténet alapvonalai. In: Kajtár István – Herger Csabáné: Egyetemes Állam- és Jogtörténet. Dialóg-Campus Kiadó. Budapest-Pécs. 2013.
- KAJTÁR István, Egyetemes állam- és jogtörténet. Dialóg Campus Kiadás, Budapest-Pécs, 2005.
- KÁPLÁR László – KAHLER Frigyes, Adatok a XVI. századi pénzhamisítás kérdéséhez. In: Az Érem 1973/1. 17-21. o.
- KARSAI Krisztina, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai – Szomora – Vida: Anyagi büntetőjog különös rész II. Iusperius Bt. Szeged. 2013. 239-252. o.
- KARSAI Krisztina, Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (Szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz. Complex Kiadó, Budapest. 2013. 817-830. o.
- KATHIRVEL, MR.K., Credit card frauds and measures to detect and prevent them. International Journal of Marketing, Financial Services & Management Research. Vol.2, No. 3, March 2013. 172-179. o.
- KERESZTY Béla – KARSAI Krisztina, A gazdasági bűncselekmények. In: Nagy Ferenc (Szerk.), A magyar büntetőjog különös része. Hvgorac Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2009. 515-595. o.
- KIS Norbert – HOLLÁN Miklós, A magyar büntetőjog tankönyve II. Különös rész. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Budapest, 2008.
- KLIMEK, Libor, Counterfeiting and protection of the euro: From early beginnings to the current legislative development. Issues of Business and Law, 4, 12–24. 2012. 12-24. o.
- K MOSKÓ Mihály (fordító), Hammurabi törvényi. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog- és Társadalomtudományi szakosztálya. 1911.

- KONDOROSI András, Gondolatok a pénzforgalom rendjét sértő bűncselekmények kapcsán. In: Jogelméleti Szemle 2012/4. 76-87. o.
- KŐHALMI László, A büntetőjog alapproblémái. PTE-ÁJK Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézet. Pécs, 2012.
- KŐHALMI László, A pénzhamisítással kapcsolatos bűncselekmények. A pénz büntetőjogi fogalma. In: Balogh Ágnes, Büntetőjog II. Különös Rész – Jogi Szakvizsga Segédkönyvek. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs, 2005. 411-417. o.
- KŐHALMI László, Nekrológ a társadalomra veszélyességről. In: Rendészeti Szemle 2007/7-8. 145-158. o.
- KŐHALMI László, The New Hungarian Criminal Code. In: Zuzana Kilysová et al (Szerk.), The Milestones of Law in the Area of Central Europe 2013. 2nd part. Comenius University in Bratislava Faculty of Law. Bratislava, 2013. 969-977. o.
- KÖRÖSMEZEINÉ Virág Regina, A pénzhamisítás hatályos tényállása. In: Rendészeti Szemle 2010/5. 88-103. o.
- KRÖNER, Michaela, Der Schutz des Euro durch die Geldfälschungstatbestände unter der besonderen Berücksichtigung des Tatbestandsmerkmals „Inverkehrbringen als echt“ – mit Hinweisen zu den Geldfälschungstatbeständen in der Euro-Zone. Tectum Verlag, Marburg. 2009.
- LÁBADY Tamás, A magyar magánjog (polgári jog) általános része. Dialóg-Campus kiadó, Budapest-Pécs. 2002.
- LANDES Johannes, Die Wertzeichenfälschung. Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main, 2006.
- LEE, Jen Grondahl – SCOTT, Gini Graham, Preventing credit card fraud. A complete guide from everyone from merchants to consumers. Rowman & Littlefield. Lanham – Boulder – New York – London. 2017. (elektronikus könyv).
- LÓRÁNT Mihály, A bélyeg. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadása, Budapest. 1925.
- LŐW Tóbiás, A magyar Büntető Törvénykönyv. A büntettekről és vétségekről és teljes anyaggyűjteménye. Második kötet. Kiadja a Pesti Könyvnyomda Részvény Társaság, Budapest, 1880.
- MALECZKY, Oskar Strafrecht Besonderer Teil II. 8., aktualisierte Auflage. LexisNexis Verlag ARD Orac GmbH & Co KG, Wien. 2008.

- MANIVANNAN, P., Plasticmoney a way for cash less payment system. Global Journal For Research Analysis. volume 2, issue 1. Jan 2013. 11-12. o.
- MOLAN, Michael T., Criminal law textbook. 8th edition. HLT Publications. London. 1994.
- MOLNÁR Gábor, Gazdasági bűncselekmények. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2009.
- MOLNÁR Gábor Miklós: Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin (Szerk.): Büntetőjog II. Különös rész. ötödik hatályosított kiadás. Hvg-orac Lap- és Könyvkiadó, Budapest. 2016. 729-750. o.
- MOLNÁR Gábor, Pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Kónya István (Szerk.): Magyar Büntetőjog, Kommentár a gyakorlat számára 3. kiadás. II. Kötet. Hvg-orac Lap és Könyvkiadó Kft, Budapest. 2013. 1455-1495. o.
- MOLNÁR László, A pénz- és bélyeghamisítás. In: Halász Sándor (szerk.), A büntető törvénykönyv kommentárja 2. kötet. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest. 1968. 1114-1132. o.
- MOMMSEN, Theodor, Römisches Strafrecht. Verlag von Duncker und Humblot, Leipzig. 1899.
- MONNET, Cyril, Counterfeiting and inflation. In: Working paper series. European Central Bank. No. 512 / August 2005. 4-22.o.
- NAGY Zoltán, A pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Tóth Mihály – Nagy Zoltán (Szerk.): Magyar Büntetőjog Különös rész. Osiris Kiadó, Budapest. 2014. 493-505. o.
- NAGY Zoltán, Bűncselekmények számítógépes környezetben. Ad Librum, Budapest. 2009.
- NÉDA, Davori Relkovic, Buda város jogkönyve (Ofner stadtrecht). Stephaneum Nyomda, 1905.
- NEPARÁCZKI Anna Viktória, A terrorista bűncselekmény szabályozása Németországban. <http://jesz.ajk.elte.hu/neparaczki41.html>. (letöltés ideje: 2016. 02. 10.)
- NIKODÉM Gabriella –SZABÓ Jenő, A magyar bélyeg története, Kossuth Kiadó Budapest. 2010.

- NOSAL, Ed – WALLACE, Neil, A model of (the threat of) counterfeiting. *Journal of Monetary Economics*. Volume 54, Issue 4, May 2007. 994–1001. o.
- PAULER Tivadar, *Büntetőjogtan. Anyagi büntetőjog különös része. Alaki jog. II. Kötet.* Kiadja Pfeifer Ferdinánd, Pest. 1865.
- PIKLER J. Gyula, Valódi pénz és álpénz. *Nyugat* 1922/1. <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00308/09349.htm> (letöltés ideje 2017. 10. 24.)
- POLT Péter, Pénz és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények. In: Blaskó et al: *Büntetőjog Különös rész II.* Rejtjel Kiadó, Budapest. 2013. 273-292. o.
- PROKAI Piroska, A bélyeg rövid története. *Papíripar* 2011. LV/3.
- REIN, Wilhelm, *Das Criminalrecht der Römer von Romulus bis auf Justinianus.* Verlag von K. F. Köhler, Leipzig. 1844.
- REINDL-KRAUSKOPF, Susanne – WESSELY, Wolfgang, „Fantasiegeld” als Deliktsobjekt der Geldfälschung.” *Juristische Blätter* January 2012, Volume 134, Issue 1. 66–71. o.
- ROMSICS Ignác, Franciaország, Bethlen és a frankhamisítás. *Történelmi Szemle*, 1983/1. 67-86. o.
- ROWELL, Roland, *Countefeiting and forgery. A practical guide to the law.* Butterworths, London. 1986.
- RUß Wolfgang, Acther Abschnitt, Geld- und wertzeichenfäalschung. In: Heinrich Wilhelm Laufthütte – Ruth Rissin-van Saan – Klaus Tiedermann (Szerk.), *Leipziger Kommentar. Großkommentar 12., neu bearbeitete Auflage, Sechster Band §§146 bis 210.* De Gruyter Recht, Berlin. 2010. 1-64. o.
- SAMAHA, Joel, *Criminal law.* 9th edition. Thomson Wadsworth. Belmont. 2008.
- SCHLOENHARDT, Andreas – HÖPFEL, Frank (Szerk.), *Strafgesetzbuch, Austrian Criminal Code.* NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag, Vienna – Graz. 2016.
- SCHMIDT, Rolf – PRIEBE, Klaus, *Strafrecht besonderer teil. II. Straftaten gegen das Vermögen.* 11. Auflage. Verlag Rolf Schmidt, Hamburg-Berlin. 2012.
- SCHMIEDL-NEUBURG, Dieter, *Die Falschgelddelikte. Ein Betrag zur Kriminologie, Kriminalistik und strafrechtlichen Problematik dieser Gesetzverstöße.* Verlag Max Schmidt-Römhild, Lübeck. 1968.
- SCHUBAUER László, A gazdasági bűncselekmények In: Blaskó Béla (szerk.) *Büntetőjog. Különös rész 3.* 363 p. Budapest: Rejtjel Kiadó, 2010. 154-257. o.

- SCOTT, Kenneth, Counterfeiting in Colonial America. Oxford University Press, New York, 1957.
- SIMON László, Az első forinthamisítók ügyének nyomozása. Belügyi Szemle 2003/1.157-158. o.
- SIMESTER, Andrew – G. R. SULLIVAN, Criminal Law: Theory and Doctrine. Hart Publishing. Oxford 2000.
- SINGER, P.W. –FRIEDMAN, Allan: Cybersecurity and cyberwar. What everyone needs to know. Oxford University Press, New York. 2014.
- SLAPPER, Gary – KELLY, David, The English legal system. Fourteenth edition 2013-2014. Routledge, London-New York. 2013.
- SMITH, Laurence Dwight, Counterfeiting a crime against the people. W. W. Norton and Company Inc. New York. 1944.
- Szentírás a Neovulgáta alapján. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest. 2008.
- TÓTH Mihály, A gazdasági bűncselekmények. In: Erdősy Emil – Földvári József – Tóth Mihály, Magyar Büntetőjog Különös rész. Osiris kiadó, Budapest. 2007. 403-486. o.
- VARGA Zoltán, A gazdasági bűncselekmények. II. cím Pénz- és bélyeghamisítás. In: Varga Zoltán (Szerk.), A büntető törvénykönyv magyarázata 2. Complex Kiadó, Budapest, 2009. 1297-1308. o.
- VARGYAS Péter, A pénz története Babilóniában a pénzverés előtt és után. Pécsi Tudományegyetem Ókortörténeti Tanszék – L'Harmattan. Pécs – Budapest. 2010.
- VILES, Nathan – RUSH, Alexandra – ROHLING, Thomas, The Social Costs of Currency Counterfeiting. Research Discussion Paper. Reserve Bank of Australia. 2015.
- VISEGRÁDY Antal, Jog- és állambölcsélet. Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft. Budapest. 2016.
- VOIGTLAENDER, Heinz, Falschmünzer und Münzfälscher, Numismatischer Verlag H. Dombrowski, Münster. 1976.
- WERBŐCZY István, Tripartitum Opus Juris Consuetudinarii Regni Hungariae – Magyarország Szokásos Jogának Hármaskönyve. (Fordította Csiky Kálmán). M. Kir. Egyetemi Nyomda, Budapest 1894.
- WESSELS, Johannes – HETTINGER, Michael, Strafrecht besonderer teil 1. C. F. Müller, Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg. 2014.

- WOLFGANG, Joecks, Strafgesetzbuch Studienkommentar. 9. Auflage. C.H. Beck, München, 2010.
- ZLINSZKY János, Római büntetőjog. Nemzeti Tankönyvkiadó, Miskolc. 1995.

Felhasznált internetes hivatkozások

- <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00308/09349.htm> (letöltés ideje: 2017. 02. 07.)
- <http://kaernten.orf.at/news/stories/2827999/> (letöltés ideje 2017. 07. 20.)
- http://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_penal_25_09_1791.htm (letöltés ideje: 2018. 01. 30.)
- <http://mek.niif.hu/07100/07139/html/0005/0002-2dd.html> (letöltés ideje 2015. 05. 30.)
- http://mnl.gov.hu/a_het_dokumentuma/hamis_ezustpenz.html (letöltés ideje 2015. 05. 30.)
- http://velvet.hu/blogok/gumicukor/2008/12/03/otvennegyezer_forintos_bankjegy_fizette_ki_birkait_a_17_eves_fiu/ (letöltés ideje: 2017. 03. 02.)
- <http://www.ancient.eu/coinage/> (letöltés ideje: 2017. 10. 20.)
- <http://www.bankkartya.hu/hirkategoria/sajtoszemle/cikk/359-a-hitelkrtya-trtnete> letöltés ideje: 2014 09. 15.
- http://www.bankofengland.co.uk/banknotes/Documents/kyb_lo_res.pdf (letöltés ideje: 2017. 03. 15.)
- <http://www.businessinsider.sg/an-up-close-look-at-the-secret-service-2014-10/4/#mw2QRi1UJHV1v6HY.97>(letöltés ideje: 2016. 10. 29.)
- http://www.napoleon-series.org/research/government/france/penalcode/c_penalcode3a.html (letöltés ideje: 2016 10. 10.)
- <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/bunugyi-szakterulet/korrupcio-es-gazdasagi-bunozes> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)
- http://www.romaikor.hu/torvenyek_es_jogrendszer/sulla_buntetojogi_reformjai/cikk/a_lex_cornelia_testamentaria_nummaria (letöltés ideje: 2015. 06. 25.)
- <http://www.secretservice.gov/about/history/> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)
- <http://www.secretservice.gov/investigation/#counterfeit> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)
- <http://www.secretservice.gov/protection/ntac/> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

- <https://www.aciworldwide.com/-/media/files/collateral/trends/2016-global-consumer-card-fraud-where-card-fraud-is-coming-from.pdf> (letöltés ideje: 2017. 10. 15.)
- <https://www.aciworldwide.com/lp/fraud-survey/results> (letöltés ideje: 2017. 10. 15.)
- <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2015/html/pr150123.en.html> (letöltés ideje 2016. 02. 02.)
- <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160122.hu.html>. (letöltés ideje: 2017. 05. 01.)
- <https://www.oenb.at/Presse/20170118.html> (letöltés ideje: 2017. 07. 21.)
- U.S. Secret Service, United States Secret Service: Investigative Mission, available at <http://www.secretservice.gov/investigations.shtml> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)

Felhasznált jogforrások / jelentések / jogforrástervezetek

- 1878. évi IV. törvény 203. §
- 1897. évi XXXVII. tc. 2. §
- 1908. évi XXXVI. törvénycikk 39. §.
- 1932. évi XXI. tc.
- 1961. évi. V. tv.
- 1979. évi 5. tvr.
- 2000/383/IB tanácsi kerethatározata az euro bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről.
- 2001. évi CXXI. törvény
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
- 3/1992. (MK 34.) MNB rendelkezés a pénzforgalomról
- 8 Órai Újság 1922. 01. 06. szám,
- A Bizottság jelentése - 2. jelentés a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló, 2001. május 28-i tanácsi kerethatározat 14. cikke alapján {SEC(2006) 188} /* COM/2006/0065 végleges */.

- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az euró pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (Periklész program) értékeléséről /* COM/2013/0588 final */
- A Tanács határozata (2001. december 17.) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (a "Periklész-program") létrehozásáról.
- A Tanács Kerethatározata: a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről (2001/413/IB). (továbbiakban: Kerethatározat).
- Az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (a „Periklész 2020 program”) létrehozásáról, valamint a 2001/923/EK, a 2001/924/EK, a 2006/75/EK, a 2006/76/EK, a 2006/849/EK és a 2006/850/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.
- Az Európai Bizottság javaslata: irányelv az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.
- Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslát európai parlamenti és tanácsi irányelvre az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)).
- Az Európai Központi Bank véleménye (2013. május 28.): az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti javaslatról.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/62/EU irányelve (2014. május 15.) az euró és más pénznemek hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (Továbbiakban: 2014/62/EU Irányelv).
- Büntető Jog Tára. 1882. IV. Kötet, 21. szám.
- Committee on Technologies to Deter Currency Counterfeiting, National Research Council: A Path to the Next Generation of U.S. Banknotes: Keeping Them Real. National Academies Press. 2015.
- Jogtudományi Közlöny 69. évfolyam 28. szám. 1934.
- I.Károly 1342. évi decretuma 17. §.

- Strafgesetzbuch
- The Nilson Report 2017 october / issue 1118. HSN Consultants Inc. 2017.
- U.S. Secret Service: Annual Report 2015.
- United States General Accounting Office, Counterfeit U.S. Currency abroad. Observations on Counterfeiting and U.S.Deterrence Efforts. February 27, 1996. United States Secret Service: Annual Report, 2015.
- United States Secret Service: Investigative Mission, available at <http://www.secretservice.gov/investigations.shtml> (letöltés ideje: 2016. 10. 29.)